

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 17 Μαΐου 2020 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 609

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΠΑΙΔΕΙΑ

Θερινή επιστροφή ως φθινοπωρινή πρόβα τζενεράλε

Αμπχανία επικρατεί στην κυβέρνηση γύρω από το δύσκολο εγχείρημα επαναλειτουργίας των σχολείων, προκαλώντας ανησυχία ότι η Παιδεία θα προκαλέσει λεκέ στο αφήγημα της κυβέρνησης για επιτυχή διαχείριση της κρίσης. Το σκίσημα της κυβέρνησης είναι να πετύχει η έστω και μερική επαναλειτουργία των σχολείων και κυρίως να προετοιμάσει σε θέμα κοινότητας προστασίας τους μαθητές για το δεύτερο κύμα του φθινοπώρου. Σκίσημα αποτελεί η διεξαγωγή των παγκύριων εξετάσεων χωρίς παρατράγουδα, αλλά και η συνέχιση της παρουσίας των μαθητών μέχρι και το τέλος της σχολικής χρονιάς. **Σελ. 4**

Μ. ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Πολύ πιο ισχυρό το ψηφοδέλτιο του '21

Ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος εκτιμά στη συνέντευξη του στην «Κ» πως το ψηφοδέλτιο του κόμματος θα είναι πολύ πιο ισχυρό από ό,τι το 2016. Σχετικά με το νομοσχέδιο για την παραχώρηση κρατικής εγγύησης στις τράπεζες λέει ότι περιλαμβάνει πρόνοιες που ενισχύουν την διαφάνεια και την αυθαιρέση των τραπεζιτών σε βάρος των δανειοληπτών. **Σελ. 9**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ	Σελ. 2
✓ Ο μεγάλος θυμός	
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΣ	Σελ. 8
✓ Αμφισβήτηση και μηδενισμός	
ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ	Σελ. 13
✓ Ανασχηματισμός και κλήση	
ΚΩΣΤΑΣ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗΣ	Σελ. 13
✓ Η μόνη σταθερά	

ΕΥΡΩΠΗ

Δύσκολη θα είναι η επόμενη μέρα

Η «Κ» κατέγραψε τις σκέψεις κορυφαίων διανοητών που ασχολούνται με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τις προοπτικές της. Οι υπαρκτοί κίνδυνοι για την κοινή αγορά, πως διαμορφώνονται οι σχέσεις της Ευρώπης με την Κίνα. Αναζωπυρώνεται άραγε η κόντρα Βορρά- Νότου; **Σελ. 18-19**

ΤΟΥΡΚΙΑ

Επί θύραις του ΔΝΤ ο πρόεδρος Ερντογάν

Ρωγμές στο τουρκικό κυβερνητικό στρατόπεδο, ενώ ο Ερντογάν και ο γαμπρός του επεκτείνουν τον έλεγχό τους σε κλειστούς τομείς οικονομίας. Ο Ερντογάν, αν και πιστώνεται την επιτυχημένη διαχείριση της πανδημίας, αντιμετωπίζει τον κίνδυνο να συρθεί στο ΔΝΤ. **Σελ. 21**

Στόχος το ένα εκατ. τουρίστες για φέτος

Θετικά τα μηνύματα για την εκκίνηση του τουρισμού την 1η Ιουλίου, τα πρωτόκολλα ασφάλειας και η άφιξη των πρώτων τουριστών

Η διατήρηση της θετικής επιδημιολογικής εικόνας της Κύπρου σε καθεστώς άρσης των περιορισμών θα κρίνει το τρίτο και πιο αποφασιστικό βήμα της κυβέρνησης για ζέσταμα της οικονομικής δραστηριότητας με το άνοιγμα της τουριστικής βιομηχανίας στις διεθνείς αγορές. Οι εκτιμήσεις του του-

ριστικού τομέα για τα αναμενόμενα φετινά έσοδα δεν αφήνουν περιθώρια εφησυχασμού με κοινή επιδίωξη όλων των εμπλεκόμενων, τον περιορισμό των ζημιών για το 2020 και ρεβάνς των εσόδων τα επόμενα δύο χρόνια. Από τα αυτού της Κύπρου προς επίτευξη των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων

στόχων η θετική επιδημιολογική εικόνα της χώρας στην ευρωπαϊκή αγορά ταξιδιών και σε μεγάλους διοργανωτές. Η εκκίνηση της φετινής τουριστικής σεζόν έχει οριοθετηθεί για την 1η Ιουλίου με την άφιξη των πρώτων επισκεπτών από Ισραήλ αλλά και χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Είκοσι

μέρες προηγουμένως θα έχει τερματισθεί και η καραντίνα των αεροπορικών μεταφορών με τη σταδιακή επανέναρξη των πτήσεων. Βασική παράμετρος των σχεδιασμών που γίνονται αποτελεί το υγειονομικό κομμάτι και τα πρωτόκολλα ασφάλειας που θα εφαρμοστούν σε πτήσεις και επισκέπτες.

Οι ξενοδοχοί εμφανίζονται αισιόδοξοι, ωστόσο, παραδέχονται πως υπάρχουν τουριστικές μονάδες που δεν θα ανοίξουν φέτος. Στο κομμάτι εσόδων οι εκτιμήσεις παραπέμπουν σε δύο σενάρια τα οποία αμφότερα καταμαρτυρούν την πρωτόγνωρη κατάσταση. **Σελ. 5**

ΦΡΑΝΖΙΣ ΦΟΥΓΟΥΓΙΑΜΑ **Σελ. 6**
Καθηγητής Πανεπιστημίου του Σιάτφορντ
Το βραχυπρόθεσμο μέλλον θα μας εκπλήξει

ΜΑΡΓΚΡΕΤΕ ΒΕΣΤΑΓΚΕΡ **Σελ. 7**
Εκπ. αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Να σώσουμε μέρος της τουριστικής περιόδου

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ **Σελ. 20**
Δήμαρχος Αθηναίων
Αυτή η ανάπλαση απευθύνεται σε όλους

Η νέα όψη της Ομόνοιας

Η εικόνα του συγκεντρωμένου κόσμου στα αποκαλυπτήρια της ριζικά ανακαινισμένης πλατείας Ομόνοιας, την περασμένη Πέμπτη (14/5) προκάλεσε αντιδράσεις για το ότι δόθηκε λάθος μήνυμα από πλευράς του δημάρχου Αθηναίων Κώστα Μπακογιάννη, ο οποίος απαντά με ένα mea culpa. Ο κ. Μπακογιάννης λέει ότι έκριναν πως οι Αθηναίοι έχουν ανάγκη τον δημόσιο χώρο τώρα περισσότερο ίσως από ποτέ. Η Ομόνοια από τις πρώτες κιόλας δεκαετίες του 20ού αιώνα είχε τον δικό της χαρακτήρα και ήταν χαρακτηριστικό τοπίο της Αθήνας. Φαίνεται ότι ανακάτ το χαμένο της πρόσωπο.

Μπρα ντε φερ Τραμπ - Μπάιντεν

Στη σκιά του Μπαράκ Ομπάμα

Όσο πλησιάζουν οι αμερικανικές προεδρικές εκλογές ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ προσπαθεί να επανασυνειρμάσει τους συνωμοσιολόγους και να στιγματίσει τον αντίπαλό του Τζο Μπάιντεν ως άνθρωπο του κατεστημένου της Ουάσινγκτον. Στις τελευταίες δημοσκοπήσεις, ο Τζο Μπάιντεν έχει προβάδισμα 5% έναντι του Ντόναλντ Τραμπ σε εθνικό επίπεδο. **Σελ. 22**

Η παροχή ρευστότητας θα σώσει επιχειρήσεις και θέσεις εργασίας

Προσβλέπουν στο νομοσχέδιο για τις κρατικές εγγυήσεις

Το βλέμμα στραμμένο στη Βουλή έχουν οι επιχειρήσεις και υπογραμμίζουν την ανάγκη για ψήφιση του νομοσχεδίου που θα τους επιτρέψει να πάρουν δάνεια από τις τράπεζες με βασικό εγγυητή το κράτος. Κι αυτό γιατί η αγορά φαίνεται να παρουσιάζει σημάδια έλλειψης ρευστότητας. Ορισμένοι χαρακτηρίζουν διαχειρίσιμη την κατάσταση. Άλλοι το-

νίζουν ότι η ρευστότητα βρίσκεται σε οριακά επίπεδα και απειλεί άμεσα την επιβίωσή τους. Ταυτόχρονα, προειδοποιούν για ενδεχόμενη αύξηση της ανεργίας. Από την πλευρά τους, μερικές μόνο τράπεζες προσπερνούν τα «γραφειοκρατικά τους γρανάζια», δίνοντας δάνεια για εκπλήρωση των υφιστάμενων υποχρεώσεών τους. **Οικονομική, σελ. 3**

Σήμα κινδύνου για αύξηση ΜΕΔ

Προειδοποίηση από SSM

Ορατό είναι το ενδεχόμενο αύξησης των κόκκινων δανείων τόνισε ο πρόεδρος του Ενιαίου Επιτοκικού Μηχανισμού SSM, Αντρέα Έντρια. Πρόσθεσε ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ένας από τους σημαντικότερους σε μια ύφεση, και δυνατό να οδηγήσει στη δημιουργία νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων κατά το τέλος του δεύτερου ή τρίτου τριμήνου του έτους. **Οικονομική, σελ. 5**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Οι θεματοφύλακες

Πόρτα στο άγνωστο αποτελεί η δεύτερη φάση της χαλάρωσης των μέτρων που επιβλήθηκαν λόγω της υγειονομικής κρίσης του COVID-19. Εκτιμούμε ότι ορθώς ενεργοποιούνται διάφορες επιχειρήσεις και παραγωγικές μονάδες, διότι κάθε μέρα που περνά η τρύπα στην οικονομία μεγαλώνει και συνεπώς στην τελική το βιοτικό επίπεδο πλύνεται ανάλογα. Ενόσω δεν υπάρχει αξιόπιστο εμβόλιο γι' αυτό τον κορωνοϊό, τα βήματα στο άγνωστο περιβάλλον θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικά, ενώ τα βάρη που προκύπτουν θα πρέπει να κατανέμονται δίκαια. Πέραν των οποίων ιδεαλισμών γνωρίζουμε ότι η ανθρώπινη βουλημία εκπλάνει εξάρσεις σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης και δεν φέεται μεθόδων που πολλές φορές πλντουν ακόμα κι αυτές τις δημοκρατικές διαδικασίες. Γι' αυτό κυβέρνηση, Βουλή και δικαιοσύνη ως θεματοφύλακες της δημοκρατίας πρέπει να επαγρυπνούν ιδιαίτερα αυτή τη δύσκολη εποχή.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Διαφορετικό καλοκαίρι σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους

Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στην Ελλάδα προχωρούν σταδιακά στην επαναλειτουργία τους, εφαρμόζοντας υγειονομικό πρωτόκολλο. Τα αναδιοργανωμένα πωλητήρια θα λειτουργήσουν με περισσότερα και καινούργια προϊόντα, με στόχο να αυξήσουν τα μειωμένα, φέτος, έσοδα. στα εκδοτήρια εισιτηρίων θα υπάρχει προστατευτικό πλεξίγκλας. **Ζωή, σελ. 1**

ΠΡΟΣΩΠΟ

Ο Κύπριος σκηνοθέτης στη Ν.Υ. Μίνως Παπάς στην «Κ»

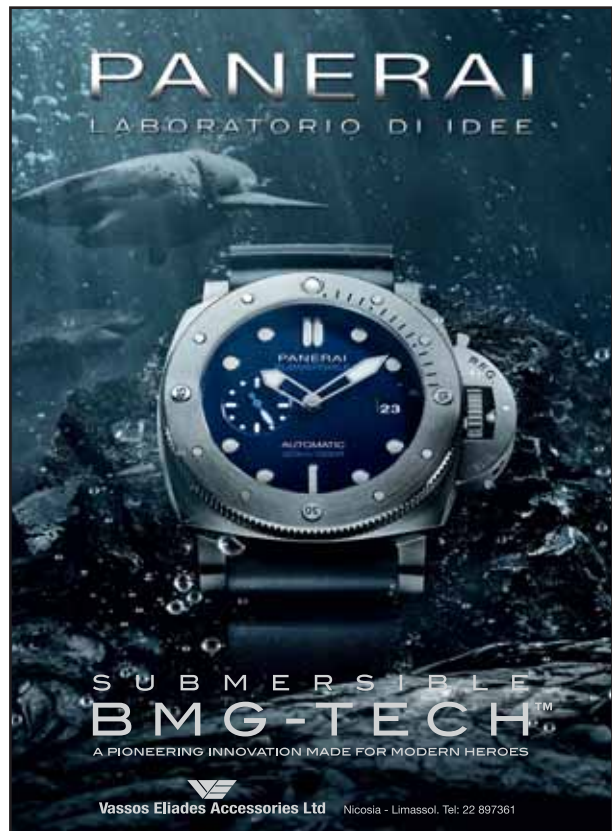
Ο Μίνως Παπάς, που έλαβε το βραβείο New York Emmy στην κατηγορία Arts Program/Special, για την ταινία το «Slow Down: River to River», σε σκηνοθεσία της συζύγου του Λιζ Σάρτζεντ και τον ίδιο ως παραγωγό και διευθυντή φωτογραφίας, μιλάει στην «Κ» για την πορεία του στη Νέα Υόρκη αλλά και τις πολλές δυσκολίες που συνάντησε. **Ζωή, σελ. 8**

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο απαγχονισμός Καραολή-Δημητρίου στον ελλ. επαρχιακό Τύπο

Η εκτέλεση από τους Βρετανούς των Μιχαήλ Καραολή και Ανδρέα Δημητρίου στις 10 Μαΐου 1956 είχε πολύ μεγάλο αντίκτυπο στην Ελλάδα. Ενδιαφέρον έχει η στάση του ελληνικού επαρχιακού τύπου. Στην «Κ» παρουσιάζουμε πώς ο Τύπος του Ηρακλείου και των Πατρών κάλυψε την είδηση στα πρώτα φύλλα του. Η λαϊκή ποίηση για τους δύο ήρωες είναι μια ενδιαφέρουσα πτυχή. **Ζωή, σελ. 11**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Προτεραιότητά μας η ασφάλεια του προσωπικού και των πελατών μας

Προτιμήστε να κάνετε τις συναλλαγές σας Online από το Web Banking & Mobile App της Ελληνικής Τράπεζας

www.hellenicbank.com/covid19

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Ο μεγάλος θυμός

Η κρίση που διάγουμε είναι πρωτόγνωρη και από την άποψη, ότι εκτός από την απειλή του κορωνοϊού, μας κράτησε για δύο μήνες στο σπίτι.

Μαγειρέψαμε, είδαμε τηλεόραση όσο ποτέ, ανοίξαμε ξανά βιβλία που είχαμε διαβάσει πριν από πολλά χρόνια, αναπολήσαμε παλιές εποχές, ξανασκεφτήκαμε τη ζωή μας, ξαναγνωρίσαμε τα παιδιά μας (!) και προβληματιστήκαμε πολύ υπό το κράτος του αβέβαιου (βλ. φόβου) ότι όσο όλα είναι εξαιρετικά σύνθετα άλλο τόσο είναι απρόβλεπτα και επικίνδυνα. Ο κύριος λόγος της επικινδυνότητας είναι ο ίδιος ο άνθρωπος. Ο άνθρωπος που κατάντησε ανθρωποφάγος. Ο άνθρωπος που τη μια μέρα τρέμει ενώπιον του κινδύνου να πεθάνει από τον κορωνοϊό και την άλλη, όντας με την εντύπωση ότι είναι ανένγκυτος πια, δεν διστάζει να πατήσει επί πτωμάτων για να εκμεταλλευτεί τη δεινή κατάσταση συνανθρώπων του.

Τον Απρίλη στέκονταν ουρά στην υπεραγορά τρωτώντας αποστάσεις ασφαλείας και πίσω από τις μάσκες φαινόταν όλοι ίδιοι. Τώρα για να δώσουν ανάσα σε επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζόμενους μέσω κρατικών εγγυήσεων πάνε κι έρχονται τα κόμματα δύο μήνες στη Βουλή, κάνοντας τόσες και τέτοιες τροπολογίες που το νομοσχέδιο μοιάζει με λευκαρίτικο. Το πρόβλημα είναι ότι οι πολιτικές σκοπιμότητες υπερνικούν εκείνες της κοινής ωφελείας. Διότι ενώψει βουλευτικών εκλογών σε έναν χρόνο, σου λένε τα κόμματα της αντιπολίτευσης, «θα αφήσουμε την κυβέρνηση να μοιράσει 1500 εκατομμύρια ευρώ για να τα εξαγγυώσει στην κάλπη τον επόμενο Μάιο, ο ΔΗΣΥ; Όχι, ποτέ. Θα τους βάλουμε μπάστακα τον ελεγκτή να δουν πόσα απίδια πάνει ο σάκος». Οι τράπεζες –αντιδρούν για τον ελεγκτή– αλλά στην ουσία τρίζουν τα χέρια τους, διότι θα δώσουν στους επιχειρηματίες δάνεια, όχι με 1,5% των κυβερνητικών εγγυήσεων αλλά με το δικό τους επιτόκιο των 2,90%. Αυτό το παράδειγμα, όπως και η επανάληψη της μεγάλης αρπαχτής με τα χρυσά διαβατήρια, παρά τις τροχιοδεικτικές που πέφτουν ακόμα στην αυλή μας, τα σχέδια για τον τουρισμό του 2020

και άλλα τεκταινόμενα που κατά πολλούς ορθά γίνονται γιατί η ζωή συνεχίζεται, δεν λαμβάνουν υπόψη προειδοποιήσεις σημαντικών ακαδημαϊκών και ειδικών ότι η κρίση θα είναι μακρά και οι επιπτώσεις απρόβλεπτες, γι' αυτό και θα πρέπει οι κυβερνήσεις να επενδύσουν πρώτα και κύρια στο οχυρό της υγείας και στη συνέχεια στα υπόλοιπα. Η κρίση εκτός από μακρά θα είναι και βαθιά. Θα αγγίξει τις ρίζες της δημοκρατίας που θα δεινοπαθήσει, καθώς ο ανθρωποφάγος άνθρωπος θα διεκδικεί μερίδιο του πλούτου έναντι όποιου κόστους. Και από τη στιγμή που θα ελέγχει τα σώματα καταστολής δεν θα διστάσει να τα εκμεταλλευτεί στη διεκδίκηση του πλούτου έστω κι αν οι δημοκρατικές διαδικασίες θα καταπατούνται. Έτσι κι αλλιώς τη σήμερα ημέρα που η δημοσιογραφία των σοβαρών και διασταυρωμένων πηγών υποκαθίσταται από μια ταχυδακτυλουργική επικοινωνιολογία υψηλών μπάτζετ σε απευθείας σύνδεση με προεδρικά και κοιματικά μέγαρα, η δημοκρατία γελοιοποιείται μονίμως δίπλα από έναν Τραμπ και εξευτελιζείται στα πόδια κάποιου Όρμπαν. Εξάλλου τα τεράστια ελλείμματα στους προϋπολογισμούς των κρατών θα προκαλέσουν στις κοινωνίες τριγμούς τέτοιους που, όπως λέει ο Ελύτης, «των αρχαίων Κυβερνητών τα έργα πληρώνοντας η Χτίσις, θα φρίξει. Ταραχή θα πέσει στον Άδη, και το σανίδωμα θα υποχωρήσει από την πίεση τη μεγάλη του ήλιου», (Άξιον Εστί). Διότι όπως προειδοποιεί ο σπουδαίος Φράνσις Φουκουγιάμα, (σελ. 6) στην ιδέα περί «θυμού» που ανέλυσε ο Πλάτωνας στην «Πολιτεία», οι λαοί θυμώνουν και ξεφεύγουν από την υλιστική προσέγγιση των πραγμάτων, το συμφέρον τους. Έσχατο παράδειγμα οι Βρετανοί που αν και αντιλήφθηκαν ότι με το Brexit θα υποστούν μεγάλη μείωση των εισοδημάτων τους έλεγαν: «Δεν με νοιάζει. Θέλουμε να ανακτήσουμε την εθνική κυριαρχία και τον έλεγχο της χώρας μας και αν αυτό απαιτεί οικονομικές θυσίες, είμαστε πρόθυμοι να τις υποστούμε». Και ο Φουκουγιάμα σήμερα καταλήγει ότι, «οι οικονομολόγοι τείνουν να ξεχνούν τον θυμό».

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Όταν ο Άντρος σπάζει διατάγματα και ο Νίκaros γίνεται εφέτης

Ρεζίλι έγινε για άλλη μια φορά και η Δικαιοσύνη και η πολιτεία από την απόφαση δικαστή του Επαρχιακού Δικαστηρίου Αρμοχώστου για 45 ημερών φυλάκιση σε 35χρονου επειδή παραβίασε τα διατάγματα διακίνησης. Η τεράστια αντίδραση που προκάλεσε η απόφαση, ακόμα και μεταξύ δικηγόρων, οδήγησε τον γενικό εισαγγελέα να δηλώσει πως αυτή ήταν «άδικη, υπερβολική και ακραία», ενώ ο Νίκaros του απένειμε χάρη.

Η πιστοποιημένα «άδικη και ακραία» απόφαση του δικαστή ανάγκασε τον γενικό εισαγγελέα και τον πρόεδρο του κράτους να συμπεριφερθούν ως «Εφετείο» και να διορθώσουν την αδικία. Νομικοί, πάντως, επεσήμαναν την σύμπτωση ότι με απόφαση του ίδιου δικαστή προκλήθηκε και ένας άλλος, διεθνών διαστάσεων διασυρμός της Κύπρου, στην περίπτωση της 19χρονης βρετανίδας τουρίστριάς, η οποία κατήγγειλε βιασμό από ισραηλινούς νεαρούς. Αμέσως μετά την απονομή χάρητος από τον Νίκaro πολύ γνωστός δικηγόρος υποστήριξε πως «με την αποφυλάκιση το σύμπτωμα έχει θεραπευτεί, όμως η ασθένεια συνεχίζει. Χρειάζονται επείγουσες και ριζικές θεραπείες για τη Δικαιοσύνη»...

- Θα αποδειχθεί άραγε η περιπετειώδης επίσκεψη ενός 35χρονου στη μνηστή του εν καιρώ πανδημίας, θεραπευτική για την πολυπαθή Δικαιοσύνη της Κύπρου;

Για σπάσιμο των διαταγμάτων και των μέτρων κατά της πανδημίας κατηγορείται από πολλούς ο Άντρος Κυπριανού μετά τις τελευταίες οργανωμένες εξορμήσεις του. Οι αντιδράσεις που σε ορισμένες περιπτώσεις είναι έντονες σημειώνονται και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αλλά και από πολιτικούς του αντιπάλους. Τις τελευταίες δύο εβδομάδες ο γ.γ. του ΑΚΕΛ έσπασε τα διατάγματα πέντε φορές για να μιλήσει σε εκδηλώσεις του κόμματός του, ορισμένες από τις οποίες είχαν και αρκετό κόσμο. Ιδιαίτερα από τον ΔΗΣΥ ακούστηκε πολλές φορές η φράση «αν τα έκανε αυτά ο Αβέρωφ ή ο ΔΗΣΥ το ΑΚΕΛ θα ζητούσε παραδειγματική τιμωρία»...

Μια εργύτηση που επαναλήφθηκε πολλές φορές προς τον Άντρο από χρήστες των κοινωνικών δικτύων ήταν «Άραγε ποιον αριθμό επέλεξε για την έξοδό τους;» ενώ υπήρξαν και πιο δηκτικά σχόλια όπως «Άλλοι κάνουν αγώνα κατά του κορωνοϊού και άλλοι αγώνα προεκλογικό».

- Εγώ όχι μόνο μάσκα δεν φοράω αλλά ούτε και κάσκα!

Πάντως, ο Αβέρωφ μία συγγνώμη τη ζήτησε και μάλιστα όταν πήγε στο ΓΝ Λευκωσίας φορούσε και μάσκα. Σε αντίθεση με τον Άντρο που ούτε στο Νοσοκομείο, ούτε στο μνημόσυνο για τους Μισισαούλη και Καβάζογλου, ούτε στην εκδήλωση για την Πρωτομαγιά, ούτε στην εκδήλωση για τη νίκη των συμμάχων, ούτε στην επίσκεψή του σε εργοτάξιο φορούσε γάντια ή μάσκα. Ειδικά στο τελευταίο ούτε καν κράνος ή γιλέκο καταδέχτηκε να βάλει, όπως έπραξαν όλοι οι άλλοι γύρω του...

-Αληθεύει πως το εργοτάξιο ήταν σε πύργο από αυτούς που την ανέγερσή τους ο Άντρος συχνά-πυκνά επικρίνει;

Στον Λόφο ανηφορίζουν οι πολιτικοί αρχηγοί τη Δευτέρα για να συζητήσουν με τον Νίκaro το καυτό νομοσχέδιο για τις κρατικές εγγυήσεις. Τα μαθηματικά για την ψήφιση του φάνηκε ότι δεν βγαίνουν και ο Νίκaros αποφάσισε να λάβει δράση «έστω και την υστάτη». Στόχος είναι την Τρίτη το νομοσχέδιο να εγκριθεί από την Ολομέλεια της Βουλής. Ο Πετρίδης έχει επανειλημμένα τονίσει στα κόμματα ότι δεν υπάρχει άλλο χρονικό περιθώριο και έχουν ήδη χαθεί 45 πολύ σημαντικές ημέρες. Μάλιστα, φέρεται να τους υπέδειξε το οξύμωρο πως ενώ όλοι κόπονται για στήριξη της οικονομίας και των επιχειρήσεων οι μη ρεαλιστικές θέσεις κάποιων κομμάτων προκαλούν αχρείαστη και καταστροφική καθυστέρηση.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

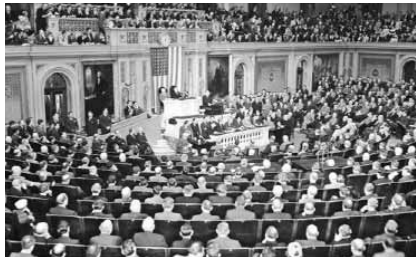
Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

17.V.1940

ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΡΟΥΖΒΕΛΤ: «Ο δρόμος, τον οποίον οφείλομεν ν' ακολουθήσωμεν, είναι καθωρισμένος. Αι οργανώσεις της αμύνης μας πρέπει να είναι άτρωτοι και η ασφάλειά μας πρέπει να είναι απόλυτος. Αλλ' ως είναι συγκροτημένη σήμερα η ασφάλειά μας δεν παρέχει εξασφάλισιν κατά των μελλοντικών κινδύνων. Η άμυνα δεν μπορεί να είναι στατική. Πρέπει να μεγεθύνεται και να μεταβάλλεται από ημέρας εις ημέραν. Η άμυνα πρέπει να είναι δυναμική και ελαστική, να είναι μία έκφρασις των ζωτικών δυνάμεων

της χώρας και της σταθεράς θελήσεώς μας ν' απαντήσωμεν εις οιαδήποτε πρόκλησιν την οποίαν μας επιφυλάσσει το μέλλον. Διά τους λόγους τούτους, δεν δυσκολεύομαι να σας διαβεβαιώσω ότι μετά την λήξιν της παρούσης συνόδου δεν θα διαστάσω να συγκαλέσω το Κογκρέσσον εις ειδικήν σύνοδον, εάν το επιβάλη η κατάσταση της εθνικής αμύνης. [...] Ουκ ήττον είμεθα έτοιμοι όχι μόνον να δαπανήσωμεν εκατομμύρια διά την άμυνάν μας, αλλά και διά να υπηρετήσωμεν και ακόμη να προσφέρωμεν την ζωήν μας διά την προστασίαν των αμερικανικών μας ελευθεριών».

ΕΛΙΑ: Η παναρχαία Ελνά της Ιεράς Οδοῦ [Ελνά Πλάτων] ανεκρηχύθη ιστορικών μνημείων. Και όχι μόνον δεν θα μεταβληθῇ εἰς καυσόξυλα –από τους νεοέλληνας ὅλα ἠμπορεῖ να τα περιμένῃ κανείς–, ἀλλά και θα περιφραχθῇ. Το δε σπουδαιότερον, η Ελνά αὐτή δεν θα εἶναι μόνον μνημείον ἀρχαίων, ἀλλά και νέον, αν η φράσις ἐπιτρέπεται. Διότι η Ελνά –δένδρον της εἰρήνης και της γονιμότητος– ἀποτελεῖ διά την νέαν Ελλάδα εν σύμβολον.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**Με άριστα
το 10

1 Στην αποφασιστικότητα. Πάντως, ό,τι πει το Υπουργείο Παιδείας, ο λόγος του είναι πάντα μελετημένος, μεστός, και αποφασιστικός. Και δεν κουνιέται από τις θέσεις του. Παράδοση.

2 Στον λογαριασμό. Μακαριότατε, παρά να διορίζετε υπουργούς της αρεσκείας σας, δεν αναλαμβάνετε εσείς το Υπουργείο να καθαρίσετε, να τελειώσουμε; Γιατί κουραστήκαμε με τις comme il faut επιλογές της Εκκλησίας εδώ και τόσο χρόνια.

3 Στην αδικία. Αν εσείς ήσασταν ο παμμέγιστος Νίκος Τορναρίτης, θα είχατε μια χαρμολύπη που δεν είσατε υπουργός Παιδείας; Χαρά που το αποφύγατε, λύπη που χάσατε τη δημοσιότητα και την ιστορική ευκαιρία να διαχειριστείτε τέτοια κρίση. Ο Προ Προ, πάντως, αν ήξερε τι θα του ερχόταν σίγουρα θα επέλεγε την επιστροφή στη Βουλή.

4 Στη σύμπτωση. Πάντως, οι μοναδικοί επιδημιολόγοι που διαφώνησαν με την κυβερνήσή τους είναι ο Anthony Fauci που άδειασε τον Τραμπ και ο Λεόντιος Κωστρίκης που άδειασε τον Νίκaro. Συγκρίσεις και συμπτώσεις.

Από τα μύρια κακά της Ελλάδας το χειρότερο είναι το γένος των Αθλητών.

Ευριπίδης 480 - 406 π.Χ.

5 Στη συγκυρία. Το ότι μετά από την «Κ» που έφερε πίσω το θέμα των διαβατηρίων εμφανίσθηκε σε μία εβδομάδα σε διεθνές ΜΜΕ ανάλυση των «βασιλικών» κυπριακών διαβατηρίων που δόθηκαν στη Σαουδική Αραβία, αλλά και αφιέρωμα στους Financial Times πως έχουν ριζώσει οι Ρώσοι στο νησί μας, μόνο ατυχία δεν το λες.

6 Στο ψήσιμο. Το πλέον ανησυχητικό από τη «συγκυρία» είναι πως και τα

δύο θέματα ήταν ξαναξεσταμένα φραγτά, χωρίς νέα στοιχεία, και φαίνεται πως σκοπό έχουν να κρατήσουν τα θέματα στο προσκήνιο.

7 Στην ευθύνη. Και το ερώτημα τι κάνει αυτός ο σπουδαίος οργανισμός Invest Cyprus που διαχειρίζεται με εκατομμύρια την εικόνα της Κύπρου στο εξωτερικό; Τα επικοινωνιακά μπάτζετ του που είναι στοχευμένα στα σημαντικά ΜΜΕ παγκόσμιας επιρροής της Σγ-

καπούρης, της Ταϊβάν και της Μόσχας τι λένε; Εκεί που τρώει ο σκύλος γαυγίζει. Με τους FT και την New York Times θα ασχολούμαστε;

8 Στη σύγκρουση. Αν θυμάμαι καλά ο Ελεγκτής «καθάρισε» τον καπνέμον τον Γιαννάκη Παπαδόπουρ που μόνο λεφτά έβαλε στον τόπο για σύγκρουση συμφερόντων ως Επίτροπος Ορεινών Περιούχων, επειδή έχει ξενοδοχείο στον Καλοπαναγιώτη. Το Invest Cyprus που το αποτελούν λογιστές, δικηγόροι και ντιβέλοπερ, δεν έχει σύγκρουση συμφερόντων; Πώς περιμένουμε να έρθουν επενδύσεις σε τεχνολογία, παραγωγές και άλλα εκτός των διαβατηρίων τινά; Ή ένας ντιβέλοπερ του Δ.Σ. του Inest Cyprus, όταν πηγαίνει στην Κίνα (και μόνον) προωθεί τις «επενδύσεις» πέραν της εταιρείας του; Διαβατήρια και ας τρώμε (χρυσές) πέτρες.

9 Στα κόλλα. Μέχρι και τα UFO επιστράτευσε ο Τραμπ για να αλλάξει συζήτηση στην αμερικανική κοινή γνώμη. Σε λίγο θα πετάξει από τις χρυσές κυπριακές εφεδρείες ο Κάπτεν Νέμο. Παλιά μου τέχνη κόσκινο.

10 Στην υγεία. Καλά αγαππτε μου υπουργέ, έχετε πρόβλημα που γίναμε όλοι υπεραθλητές; Σας κομπλάρουν οι κοιλιακοί των millennials; Προτείνω να αρχίσετε και εσείς λίγο τζοκινγκ στο πρότυπα υπουργού Υγείας. Φέτες, όχι φέτα, υπουργέ μου.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΓΙΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Καταλυτικός ο ρόλος των ΜΕΘ στον τουρισμό

Η Κύπρος έχει τεθεί ψηλά στις προτιμήσεις, όσον αφορά στους ταξιδιωτικούς προορισμούς, ενόψει της περαιτέρω χαλάρωσης

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Το γεγονός ότι η Κύπρος έχει την πολυτέλεια να έχει ΜΕΘ στις τουριστικές της πόλεις την κατατάσσουν στους ελκυστικούς τουριστικούς προορισμούς, ενόψει και των προγραμματισμών της κυβέρνησης για τον τουρισμό τους επόμενους μήνες. Επίσης, δεδομένων και των εκθέσεων από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης Λοιμωδών Νοσημάτων (ECDC), οι οποίες φθάνουν στις υγειονομικές αρχές της Κύπρου, καθώς και δεδομένων τα οποία μελετούν τα μέλη της Επιστημονικής Συμβουλευτικής Επιτροπής του Υπουργού Υγείας, η κατάσταση οδεύει προς ομαλοποίηση και το ενδεχόμενο εκδήλωσης ενός δεύτερου κύματος της πανδημίας αποδυναμώνεται, ωστόσο, παραμένει υπαρκτό. Όλα τα παραπάνω συνηγορούν στην αλλαγή πλάνων εκ μέρους του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας, όσον αφορά στη διαχείριση των πόρων στα δημόσια νοσηλευτήρια, δεδομένου και του επαναπρογραμματισμού χειρουργικών επεμβάσεων.

Επαναπροσδιορισμός

Ομάδα εντατικολόγων, στα αρχικά στάδια της πανδημίας, είχε εκπονήσει πλάνο διαχείρισης των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας, το οποίο θα τεθεί σε εφαρμογή και στην περίπτωση που θα υπάρξει δεύτερο κύμα της πανδημίας. Όπως είχε αναφέρει σε προηγούμενο ρεπορτάζ η «Κ», το πλάνο αφορούσε στη χρήση 112 κλινών ΜΕΘ στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας και άλλων 8 κλινών στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού. Παράλληλα, το Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου, το οποίο θα αναλάβει ξανά τον ρόλο του σημείου αναφοράς, έχει τη δυνατότητα να

φιλοξενήσει 6 ασθενείς σε Μονάδα Αυξημένης Φροντίδας. Έχοντας περάσει στη δεύτερη φάση και με την επαναλειτουργία τομέων της υγείας, το πλάνο διαφοροποιείται. Τα επιβεβαιωμένα περιστατικά COVID-19 έχουν σταθεροποιηθεί, τις τελευταίες βδομάδες, σε χαμηλό επίπεδο και, ως εκ τούτου δεν προκύπτουν αυξημένες ανάγκες για νοσηλεία ασθενών στις ΜΕΘ. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο εκπρόσωπος Τύπου του ΟΚΥ-ΠΥ, Χαράλαμπος Χαριλάου, ενόψει και του γεγονότος ότι έχουν αρχίσει ξανά να διενεργούνται χειρουργικές επεμβάσεις ρουτίνας στα δημόσια νοσηλευτήρια, υπάρχει το ενδεχόμενο ένας ασθενής να χρειαστεί νοσηλεία σε ΜΕΘ για τις πρώτες 24 με 48 ώρες. Επίσης, αυτό ισχύει και στην περίπτωση ενός πολυτραυματία, εξήγησε ο κ. Χαριλάου.

Καθώς λιγοστεύουν τα περιστατικά COVID-19 τα οποία χρήζουν νοσηλείας σε ΜΕΘ, η διαχείριση των υποδομών θα πρέπει να γίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Αυτή τη στιγμή, στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού υπάρχει μια Μονάδα Εντατικής Θεραπείας η οποία αριθμεί 7 πλήρως εξοπλισμένες κλίνες και ο πέμπτος όροφος του νοσηλευτηρίου, ο οποίος διαμορφώθηκε κατάλληλα ώστε να διαχειρίζεται επιβεβαιωμένα περιστατικά COVID-19, τα οποία χρήζουν νοσηλείας στην Εντατική, όπως γίνεται από τα πρώτα στάδια της πανδημίας. Στην πρώτη ΜΕΘ θα νοσηλεύονται ασθενείς με διάφορες άλλες ανάγκες, ενώ στον πέμπτο όροφο ασθενείς με COVID-19, αλλά και των υπόπτων περιστατικών, καθώς η νόσος προβλέπεται ότι θα παραμείνει στη ζωή μας, εξήγησε ο εκπρόσωπος τύπου του ΟΚΥΠΥ.

Ευρισκόμενοι στη φάση κατά την οποία παρατηρείται ύφεση στην

Το πλάνο διαχείρισης των υποδομών φαίνεται ότι αλλάζει και η δύναμη συγκεντρώνεται στο Νοσοκομείο Λευκωσίας, χωρίς να αποκλείεται αυτό της Λεμεσού.

Τις επόμενες ημέρες η διεύθυνση του ΟΚΥΠΥ θα καταλήξει στον αριθμό των νέων προσλήψεων, όσον αφορά στο νοσηλευτικό προσωπικό που θα συμπληρωθεί στον συμπληρωματικό προϋπολογισμό.

εξάπλωση του ιού στην Κύπρο, δεν αποκλείεται και το ενδεχόμενο να αξιοποιηθεί πλήρως το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, όσον αφορά τη νοσηλεία σε ΜΕΘ ασθενών με COVID-19, με τη μεταφορά των ασθενών από όλες τις επαρχίες, συμπεριλαμβανομένης της Λεμεσού.

σταθεροποιηθεί σε χαμηλά στρώματα, ενώ και ο αριθμός μεταδόσps του ιού κυμαίνεται κάτω από τη μονάδα. Τα θετικά μέχρι στιγμής δεδομένα, τοποθετούν την Κύπρο σε περίοπτη θέση ως ταξιδιωτικό προορισμό, καθώς διαθέτει νοσοκομεία σε όλες τις τουριστικές της πόλεις, ενόψει και του ανοίγματος των αεροδρομίων τους επόμενους μήνες. Παράλληλα, υπάρχει αυξημένη ετοιμότητα και λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψιν το γεγονός ότι χώρες όπως η Ελλάδα και η Μάλτα προωθούν για φέτος ως τουριστικούς τους προορισμούς περιοχές όπου υπάρχει άμεση πρόσβαση σε νοσοκομεία. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί το ότι, πλέον, η Κύπρος θέτει τον πήχη ψηλά, όσον αφορά στον τομέα της υγείας. Σύμφωνα με αρμόδιες πηγές, πέραν της ανέγερσης της νέας ΜΕΘ του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, στη βάση διεθνών προτύπων, υπό μελέτη βρίσκεται και η ανέγερση νέας ΜΕΘ στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού, το οποίο, ωστόσο, χρήζει περαιτέρω αναβαθμίσεων, όπως είναι η επέκταση του ΤΑΕΠ, έργο το οποίο βρίσκεται στην προγραμματισμό. Στόχος είναι να καταστεί η Κύπρος σημείο αναφοράς, ακόμα και για την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, όσον αφορά τις υπηρεσίες που θα μπορεί να παρέχει σε ΜΕΘ. Εξάλλου, πρόκειται για έργα τα οποία θα ωφελήσουν τους πολίτες της Κύπρου, καθώς οι ανάγκες με το πέρασμα του χρόνου αυξάνονται. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι ο συνεχώς γνηράσκων πληθυσμός και η αύξηση των ασθενών με χρόνια νοσήματα, καθώς και του προσδόκιμου ζωής, τα οποία, βάσει της εμπειρίας από το εξωτερικό, κάθε χρόνο οι ανάγκες σε κλίνες ΜΕΘ θα αυξάνονται.

Στελέχωση

Η υγειονομική κρίση ανέδειξε μεταξύ διαφόρων άλλων αναγκών και αυτήν της στελέχωσης των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας με ειδικά εκπαιδευμένο ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό. Ωστόσο, η Εντατικολογία είναι μια δυσεύρετη εξειδίκευση, γι' αυτό και δεν είναι ευοίωνες οι προβλέψεις για την εξεύρεση του απαραίτητου αριθμού εντατικολόγων για το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας. Η Παρασκευή 15 Μαΐου ήταν η τελευταία ημέρα εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τις πέντε θέσεις εργασίας που είχε προκηρύξει ο ΟΚΥΠΥ και ζητούσε τέσσερις εντατικολόγους για τις ανάγκες της Λευκωσίας και έναν για τη Λεμεσό. Φαίνεται ότι θα δοθεί μια παράταση μέχρι και τα μέσα της ερχόμενης εβδομάδας, ωστόσο, αν και έχει καλυφθεί η θέση στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού, ίσως να μην υπάρξει η ιδανική κατάληξη όσον αφορά στη Λευκωσία. Όσον αφορά στο νοσηλευτικό προσωπικό, αναμένεται ότι τις επόμενες ημέρες η διεύθυνση του ΟΚΥΠΥ θα καταλήξει, μαζί με ενδεχόμενες άλλες ανάγκες, στον αριθμό των νέων προσλήψεων που χρειάζεται να γίνουν. Στη συνέχεια, αφού αποφασιστεί ο αριθμός των νέων προσλήψεων και το απαιτούμενο ποσό, θα κατατεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο και ακολουθώντας στη Βουλή για την τελική έγκριση συμπληρωματικού προϋπολογισμού.

RENAULT
Passion for life

Ολότελα Νέο SUV
Renault CAPTUR

Ο δρόμος μια νέας εποχής άνοιξε.
Οδηγήστε τώρα το **Ολότελα Νέο Renault Captur!**
Μεγαλύτερες διαστάσεις, επιβλητική παρουσία, πλούσιος εξοπλισμός.
Αποκτήστε το με €18.900 αυτόματο με 5 χρόνια εγγύηση.

€18.900
Αυτόματο

5 ΧΡΟΝΙΑ
ΕΓΓΥΗΣΗ
100.000 χλμ.

Captur WLTP Κατανάλωση καυσίμου (lt/100Km): Συνδυασμός 4.6 - 6.5, Εκπομπές CO₂: Συνδυασμός 124 - 148g/km

CharPilakoutasgroup
Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα, Πάφος | ☎ 77773344

renault.com.cy

Επιστροφή ως πρόβα τζενεράλε για το φθινόπωρο

Πώς φτιάσαμε στις αλλαγές της τελευταίας στιγμής και το διακύβευμα της επιτυχίας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Μέχρι και το βράδυ της Πέμπτης, δηλαδή πριν από την κρίσιμη σύσκεψη στο Προεδρικό για τη β' φάση χαλάρωσης των μέτρων, το Υπουργείο Παιδείας δημοσιοποιούσε εγκύκλιο για το πώς θα επιστρέψουν οι μαθητές πρώτης και δευτέρας Λυκείου στα σχολεία, ενώ ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κυριάκος Κούσιος διαβεβαίωνε στο δελτίο ειδήσεων του ΣΠΓΜΑ ότι δεν πρόκειται να υπάρξουν διαφοροποιήσεις από την αρχική απόφαση του προέδρου για επαναλειτουργία των σχολείων. Κινήσεις που προκάλεσαν σύγχυση δεδομένου ότι τις προηγούμενες ώρες είχε διαρρεύσει από έγκυρες πηγές στην «Κ» ότι ο πρόεδρος είχε λάβει ήδη την απόφασή του να διατηρήσει κλειστά νηπιαγωγεία και βρεφονηπατικούς σταθμούς, αλλά και να αφήσει στο σπίτι μαθητές πρώτης και δευτέρας Λυκείου για πρακτικούς λόγους. Ήταν σπασμένο τηλέφωνο του κυβερνητικού εκπροσώπου με τον πρόεδρο ή μεγάλη σύγχυση για το πώς θα τύχει χειρισμού το όλο ζήτημα; Η επιβεβαίωση της είδησης την επόμενη μέρα μετά την κρίσιμη σύσκεψη επιβεβαίωσε την αμχανία που επικρατεί στην κυβέρνηση γύρω από το δύσκολο εγχείρημα επαναλειτουργίας των σχολείων. Αμχανία και σίγουρα ανησυχία ότι η Παιδεία θα προκαλέσει λεκέ στο αφήγημα της κυβέρνησης ότι μπορεί να διαχειριστεί επιτυχώς αυτή την κρίση. Πλέον το στοίχημα της κυβέρνησης είναι να πετύχει η έστω και μερική επαναλειτουργία των σχολείων και κυρίως να προετοιμάσει σε θέμα κουλτούρας προστασίας τους μαθητές για το δεύτερο κύμα του φθινοπώρου.

Τα έδωλ του προέδρου

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε πάρει εδώ και καιρό την απόφασή του να λειτουργήσουν κανονικά όλες οι τάξεις. Σίγουρα οι αντιδράσεις θα ήταν πολύ διαφορετικές αν η επικοινωνιακή διαχείριση

ήταν διαφορετική. Δεν ήταν μόνο το άγαρμπο των ανακοινώσεων, αλλά και η επικοινωνιακή του διαχείριση. Διαφορετικές θα ήταν οι αντιδράσεις αν προετοιμάζαν τους γονείς πως η επιστροφή των μαθητών θα ήταν μία δοκιμαστική περίοδος με μικρό κίνδυνο για το φθινόπωρο και όχι αποτέλεσμα οικονομικών πιέσεων. Να εκπαιδεύουν δηλαδή αυτό το διάστημα οι μαθητές γύρω από το πρωτόκολλο υγιεινής, στο ενδεχόμενο δεύτερο κύμα που θα ακολουθήσει τον Σεπτέμβριο. Κάτι τέτοιο βεβαίως δεν έγινε. «Αν τα κατάφεραν οι άλλοι γιατί όχι και η Κύπρος;» ήταν το κύριο επιχείρημα πολιτικών κύκλων περί του Προεδρικού και λίγα μέτρα πιο κάτω. Ήταν οι πιέσεις σίγουρα από τον Δημοκρατικό Συναγερμό, ήταν και οι πιέσεις οικονομικών παραγόντων που θεωρούσαν προϋπόθεση για τη λειτουργία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα την άμεση λειτουργία των σχολείων. Τη θέση αυτή εξέφραζε και η πλειοψηφία των μελών του Υπουργικού Συμβουλίου. Αν και στον πρωινό καφέ που καθόρισε την απόφαση επιστροφής όλων των τάξεων στα σχολεία όλοι ήταν υπέρ (πλην Προδρόμου), ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου στο παρασκήνιο εννοούσε τη μετάβαση των μαθητών στα σχολεία τον Σεπτέμβριο. Την τελική απόφαση την έλαβε τελικώς ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, προσμετρώντας ζητήματα περισσότερο πρακτικά που έθεταν οι εκπαιδευτικές οργανώσεις. Αφενός ότι τα νηπιαγωγεία και οι βρεφονηπικοί σταθμοί δεν θα μπορούσαν να τηρήσουν το πρωτόκολλο υγιεινής και αφετέρου ότι τα λύκεια, λόγω των παγκύπριων εξετάσεων, δεν θα μπορούσαν να δεχτούν τις άλλες δύο τάξεις.

Ο σχεδιασμός Προδρόμου

Η αλήθεια βεβαίως είναι πως το Υπουργείο Παιδείας και ο Πρόδρομος Προδρόμου είχαν διαφορετικούς σχεδιασμούς και πλάνο, που δεν περιλάμβανε την επιστροφή

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης πήρε την πρωτοβουλία να ανοίξει όλα τα σχολεία, ωστόσο, οι αντιδράσεις που προκάλεσε η εν λόγω απόφαση τον οδήγησε σε αναδίπλωση.

Ο Πρόδρομος Προδρόμου διαφωνούσε εξ αρχής με την εκ περιτροπής παρουσία που αφαιρούσε από την ουσία της επαναλειτουργίας των σχολείων και με την επιστροφή όλων των μαθητών, καθώς κάτι τέτοιο δυσκόλευε την ομαλή διεξαγωγή των Παγκυπρίων.

όλων των μαθητών στα σχολεία μέχρι και την 5η Μαΐου, παρά τα όσα διαρρέονται από κυβερνητικούς κύκλους. Η πρόταση που κατέθεσε στη διυπουργική από την αρχή, ήταν η επιστροφή της τρίτης Λυκείου και των Τεχνικών, ως εκπαιδευτική προτεραιότητα. Για κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους το Υπουργείο Παιδείας ήταν έτοιμο για τη λειτουργία της δημοτικής εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα του υπ. Παιδείας σημείωνε πως την επόμενη χρονιά θα καλυπτόταν το μεγαλύτερο μέρος της φετινής απώλειας. «Αυτή ήταν η πρόταση που θα έκανε το Υπουργείο Παιδείας, αν αποφάσιζε μόνο του» ανέφεραν με νόημα αρμόδιοι κύκλοι δείχνοντας το προεδρικό και την Πινδάρου. Στο Προεδρικό, πάντως, θεωρούσαν

ότι η επιφύλαξη Προδρόμου είχε να κάνει με τις ενδεχόμενες αντιδράσεις των εκπαιδευτικών οργανώσεων. Και αυτό σίγουρα δεν είναι παράλογο, δεδομένου ότι ο κ. Προδρόμος μόλις είχε αναλάβει, δεν είχε ούτε τη στήριξη της συναγερμικής τάσης στις εκπαιδευτικές οργανώσεις. Αλυσμόννητη η επιστολή που απεστάλη από την ΠΑΔΕΔ Πρωτοπρία στον πρόεδρο λίγο πριν από τον ανασχηματισμό, η οποία μεταξύ Προδρόμου και Τσινάρη, πρόκρινε ως καλύτερη επιλογή τον δεύτερο, εξαιτίας και της αντιπαράθεσης που είχαν με τον νυν υπουργό το καλοκαίρι του 2018.

Οι επιφυλάξεις

Οι ανησυχίες του Υπουργείου Παιδείας γύρω από την πλήρη λειτουργία των σχολείων είχαν να κάνουν με μία σειρά ζητημάτων. Η επιστροφή για παράδειγμα της πρώτης και δευτέρας Λυκείου, σε συνδυασμό με τις παγκύπριες εξετάσεις θα προκαλούσε ιδιαίτερες συνθήκες. Ενδεικτικό ότι είχε ξεκινήσει συζήτηση περί διεξαγωγής των εξετάσεων το απόγευμα, προκαλώντας σειρά αντιδράσεων λόγω και των αυξημένων θερμοκρασιών. Και η προσθήκη επιπλέον ιδιαίτερων συνθηκών στο ήδη εύθραυστο κομμάτι των παγκύπριων εξετάσεων ήταν κάτι που δεν ήθελε το υπουργείο. Όμως πέραν του Λυκείου, ζήτημα για το υπουργείο ήταν και η επιστροφή των μαθητών του Γυμνα-

σίου και αυτό γιατί στερούσε χώρο που ήταν απαραίτητος για τον αρχικό σχεδιασμό του υπουργείου. Σύμφωνα με το τότε πλάνο τα δημοτικά θα άνοιγαν κανονικά χωρίς την εκ περιτροπής παρουσία με τους μαθητές να διασπείρονται και σε τάξεις του Γυμνασίου. «Η εκ περιτροπής φοίτηση είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα, γιατί αφαιρεί ουσία από αυτό που κάνουμε», λένε αρμόδιες πηγές σημειώνοντας πως θα ήταν καλύτερο να συνεχιζόταν η εξ αποστάσεως εκπαίδευση—όσο αυτή έγινε κατορθωτή σε γυμνάσια και λύκεια—παρά διακοπή για δύο βδομάδες φοίτηση, αν λάβουμε τον χρόνο που οι μαθητές θα περάσουν στο σπίτι λόγω της εκ περιτροπής παρουσίας. Ερωτήματα που εγείρεται είναι κατά πόσο η οικονομία μπορεί να δουλέψει δεδομένης της εκ περιτροπής παρουσίας των μαθητών. Κάποια από αυτά, σε συνδυασμό με τις αντιδράσεις των εκπαιδευτικών κύκλων ελήφθησαν υπόψη από τον Πρόεδρο και γι' αυτό ο ίδιος έλαβε την απόφαση για μερική λειτουργία των σχολείων.

Επιδημιολογική διαφωνία

Γι' αυτή την απόφαση ρόλο έπαιξαν και οι απόψεις εντός της επιδημιολογικής ομάδας. Το Προεδρικό είδε άλλωστε με δυσφορία τις δημόσιες διαφωνίες του κ. Κωστρίκη και τις αντιδράσεις που ξεσπκωσαν σε εκπαιδευτικές οργανώσεις και εκπαιδευτικούς εταίρους. Διαφωνίες

Το μεγάλο στοίχημα

Με δεδομένο ότι επαναλειτουργούν τα σχολεία, το κύριο στοίχημα για την κυβέρνηση, είναι να λειτουργήσουν κανονικά, χωρίς παρατράγουδα και κυρίως με τη μαζική προσέλευση μαθητών. Το κύριο στοίχημα του Υπουργείου Παιδείας είναι να διεξαχθούν χωρίς προβλήματα και προσκόμματα οι παγκύπριες εξετάσεις, οι οποίες εξ αρχής αποτελούσαν την προτεραιότητα του υπουργείου. Σημαντικό είναι να διαφανεθεί κατά πόσο οι τελειόφοιτοι θα συνεχίσουν να πηγαίνουν σχολείο ή αν θα ακολουθήσουν την πεσπτημένη άλλων χρόνων, με τους τελειόφοιτους να απουσιάζουν από το σχολείο για να προετοιμαστούν για τις Παγκύπριες. Αν για παράδειγμα η προσέλευση των τελειοφοίτων μειωθεί δραματικά την επόμενη βδομάδα, θεωρείται πως αδικώς έμειναν τελικά στο σπίτι οι μαθητές της πρώτης και δευτέρας Λυκείου. Σημαντικό είναι να διαφανεθεί κατά πόσο υπάρχει σημαντική προσέλευση μαθητών και αν η επαναλειτουργία των σχολείων γίνει τηρώντας τα πρωτόκολλα, προετοιμάζοντας κυρίως τους μαθητές για τον Σεπτέμβριο, οπότε και το δεύτερο κύμα θεωρείται για πολλούς επιστήμονες δεδομένο.

που έδωσαν και το ανάλογο πάτημα στην αντιπολίτευση να κτυπήσει την κυβέρνηση. Η σύσσωμη στήριξη του εγχειρήματος από την επιδημιολογική ομάδα, ήταν σίγουρα σημαντική για την κυβέρνηση ούτως ώστε να προχωρήσει στην επαναλειτουργία των σχολείων. Όπως είχε αναφέρει την περασμένη Πέμπτη η «Κ», μέλη της επιδημιολογικής ομάδας εξέφραζαν στο παρασκήνιο ανησυχίες για το ενδεχόμενο επιστροφής στα θρανία για όλους τους μαθητές. Όπως αποκάλυψε η «Κ», υπάρχει αυτή τη στιγμή διχονομία στον επιστημονικό κόσμο για το κατά πόσο τα παιδιά μπορούν να διασπείρουν τον ιό τελικώς. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο, επειδή δεν έχει ξεκαθαρίσει πέραν πάσης αμφιβολίας ότι τα παιδιά δεν μπορούν να διασπείρουν τον ιό, κάποιοι επιστήμονες εκφράζουν την ανησυχία τους για ένα τέτοιο εγχείρημα. Όπως σημειώνουν δεν υπάρχει καλός δειγματοληπτικός έλεγχος αυτών των ηλικιών και θα πρέπει πρώτα να εξεταστούν τα περισσότερα δείγματα που έχει εξαγγείλει η κυβέρνηση και γίνονται στα σχολεία και στη συνέχεια να ληφθεί η οποία απόφαση. Αυτό έθεσε σε χαμηλότερους τόνους ο Λεόντιος Κωστρίκης κατά τη σύσκεψη της διυπουργικής την περασμένη Παρασκευή. Ο υπουργός Παιδείας ξεκαθάρισε πάντως στους επιδημιολόγους πως η δειγματοληψία θα είναι συνεχής κατά τη διάρκεια φοίτησης.

Ακόμη και οι λέξεις στιγματίζουν τα θύματα

Πρόταση νόμου για να αντικατασταθεί η φράση «παιδική πορνογραφία» σε υλικό σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων προωθεί ο ΔΗΣΥ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η συζήτηση για αντικατάσταση της ορολογίας «παιδική πορνογραφία» σε «υλικό σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου» μεταφέρεται πλέον στη Βουλή. Ο ΔΗΣΥ, με πρωτοβουλία της βουλευτριάς του κόμματος Ξένιας Κωνσταντίνου, προχωρά στην κατάθεση πρότασης νόμου που στόχο έχει αλλαγές στον υφιστάμενο νόμο περί πρόληψης και καταπολέμησης της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας. Η πρόταση νόμου έχει ως στόχο να αντικατασταθεί η ευρέως διαδομένη και αμφιλεγόμενη ορολογία «παιδική πορνογραφία» με τον όρο «υλικό σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου». Η πρόταση θα κατατεθεί την Τρίτη στην Ολομέλεια και από εκεί θα σταλεί προς συζήτηση στην Επιτροπή Νομικών.

Η αιτιολογία

«Άλλο η πορνογραφία και άλλο η σεξουαλική κακοποίηση που υφίσταται ο ανήλικος μέσω σεξουαλικού περιεχομένου», υποστηρίζουν ορ-

γανώσεις υπέρ των δικαιωμάτων των παιδιών και κατά της σεξουαλικής κακοποίησης και οι οποίες ζητούν την αντικατάσταση της «αναχρονιστικής» ορολογίας. Η κατάλληλη ορολογία, όπως υποστηρίζεται, όχι μόνο θα αποτρέψει από το να στιγματιστούν οι ανήλικοι, που έχουν σεξουαλικά κακοποιηθεί μέσω σεξουαλικού περιεχομένου, αλλά δείχνει και με τον πλέον κατάλληλο τρόπο τη σοβαρότητα του εγκλήματος.

Η όλη συζήτηση για αντικατάσταση της ορολογίας ξεκίνησε το 2016 στο Interagency Working Group που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο, και στο οποίο συμμετείχαν οργανισμοί που υποστηρίζουν τα δικαιώματα των παιδιών και εργάζονται για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης τους, όπως η ECPAT International, η Europol ως φορέας που καταπολεμά το ηλεκτρονικό έγκλημα, η INHOPE - The International Association of Internet Hotlines, και της United Nations Committee on the Rights of the Child.

Το περιεχόμενο των φωτογρα-

Το σεξουαλικό περιεχόμενο που απεικονίζει ένα παιδί είναι μία μορφή σεξουαλικής κακοποίησης. Συνεπώς η πράξη αυτή θα πρέπει να αποκαλείται υλικό σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου», αναφέρεται στην αιτιολόγηση της πρότασης νόμου.

φιών ανηλίκων αποτελεί σεξουαλική κακοποίηση και αυτό διαφέρει από την πορνογραφία, εξηγεί στην «Κ» η κα Κωνσταντίνου. Σύμφωνα με την αιτιολόγηση της πρότασης νόμου που θα κατατεθεί από πλευράς

της βουλευτριάς του ΔΗΣΥ, «η πορνογραφία αφορά περιπτώσεις που ενήλικες επιδιόκνται με τη συναινεσή τους σε σεξουαλικές πράξεις, οι οποίες καταγράφονται είτε μέσω κάμερας είτε φωτογραφικής και έπειτα διανέμονται (κυρίως) νόμιμα στο ευρύ κοινό για σεξουαλική ικανοποίηση». «Το σεξουαλικό περιεχόμενο που απεικονίζει ένα παιδί είναι μία μορφή σεξουαλικής κακοποίησης. Ως εκ τούτου, σημειώνεται στην αιτιολόγηση, «η πράξη αυτή δεν θα πρέπει να αποκαλείται "πορνογραφία"». Το να προστίθεται συνεπώς το επίθετο «παιδική» στον όρο αυτό, μειώνει αυτόματα τη σοβαρότητα του εидεχθούς εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης ενός παιδιού και το υποβαθμίζει. Και αυτό γιατί η λέξη «πορνογραφία» περιγράφει μία νόμιμη και κανονικοποιημένη (normalized) κατάσταση. Με τον τρόπο αυτό, αφήνεται το υπονοούμενο ότι η «παιδική πορνογραφία» είναι μία πράξη νόμιμη η οποία παράλληλα έχει επιτελεσθεί με τη συναίνεση του παιδιού. Στην πραγματικότητα, ωστόσο, το σεξουαλικό περιεχόμενο της φωτογραφίας ενός

παιδιού είναι αποτέλεσμα κακοποίησης και όχι πορνογραφίας.

Θα πρέπει να σημειωθεί πως ευρωπαϊκές χώρες έχουν ήδη προωθήσει τη νέα ορολογία εδώ και χρόνια, ενώ και η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ετοιμάζεται να υιοθετήσει τη νέα ορολογία. Όπως σημειώνουν οι υποστηρικτές της αλλαγής της ορολογίας, κάτι τέτοιο θα βοηθήσει νομικά να υπάρξει διαχωρισμός μεταξύ της νόμιμης πορνογραφίας που αφορά ενήλικους από το έγκλημα σεξουαλικών φωτογραφιών ανηλίκων. Υπάρχουν βεβαίως και νομικοί στις ΗΠΑ, που εκφράζουν ανησυχίες ότι η αλλαγή της ορολογίας θα προκαλέσει προβλήματα στις προσπάθειες που γίνονται για δίωξη υποθέσεων παιδικής πορνογραφίας.

Η περίπτωση της Κύπρου

Μπορεί μία τέτοια αλλαγή να προκαλέσει προσκόμματα στις προσπάθειες που γίνονται για δίωξη υποθέσεων παιδικής πορνογραφίας στην Κύπρο; «Στη δική μας περίπτωση η πρόταση προβλέπει στην οριζόντια αλλαγή της ορολογίας με

τρόπο που δεν αναιρεί ή επηρεάζει με άλλο τρόπο την νομοθεσία και τις τιμωρητικές πρόνοιες στις περιπτώσεις διάπραξης αυτών των αδικημάτων. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο περιλαμβάνεται και η σεξουαλική κακοποίηση και η σεξουαλική εκμετάλλευση», απαντά στην «Κ» η Ξένια Κωνσταντίνου.

Όπως σημειώνει, ο όρος «υλικό σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου» χρησιμοποιείται συνήθως ως υποσύνολο του όρου «υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκου». «Γι' αυτό», εξηγεί, «περιλάβαμε τον όρο ο όρος "υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκου" για να περιλαμβάνει όλων των ειδών σεξουαλικοποιημένο υλικό που απεικονίζει παιδιά».

Η πρωτοβουλία αυτή ελήφθη «στις γραμμές του ότι εκσυγχρονίζουμε νόμους, ορολογίες και μαζί αλλάζουμε κουλτούρα και αντιλήψεις για ένα ζήτημα που αφορά ένα από τα πλέον ειδικά εγκλήματα και ως τέτοιο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται και από τη δικαιοσύνη, αλλά και από τη δημοσιογραφία και την κοινωνική συλλογική συνείδηση», αναφέρει η κα Κωνσταντίνου.

Ζεσταίνει τις τουριστικές μηχανές η Κύπρος

Για την 1η Ιουλίου η εκκίνηση της βαριάς βιομηχανίας και πώς θα γίνει το άνοιγμα, οι πρώτοι τουρίστες και οι προβληματισμοί

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Ενώπιον της σοβαρότερης πρόκλησης από το 2013 βρίσκεται η οικονομία της Κύπρου, με την πολιτική ηγεσία του τόπου να έχει ενώπιόν της, τη λήψη σημαντικών αποφάσεων το επόμενο διάστημα, από τις οποίες θα εξαρτηθεί το εύρος των επιπτώσεων της πανδημίας στο βα-

ρύ χαρτί του ΑΕΠ που είναι ο τουρισμός. Πρόκληση χωρίς αύριο, αν ληφθούν υπόψη οι πρωτόγνωρες εκτιμήσεις που γίνονται από παράγοντες της τουριστικής βιομηχανίας, για τα αναμενόμενα έσοδα. Το μεγάλο στοίχημα σε πολιτικό και επιχειρηματικό επίπεδο είναι το άνοιγμα του εγχώριου τουριστικού προϊόντος στις διεθνείς αγορές, το συν-

τομότερο δυνατόν και με τη μεγαλύτερη υγειονομική ασφάλεια πληθυσμού και επισκεπτών. Σύμμαχος του κυπριακού τουρισμού και από τα δυνατά χαρτιά στη διεθνή τουριστική αγορά, αποτελεί αναμφίβολα η θετική επιδημιολογική εικόνα της χώρας, κάτι που αναγνωρίζεται από μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία, όπως η TUI που έχει κατατάξει την Κύπρο

στις ασφαλείς χώρες προορισμού για καλοκαιρινές διακοπές. Παράλληλα με τις έντονες διεργασίες που θα οδηγήσουν στη λήψη των τελικών αποφάσεων, για το τουριστικό άνοιγμα της Κύπρου, από την καραντίνα θα εξέλθουν και οι αεροπορικές μεταφορές, οι οποίες αναμένεται να επανέλθουν σε δραστηριότητα περί τα μέσα του επόμενου

μήνα και πριν τα ξενοδοχεία ανοίξουν τις πύλες τους. Όπως γίνεται κατανοητό απ' όλους τους εμπλεκόμενους, το τουριστικό προϊόν της Κύπρου βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή, πλην όμως, όπως υποστηρίζεται, έχει όλα τα εκέγγυα να μετατρέψει την κρίση σε ευκαιρία. Παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες της φετινής χρονιάς, ο κλάδος των

ξενοδόχων εμφανίζεται έτοιμος να δώσει με επιτυχία τα διαπιστευτήρια του κυπριακού προϊόντος στο εξωτερικό, θέτοντας το πλαίσιο εντός του οποίου θα πρέπει να κινηθούν οι πολιτικές αποφάσεις. Βασικό ζητούμενο για τις επιχειρήσεις αποτελεί το υγειονομικό πρωτόκολλο στη βάση του οποίου η Κύπρος θα υποδεχθεί τους τουρίστες.

Με το βλέμμα στο τελευταίο μισό Ιουνίου

Το πλαίσιο που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την περασμένη εβδομάδα για άνοιγμα των συνόρων των κρατών μελών, είναι η βάση πάνω στην οποία η Κύπρος θα πατήσει προκειμένου να αποφασίσει τους κανονισμούς για άρση της καραντίνας στα αεροπορικά ταξίδια και στις τουριστικές αφίξεις. Βασικό εργαλείο της όλης εξίσωσης θα αποτελέσουν τα επιδημιολογικά δεδομένα της σταδιακής άρσης των περιορισμών που μέχρι σήμερα, δικαιολογημένα, προκαλούν τα πρώτα χαμόγελα. Όπως τονίζεται με σαφήνεια, οι κανονισμοί που θα θεσπισθούν θα έχουν ως βασικό άξονα την υγειονομική ασφάλεια ντόπιων και επισκεπτών και θα επιτρέψουν σε επιδημιολόγους και πολιτικούς, να υιοθετήσουν ένα «χαλαρό» πλαίσιο που δεν θα λειτουργεί αποτρεπτικά σε όσους εμπιστευτούν την Κύπρο για τις καλοκαιρινές διακοπές τους. Μια παράμετρος που θα επηρεάσει θετικά το εγχώριο τουριστικό προϊόν τα επόμενα δύο χρόνια, που παρουσιάζονται ως περίοδος ανάκαμψης και ανόδου του τουριστικού τομέα. Ένα άλλο ζήτημα εξίσου σημαντικό για την πορεία της καλοκαιρινής σεζόν, έχει να κάνει με τις κινήσεις που γίνονται σε γειτονικές τουριστικές αγορές, που εκ των πραγμάτων θα επηρεάσουν τις αποφάσεις που αναμένεται να ληφθούν, ενδεχομένως και το επόμενο δεκάμηρο. Στη βάση πληροφόρησης που έχει στη διάθεσή της η «Κ», οι προγραμματισμοί που γίνονται κινούνται: Στον χρόνο ανοίγματος των αεροδρομίων, των ξενοδοχειακών μονάδων, τις αγορές από τις οποίες η Κύπρος αναμένει αφίξεις αλλά και αντιμετώπιση ενδεχόμενης επιδημιολογικής κατάστασης. Εάν και εφόσον τα δεδομένα παραμείνουν ως έχουν:

- Άνοιγμα αεροδρομίων 10 με 15 Ιουνίου.
- Άνοιγμα ξενοδοχείων 1η Ιουλίου.

• Στόχευση σε χώρες με χαμηλό επιδημιολογικό δείκτη, όπως η Γερμανία, Αυστρία, Δανία. Θετικές αξιολογήσεις τυχάνουν στο κυβερνητικό επιτελείο, τα μηνύματα από το εξωτερικό με μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία να έχουν συμπεριλάβει την Κύπρο στην πώληση πακέτων διακοπών. Εικόνα που αναμένεται να διευκολύνει τα ξενοδοχεία στην πώληση πακέτων. Στην προσπάθεια αυτή, προβληματισμό προκαλεί η αγορά της Μεγάλης Βρετανίας, όπου, ενώ μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία δεν την έχουν αποκλείσει, σε πολιτικό επίπεδο η επιδημιολογική εικόνα της χώρας, για την ώρα, προκαλεί ανησυχίες.

Από τις αρχές του επόμενου μήνα, θα ξεκινήσει ουσιαστικά η αντίστροφη μέτρηση για άνοιγμα της τουριστικής βιομηχανίας της Κύπρου, προκειμένου έναν μήνα μετά οι ξενοδοχειακές μονάδες να υποδεχθούν τους τουρίστες από χώρες της Ευρώπης.

Ιδιαίτερη βαρύτητα θα ριχθεί από κυβερνητικές πλευρές στην αξιοποίηση της θετικής επιδημιολογικής εικόνας της Κύπρου στο εξωτερικό.

Οι ενστάσεις που διατυπώνονται φαίνεται ότι προέρχονται από το Υπουργείο Υγείας, το οποίο δεν συμμερίζεται τις εκτιμήσεις που γίνονται στο Υφυπουργείο Τουρισμού, για επιστροφή των Βρετανών τέλη Αυγούστου αρχές Σεπτεμβρίου.

Υγειονομική ετοιμότητα

Καθοριστικός παράγοντας επιστροφής στην κανονικότητα του τουριστικού προϊόντος και παρεμφερών κλάδων, αποτελούν τα υγειονομικά πρωτόκολλα που θα αποφασισθούν και τα οποία θα καθορίζουν τη μελλοντική καθημερινότητα τουριστών και επιβατών. Το σύνολο των εμπλεκόμενων με την τουριστική βιομηχανία, συμφωνούν πως οι κανονισμοί που θα εφαρμοστούν θα επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό την τουριστική και επιβατική κίνηση, το επόμενο διάστημα. Στο κομμάτι υγειονομικής

προετοιμασίας, η πολιτική ηγεσία δίνει ιδιαίτερη προσοχή υπό τον φόβο έξαρσης της επιδημίας στα εισαγόμενα κρούσματα κορωνοϊού. Μα βάση τις προετοιμασίες που γίνονται ένα κομμάτι της προσοχής θα στραφεί στην πρόληψη και αντιμετώπιση κρουσμάτων όταν η ξενοδοχειακή βιομηχανία ανοίξει. Τα μέτρα που βρίσκονται πάνω στο τραπέζι και θα συνοδεύουν τις επικείμενες ανακοινώσεις, κινούνται στο δίπτυχο: αποτροπή και διαχείριση κρουσμάτων. Στο πνεύμα αυτό τα μέτρα που έχουν προκριθεί είναι:

- Στόχευση ταξιδιωτικών γραφείων σε τουρίστες που δεν συγκαταλέγονται σε ευπαθείς ομάδες και ηλικία έως 40 ετών.
- Δημιουργία ξενοδοχείων αναφοράς σε κάθε τουριστική πόλη, στα οποία θα περιορίζονται τουρίστες με επιβεβαιωμένα κρούσματα κορωνοϊού.

Η επάρκεια ιατρικών μονάδων ΜΕΘ θεωρείται κομβικό σημείο των προσπάθειών που καταβάλλονται, πρώτον για να στεφθεί με επιτυχία ο αντικειμενικός υγειονομικός σκοπός, δεύτερον να ενισχυθεί η θετική επιδημιολογική εικόνα της Κύπρου στις τουριστικές αγορές και κατ' επέκταση να αποτελέσει ατού σε σχέση με την κατάσταση που φαίνεται να επικρατεί με γε-

τονικούς ψνσιωτικούς τουριστικούς προορισμούς.

Τα σενάρια για έσοδα

Στο ερώτημα για το ζητούμενο της γενικής κινητοποίησης που παρατηρείται, τα έσοδα της φετινής χρονιάς, οι εκτιμήσεις κυβέρνησης και ξενοδόχων είναι απαισιόδοξες και καταμαρτυρούν ποιες μπορεί να είναι οι οικονομικές συνέπειες, βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες, εάν υπάρξει χαλάρωση στο υγειονομικό κομμάτι. Οι συγκλίνοσες εκτιμήσεις κάνουν λόγο για δυο σενάρια. Το καλό, υπό τις περιστάσεις και το κακό. Μια ενδεχόμενη συγκομιδή 30% συν, σε σχέση με τα έσοδα του 2019, θεωρείται πως θα θέσει τις βάσεις για μια αντεπίθεση του τουριστικού προϊόντος, το 2021-2022. Σε αντίθετο ανήλθαν στα 2,7 δισ. ευρώ και σύμφωνα με τους υπολογισμούς που γίνονται θα υποχωρήσουν το 2020, στα 0,81 εκατ. ευρώ. Υπό τις συνθήκες αυτές και στην κυβέρνηση θεωρούν βέβαιο πως κάποια ξενοδοχεία (δεν προσδιορίζονται αριθμητικά) δεν θα ανοίξουν τη φετινή τουριστική περίοδο.

Αναμένουν οι ξενοδόχοι

Στην πλευρά της ξενοδοχειακής βιομηχανίας, η όλη κατάσταση που

έχει δημιουργηθεί από την πανδημία, αντιμετωπίζεται με συγκρατημένη αισιοδοξία. Αν υπάρχει κάτι που συντηρεί το κλίμα αβεβαιότητας είναι η απουσία, για την ώρα, ημερομηνιών άρσης των περιορισμών προκειμένου να γίνουν κινήσεις προώθησης των τουριστικών πακέτων. Επίσης δυσκολία, στο κομμάτι προώθησης, προκαλούν οι παραδοσιακές αγορές για τον κυπριακό τουρισμό, Αγγλίας και Ρωσίας, οι οποίες συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν προβλήματα με την πανδημία. Και στον ξενοδοχειακό χώρο ως πιθανότερη ημερομηνία ανοίγματος των τουριστικών μονάδων θεωρείται η 1η Ιουλίου, ωστόσο οι ξενοδόχοι εφιστούν την προσοχή πώς για να γίνει πραγματικότητα, η επιδίωξη υποδοχής των πρώτων τουριστών την ημερομηνία εκείνη, θα πρέπει να έχει κλειδώσει η ημερομηνία 20 μέρες πριν. Όπως εξήγησε στην «Κ» ο πρόεδρος της επαρχιακής επιτροπής Πάφου του ΠΑΣΥΣΕ Θάνος Μιχαηλίδης, η κυβέρνηση θα πρέπει να δώσει περιθώριο στα ξενοδοχεία προκειμένου να τρέξουν την προώθηση τουριστικών πακέτων για να μην χαθεί ούτε μια μέρα. Το ίδιο χρονικό περιθώριο φαίνεται να έχουν ζητήσει και τουριστικοί οργανισμοί του εξωτερικού όπως η TUI, σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ».

Το άνοιγμα ξενοδοχείων

Οι ξενοδόχοι διατείνονται πως οι τουριστικές μονάδες τους είναι έτοιμες να εισέλθουν σε φάση δραστηριότητας μόλις δοθεί το πράσινο φως από την κυβέρνηση, προκειμένου να περιορίσουν τις ζημιές που θα υποστούν αλλά κυρίως για να χτίσουν προφίλ για τα επόμενα δυο χρόνια. Ωστόσο και στο χώρο των επιχειρηματιών γίνεται παραδεκτό αυτό το οποίο απασχολεί τον τουριστικό κλάδο, ότι κάποιες μονάδες δεν θα ανοίξουν μέσα στο 2020. Η εικόνα που υπάρχει είναι πως η πλειοψηφία των ξενοδοχείων θα υποδεχθεί τουρίστες, ωστόσο υπάρχουν και ξενοδόχοι που προβληματίζονται να το πράξουν. Οι επιχειρηματίες στον τουρισμό θεωρούν πως τα ξενοδοχεία που θα αντιμετωπίσουν το μεγαλύτερο πρόβλημα και ενδεχομένως να παραμείνουν κλειστά, είναι εκείνα τα οποία αντλούν πελατεία από προβληματικές αγορές όπως η Αγγλία και Ρωσία και εκ των πραγμάτων δεν θα έχουν το χρόνο να διεισδύσουν σε άλλες αγορές, της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Ανάμεσα στις εκ διαμέτρου αντίθετες περιπτώσεις υπάρχει και μια τρίτη. Ξενοδοχεία να μην ανοίξουν αμέσως, με την άρση των περιορισμών και να το πράξουν αργότερα και με την προϋπόθεση ότι η πληρότητά τους το δικαιολογεί.

Λαμβάνοντας υπόψη την επιδημιολογική κατάσταση που επικρατεί, σε τουριστικές αγορές που στοχεύει η Κύπρος, φέτος, οι πρώτοι τουρίστες αναμένονται από χώρες που το εγχώριο τουριστικό προϊόν είναι γνωστό. Μια τέτοια χώρα θεωρείται το Ισραήλ απ' όπου αναμένονται καλά αποτελέσματα. Για αγορές άγνωστες ή με μικρή πρόσβαση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου, όπως η Γερμανία, οι ξενοδόχοι θεωρούν πως θα απαιτηθεί μεγαλύτερος χρόνος και εντονότερη προσπάθεια. Σε αυτές τις περιπτώσεις το θετικό που εντοπίζουν οι ξενοδόχοι είναι οι θετικές συστάσεις που υπάρχουν από μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία.

Ρεαλιστικοί κανονισμοί

Οι κανονισμοί για τα αεροπορικά ταξίδια και για τους τουρίστες που θα έλθουν στην Κύπρο, είναι για τους ξενοδόχους ο καθοριστικός παράγοντας «επιτυχίας» της φετινής χρονιάς. Χωρίς να μπαίνει σε δεύτερη μοίρα η προστασία της δημόσιας υγείας, οι επαγγελματίες του τουρισμού θεωρούν πως η υιοθέτηση πιστοποιητικών για τον κορωνοϊό θα αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα, επιλογής της Κύπρου ως καλοκαιρινό προορισμό. Οι ξενοδόχοι επικεντρώνουν την προσοχή τους στην ατομική προστασία επιβατών και τουριστών, με ελέγχους στις πύλες εισόδου αλλά και στους χώρους διαμονής τους. Στη λογική προστασίας οι ξενοδόχοι προκρίνουν τη δημιουργία μιας ενιαίας ζώνης, διακίνησης τουριστών και επιβατών από χώρες με θετική επιδημιολογική εικόνα. Στο ενδεχόμενο εντοπισμού κρούσματος κορωνοϊού, σε κάποια τουριστική μονάδα, ο κ. Μιχαηλίδης θεωρεί πως η υιοθέτηση του μέτρου τη μονάδα να τεθεί σε καραντίνα, θα ωθούσε πολλά ξενοδοχεία να παραμείνουν κλειστά. Οι ξενοδόχοι υποστηρίζουν πως η διαχείριση κρούσματος θα πρέπει να γίνει εσωτερικά με ικνυλάτηση επαφών, τεστ σε όσους ήλθαν σε επαφή με το κρούσμα, απολύμανση χώρων του ξενοδοχείου.

Χαλαρό πρωτόκολλο εντός της «Πράσινης Ζώνης»

Οι επίσημες ανακοινώσεις για άρση της αεροπορικής καραντίνας, θα προηγηθούν του ανοίγματος των ξενοδοχείων. Με βάση την πληροφόρηση της «Κ», το άνοιγμα των αεροδρομίων τοποθετείται μεταξύ 10 και 15 Ιουνίου. Και εδώ τα πρωτόκολλα ασφάλειας είναι το βασικό ζητούμενο. Ένα από τα σενάρια που σύμφωνα με τις πρώτες αξιολογήσεις φαίνεται να καλύπτει τις υγειονομικές και οικονομικές ανησυχίες, που εκφράζονται, είναι η δημιουργία ενός ενιαίου χώρου ταξιδιών, εντός του οποίου οι προϋποθέσεις που θα τίθενται δεν θα είναι ανασταλτικός

παράγοντας μετακίνησης επιβατών. Σύμφωνα με ρεπορτάζ της «Κ» της περασμένης Τετάρτης, στον ενιαίο χώρο που προσδιορίζεται ως Green Zone, θα συγκαταλέγονται χώρες οι επιδημιολογικοί δείκτες των οποίων το επιτρέπουν. Όπως χαρακτηριστικά λέγεται από πηγές με γνώση των όσων πραγματοποιούνται στο παρασκήνιο, ο γνωστός δείκτης μεταδοτικότητας R0 θα μπορεί να είναι το βαρόμετρο συμπερίληψης χωρών σε ένα ενιαίο χώρο όπου θα ισχύουν χαλαρές προϋποθέσεις ταξιδιών. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, Κύπρος και Ελ-

Το άνοιγμα των αεροδρομίων προσδιορίζεται από τις 10 έως τις 15 Ιουνίου με τη σταδιακή επανάλληψη πτήσεων κυρίως με ευρωπαϊκές χώρες, σε πρώτη φάση.

λάδα βρίσκονται στη διαδικασία να δημιουργήσουν ένα κοινό χώρο ταξιδιών ενώ παρόμοιες συζητήσεις πραγματοποιούνται και με το Ισ-

ραήλ. Το πλαίσιο της Green Zone όταν θα αποφασισθεί, θα επισημοποιηθεί με διακρατική συμφωνία.

Η άρση των μέτρων

Το πλαίσιο εισιγήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αναμενόταν, κινήθηκε στη λογική των μέτρων προστασίας επιβατών, εντός των αεροπλάνων. Η χρήση μάσκας καθίσταται υποχρεωτική. Σε ό,τι αφορά τις εταιρείες που πετούν προς και από την Κύπρο, αυτές δεν φαίνεται να έχουν ανοίξει τα χαρτιά τους για το χρόνο εξόδου από την καραντίνα πτήσεων. Παρά

τη στενή επαφή, σε πολιτικό και όχι μόνο επίπεδο, οι εταιρείες, όπως λέγεται από παράγοντες των εγχώριων αερομεταφορών, αναμένουν να ξεκαθαρίσουν δυο ζητήματα. Το πρώτο είναι το υγειονομικό πρωτόκολλο που θα ισχύσει και τότε τα αεροδρόμια θα ξεκινήσουν να υποδέχονται επιβάτες. Το δεύτερο ζήτημα που τίθεται από πλευράς εταιρειών είναι το οικονομικό και η ανάγκη στήριξης προκειμένου να είναι σε θέση να επαναφέρουν με το σύνολο των διαθεσίμων θέσεων (capacity) και τη συχνότητα των δρομολογίων.

Το βραχυπρόθεσμο μέλλον θα μας εκπλήξει

Ο πολιτικός επιστήμονας και καθηγητής του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ των ΗΠΑ Φράνσις Φουκουγιάμα μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

Ιδού πώς τελειώνει το «Το τέλος της ιστορίας», το πολυσυζητημένο βιβλίο του πολιτικού επιστήμονα και καθηγητή του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ των ΗΠΑ Φράνσις Φουκουγιάμα: «Ίσως η ίδια η προοπτική αιώνων πλήξης στο τέλος της ιστορίας μπορεί να λειτουργήσει ώστε η ιστορία να ξεκινήσει ξανά». Είναι σαφές ότι ζούμε την επανεκκίνηση των μηχανών της ιστορίας, οι οποίες λειτουργούν με διαρκώς επιταχυνόμενο ρυθμό τις τελευταίες τρεις δεκαετίες και σκληραίνουν τις ταυτότητες, εθνικές, φυλετικές και άλλες όπως άλλωστε εξηγεί στο βιβλίο του «Ταυτότητα» που κυκλοφορεί στις αρχές Ιουνίου στα ελληνικά από τις εκδόσεις «ΡΟΙΠΗ». Όταν συνάντησα πριν από λίγες ημέρες τον κ. Φουκουγιάμα στο Skype για τη συνέντευξη στην «Καθημερινή», το πρώτο πράγμα που ήθελα να τον ρωτήσω είναι γιατί η φιλελεύθερη δημοκρατία προκαλεί τόσο πληξη. Χαμογέλασε και με την απάντησή του σκιαγράφησε μια αντίφαση που μάλλον βρίσκεται στον πυρήνα της ανθρώπινης κατάστασης. «Η φιλελεύθερη δημοκρατία είναι ένα καλό πολιτικό σύστημα επειδή βασίζεται στην ιδέα της καθολικής αναγνώρισης. Όλοι οι πολίτες έχουν ίσα δικαιώματα που γίνονται σεβαστά. Υπάρχει αυτή η θεμελιώδης ισότητα στη δυνατότητα των ανθρώπων να επιλέγουν και να πραγματοποιούν ατομικές επιλογές. Αλλά μόλις εδραιωθεί η δημοκρατία και αρχίζει να εξελίσσεται η ζωή σε μια κοινωνία με υψηλό επίπεδο ευημερίας και σταθερότητας οι άνθρωποι πλάνητουν και αρχίζουν να αναζητούν άλλα πράγματα». Πράγματι, πολλά από όσα ζει κανείς καθημερινά μέσα σε μια φιλελεύθερη δημοκρατία μπορεί να προκαλούν μεγάλη πληξη. Όμως, μια συνμιμλία με τον Φράνσις Φουκουγιάμα σίγουρα δεν είναι ένα από αυτά.

—Οι επιδημίες έσπρωξαν την αρχαία Αθήνα, τη Ρώμη, το Βυζάντιο,

ακόμη και την αυτοκρατορία του Ναπολέοντα πιο κοντά στην πτώση. Θα λέγατε ότι η πανδημία του κορωνοϊού μπορεί να είναι ένα γεγονός αντίστοιχου μεγέθους;

—«Έχει πραγματικά τη δυνατότητα να είναι ένα αρκετά μεγάλο γεγονός από την άποψη του αντίκτυπου που θα προκαλέσει. Νομίζω ότι η αιτία γι' αυτό είναι ότι η παγκοσμιοποίηση έχει οδηγήσει στη διασύνδεση του κόσμου. Λόγω αυτής της διασύνδεσης ο κόσμος έχει γίνει περισσότερο ευπαθής. Η σημερινή επιδημία μπορεί να διαταράξει την οικονομική δραστηριότητα για έξι δεσκατομμύρια ανθρώπους, κάτι που δεν μπορούσαν να προκαλέσουν παλαιότερες επιδημίες παρότι ήταν

“

Ο αγώνας για αναγνώριση είναι ένα άλλο μεγάλο κίνητρο που οδηγεί σε μεγάλο βαθμό τη σύγχρονη πολιτική.

πολύ πιο θανατηφόρες, αφού δεν μπορούσαν να ταξιδέψουν τόσο γρήγορα, ενώ παράλληλα οι οικονομίες ήταν τοπικές. Πιστεύω, λοιπόν, ότι η επιδημία θα έχει μεγάλο αντίκτυπο, αλλά είναι εξαιρετικά δύσκολο να γίνουν προβλέψεις για το ποιες ακριβώς μπορεί να είναι αυτές οι επιπτώσεις. Όταν χτυπάει μια μεγάλη κρίση, χρειάζονται χρόνια και μερικές φορές δεκαετίες για να ολοκληρωθούν οι συνέπειες. Νομίζω ότι θα εκπλαγούμε από όσα επιφυλάσσει το μέλλον.

—Στο διαδίκτυο και σε κάποια μέσα ενημέρωσης αναπαράγεται μια θεωρία συνωμοσίας ότι η Κίνα προκάλεσε την πανδημία. Πιστεύετε ότι αυτή η θεωρία χρησιμοποιείται για να αυξηθούν οι πιθανότητες επανεκλογής του Τραμπ;

Θα περάσουμε σκληρές δοκιμασίες μέσα στα επόμενα χρόνια. Η οικονομική κρίση πρόκειται να παραταθεί και θα είναι πολύ δύσκολο να βρούμε από αυτήν, τονίζει ο Φράνσις Φουκουγιάμα.

—«Πιστεύω ότι οι πιθανότητες επανεκλογής του Τραμπ μειώνονται σταθερά τις τελευταίες εβδομάδες. Είχε μια μικρή άνοδο αρχικά, αλλά νομίζω ότι η απόδοσή του είναι τόσο κακή που έχει υποχωρήσει στις περισσότερες δημοσκοπήσεις. Το άλλο γεγονός που συνέβη είναι ότι οι Δημοκρατικοί βρήκαν έναν πολύ καλό υποψήφιο, τον Τζο Μπάιντεν και υπάρχει συναίνεση ότι αυτός είναι ο σωστός υποψήφιος.»

—Η Ευρώπη δοκιμάζεται, αφού η σκληρυνση των εθνικών ταυτοτήτων είναι ακριβώς αυτό που δεν χρειαζόμαστε αυτή την ώρα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε μια τέτοια κρίση. Μπορεί η Ευρώπη να αποφύγει την κατάρρευση;

—Σίγουρα μπορεί. Νομίζω ότι θα

υπάρξουν κάποιες εντάσεις, αφού έχει επιστρέψει η διαίρεση μεταξύ Βορρά και Νότου που εμφανίστηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης του ευρώ. Και στη συνέχεια, εκτός από το χάσμα Βορρά-Νότου έχει ήδη ανοίξει και ένα νέο χάσμα Ανατολής-Δύσης. Χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης που είναι μέλη της Ε.Ε. κινούνται προς μια διαφορετική κατεύθυνση από την υπόλοιπη Ε.Ε. Δεν νομίζω βεβαίως ότι αυτό σημαίνει απαραίτητα ότι η Ε.Ε. θα καταρρεύσει. Εξαρτάται πραγματικά από το αίσθημα ευθύνης που έχουν οι χώρες, ιδίως χώρες όπως η Γερμανία. Αλλά υπάρχει αυτή τη στιγμή μια ανάμικτη εικόνα. Νομίζω ότι υπάρχουν ακόμα αρκετοί άνθρωποι στην Ευρώπη που αντιλαμβάνονται ότι αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι μεγαλύτερη συ-

Θετικός ρόλος του κ. Μητσοτάκη

—Ποια είναι η άποψή σας για την ανταπόκριση της Ελλάδας απέναντι στην πανδημία; Η κυβέρνηση επέβαλε γρήγορα lockdown και έλαβε χωρίς δισταγμούς αυστηρά μέτρα κοινωνικής απόστασης. —Είναι ενδιαφέρον ότι σε αυτή την κρίση σημειώθηκαν εκπλήξεις. Κάποιες χώρες αντέδρασαν πολύ χειρότερα από ό,τι θα περίμενε κανείς και κάποιες άλλες πολύ καλύτερα. Η Ελλάδα αντέδρασε πολύ καλύτερα από ό,τι θα περίμεναν οι περισσότεροι παρατηρητές. Αν ρωτούσατε τον Ιανουάριο ποιες ευρωπαϊκές χώρες θα πληγούν περισσότερο, η πρώτη χώρα που θα ερχόταν στο μυαλό όλων θα ήταν η Ελλάδα. Ασφαλώς, λοιπόν, οι επιδόσεις της Ελλάδας είναι εντυπωσιακές. Θα αναφέρω επίσης τον θετικό ρόλο του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, τον οποίο γνωρίζω προσωπικά. Όταν επισκέφθηκε την Ελλάδα πριν από τρία χρόνια φάγαμε μαζί ένα μεσημέρι. Είναι άλλωστε απόφοιτος του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Διεθνούς Πολιτικής του Στάνφορντ το οποίο διευθύνω...

νεργασία. Και πραγματικά, αυτή είναι σίγουρα η ώρα για μεγαλύτερη συνεργασία.

—Οι συγκρούσεις ταυτοτήτων στο Διαδίκτυο σάς θυμίζουν τις ένοπλες συγκρούσεις ανάμεσα σε «πατριές», στις οποίες αναφέρεστε στο βιβλίο σας «Origins of Political Order» (2011) ως επώδυνες διαδικασίες κρατικής ενοποίησης; (Σ.σ.: οι πατριές είναι ομάδες συγγενών που διαμορφώναν ανεξάρτητες ένοπλες οντότητες σε μια περιοχή, φαινόμενο αρχαίο και παγκόσμιο το οποίο στην Ελλάδα αναδόκησε μετά την Ανεξαρτησία αλλά εξακολουθούσε να χαρακτηρίζει τη Μάνη σχεδόν ως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο). Είναι οι ομάδες ταυτοτήτων οι ψηφιακές «πατριές»;

—Νομίζω ότι πρόκειται για παρόμοια φαινόμενα με την ακόλουθη έννοια. Λόγω της ανάδυσης της πολιτικής των ταυτοτήτων, οι άνθρωποι οργανώνονται σε ολόενα και μικρότερες ομάδες με τις ίδιες απόψεις για ένα θέμα. Και αυτό οδηγεί στην αποδυνάμωση των περισσότερων ενοποιημένων δομών, όπως είναι τα έθνη-κράτη ή όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση που είναι απαραίτητα για συλλογικές δράσεις μεγάλης κλίμακας. Η ευρύτερη αίσθηση κοινότητας πρέπει να αποκατασταθεί. Ένας κόσμος κατακερματισμένος σε μικρές ομάδες δεν θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει καταστάσεις έκτακτης ανάγκης όπως είναι οι πανδημίες και οι οικονομικές κρίσεις.

—Είστε αισιόδοξος;

—Νομίζω ότι θα περάσουμε σκληρές δοκιμασίες μέσα στα επόμενα χρόνια. Η οικονομική κρίση πρόκειται να παραταθεί και θα είναι πολύ δύσκολο να βρούμε από αυτήν. Θα έχει πολιτικές συνέπειες που μάλλον δεν θα είναι καλές για τη Δημοκρατία. Οπότε περιμένω μερικές άσχημες εξελίξεις μέσα στους επόμενους μήνες.

—Μόνο μέσα στους επόμενους μήνες;

—Εννοώ ότι είναι άσκοπο να κάνουμε εικασίες για το μακροπρόθεσμο μέλλον καθώς υπάρχει τόσο αβεβαιότητα.

—Ωστόσο, είπατε στην αρχή της συνέντευξης ότι ο Τζο Μπάιντεν έχει πολλές πιθανότητες να εκλεγεί πρόεδρος των ΗΠΑ.

—Ναι, αλλά ακόμα κι αν ο Μπάιντεν εκλεγεί και έχουμε ένα Δημοκρατικό Κογκρέσο, η πόλωση θα εξακολουθήσει να υπάρχει στην αμερικανική κοινωνία. Ο Μπάιντεν θα βρεθεί περιορισμένος από το γεγονός ότι το έλλειμμα του προϋπολογισμού τριπλασιάστηκε μόλις τον τελευταίο χρόνο. Και πολλά άλλα πράγματα δεν πρόκειται να αλλάξουν ακόμη και με μια εκλογή Μπάιντεν.

—Οπότε, ως προετοιμαστούμε για δύσκολα χρόνια...

—Ναι, σωστά.

Η «Πολιτεία» του Πλάτωνα, ο Τραμπ και το Τέλος της Ιστορίας

—Ο Τομ Γουλφ έγραψε το 1992 στο οπισθόφυλλο του «Τέλους της Ιστορίας» «ότι η προσέγγισή σας για την ιδέα του «θυμού» μπορεί να αποδειχθεί πιο σημαντική από τη θεωρία του τέλους της ιστορίας». Αναφερόταν στην ιδέα περί «θυμού» που ανέλυσε ο Πλάτωνας στην «Πολιτεία» και την οποία αξιοποιήσατε στο «Τέλος της Ιστορίας». Πρόσφατα επιστρέψατε στο θέμα του «θυμού» στο βιβλίο σας «Ταυτότητα». Είναι ο θυμός η κινητήρια δύναμη της ιστορίας;

—Υπάρχει ένας διαχωρισμός ανάμεσα στις κοινωνικές θεωρίες σε ό,τι αφορά τι είναι αυτό που κινεί την ιστορία. Η κυρίαρχη προσέγγιση σήμερα είναι η οικονομική. Αυτή ήταν επίσης η η προσέγγιση του Καρλ Μαρξ, ότι οι άνθρωποι κυρίως θέλουν να αποκτούν υλικά αγαθά και ότι, στη συνέχεια, οι δράσεις τους καθοδηγούνται από αυτήν την επιθυμία για αύξηση της υλικής ικανοποίησης. Αυτό επίσης υποθέτουν οι σύγχρονοι οικονομολόγοι. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρόκειται για σημαντικό κίνητρο, αλλά υπάρχει και ένα άλλο κίνητρο που είναι ο «θυμός». Η ιδέα

αυτή εμφανίστηκε στην «Πολιτεία» του Πλάτωνα και ουσιαστικά σημαίνει ότι εκείνο που επιθυμείς είναι αναγνώριση και επιβεβαίωση της αξιοπρέπειάς σου. Εάν δεν λάβεις αυτή την αναγνώριση, τότε θυμώνεις. Αυτή η επιθυμία αναγνώρισης και επιβεβαίωσης της αξιοπρέπειας συχνά μπορεί να αποβεί ακόμα και εις βάρος του υλικού προσωπικού συμφέροντος.

—Υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο παράδειγμα;

—Βεβαίως. Το Brexit. Κατά τη διάρκεια της δημόσιας συζήτησης για το Brexit όσοι τάσσονταν υπέρ της αποχώρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε. άκουσαν το επιχείρημα ότι κάτι τέτοιο θα ήταν πολύ άσχημο για τη βρετανική οικονομία. Το επιχείρημα ήταν ότι η χώρα είναι έντονα διασυνδεδεμένη με την Ευρώπη και ως εκ τούτου σε περίπτωση εξόδου οι πολίτες θα υποστούν μεγάλη μείωση των εισοδημάτων τους. Αλλά οι ψηφοφόροι του Brexit απάντησαν: «Δεν με νοιάζει. Θέλουμε να ανακτήσουμε την εθνική κυριαρχία και τον έλεγχο της χώρας μας και αν αυτό απαιτεί οικονομικές θυσίες, είμαστε πρόθυμοι να τις υποστούμε». Στο δράμα του

“

Στο δράμα του Brexit μπορείτε να δείτε την ενεργοποίηση του πλατωνικού θυμού. Είναι μια διαφορετική έκφραση ανθρώπινου κινήτρου.

Brexit μπορείτε να δείτε την ενεργοποίηση του πλατωνικού θυμού. Είναι μια διαφορετική έκφραση ανθρώπινου κινήτρου. Δεν είναι ο μοναδικός μοχλός της ιστορίας, η οικονομία εξακολουθεί να έχει σημασία, αλλά νομίζω ότι οι οικονομολόγοι τείνουν να ξεχνούν τον θυμό. Ξεχνούν τον αγώνα για αναγνώριση ως το άλλο μεγάλο κίνητρο που οδηγεί σε μεγάλο βαθμό τη σύγχρονη πολιτική.

—Σας τίτουμε όταν διαβάζουμε στο «Τέλος της Ιστορίας και ο Τελευταίος Άνθρωπος» να αναφέρεστε στον Ντόναλντ Τραμπ. Γιατί

το κάνατε; Το βιβλίο γράφτηκε 25 χρόνια προτού εκλεγεί πρόεδρος των ΗΠΑ. Μήπως είναι ο Τραμπ ο άνθρωπος που θα φέρει το «τέλος της ιστορίας» της Δύσης;

—Στο «Τέλος της Ιστορίας» δημιούργησα μια λέξη, τη «μεγαλοθυμία» όχι με την έννοια της μεγαλοπρέπειας, που είναι η τυπική ελληνική έννοια, αλλά ως μια λέξη που αποδίδει την περίσσεια «θυμού». Πιο συγκεκριμένα, ήθελα με τη λέξη αυτή να αποδώσω την κατάσταση εκείνη που διαμορφώνεται όταν η επιθυμία ενός ανθρώπου για αναγνώριση είναι μεγαλύτερη από εκείνη των άλλων. Σε μια δημοκρατία αυτή η επιθυμία για αναγνώριση είναι ένα πολύ επικίνδυνο πάθος επειδή οδηγεί πολύ φιλόδοξους ανθρώπους να επιδιώκουν να κυριαρχήσουν στους συμπολίτες τους. Γι' αυτό χρειαζόμαστε μηχανισμούς που να εγγυώνται ότι τέτοιου είδους φιλόδοξα άτομα δεν θα απειλήσουν την κοινωνία. Αυτός είναι ο λόγος που έχουμε ενσωματώσει ελέγχους και ισορροπίες στο Σύνταγμά μας. Ανέφερα τον Τραμπ στο «Τέλος της Ιστορίας» ως παράδειγμα τέτοιου προσώπου. Μάλιστα, πρόσθεσα το επιχείρημα, ότι ο καπιταλισμός πα-

ρέχει διέξοδο σε πολύ φιλόδοξους ανθρώπους που αναζητούν αναγνώριση όπως ο Τραμπ, αφού τους επιτρέπει να κερδίζουν δεσκατομμύρια δολάρια, να αποκτούν φανταστικά σκάφη και σπίτια και έτσι να παραμένουν ευτυχώς εκτός της πολιτικής. Δυστυχώς, όμως, αυτή η διαδικασία δεν λειτουργεί πάντα. Εικοσιπέντε χρόνια αργότερα όλη αυτή η αναγνώριση δεν ήταν αρκετή για τον Ντόναλντ Τραμπ. Έτσι αποφάσισε να μπει στην πολιτική και τώρα πληρώνουμε το τίμημα.

—Πιστεύετε ότι τα μέσα κοινωνικά δικτύωσης παρέχουν στους ανθρώπους τα μέσα για να εφευρίσκουν τις δικές τους αλήθειες, να κατασκευάζουν τα δικά τους γεγονότα και να δημιουργούν τις δικές τους ξεχωριστές ταυτότητες;

—Νομίζω ότι τα μέσα κοινωνικά δικτύωσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία, αλλά και το Διαδίκτυο γενικότερα συνέβαλε σε αυτό το αποτέλεσμα. Όταν δημιουργήθηκε το Διαδίκτυο τη δεκαετία του 1990 όλοι πίστευαν ότι ήταν κάτι θαυμάσιο επειδή παραμερίζε όλους τους μεσάζοντες, τους συντάκτες και τους αρχισυν-

τάκτες εφημερίδων, τους παλαιούς οργανισμούς μέσων μαζικής ενημέρωσης ή ακόμα και τις κυβερνήσεις. Οποιοσδήποτε θα μπορούσε να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες χωρίς να χρειάζεται τη διαμεσολάβηση αυτών των αξιόπιστων παραδοσιακών πηγών. Αποδεικνύεται όμως ότι αυτό δεν ήταν κάτι τόσο έξυπνο, διότι πολλά από αυτά που κάνουν αυτοί οι παραδοσιακοί δημοσιογράφοι και όσοι εργάζονται και επιβεβαιώνουν την αξιοπιστία των πληροφοριών είναι να διασφαλίζουν ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας και αξιοπιστίας. Τώρα ο καθένας ανεβάζει ό,τι θέλει στο Διαδίκτυο και οι αναγνώστες δεν έχουν έναν τρόπο για να αξιολογήσουν πόσο αληθές μπορεί να είναι αυτό και γι' αυτό βλέπουμε αυτή τη μεγάλη άνοδο της κυκλοφορίας κάθε λογής θεωριών συνωμοσίας και άλλων τρελών απόψεων. Πάνω σε όλα αυτά προστέθηκαν και τα μέσα κοινωνικών δικτύωσης που προσφέρουν τη δυνατότητα στους χρήστες να απομονώνονται μέσα σε κλειστές κοινότητες. Κατά συνέπεια, ναι, πιστεύω πραγματικά ότι τα μέσα κοινωνικών δικτύωσης έχουν τέτοιου είδους επιπτώσεις.

ΠC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Να σώσουμε όλοι μαζί μέρος της τουριστικής περιόδου

Η Μαργκρέτε Βεστάγκερ μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ

Την «πολύ θετική» επιδημιολογική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η Ελλάδα αναδεικνύει η Μαργκρέτε Βεστάγκερ, εκφράζοντας την ελπίδα να διατηρηθεί ώστε να διασωθεί, στον βαθμό του εφικτού, η τουριστική περίοδος. Σε αποκλειστική συνέντευξή της στην «Κ», η εκτελεστική αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφέρει ότι το άνοιγμα των εξωτερικών συνόρων μετά τις 15 Ιουνίου θα εξαρτηθεί από τον βαθμό του ανοίγματος στο εσωτερικό της Ε.Ε. Η κ. Βεστάγκερ τονίζει ότι συμμερίζεται την ανησυχία των πιο δημοσιονομικά αδύναμων κρατών-μελών πως η χαλάρωση των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων απειλεί την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεών τους και θεωρεί ότι η διασφάλιση της συνοχής της ενιαίας αγοράς είναι ισχυρό επιχείρημα υπέρ ενός φιλόδοξου Σχεδίου Ανάκαμψης. Τέλος, σχετικά με τα δικαιώματα των επιβατών, ξεκαθαρίζει ότι γίνονται επαφές με τα κράτη-μέλη για να πιστοποιηθεί ότι δεν θα χρειαστεί η εκκίνηση διαδικασιών επί παραβάσει.

– **Μπορεί να διασωθεί η τουριστική περίοδος; Και πρέπει να λήξει η απαγόρευση στις μετακινήσεις στην Ε.Ε. από τρίτες χώρες μετά τις 15 Ιουνίου;**
– Δεν μπορούμε να πούμε σε τι βαθμό θα διασωθεί η τουριστική περίοδος, αλλά σίγουρα πιστεύουμε ότι μπορεί να υπάρξει τουριστική περίοδος. Θα είναι βέβαια πολύ διαφορετική από τα προηγούμενα χρόνια, γιατί όσοι τουρίστες ταξιδέψουν, θα το κάνουν με τις νέες συνθήκες υγιεινής που έχουμε υι-

“

Ο κίνδυνος κατακερματισμού της ενιαίας αγοράς είναι ένα πολύ ισχυρό και στέρεο επιχείρημα υπέρ ενός δυνατού ευρωπαϊκού Σχεδίου Ανάκαμψης.

οθετήσει – τα μέτρα κοινωνικής απομάκρυνσης, τις μάσκες κ.ο.κ. Αν όμως τα κράτη-μέλη συντονίσουν τις ενέργειές τους, θα μπορέσει ο κόσμος να ταξιδέψει και οι τουριστικές επιχειρήσεις να έχουν κάποιο εισόδημα. Ειδικά για την Ελλάδα, ελπίζω να διατηρήσει την πολύ θετική κατάσταση που έχει πετύχει, συγκριτικά με τόσες άλλες χώρες, και να μπορέσουμε όλοι μαζί να διασώσουμε τουλάχιστον μέρος της σεζόν.

Σχετικά με την άρση της ταξιδιωτικής απαγόρευσης που αφορά τις τρίτες χώρες, αυτό μένει να φανεί. Υπάρχει μια συσχέτιση μεταξύ της κατάστασης στα εσωτερικά σύνορα και της πολιτικής για τα εξωτερικά σύνορα. Ο λόγος που κλείσαμε τα εξωτερικά σύνορα τον Μάρτιο ήταν για να δώσουμε ένα κίνητρο στα κράτη-μέλη να μην κλείσουν τελείως τα εσωτερικά σύνορα. Η συζήτηση για εξωτερικά σύνορα θα γίνει στις επόμενες μία-δύο εβδομάδες και θα εξαρτηθεί από την άρση των περιορισμών στα σύνορα εντός της Ε.Ε. Όπως γνωρίζετε, συστήνουμε η άρση των περιορισμών

«Η τουριστική σεζόν θα είναι διαφορετική από τα προηγούμενα χρόνια. Ελπίζω η Ελλάδα να διατηρήσει την πολύ θετική κατάσταση που έχει πετύχει», αναφέρει η εκτελεστική αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Μαργκρέτε Βεστάγκερ.

να γίνεται μεταξύ δύο χωρών όταν παρουσιάζουν συγκρίσιμη επιδημιολογική εικόνα. Και τα καλά νέα είναι ότι πλέον σε όλα τα κράτη-μέλη, το διάστημα R, που σηματοδοτεί τον αριθμό των ανθρώπων στους οποίους μεταδίδει τον ιό κάποιος ο οποίος έχει προσβληθεί, είναι κάτω από 1 – πράγμα που σημαίνει ότι ο ιός έχει τεθεί σε κάποιο βαθμό υπό έλεγχο.

– **Θα μπορούσε η Επιτροπή να ήταν πιο προωθημένη στις κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε για τις μετακινήσεις και τον τουρισμό και γενικότερα, παρά τις περιορισμένες αρμοδιότητές της στην Υγεία, να έχει κάνει περισσότερα για την επιβολή κοινών πολιτικών; Υπήρχε ένας φόβος να μην ενοχληθεί κάποιο κράτος-μέλος – ειδικά μετά την υπόθεση με τον οδικό χάρτη για την έξοδο από την καραντίνα και τις αντιδράσεις ορισμένων χωρών;**

– Προσπαθούμε να βρούμε μία ισορροπία, γιατί, όπως λέτε, οι αρμοδιότητες της Επιτροπής στην Υγεία είναι πολύ περιορι-

σμένες. Αυτό που έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμο κατά τους δύσκολους αυτούς μήνες είναι ο συντονισμός, βάσει των βέλτιστων διαθέσιμων συμβουλών των ειδικών και όντας ανοικτοί για το τι γνωρίζουμε και τι όχι. Πολλά παραμένουν άγνωστα σχετικά με τον ιό. Νομίζω ότι οι κατευθυντήριες γραμμές είναι αρκετά συγκεκριμένες σε ορισμένα σημεία – τις αποστάσεις που πρέπει να τηρούνται, τα μέτρα ατομικής προστασίας – αλλά αφήνουν χώρο στα κράτη-μέλη να συμφωνήσουν τις λεπτομέρειες των υγειονομικών πρωτοκόλλων με τους συνδέσμους των επιχειρήσεων, τις αθλητικές ομοσπονδίες κ.ο.κ. Είναι ο σωστή ισορροπία και μεγιστοποιεί την πιθανότητα ότι οι νέοι κανόνες θα εφαρμοστούν.

– **Τι ισχύει τελικά σχετικά με τα δικαιώματα των επιβατών; Έχουν σταλεί επίσημες προειδοποιητικές επιστολές σε χώρες που δεν διασφαλίζουν ότι τα κουπόνια θα είναι επιλογή του καταναλωτή; Πρόκειται να σταλούν;**

– Ήταν δικό μου λάθος, εγώ ήμουν η πηγή της σύγχυσης, και απολογούμαι γι' αυτό. Αυτό το οποίο εστάλη ήταν μία επιστολή προ της διαδικασίας επί παραβάσει. Η επιστολή παραθέτει τη σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία –ότι οι καταναλωτές μπορούν να απαιτήσουν αποζημίωση σε μετρητά– και παράλληλα αναδεικνύει τρόπους που τα κουπόνια μπορούν να γίνουν πιο ελκυστικά. Τα κουπόνια είναι καλή ιδέα, γιατί πάρα πολλές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πρόβλημα ρευστότητας – αλλά δεν μπορούν να είναι υποχρεωτικά. Το αν θα στείλουμε προειδοποιητικές επιστολές [σ.σ.: το πρώτο βήμα στη διαδικασία επί παραβάσει] θα εξαρτηθεί από την ανταπόκριση των κρατών-μελών.

– **Είναι το Ταμείο Ανάκαμψης το εργαλείο που θα αποτρέψει τον κατακερματισμό της ενιαίας αγοράς; Η ανησυχία γι' αυτό το ενδεχόμενο εντείνεται, καθώς ορισμένες χώρες –ειδικά η Γερμανία– έχουν δυσανάλογο μερίδιο στην παροχή ρευστότητας**

την οποία επέτρεψε η χαλάρωση των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων...

– Ο κίνδυνος αυτός είναι ένα πολύ ισχυρό και στέρεο επιχείρημα υπέρ ενός δυνατού ευρωπαϊκού Σχεδίου Ανάκαμψης. Συμμερίζομαι αυτήν την ανησυχία [για την ενιαία αγορά]. Φυσικά, πρέπει να πούμε ότι η Γερμανία δεν κάνει περισσότερα από όσα μπορεί, αυτό που κάνει είναι απολύτως θεμιτό – η Επιτροπή εγκρίνει κρατικές ενισχύσεις που τηρούν την αρχή της αναλογικότητας. Και η αλήθεια είναι ζητάμε εδώ και δεκαετίες από τους Γερμανούς να διαπνήσουν περισσότερα, γιατί αυτό έχει θετικές επιπτώσεις στις άλλες χώρες. Αλλά επειδή δεν μπορούν όλες οι χώρες να παρέμβουν με τον ίδιο τρόπο, υπάρχουν οι όροι του ανταγωνισμού. Αυτό το βλέπουμε πολύ καθαρά. Αρα ελπίζουμε ότι ένα ισχυρό ευρωπαϊκό Σχέδιο Ανάκαμψης θα δώσει μέρος της λύσης σε αυτό το πρόβλημα, το οποίο είναι πηγή βαθιάς ανησυχίας σε αρκετά κράτη-μέλη.

ΑΠΟΨΗ

Πλανητική υγεία, ένα μετά COVID-19 νέο αναπτυξιακό μοντέλο

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΦΩΤΙΟΥ*

Το ανθρώπινο είδος είναι εγγενώς συνδεδεμένο με το φυσικό περιβάλλον: πρόκειται για μια θεμελιώδη αρχή που δυστυχώς έχει αμεληθεί σχεδόν ολοσχερώς στη διαδικασία με την οποία χαράζουμε τις αναπτυξιακές μας προτεραιότητες και υλοποιούμε αντίστοιχες πολιτικές. Η πανδημία της COVID-19 είναι μία τραγική υπενθύμιση αυτού του γεγονότος. Τα κρούσματα ασθενειών που μεταδίδονται από τα είδη της άγριας πανίδας στον άνθρωπο (ζωονοτικές ασθένειες) αυξάνονται, υπογραμμίζοντας πως η ανθρώπινη υγεία, η υγεία των ζώων και τα φυσικά οικοσυστήματα είναι ένα ενιαίο και αλληλοσυμπληρούμενο σύστημα. Η παρούσα κρίση δείχνει ότι έχουμε χάσει την αναγκαία συμβιωτική σχέση μεταξύ ανθρώπων και φυσικού περιβάλλοντος, του οποίου εμείς είμαστε βασικά συστατικά στοιχεία.

Η αναγκαία αποκατάσταση αυτής της συμβιωτικής σχέσης μεταξύ ανθρώπων και φύσης απαιτεί ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο, το οποίο να εσβέται τα όρια που θέτει το φυσικό περιβάλλον. Η ιδέα της «πλανητικής υγείας» παρέχει ένα πλαίσιο το οποίο μπορεί να υλοποιήσει αυτό το νέο αναπτυξιακό μοντέλο και αποτελεί, αφενός, ένα ταχέως αναπτυσσόμενο επιστημονικό πεδίο, αφετέρου, ένα κοινωνικό κίνημα. Ο όρος έγινε γνωστός όταν η κοινή επιτροπή των Ιδρυμάτων Rockefeller και Lancet για το θέμα

Η πανδημία του κορωνοϊού μάς δίνει ακριβώς τη δυνατότητα επανεκκίνησης της οικονομίας στη βάση της αειφόρου ανάπτυξης.

δημοσίευσε την αναφορά-ορόσημο με τίτλο «Διασφαλίζοντας την ανθρώπινη υγεία στην Ανθρωποκαινοεποχή (Safeguarding human health in the Anthropocene epoch)». Σε αυτήν, η επιτροπή ορίζει, συμπερασματικά, την πλανητική υγεία ως «το ενιαίο της υγείας του ανθρώπινου πολιτισμού και της κατάστασης των φυσικών συστημάτων από τα οποία εξαρτάται».

Στο επίκεντρο της ιδέας της πλανητικής υγείας βρίσκεται η πεποίθηση ότι οι άνθρωποι θα παραμείνουν υγιείς μόνον αν υλοποιούν τις οικονομικές τους δραστηριότητες μέσα στο πλαίσιο που θέτουν οι φυσικοί περιορισμοί, οι αναγκαίοι για την υγεία και τη λειτουργία των οικοσυστημάτων εντός των οποίων δρουν. Η διασφάλιση της υγείας των οικοσυστημάτων και η σχετιζόμενη βελτίωση της ανθρώπινης υγείας απαιτούν δράση σε διάφορα μέτωπα.

Από ένα σύνολο δεκάδων δράσεων, οι οποίες μπορούν να προωθήσουν την ιδέα της πλανητικής υγείας, παρουσιάζουμε εδώ τρεις δράσεις οι

οποίες μπορούν εύκολα να υλοποιηθούν, καθώς η εφαρμογή τους δεν απαιτεί ούτε καινούργιες τεχνολογίες, ούτε καινούργιους θεσμικούς μηχανισμούς, ούτε, εν κατακλείδι, επιπλέον χρηματικών πόρων. Χρειάζεται μόνο αλλαγή του τρόπου σκέψης και αλλαγή στις αναπτυξιακές προτεραιότητες και στα σχετικά κανονιστικά πλαίσια. Αν τελικά θα αποτελέσουν εύκολες στην υλοποίηση δράσεις εξαρτάται από την πολιτική φιλοδοξία για την παραγωγή σχετικών πολιτικών.

Βάζουμε τη φύση στον «λογαριασμό». Η έννοια του «φυσικού κεφαλαίου» είναι πολύ καλά εμπεδωμένη στο θεωρητικό πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης. Αλλά είναι παντελώς απύουσα όταν οι θεωρίες μεταφράζονται σε οικονομικές, νομισματικές και φορολογικές πολιτικές. Σε όλα τα επίπεδα σύνταξης δημοσίων και ιδιωτικών προϋπολογισμών και σχεδιασμού οικονομικών πολιτικών, το φυσικό περιβάλλον και οι λειτουργίες των οικοσυστημάτων θα πρέπει να είναι μέρος των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Και αυτό δεν θα πρέπει να περιορίζεται στη νομισματοποίηση/οικονομική αποτίμηση των φυσικών πόρων (η οποία ίσως θα πρέπει να αποφεύγεται), αλλά κυρίως στη χρήση της φέρουσας ικανότητας και των φυσικών ορίων λειτουργίας των οικοσυστημάτων ως εγγενών παραμέτρων για την: 1) Επικύρωση των αναλύσεων κόστους-οφέλους όλων των δημοσιονομικών και νομισματικών

πολιτικών και 2) τη δημιουργία κανονιστικών πλαισίων σχετικών με το μέγεθος και τη λειτουργία των χρηματοοικονομικών αγορών και συστημάτων.

Σταματούμε τις πρακτικές καταστροφές του περιβάλλοντος και τις επιδοτήσεις που τις στηρίζουν. Η οικονομία μας κυριαρχείται από πρακτικές που μολύνουν το περιβάλλον και πολλές από αυτές τις πρακτικές συνεχίζουν να λαμβάνουν μεγάλες δημόσιες επιδοτήσεις. Η εξάρτησή μας από τα ορυκτά καύσιμα μάς σκοτώνει κυριολεκτικά. Η ατμοσφαιρική ρύπανση από την καύση των άνθρακα, του πετρελαίου και άλλων ορυκτών καυσίμων προκαλεί περισσότερους από επτά εκατομμύρια θανάτους κάθε χρόνο και, επιπλέον, εγκεφαλικές και πνευμονολογικές βλάβες σε εκατομμύρια άλλους ανθρώπους. Οι πρακτικές επιδοτήσεις στην παραγωγή και διάθεση ορυκτών καυσίμων είναι τεράστιες. Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης μόνο (η οποία και έχει τις αυστηρότερες πολιτικές περιορισμού των ορυκτών καυσίμων) ξόδεψαν το 2018 περισσότερα από 75 δισεκατομμύρια ευρώ σε επιδοτήσεις άνθρακα και άλλων ορυκτών καυσίμων. Σε παγκόσμιο επίπεδο, το ΔΝΤ υπολογίζει ότι οι επιδοτήσεις στα ορυκτά καύσιμα αγγίζουν τα 2 τρισεκατομμύρια δολάρια! Άλλες επιβλαβείς επιδοτήσεις, όπως αυτές στη βιομηχανική αλιεία και γεωργία, καταστρέφουν τα οικοσυστήματα και υποθηκεύουν το μέλλον των φτωχών αγροτών. Η

καταστροφή των δασών μας μάς καθιστά πιο ευάλωτους στις ασθένειες και μειώνει την ικανότητα της φύσης να ανταποκριθεί σε πλημμύρες και άλλες φυσικές καταστροφές. Η ατμοσφαιρική ρύπανση αυξάνει τον κίνδυνο θανάτων κατά τη διάρκεια πανδημιών.

Επενδύουμε στη διασταύρωση της γνώσης μεταξύ επιστημονικών πεδίων. Μία λανθασμένη αντίληψη σχετικά με τη μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση της παρούσας και άλλων πανδημιών είναι η πεποίθηση πως όλες οι λύσεις για την υγεία παρόντων από τα νοσοκομεία. Τα συστήματα υγείας πρέπει, φυσικά, να βελτιωθούν και οι επαγγελματίες του χώρου να υποστηριχθούν σημαντικά. Ταυτόχρονα, ωστόσο, πρέπει να αντιληφθούμε ότι ο σχεδιασμός συστημάτων υγείας (όπως και ο σχεδιασμός μέτρων διαχείρισης και αποκατάστασης οικοσυστημάτων) απαιτεί ευρεία ανάλυση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών παραμέτρων της πλανητικής υγείας και συνεργασία διαφόρων ειδικών από πολλά επιστημονικά πεδία.

Σήμερα ο κόσμος προσπαθεί να κερδίσει τη μάχη ενάντια σε έναν άορατο εχθρό με όσα μέσα έχει στη διάθεσή του. Η μακροχρόνια στόχευση για την πλανητική υγεία συνίσταται στο να κερδίσουμε ολοκληρωτικά τον πόλεμο ενάντια σε πανδημίες και άλλες κρίσεις, όπως η κλιματική αλλαγή. Η πανδημία του κορωνοϊού μάς δίνει ακριβώς τη δυνατότη-

τα επανεκκίνησης της οικονομίας στη βάση της αειφόρου ανάπτυξης.

Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης στέλνουν ένα ισχυρό μήνυμα: κανένας να μη μείνει στο περιθώριο. Σε καταστάσεις κρίσης, οι ανάγκες μας και οι αιτίες των προβλημάτων γίνονται περισσότερο εμφανείς. Το ένστικτο επιβίωσης μπορεί να μας εξωθή να καταφύγουμε σε βιαστικές επιλογές, αλλά το μέγεθος αυτής της κρίσης μπορεί επίσης να μας κάνει όλους περισσότερο ώριμους. Η υλοποίηση ενός νέου ανθεκτικού αναπτυξιακού μοντέλου απαιτεί πολύ περισσότερα από βραχυπρόθεσμες, τεχνικές λύσεις. Οι λύσεις της πλανητικής υγείας, οι οποίες πάνε πέρα από τα συστήματα υγείας και τη συνθήκη διαχείρισης οικοσυστημάτων, απαιτούν να διαταράξουμε τις υφιστάμενες θεσμικές αγκυλώσεις μεταξύ επιστημονικών κλάδων και τις επικρατούσες αναπτυξιακές δοξασίες. Πάνω από όλα χρειαζόμαστε ισχυρό πολιτικό όραμα και ένα ισχυρό κοινωνικό κίνημα που μαζί θα συν-δημιουργήσουν και υλοποιήσουν το μοντέλο της πλανητικής υγείας.

* Ο δρ Στέφανος Φωτίου είναι διευθυντής Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή του ΟΗΕ για την Ασία και τον Ειρηνικό. Το άρθρο αυτό αποτελεί μετάφραση/προσαρμογή ενός άρθρου που πρωτοδημοσιεύθηκε από την Επιτροπή και είχε συντάκτες τους κ. Στέφανο Φωτίου και Nicole de Paula.

Πολλές οι πληγές του ιού στα Κατεχόμενα

Τρεις Τ/κ δημοσιογράφοι αναλύουν
στην «Κ» τα νέα κρίσιμα δεδομένα

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Ο «πρωθυπουργός» Ερσίν Τατάρ εμφανίζεται συχνά το τελευταίο διάστημα στα μέσα ενημέρωσης από όπου επιχειρεί να περάσει το μήνυμα ότι η πανδημία του κορωνοϊού αποτελεί πλέον παρελθόν για την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Με το σλόγκαν «η ΤΔΒΚ είναι η πρώτη χώρα που ξεπέρασε την πανδημία», ο κ. Τατάρ και οι συνεργάτες του όχι μόνο καλλιεργούν το κλίμα της επιστροφής στην κανονικότητα, αλλά ταυτόχρονα υποστηρίζουν ότι όλα τα επιμέρους προβλήματα που προκαλεί ο νέος ιός αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά.

Εντούτοις, οι πληροφορίες που μας έρχονται από μέλη της τουρκοκυπριακής κοινότητας διαφεύδουν την «πρωθυπουργία». Η τ/κ κοινότητα όχι μόνο δεν έχει ξεπεράσει την πανδημία, αλλά έχει βυθιστεί μέσα σε νέα αλληλοσυνδεόμενα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα. Τρεις έμπειροι Τ/κ δημοσιογράφοι, απαντώντας σε ερωτήσεις της «Κ», επισημαίνουν τη σοβαρότητα της όλης κατάστασης. Ο μέχρι πρότινος διευθυντής της τ/κ εφημερίδας «Κίμπρις», Αλί Μπατουράι, η διευθύντρια του μεγαλύτερου ιδιωτικού τ/κ καναλιού «Γκεντς Τν», Ναζάρ Ερισκίν, και ο πρόεδρος της Ένωσης Τ/κ Δημοσιογράφων, Σαμί Όζουσλου, προειδοποιούν ότι η τ/κ κοινότητα βρίσκεται πλέον ενώπιον των πλεγών που έχει ανοίξει η πανδημία.

Ποια είναι η κατάσταση που επικρατεί στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου, περίπου δύο μήνες μετά το ξέσπασμα του πρώτου κύματος της πανδημίας του Covid 19; Απαντώντας στο συγκεκριμένο ερώτημα οι τρεις έμπειροι Τ/κ δημοσιογράφοι τονίζουν ότι η διεθνής απομόνωση της τ/κ κοινότητας έχει εμποδίσει την εξάπλωση του νέου ιού. Παρόλα αυτά, το κλίμα έντονου προβλημα-

τισμού για την επόμενη περίοδο και ειδικότερα, όπως μας αναφέρει η κ. Ερισκίν, το ζήτημα της αποτελεσματικότητας των τεστ που πραγματοποιούνται στο βόρειο τμήμα της Κύπρου εξακολουθούν να απασχολούν την κοινότητα. Αξιολογώντας τις αποφάσεις που ελήφθησαν απέναντι στην πανδημία ο κ. Όζουσλου αναφέρει ότι «Πρώτον, η Βόρεια Κύπρος ήταν ήδη σε μεγάλο βαθμό απομονωμένη, όταν αποφασίστηκε να επιβληθεί καραντίνα. Δεύτερον, παράγοντες όπως ο μικρός πληθυσμός και η απουσία δημόσιων συγκοινωνιών εμπόδισαν

Το ζήτημα της αποτελεσματικότητας των τεστ που πραγματοποιούνται στο βόρειο τμήμα της Κύπρου εξακολουθούν να απασχολούν την κοινότητα, αναφέρει η κ. Ερισκίν, διευθύντρια του τ/κ καναλιού «Γκεντς Τν».

την εξάπλωση του ιού. Τρίτον, ελήφθησαν εγκαίρως αποτελεσματικά μέτρα όπως η απομόνωση και η καραντίνα. Τέταρτον, η κοινότητα έλαβε υπόψη της απόψεις των εμπειρογνομόνων, τήρησε την κοινωνική απόσταση, και δεν παραμέλησε τα μέτρα προστασίας».

Σε συμφωνία με τα προαναφερόμενα, ο κ. Μπατουράι προσθέτει ότι σε μια πρώτη ανάγνωση η αντιμετώπιση του νέου ιού από την τ/κ ηγεσία υπήρξε επιτυχημένη. Ωστόσο, ο περιορισμός των κρουσμάτων δεν πρέπει να μας οδηγήσει σε λανθασμένα συμπεράσματα: «Η Βόρεια Κύπρος αντιμετωπίζει μια μεγάλη οικονομική καταστροφή. Επιχειρήθηκε ένα ελεγχόμενο άνοι-

Η τ/κ κοινότητα όχι μόνο δεν έχει ξεπεράσει την πανδημία, αλλά έχει βυθιστεί μέσα σε νέα αλληλοσυνδεόμενα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα, τονίζουν στην «Κ» οι τρεις έμπειροι Τουρκοκύπριοι δημοσιογράφοι, Αλί Μπατουράι, Ναζάρ Ερισκίν και Σαμί Όζουσλου.

Κατάρρευση των τουρκοκυπριακών ΜΜΕ

Εν μέσω πανδημίας και κοινωνικοοικονομικής κατάρρευσης ποια εικόνα εκπέμπουν τα τ/κ ΜΜΕ; Ο κ. Μπατουράι μας επισημαίνει ότι στο σύνολό τους τα τ/κ ΜΜΕ βρίσκονται αντιμέτωπα με τον κίνδυνο της κατάρρευσης. Μέσα σε λίγες εβδομάδες, από τις 21 ημερήσιες εφημερίδες παρέμειναν «όρθιες» μονάχα 7. Δύο από αυτές διέκοψαν την έκδοση του Σαββατοκυριακού, ενώ εκατοντάδες δημοσιογράφοι και τεχνικοί έχασαν τη δουλειά τους. Όσοι Τ/κ παραμένουν πιστοί στο επάγγελμα της δημοσιογραφίας λαμβάνουν πλέον πολύ χαμηλούς μισθούς. Την ίδια στιγμή πλήττεται η ποιότητα και η ποικιλία των περιεχομένων των τ/κ ΜΜΕ. Την ίδια αποθαρρυντική εικόνα παρουσιάζουν τα διαδικτυακά και άλλου τύπου «νέα» τ/κ ΜΜΕ. Όπως συμπληρώνει ο κ. Όζουσλου τα τ/κ μέσα βίωναν ήδη μια μεγάλη συστημική κρίση προτού κτυπηθούν και από τις επιπτώσεις της πανδημίας. Η «κυβέρνηση», η οποία αρχικά εξείρεσε τους εργαζόμενους στα ΜΜΕ από τη λήψη του μικρού βοηθήματος των 1500 λιρών (200 ευρώ), εξακολουθεί να μη λαμβάνει τα απαιτούμενα μέτρα στήριξης. «Η ειρωνεία της όλης κατάστασης είναι ότι η τ/κ κοινότητα δεν έμαθε για την πανδημία από τα συνδρομητικά κανάλια και το Netflix», αναφέρει η κ. Ερισκίν, η οποία προσθέτει ότι παρά την κρίση τα τ/κ ΜΜΕ ήταν αυτά που κράτησαν ενήμερους τους Τ/κ σε μια από τις πιο κρίσιμες συγκυρίες της σύγχρονης ιστορίας.

μα της οικονομίας, αλλά λόγω αβεβαιότητας οι συναλλαγές και οι εργασίες είναι περιορισμένες και οι άνθρωποι δεν θέλουν να πληρώσουν για οτιδήποτε άλλο εκτός από φαγητό. Το βλέμμα είναι στραμμένο στην Τουρκία, αλλά και από εκεί χρήματα δεν έρχονται. Ο εγχώριος δανεισμός τρωάει την κυβέρνηση, η οποία δεν λαμβάνει ριζοσπαστικές αποφάσεις επειδή ακολουθούν οι προεδρικές εκλογές. Δεν ανοίγει τα σύνορα επειδή ακόμη υπάρχουν κρούσματα. Όμως με αυτόν τον τρόπο ο τουρισμός βυθίζεται σε κρίση, ενώ ανησυχεί και ο πανεπιστημιακός τομέας. Σχεδόν 30 χιλιάδες φοιτητές έχουν ήδη επιστρέψει στη χώρα τους. Εν συντομία πολλοί χώ-

ροι εργασίας στη Βόρεια Κύπρο οδηγούνται σε χρεοκοπία και ακολουθεί ένα τεράστιο κύμα ανεργίας», επισημαίνει ο κ. Μπατουράι.

Προβληματισμός

Ο περιορισμένος αριθμός των τεστ στο βόρειο κομμάτι της Κύπρου και το «άναρχο», εφονικό «άνοιγμα» της οικονομίας προβληματίζει τους Τ/κ; Απαντώντας σε αυτό το ερώτημα, ο κ. Μπατουράι επισημαίνει ότι οι Τ/κ προβληματίζονται για τα τεστ και την αποτελεσματικότητά τους. Την ίδια στιγμή, μαζί με το άνοιγμα της οικονομίας, άρχισαν να παρατηρούνται φαινόμενα μη συμμόρφωσης των πολιτών με τους βασικούς κανόνες προστασίας. Επί-

σης, εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλος κίνδυνος για τα άτομα που επιπτούν στην κατηγορία υψηλού κινδύνου.

Για το ίδιο ζήτημα, η κ. Ερισκίν τονίζει τα εξής: «Ο αριθμός των τεστ ήταν πολύ χαμηλός στην αρχή, αλλά στη συνέχεια έφτασε τους ημερήσιους αριθμούς τεστ στο Νότο. Ωστόσο, εδώ χρησιμοποιούνται τα γρήγορα τεστ, των οποίων η ακρίβεια συζητείται, καθώς στον υπόλοιπο κόσμο, χρησιμοποιούνται τα τεστ PCR. Όταν ακούω λοιπόν τις εκτιμήσεις των εμπειρογνομόνων, προβληματίζομαι για το ενδεχόμενο να υπάρχουν περιπτώσεις ασθενών που δεν έχουν ανιχνευθεί».

Με τα παραπάνω συμφωνεί ο κ. Όζουσλου, ο οποίος προσθέτει ότι στη βόρεια Κύπρο η κατάσταση θα ξεκαθαρίσει όταν ξεκινήσουν να φτάνουν άνθρωποι από το εξωτερικό. Ο πρόεδρος της Ένωσης Τ/κ Δημοσιογράφων προσθέτει ότι παρά το γεγονός ότι το άνοιγμα της οικονομίας επείγει, εντούτοις η τ/κ πλευρά δεν έλαβε κατά τους τελευταίους δύο μήνες τα απαιτούμενα μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση μιας πανδημίας, όπως λ.χ. τη λειτουργία ενός νοσοκομείου πανδημίας.

Η οικονομική κρίση

Ποιος είναι ο βαθμός της ζημιάς που έχει προκαλέσει η πανδημία στον κοινωνικοοικονομικό ιστό της τ/κ κοινότητας; Ο τέως διευθυντής της «Κίμπρις» περιγράφει μια αποκαρδιωτική εικόνα. «Την παρούσα στιγμή η κοινωνία υποφέρει κοινωνικά και οικονομικά. Ο κοινωνικός αποκλεισμός προκάλεσε ψυχολογικά

προβλήματα. Η ενδοοικογενειακή βία έλαβε διαστάσεις. Πολλοί άνθρωποι έχουν ήδη προσφύγει στο κρατικό «Νοσοκομείο Ψυχολογικών και Νευρολογικών Ασθενειών Μπαρίς» και στο ιδιωτικό νοσοκομείο «Ροζ Έπαυλη». Υπάρχουν άνθρωποι που δεν μπορούν καν να ψωνίσουν φαγητό. Άτομα που έχουν συλληφθεί με την κατηγορία της κλοπής κατέθεσαν στις ομολογίες τους «απολυθήκαμε, πεινάσαμε και κλέψαμε». Αυτή η κατάσταση αναμένεται να επιδεινωθεί την επόμενη περίοδο. Οι έμποροι λιανικής πώλησης και οι ιδιοκτήτες καταστημάτων έχουν ήδη αρχίσει να δηλώνουν ότι δεν είναι σε θέση να πληρώσουν τους λογαριασμούς τους».

Αναλύοντας την μεγάλη οικονομική και ψυχολογική κατάρρευση, ο κ. Όζουσλου υπογραμμίζει τρία βασικά σημεία. Πρώτον, τόσο ο πληθυσμός όσο και η οικονομία των Τ/κ έχει «σμικρυνθεί» κατά 40% - 50% εξαιτίας του αποκλεισμού της τ/κ κοινότητας από τον υπόλοιπο κόσμο. Δεύτερον, η ζημιά στον ιδιωτικό τομέα είναι πολύ μεγάλη και σχεδόν ανεπαρόρθωτη. Τρίτον, σε αυτήν τη δύσκολη συγκυρία, η Τουρκία δεν παρέχει υποστήριξη στην τ/κ πλευρά και τέταρτον, η κατρακύλα της τουρκικής λίρας συνεχιζεται. «Χωρίς τα συστίμα και τη βοήθεια των δόμων σε άλλες οικογένειες η κατάσταση θα ήταν πολύ πιο δύσκολη», συμπληρώνει ο κ. Όζουσλου. Η κ. Ερισκίν προσθέτει ότι η μεγάλη κατάρρευση του τ/κ ιδιωτικού τομέα θα γίνει πιο αισθητή μετά την επανέναρξη της πληρωμής των δανείων, στα μέσα του καλοκαιριού.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Αμφισβήτηση και μηδενισμός

Ο **Λούντβιχ Βιτγκενστάιν** (1889-1951) έγραψε τις τελευταίες γραμμές της πραγματείας του «Περί βεβαιότητας» λίγες μέρες πριν από τον θάνατό του. Το ημιτέλες του έργου συνέβαλε σημαντικά στην κατανόηση των λογικών κανόνων που διέπουν το «παιχνίδι» της αμφισβήτησης. Η αμφισβήτηση έχει νόημα όταν ακολουθεί κάποιους κανόνες, όπως η κίνηση ενός πονιού στο σκάκι έχει νόημα, όταν ακολουθεί τους κανόνες του «παιχνιδιού». Γράφει ο Βιτγκενστάιν: «Το ότι κάτι μοιάζει σε μένα ή σε όλους να είναι ορθό, δεν σημαίνει ότι είναι και ορθό. Αυτό που μπορούμε να ρωτήσουμε είναι αν έχει νόημα να το αμφισβητήσουμε». Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του «παιχνιδιού» της αμφισβήτησης είναι η ένταξη της στο πλαίσιο της καθημερινής μας ζωής και συμπεριφοράς, στον πρακτικό μας προσανατολισμό. Ενώ δηλαδή θεωρητικά μοιάζει εφικτό να αμφισβητήσουμε τα πάντα, κάτι τέτοιο πρακτικά στερείται νοήματος. Κι αυτό γιατί οι πράξεις μας επιβεβαιώνουν τις πεποιθήσεις μας.

Για να κλονισθούν οι πεποιθήσεις μας πρέπει οι πράξεις μας να μας οδηγούν σε αδιέξοδο. Κάποια γεγονότα ή κάποιες νέες γνώσεις και ανακαλύψεις θέτουν εν αμφιβόλω τον τρόπο σκέψης μας, αλλάζουν το βλέμμα μας μέσα από

μια διαδικασία ατομικής, συλλογικής και θεσμικής προσαρμογής στα νέα δεδομένα. Οι κοινωνίες μας αργά αλλά σταθερά μεταρρυθμίζονται, διαφοροποιείται ο «ιστός» των πεποιθήσεών» μας, όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Willard van Orman Quine (1908-2000), ακολουθώντας τον Βιτγκενστάιν. Η αμφισβήτηση είναι αναπόσπαστος κρίκος των βεβαιωτήτων μας. Τα κοινωνικά συστήματα είναι σαν τις ξύλινες γιapunέζικες παγίδες, τις οποίες, για να τις διατηρήσεις, πρέπει να τους αλλάξεις όλα τα επιμέρους ξύλινα κομμάτια που σαπίζουν από τον καιρό και τη χρήση. Στο τέλος μπορείς με την ίδια βεβαιότητα να πεις ότι είναι ακριβώς ίδιες, όπως πριν από εκατό χρόνια ή ότι είναι εντελώς καινούργιες, διαφορετικές.

Σε περιόδους κρίσης, οι πεποιθήσεις μας, οι συνήθειες τρόποι σκέψης και πράξης μας τίθενται στη βάση των εξωτερικών συνθηκών. Παλαιές ιδέες αποδεικνύονται λαβωμένες επικαιρές και νέες ιδέες εισέρχονται στο καθημερινό μας λεξιλόγιο. Υπό το βάρος των νέων δεδομένων, αναθεωρούμε πολλά από αυτά που πιστεύαμε για τον τρόπο ζωής μας, ιεραρχούμε εκ νέου τις ατομικές και συλλογικές μας προτεραιότητες, διαλεγόμαστε με τον παλιό εαυτό μας και προχωράμε μπροστά. Δυστυχώς, όμως,

μέσα στον γενικό προβληματισμό στον οποίο επιδίδονται οι κοινωνίες μας για το μέλλον τους βρίσκουν έφορο έδαφος μηδενιστικές αντιλήψεις και συμπεριφορές. Παράλληλα με την αναστοχαστική διαδικασία επαναξιολόγησης των αρχών που διέπουν την κοινωνική μας συνύπαρξη λαμβάνει χώρα και μια μηδενιστική άρνηση της ίδιας της συνύπαρξης. Δεν είναι μόνο η βία και η καταστροφή που χαρακτηρίζουν τον μηδενισμό. Δεν πρέ-

Σε περιόδους κρίσης, οι πεποιθήσεις μας, οι συνήθειες τρόποι σκέψης και πράξης μας τίθενται στη βάση των εξωτερικών συνθηκών.

πει να σκεφτεί κανείς ότι η αλλαγή στον τρόπο σκέψης και στον τρόπο ζωής των πολυπλοκών ανθρώπινων κοινωνιών, ειδικά μετά τη βιομηχανική επανάσταση στις μεγάλες ευρωπαϊκές και αμερικανικές μητροπόλεις, είναι δεδομένη ή ειρηνική. Το εργατικό κίνημα, τα κινήματα των μειονοτήτων άλλαξαν το θεσμικό μας σύστημα μόνο μέσα από διαρκή πάλη και αναρίθμητες θυσίες. Ακόμη και αν η τάση προς

την καταστροφή έχει ως έρεισμα στην οργή και την αγανάκτηση, δεν θα μπορούσαμε εύκολα να τη χαρακτηρίσουμε μηδενιστική στον βαθμό που προτάσσει ένα συγκεκριμένο δίκαιο αίτημα. Όταν στις 4 Απριλίου του 1968 δολοφονείται στο Μέμφις του Τεννέσι ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, η είδηση κάνει αμέσως τον γύρο της Αμερικής. Για εβδομάδες οι αμερικανικές μεγαλουπόλεις παίρνουν φωτιά από τις εξεγέρσεις στα γκέτο των μαύρων. Η Αμερική καίγεται από την καταστροφική μανία μιας βασανισμένης μειονότητας που είδε τον ηγέτη της άγρια δολοφονημένο από μια ρατσιστική κοινωνία. Ποιος θα χαρακτήριζε αυτή τη βία μηδενιστική;

Ο μηδενισμός δεν είναι κίνημα ριζικής αμφισβήτησης των πάντων, ούτε δίκαιη οργή εναντίον ενός άδικου κόσμου, όπως λανθασμένα έχει επικρατήσει να πιστεύεται. Η αρχή του μηδενισμού δεν είναι ταυτόσημη με αυτή της αμφισβήτησης. Οι προκείμενες του μηδενισμού τον κατατάσσουν στην άλλη άκρη του γνωστικού φάσματος, στον τυφλό δογματισμό, στη μισαλλοδοξία και τον φανατισμό και κατά συνέπεια στην άρνηση του άλλου και του διαλόγου με τον άλλο. Ο μηδενισμός έχει βαθιές ρίζες στην Δυτική μεταφυσική. Ο Γερμανός φιλόσοφος Φρίντριχ Νίτσε (1844-1900) θεωρεί ότι η θεο-

λογικής προέλευσης ριζική διάσταση ανάμεσα στον κόσμο τούτο και στον μελλοντικό κόσμο, ανάμεσα στην επίγεια δυστυχία και την ουράνια ευτυχία είναι η διαρκής πηγή του μηδενισμού. Η άρνηση του κόσμου τούτου του ατελούς στο όνομα ενός άλλου κόσμου, ενός ουράνιου ή επίγειου παραδείσου, αποτελεί το ιδεολογικό δολιχτήριο για ακραίες συμπεριφορές, αφού όσο πιο γρήγορα καταστραφεί ο ψεύτικος τούτος κόσμος, τόσο πιο γρήγορα θα γνωρίσουμε τον αληθινό.

Αρχετυπική μορφή του μηδενισμού υπήρξε ο γνωστικισμός, η «Γνώση», εναντίον της οποίας πολέμησαν κατά την ύστερη αρχαιότητα τόσο ο νεопλατωνικός φιλόσοφος Πλωτίνος όσο και ο απόστολος Παύλος. Οι γνωστικοί πίστευαν ότι οι ίδιοι ήταν οι μόνοι αληθινοί άνθρωποι, ριγμένοι μέσα σε μια ψευδαίσθηση. Ήταν δε οι μόνοι πεφωτισμένοι κάτοχοι αυτής της «γνώσης», ότι δηλαδή ο κόσμος στον οποίο νομίζουμε ότι ζούμε είναι επιπλάστος, κάλυπτος, και εκείνοι μόνο είχαν μέσα τους τη φλόγα του αληθινού. Οι σύγχρονοι «γνωστικοί» μηδενιστές καταφέρνουν κατά της «εξουσίας», κατά του «συστήματος» ή κατά του «καπιταλισμού» και μας καλούν να αρνηθούμε και να καταστρέψουμε με όλα τα μέσα αυτή την παραίσθηση, την οποία οι φιλήσυχοι και βολεμένοι αστοί ονο-

μάζουν ζωή τους. Οι λέξεις «εξουσία», «σύστημα», «καπιταλισμός» και άλλες παροιμίες δεν έχουν στο στόμα τους κανένα πραγματικό αντίκρισμα. Είναι όμως ισοδύναμα του ψεύτικου και αναυθεντικού κόσμου της γνωστικής θεολογίας. Οι σύγχρονοι «αντιεξουσιαστές» και «αντικαπιταλιστές» είναι, όπως και οι αρχαίοι γνωστικοί, μνημένοι στην υπέρτατη αλήθεια ότι μόνο αυτοί και οι ομοϊδεάτες τους είναι «αληθινοί», συνεπώς αδυνατούν να συνδιαλλαχθούν με την υπόλοιπη κοινωνία την οποία έχουν ήδη δικαίως και καταδικάσει σε αφανισμό.

Όμως, καμία κοινωνία δεν μπορεί να αναίρει όλες τις αρχές και αξίες στις οποίες στηρίζονται οι νόμοι, οι κανόνες, οι κώδικες και οι συμπεριφορές των πολιτών της. Κανένα οργανωμένο πολιτικό σύλλογο δεν μπορεί να αυτοδιαλυθεί ελπίζοντας ότι κάποια μέρα θα βρεθεί ο ιδανικός τρόπος οργάνωσης, ο αιώνιος, ο αναλλοίωτος, ο αληθινός. Αντίθετα, οι κοινωνίες μας, για να επιζήσουν, καλούνται να αμφισβητούν διαρκώς τον εαυτό τους προς αναζήτηση νέων ισόρροπων σε διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος ερευνητικών κέντρων των Πανεπιστημίων Αωρραίνης και Στρασβούργου.

Ο ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Το νομοσχέδιο των εγγυήσεων ενισχύει την αυθαιρεσία των τραπεζών

Απίθανο το σενάριο συνεργασίας με άλλα κόμματα στις επικείμενες εκλογές, λέει ο πρόεδρος των Σοσιαλιστών

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Διαβουλευθείς για τον καταρτισμό του ψηφοδέλτιου για τις βουλευτικές εκλογές του 2021 ξεκίνησε η ΕΔΕΚ, με τον πρόεδρο του κόμματος να εκτιμά στη συνέντευξή του στην «Κ» πως το ψηφοδέλτιο θα είναι πολύ πιο ισχυρό από ό,τι το 2016. Ο ίδιος ξεκαθαρίζει πως δεν έχει γίνει καμία διαβούλευση για κοινό ψηφοδέλτιο με άλλο κόμμα του λεγόμενου ενδιάμεσου χώρου και το θεωρεί απίθανο. Μιλάει επίσης και για το νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων, σημειώνοντας πως ενισχύει την αυθαιρεσία των τραπεζών. Απαντάει στο αμφιλεγόμενο ζήτημα κορηγίας χλωροκίνης ως μέτρο θεραπείας εναντίον του κορωνοϊού, σημειώνοντας πως μειώνει τη βαρύτητα των συμπτωμάτων. Αναφέρεται στο πως η πανδημία αλλάζει την πολιτική, τονίζοντας πως η ΕΔΕΚ επί του παρόντος ούτε σε απολύσεις προχώρησε ούτε σε μειώσεις. Θεωρεί λάξαν το κεφάλαιο Δημήτρης Παπαδάκης, αποφεύγοντας να σχολιάσει τις προεκτάσεις που έχει λάβει το όλο ζήτημα.

–**Ήσασταν από τα πρόσωπα που στήριξαν τη κορηγία χλωροκίνης ως μέτρο θεραπείας εναντίον του κορωνοϊού, ωστόσο πολλοί είναι εκείνοι που κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για τις παρενέργειές του. Τελικά τι ισχύει;**

–Στην ιατρική, όπως και στην πολιτική, τα πάντα κρίνονται από το αποτέλεσμα και όχι από τις προθέσεις ή τις διακηρύξεις. Είναι γεγονός ότι στις 17 Μαρτίου για πρώτη φορά δημόσια πρότεινα τη συγκεκριμένη θεραπεία με βάση την 30χρονη και πλέον εμπειρία μου από τη χρήση του συγκεκριμένου φαρμάκου, της υδροξυχλωροκίνης. Η πρόταση ήταν αποτέλεσμα της επιστημονικής μου γνώσης για τον τρόπο δράσης του φαρμάκου και της απουσίας παρενεργειών από τη χορήγησή του σε δεκάδες ασθενείς μου επί σειρά ετών. Η χορήγηση του φαρμάκου δεν είναι για πρόληψη, ούτε για θεραπεία της πάθησης. Μειώνει τη βαρύτητα των συμπτωμάτων και καθιστά πιό εύκολη τη διαδρομή της. Ο ασθενής αναρρώνει γρηγορότερα και αποφεύγεται η διασωλήνωση του στον αναπνευστήρα. Από την εφαρμογή της θεραπείας μπορεί να έχεις κέρδος χωρίς να έχεις ζημιά. Η προσεκτική ανάλυση των αποτελεσμάτων που δίνει στη δημοσιότητα η επιδημιολογική ομάδα, εύκολα οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μετά την έναρξη χορήγησης της θεραπείας υπήρξε μπενδισμό των διασωλήνωσης ασθενών και σημαντική μείωση της θνησιμότητας. Μπορώ να δικαιολογήσω τις ανησυχίες που εκφράστηκαν. Το κάθε φάρμακο έχει τις παρενέργειές του, ειδικά όταν χορηγείται σε ασθενείς με βεβαρημένο ιατρικό ιστορικό ή σε μεγάλες δόσεις. Γι' αυτό και η κλινική εμπειρία είναι σημαντικός παράγοντας για τη σωστή διαχείριση της κάθε περίπτωσης με στόχο το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και αποφυγής των παρενεργειών. Άλλο η θεωρητική κατάρτιση και άλλο η πρακτική εμπειρία. Η εφαρμογή της θεραπείας σε χώρες ψηλού ιατρικού επιπέδου εκτιμώ ότι συνέβαλε σημαντικά στην υιοθέτησή της και στην Κύπρο.

–**Στην Ευρώπη διεξάγεται μία συζήτηση μεταξύ δανεισμού και στήριξης. Η ίδια συζήτηση μεταφέρεται τις τελευταίες βδομάδες και στην Κύπρο. Η αγορά πιέζει για ρευστότητα. Ποια είναι η θέση της ΕΔΕΚ για το νομοσχέδιο που κατατέθηκε για τις**

Σταθερός στόχος παραμένει η ενίσχυση των εκλογικών της ποσοστών, ώστε να τερματισθεί οριστικά η επιχειρούμενη από διάφορες κατευθύνσεις απαξίωση του κόμματος και ταυτόχρονα να ενισχυθεί η πολιτική της παρέμβαση, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Μαρίνος Σιζόπουλος.

κρατικές εγγυήσεις και τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων;

–Η θέση της ΕΔΕΚ κλίνει περισσότερο προς την κρατική στήριξη παρά προς τον δανεισμό. Αυτή είναι και η ομόφωνη θέση του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος, του οποίου το τελευταίο χρονικό διάστημα έχει συνεχείς συζητήσεις για τις προτάσεις που ως Σοσιαλιστές πρέπει να υιοθετήσουμε για την αντιμετώπιση της πανδημίας και τη στήριξη των πολιτών μέσα σε ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Το νομοσχέδιο της κυβέρνησης για την παραχώρηση κρατικής εγγύησης στις τράπεζες για παραχώρηση δανείων περιλαμβάνει πρόνοιες, οι οποίες στην ουσία ενισχύουν την αδιαφάνεια και την αυθαιρεσία των τραπεζιτών σε βάρος των δανειοληπτών. Σύμφωνα με το προσχέδιο του νομοσχεδίου οι τράπεζες θα έχουν το δικαίωμα: α) Να αποφασίζουν σε ποιους δανειολήπτες θα παραχωρούν δάνειο με υποθήκη ακινήτου και σε ποιους θα το παραχωρούν χωρίς υποθήκη ακινήτου, β) να πωλούν το δάνειο σε Εταιρίες Εξαγοράς Πιστώσεων χωρίς τη συγκατάθεση του δανειολήπτη και γ) να προχωρούν σε διαδικασία εκποίησης του ενυπόθηκου ακινήτου σε περίπτωση που το δά-

ναιο θα καταστεί Μη Εξυπηρετούμενο. Ένα κράτος, που θέλει πραγματικά να βοηθήσει την επανεκκίνηση της οικονομίας και μάλιστα με εγγυήσεις που προέρχονται από τα χρήματα του φορολογούμενου πολίτη, μειώνει όσο το δυνατό τους κινδύνους σε βάρος των δανειοληπτών, δεδομένου ότι αυτά τα δάνεια θα αξιοποιηθούν για να μην αυξηθεί η ανεργία και να κινηθεί η οικονομία ώστε να αυξηθούν τα κρατικά

“

Το νομοσχέδιο της κυβέρνησης για την παραχώρηση κρατικής εγγύησης στις τράπεζες για παραχώρηση δανείων περιλαμβάνει πρόνοιες, οι οποίες στην ουσία ενισχύουν την αδιαφάνεια και την αυθαιρεσία των τραπεζιτών σε βάρος των δανειοληπτών.

Ούτε μειώσεις ούτε απολύσεις στην ΕΔΕΚ

–**Κάποια κόμματα έχουν προχωρήσει σε μειώσεις μισθών για το έμμισθο προσωπικό, υπήρξαν ακόμη και απολύσεις, εξαιτίας της πανδημίας. Στην ΕΔΕΚ ποιος είναι ο εσωτερικός σχεδιασμός; Υπάρχει πλάνο μείωσης μισθών ή και απολύσεων;**

–Στην ΕΔΕΚ δεν υπήρξαν απολύσεις, ούτε και μείωση μισθών ένεκα της πανδημίας. Αντίθετα λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που προέκυψαν υπάλληλοι που απασχολήθηκαν πέραν του καθορισμένου ωραρίου εργασίας τους

για να καλύψουν έκτακτες ανάγκες τους παραχωρήθηκε ειδικό επίδομα. Εξάλλου, τα γραφεία του κόμματος, προτού ακόμα η κυβέρνηση εξαγγείλει τα περιοριστικά μέτρα, αποφασίστηκε να λειτουργούν σε συνθήκες ασφάλειας και το έμμισθο προσωπικό εξυπρέτησε δεκάδες μέλη και φίλους του κόμματος που χρειάζονταν βοήθεια, γιατί ήταν συνταξιούχοι ή ανήκαν στις ευπαθείς ομάδες. Τα τελευταία χρόνια μετά τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του κόμματος το προσωπικό πέραν των αυξήσεων που έλαβε στους μισθούς του, απολαμβάνει και άλ-

έσοδα. Το κράτος θα μπορούσε να εγγυηθεί το 100% των παραχωρούμενων δανείων και τα ακίνητα να υποθηκευτούν στο κράτος και όχι στις τράπεζες.

–**Σύμφωνα με το κομματικό ρεπορτάζ, η ΕΔΕΚ είχε ξεκινήσει από νωρίς τον καταρτισμό του ψηφοδέλτιού της για τις βουλευτικές εκλογές του 2021. Ανατρέπονται οι σχεδιασμοί λόγω της πανδημίας ή συνεχίζετε κανονικά;**

–Η διαδικασία καταρτισμού των ψηφοδελτίων βρίσκεται σε προκαταρκτικό στάδιο. Αυτή την περίοδο γίνονται «σχέδια επί χάρτου» και αναπτύσσεται ένα είδος παραγωγικού προβληματισμού, δεδομένου ότι τα ψηφοδέλτια αποτελούν ουσιαστικό συστατικό στοιχείο των εκλογών. Οι πρώτες εκτιμήσεις απότοκες άτυπων βολιδοσκοπήσεων, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι θα είναι πιο ισχυρά σε σχέση με τα αντίστοιχα των βουλευτικών εκλογών του 2016.

–**Υπάρχει το ενδεχόμενο συνεργασίας με άλλα κόμματα του ενδιάμεσου χώρου κάτω από ένα κοινό ψηφοδέλτιο στις επικείμενες εκλογές;**

–Είναι κάτι που μέχρι στιγμής

Το θέμα Παπαδάκη έχει λήξει οριστικά

–Αυτό που απασχόλησε ιδιαίτερα την επικαιρότητα πριν από την πανδημία ήταν η απόφασή σας να αποβάλετε τον ευρωβουλευτή της ΕΔΕΚ Δημήτρη Παπαδάκη από το κόμμα. Η πρόσφατη έρευνα της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης Απάτης (OLAF), η οποία καταγγέλλει ευρωβουλευτές ότι παραβίασαν τους κανόνες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μεταφέροντας μέρος του μισθού τους στα ταμεία των κομμάτων, δεν δικαιώνει τον κ. Παπαδάκη;

–Για την ΕΔΕΚ τα ζητήματα που έχουν σχέση με τον τώως ευρωβουλευτή του κόμματος, όπως πολλές φορές δημόσια ανακοινώσαμε, είναι καθαρά εσωκομματική υπόθεση και έχουν λήξει οριστικά. Μετά τη διαγραφή του για αντικομματική συμπεριφορά, με ομόφωνη απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου, ενημερώθηκαν τα αρμόδια όργανα του Ευρωκοινοβουλίου. Ως εκ τούτου δεν υπάρχει κανένας λόγος δημόσιας τοποθέτησης.

–**Η Εικόνα πάντως ενός κόμματος να σύρεται στο ΤΑΕ και να προχωράει σε μηνύσεις, για πολλούς ενισχύει την απαξίωση του κόσμου στο πολιτικό σύστημα...**

–Ουδέν σχόλιο.

–Αυτό που λέγεται είναι ότι η αποβολή του κ. Παπαδάκη αφορούσε καθαρά πολιτικά κίνητρα με στόχο την πολιτική του εξόντωση, καθώς θεωρείται εσωκομματικός αντιπάλός σας. Πώς απαντάτε;

–Ουδέν σχόλιο.

δεν έχει συζητηθεί. Εκ πρώτης όψεως το βλέπω σχετικά απίθανο. Εάν και εφόσον προκύψει θα εξεταστεί, όπως και στο παρελθόν, από τα συλλογικά όργανα του κόμματος για να λάβουν τις αποφάσεις τους.

–**Το 2016, είχατε δώσει έμφαση ως ΕΔΕΚ στην ενδυνάμωση του ενδιάμεσου χώρου, υποστηρίζοντας μία πιο σκληρή γραμμή στο Κυπριακό από τα δύο μεγάλα κόμματα. Αυτή τη φορά ποιο θα είναι το διακύβευμα των εκλογών;**

–Η κάθε εκλογική διαδικασία έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά, τα οποία επιβάλλουν και διαφορετική τακτική. Άλλες οι συνθήκες του 2016, άλλες οι σημερινές και ίσως εντελώς διαφορετικές το 2021. Η υιοθέτηση τότε της συγκεκριμένης γραμμής στο Κυπριακό δικαίωθηκε από τις εξελίξεις. Η ΕΔΕΚ σήμερα είναι ίσως το πλέον πολυθεματικό κόμμα, με θέσεις και έγκαιρες παρεμβάσεις για το σύνολο των θεμάτων που απασχολούν την κοινωνία. Πολιτεύεται με σύνεση, μετριοπάθεια, μακριά από σκοπιμότητες και λαϊκισμό. Σταθερός, όμως, στόχος παραμένει η ενίσχυση των εκλογικών της ποσοστών, ώστε να τερματιστεί οριστικά η επιχειρούμενη από διάφορες κατευθύνσεις απαξίωση του κόμματος και

ταυτόχρονα να ενισχυθεί η πολιτική της παρέμβαση.

–**Το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών του 2016 οδήγησε στον συνασπισμό των δυνάμεων του Κέντρου, τόσο εντός Βουλής όσο και στις προεδρικές εκλογές, που ακολούθησαν το 2018. Να αναμένουμε ότι στόχος είναι η συνεργασία του Ενδιάμεσου θα συνεχίσει και τη νέα πενταετία;**

–Η ΕΔΕΚ ήταν και εξακολουθεί να είναι υπέρμαχος της συνεργασίας κομμάτων και οργανώσεων που πολιτικά τοποθετούνται στον λεγόμενο ενδιάμεσο χώρο. Στο παρελθόν ανέλαβε αρκετές πρωτοβουλίες χωρίς αποτέλεσμα. Αυτό δεν της αποστέρει το δικαίωμα, όταν και εφόσον κρίνει ότι οι συνθήκες είναι κατάλληλες, να αναλάβει και πάλι πρωτοβουλίες περαιτέρω ενίσχυσης της συνεργασίας. Είναι εγχείρημα με αρκετές δυσκολίες. Όταν, όμως, υπάρχει καλή θέληση, ειλικρίνεια προθέσεων και πραγματική επιθυμία οι δυσκολίες μπορούν να ξεπεραστούν και να υπάρξει θετική κατάληξη.

Εκπη έδρα και ακροδεξιά

–**Η συνεργασία του ενδιάμεσου χώρου κατά τις προεδρικές εκλογές του 2018 δεν κατάφερε να πείσει την πλειοψηφία του κόμμου. Πού οφείλεται; Στον υποψήφιο; Δύο χρόνια μετά τις εκλογές αναθεωρείτε την τότε κίνησή σας; Είναι ίσως μονόδρομος η συνεργασία με ένα από τα δύο μεγάλα κόμματα;**

–Μία εκλογική αποτυχία συνήθως δεν οφείλεται σε έναν και μόνο λόγο. Η ανασκόπηση και η σχολιασμός των αποτελεσμάτων των προεδρικών εκλογών του 2018, σήμερα, δύο χρόνια μετά, είναι και άκαιρος και αντιπαραγωγικός. Η ανάλυση είναι χρήσιμη για το μέλλον, ώστε λάθη που έγιναν να αποφευχθούν ή θετικές δράσεις που επιβεβαιώθηκαν να ενισχυθούν. Για την ΕΔΕΚ μια συνεργασία δεν μπορεί να είναι ευκαιριακή, απλώς για τη «νομή της εξουσίας» και την αποκόμιση κομματικών κερδών από αυτή. Πρέπει να είναι ουσιαστική, να στηρίζεται σε αρχές, σε συγκλίσεις θέσεων επί πολιτικών θεμάτων μείζονος σημασίας, όπως το Κυπριακό, το οποίο είναι το κορυφαίο πολιτικό ζήτημα που απασχολεί τον λαό μας. Δεν μπορεί οι όποιες διαφορετικές απόψεις και μάλιστα επί της ουσίας του να αγνοηθούν για χάρη της εξουσίας. Οι συνεργασίες σκοπιμότητας είναι ένας από τους λόγους που οι πολίτες απαξιώνουν τα κόμματα και την πολιτική.

–**Στις ευρωεκλογές, η ΕΔΕΚ είχε διατηρήσει την δι έδρα, διδοντας ιδιαίτερη έμφαση στο μείτωπο κατά της ακροδεξιάς. Έκτοτε, όμως, ως κόμμα δεν δείξατε την ίδια συνέπεια απέναντι στην καταπολέμηση της ακροδεξιάς (δημοτικές εκλογές Αμμοχώστου, με υποψήφιο βουλευτή του ΕΛΑΜ η ΕΔΕΚ είχε επιλέξει την κατά συνείδηση ψήφο).**

–Το ένα δεν έχει καμία σχέση με το άλλο. Η ψήφος κατά συνείδηση ήταν αποτέλεσμα της συμπεριφοράς κάποιων εν δυνάμει συνεργατών, που ουσιαστικά δεν τηρούσαν όσα αρχικά είχαν συμφωνηθεί. Θα το επαναλάβω για ακόμη μία φορά. Η ΕΔΕΚ συζητάει συμμετοχή σε συνεργασία όταν υπάρχει ουσιαστική σύγκλιση επί συγκεκριμένων θέσεων σχετικών με το πεδίο της συνεργασίας, αλληλοεξασφάλισης, ειλικρίνεια προθέσεων, ώστε η συνεργασία να είναι εποικοδομητική. Δεν διεκδικούμε ισότητα, αλλά ισοτιμία. Την ίδια, όμως, στιγμή δεν πρόκειται να αποδεχθούμε η ΕΔΕΚ να είναι ούτε υπαράδ, ούτε να βρίσκεται κάτω από άμεσο ή έμμεσο εκβιασμό.

Εντείνεται συνεχώς η ελληνοτουρκική κόντρα στην περιοχή

Για αντιτουρκική συμμαχία μιλάει η Άγκυρα, κατηγορώντας ΗΑΕ, Σαουδική Αραβία, Αίγυπτο, Γαλλία, Ελλάδα και Κύπρο

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Εν μέσω της πανδημίας και ενώ η προσοχή της ανθρωπότητας είναι στραμμένη στο εγχείρημα της αποτελεσματικής αντιμετώπισης του κορωνοϊού, ο αρχισυντάκτης της τουρκικής φιλοκυβερνητικής εφημερίδας «Γενί Σαφάκ», Ιμπραχίμ Καραγκιουλ, έφερε στο προσκήνιο το ενδεχόμενο της επίθεσης της Τουρκίας στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ). Σύμφωνα με τον κ. Καραγκιουλ, εφόσον τα ΗΕΑ σε συνεργασία με διάφορες χώρες επιχειρούν να πλήξουν τα τουρκικά συμφέροντα σε ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο, τότε η Τουρκία θα πρέπει να σκεφθεί σοβαρά το ενδεχόμενο μιας επίθεσης κατά των συμφερόντων των ΗΑΕ, ακόμη και στην ίδια την εθνική επικράτεια των Εμιράτων.

Με το σύνθημα «πρέπει να χτυπηθούν τα ΗΑΕ στο σπίτι τους και όχι στη Λιβύη», ο κ. Καραγκιουλ πρότεινε να συμπεριληφθεί ο αρχηγός του κράτους των ΗΑΕ στη λίστα των τρομοκρατών. Την επίμαχη ανάρτηση Καραγκιουλ στο twitter ακολούθησε ανακοινωθέν του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών, δίδ του οποίου απαιτείτο από τα ΗΑΕ «να τερματίσουν τις εχθρικές ενέργειες κατά της Τουρκίας». Τούρκοι αναλυτές αποδίδουν ιδιαίτερο βάρος στα σχετικά μηνύματα της Άγκυρας και ειδικότερα στον διπλωματικό ανταγωνισμό που κορυφώνεται σε ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο. Στο επίκεντρο αυτής της «αναμέτρησης» βρίσκον-

Το Ισραήλ απειχεί από το πρόσφατο κοινό ανακοινωθέν των «αντίπαλων χωρών» κατά της Τουρκίας και μέσω twitter έστειλε στην τουρκική κοινωνία μηνύματα φιλίας, που από κύκλους στην Άγκυρα ερμηνεύθηκαν ως προπομπός της αναθέρμανσης των ισραηλοτουρκικών σχέσεων.

ται, σύμφωνα με την Άγκυρα, η Ελλάδα και η Κύπρος οι οποίες, επιχειρούν να πλήξουν τα τουρκικά συμφέροντα σε συνεργασία με τις «αντίπαλες χώρες» από την Ευρώπη και την ευρύτερη περιοχή. Σε αυτή τη συγκυρία, οι πρόσφατες διπλωματικές κινήσεις της Ελλάδας και της Κύπρου στη Δαμασκό εντείνουν τον εν λόγω προβληματισμό της τουρκικής πλευράς.

Η απάντηση

Η είδηση της επιστροφής των διπλωματικών αποστολών Ελλάδας και Κύπρου στην πρωτεύουσα της Συρίας, κατά την Άγκυρα, ενισχύει την άποψη της ότι στην περιοχή της Ανατ. Μεσογείου δρα μια «αντιτουρκική» συμμαχία, στην οποία συμπεριλαμβάνονται χώρες όπως τα ΗΑΕ, η Σαουδική Αραβία, η Αίγυπτος, η Γαλλία, η Ελλάδα, και η Κύπρος.

Συμμαχία που επιχειρεί να παρεμποδίσει τα βήματα που πραγματοποιεί τελευταία η Τουρκία σε διάφορα μέτωπα της ευρύτερης περιοχής. Συγκεκριμένα, αναφέρεται σε πληροφορίες στον ελληνικό Τύπο σύμφωνα με τις οποίες το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας με ανακοίνωσή του έχει ορίσει ως ειδική αποστολή για θέματα Συρίας την κ. Τασία Αθανασίου, η οποία είχε υπηρετήσει ως πρέσβειρα της Ελλάδας στη Δαμασκό από το 2009 μέχρι και την ανάκλησή της το 2012.

Σύμφωνα με σχετικό ανακοινωθέν του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, στις αρμοδιότητες της κ. Αθανασίου στη Δαμασκό, «θα περιλαμβάνονται επαφές αναφορικά με τις διεθνείς πτυχές του Συριακού και τις συναφείς ανθρωπιστικές δράσεις, καθώς και ο συντονισμός ενεργειών ενόψει των διαμορφούμενων προοπθειών ανοικοδόμησης της Συρίας».

Όπως αναφέρει ο ελληνικός Τύπος η κίνηση της Ελλάδας συνδέεται με την προσπάθεια της ελληνικής διπλωματίας να δημιουργήσει «ένα ανάχωμα» απέναντι στην τουρκική προκλητικότητα, ενεργοποιώντας την υποστήριξη παλαιών και νέων συμμάχων. Λίγο μετά το άκουσμα της είδησης της επιστροφής της Ελληνίδας πρέσβειρας στη Δαμασκό ακολούθησε η πληροφορία ότι και η Κυπριακή Δημοκρατία αποφασίζει να προχωρήσει προς αποκατάσταση των διπλωματικών της σχέσεων με την Αραβική Δημοκρατία της Συρίας,

Στο επίκεντρο της «αναμέτρησης» βρίσκονται, σύμφωνα με την Άγκυρα, η Ελλάδα και η Κύπρος, που επιχειρούν να πλήξουν τα τουρκικά συμφέροντα σε συνεργασία με τις «αντίπαλες χώρες» από την Ευρώπη και την ευρύτερη περιοχή.

με τον ΥΠΕΞ Νίκο Χριστοδουλίδη να προβαίνει σε σχετική ανακοίνωση. Απόφαση που λήφθηκε βάσει του σκεπτικού ότι η Συρία έχει επιδείξει θετική στάση στα τεκταινόμενα στην ευρύτερη περιοχή, καθώς πρόσφατα προσέφυγε στον ΟΗΕ, ζητώντας να μην επικυρωθεί η συμφωνία Λιβύης-Τουρκίας. Ταυτόχρονα, ιδιαίτερη βαρύτητα στην απόφαση της Λευκωσίας έχει η στάση της Τουρκίας να παρεμβαίνει στο εσωτερικό ξένων χωρών, όπως η Συρία και η Λιβύη αλλά και να εργαλείοποιεί το μεταναστευτικό προς όφελός της.

Σε αναζήτηση συμμάχων

Όπως γίνεται κατανοητό, στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, όπου συνεχίζονται αιματηροί εμφύλιοι πόλεμοι και το κοινωνικοπολιτικό και διπλωματικό πεδίο μοιάζει με κινούμενη άμμο, Αθήνα και Λευκωσία διεκδικούν θέση έναντι της Άγκυρας, στις εξελίξεις που αναδύονται στην μετά την κορωνοϊό εποχή. Πιο συγκεκριμένα, η επιστροφή των Ελλήνων και Κύπριων διπλωματών στην Δαμασκό συμπίπτει με τη νέα φάση εμφύλιας σύρραξης στη Συρία όπου η Τουρκία τρέχει να προλάβει τις εξελίξεις στα τρία μέτωπα, του Ιντλίμπ, των

περιοχών που τελούν υπό την κατοχή της στο βόρειο κομμάτι της Συρίας, και του νοτιοανατολικού κομματιού της χώρας που ελέγχουν οι κουρδικές και συμμαχικές δυνάμεις. Την ίδια στιγμή, η νέα κίνηση Αθήνας και Λευκωσίας έρχεται λίγους μήνες μετά την υπογραφή του επίμαχου «συμφώνου» Τουρκίας-Διεθνώς αναγνωρισμένης κυβέρνησης της Λιβύης για τον καθορισμό του συνόρου που χωρίζει τις θαλάσσιες περιοχές που διεκδικούν οι δύο χώρες στην Ανατ. Μεσόγειο.

Όπως είναι γνωστό, η Τουρκία εμπλέκεται αυτή την περίοδο ενεργά στην εμφύλια σύρραξη της Λιβύης, παρέχοντας έμφυχη υποστήριξη στις δυνάμεις της Τρίπολης, οι οποίες σημειώνουν πρόοδο στα βορειοδυτικά, στην πρωτεύουσα και σε στρατηγικές σημασίες στόχους. Σε αυτήν την αναμέτρηση, η Ελλάδα βρίσκεται στο πλευρό των δυνάμεων του Χαλίφα Μπιν Χαφτάρ, ο οποίος πρόσφατα ανακοίνωσε ότι παίρνει τη διοίκηση της χώρας στα χέρια του. Ο ελληνοτουρκικός ανταγωνισμός στην Ανατολική Μεσόγειο περιπλέκεται ακόμη περισσότερο λόγω της εμφύλιας τριτογενούς παραμόρφωσης, όπως Ισραήλ, Ιράν και Ρωσία, στη μεγάλη

διπλωματική διαμάχη. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι το Ισραήλ απείχε από το πρόσφατο κοινό ανακοινωθέν των χωρών της περιοχής που στρεφόταν κατά της Τουρκίας και μέσω twitter έστειλε στην τουρκική κοινωνία μηνύματα φιλίας, τα οποία από ορισμένους κύκλους της Άγκυρας ερμηνεύθηκαν ως προπομπός της αναθέρμανσης των ισραηλο-τουρκικών σχέσεων. Όλα αυτά συνέβησαν, σύμφωνα με τα τουρκικά ΜΜΕ, την ίδια στιγμή που η Τουρκία προτίθεται να αναπτύξει ειδικές δυνάμεις στη Λιβυκή πρωτεύουσα και ο αρχηγός των τουρκικών Μυστικών Υπηρεσιών, Χακάν Φιντάν, επισκέφθηκε την Τρίπολη. Στην Άγκυρα πολιτικοί αναλυτές επισημαίνουν ότι σε αντίθεση με τις υπόλοιπες χώρες που απαρτίζουν το «αντιτουρκικό» μέτωπο, το Ισραήλ εξακολουθεί να έχει κοινά συμφέροντα με την Τουρκία στο ζήτημα της αντιμετώπισης του ιρανικού παράγοντα σε Ιράκ, Συρία, και Λίβανο. Το εν λόγω ζήτημα έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον και της ρωσικής διπλωματίας η οποία κινεί τα νήματα στο στρατιωτικό και διπλωματικό προσκήνιο της Συρίας, κατά τη νέα φάση της εμφύλιας σύρραξης.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ**

Τουρκία και Ερντογάν δεδομένα και διλήμματα

Με βάση την τελευταία έκθεση του Διεθνούς Ινστιτούτου Ερευνών για την Ειρήνη της Στοκχόλμς (SIPRI), η οποία δημοσιεύτηκε στις 27 Απρ. 2020, οι στρατιωτικές δαπάνες της Τουρκίας, για το 2019, ανήλθαν στα \$ 20,4 δισ., αυξανόμενες κατά 5,8% από τις αντίστοιχες του 2018, κατατάσσοντάς την στη 16η θέση παγκοσμίως. Αυτό, σε ό,τι αφορά στην Τουρκία και προκειμένου να έχουμε και μία ευρύτερη εικόνα, οι δαπάνες παγκοσμίως το 2019, ανήλθαν στα \$ 1,9 τρις. με τις ΗΠΑ, την Κίνα, την Ινδία, τη Ρωσία και τη Σαουδική Αραβία, να φιγουράρουν στις 5 πρώτες θέσεις, ένα δεδομένο που μας οδηγεί σε γεωπολιτικά συμπεράσματα όχι μόνο γι' αυτές αλλά και για την Τουρκία.

Ένα άλλο δεδομένο που αφορά στην Τουρκία είναι αυτό της οικονομίας της και ειδικότερα της κατάστασης στην οποία έχει περιέλθει ένεκα της πανδημίας. Οι οικονομικές ανισορροπίες που υπήρχαν, ως απότοκο του 2018 και των λανθασμένων οικονομικών επιλογών, φαίνεται ότι έχουν μεγαλώσει και το μέλλον της τουρκικής λίρας, η οποία βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση, φαίνεται δυσοίονο. Αυτό βέβαια, ισχύει για όλα τα κράτη, σε άλλα λιγότερο, σε άλλα περισσότερο.

Ένα τρίτο δεδομένο, του οποίου η ανταπόκριση στον χρόνο δοκιμάζεται και εξαρτάται από τις επιλογές του ίδιου του Ερντογάν, είναι η εθνικοτική του ατζέντα και το όραμα της αναβίωσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, συγκυρία της οποίας υπήρξε η «Αραβική Άνοιξη». Οι επιλογές του βέβαια θα φανούν σύντομα από τις αποφάσεις που θα πάρει, εξερχόμενες από την πανδημία, η οποία –ειρή-

Τα διλήμματα του Τούρκου προέδρου επεκτείνονται και στα μέτωπα που έχει ανοίξει και κυρίως σε αυτό της Συρίας και εναντίον της Ε.Ε. με το μεταναστευτικό να πρωταγωνιστεί.

σθω εν παρόδω— ως συγκυρία εκτιμώ ότι τον έχει βολέψει αρκετά. Από τη μία τον βοήθησε να σπρώξει τα σοβαρά προβλήματα για τη «μετά εποχή» και από την άλλη του έδωσε τη δυνατότητα, με το πρόσχημα της «προστασίας» του πληθυσμού, να επαναφέρει δυναμικότερα, το σκληρό σύστημα διακυβέρνησης και ελέγχου με την κατάργηση ελευθεριών που είχε «εγκαινιάσει» αμέσως μετά τις 15 Ιουλίου 2016. Του δόθηκε, επίσης, η ευκαιρία για προβολή ήπιας ισχύος μέσω αποστολής ιατροφαρμακευτικής βοήθειας σε 57 κράτη, προβάλλοντας αλτρουισμό, προσδοκώντας βέβαια κάποια ανταλλάγματα στο μέλλον. Αξίζει, πραγματικά, να αναλυθεί κάποιος τη γεμάτη υποκρισία και γλοιώδεστας φιλοφρονήσεις επιστολή του Ερντογάν προς την Ε.Ε., με την ευκαιρία της Ημέρας της Ευρώπης όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται και σ' αυτό το γεγονός. Μέσα στο ίδιο πλαίσιο της συγκυρίας αυτής και στην απουσία όλων των αποτρεπτικών παραγόντων, του δόθηκε και η ευκαιρία για προβολή ισχύος στα μέτωπα ενδιαφέροντός του (Αιγαίο, Αν. Μεσόγειος, Κύπρος, Συρία, Λιβύη).

Πηγαίνοντας δε κόντρα σε όλες τις τάσεις που ανέπτυξαν όλες οι

Ο πρόεδρος Τραμπ με την πρόεδρο της Lockheed Martin Marillyn Hewson και τον αρχιπλοίο δοκιμαστή Alan Norman μπροστά από ένα F-35, μετά την ανακοίνωση αναστολής της συμμετοχής της Τουρκίας στο πρόγραμμα παραγωγής του μαχητικού. Τώρα ένα ερωτηματικό εγείρεται μετά από τις δηλώσεις, σύμφωνα με το Reuters, του διευθυντή της τουρκικής Αμυντικής Βιομηχανίας Ismail Demir, στις 8 Μαΐου, ότι η Τουρκία συνεχίζει να παράγει και παραδίδει εξαρτήματα για το F-35 και οι ΗΠΑ εξακολουθούν να τα παραλαμβάνουν, κάτι που δεν έχει διαφωτισθεί μέχρι στιγμής.

εταιρείες κολοσσοί στον ενεργειακό τομέα, που αφορούσαν στην αναστολή των εργασιών τους, η Τουρκία έχει εντατικοποιήσει τις δραστηριότητές της. Στο πρόγραμμά της για εξερεύνηση και γεώτρηση φυσικού αερίου, έχει συμπεριλάβει και τη Μαύρη Θάλασσα με το γεωτρήσιμο «Φατίχ», ενώ το «Για-βουζ» και το «Κανουνί» θα συνεχίσουν το έργο τους στην Ανατολική Μεσόγειο και στην Κυπριακή ΑΟΖ, ανενόχλητα. Και ενώ η ζήτηση

πετρελαίου και φυσικού αερίου έχει μειωθεί ένεκα της πανδημίας, η πεποίθηση της τουρκικής κυβέρνησης είναι ότι η χώρα θα εξέλθει από την κρίση σε καλύτερη θέση από τις άλλες.

Τα πράγματα, όμως, για τον Ερντογάν είναι περισσότερο πολύπλοκα, αν κάποιος κάνει μια προσεκτική ανάγνωση των διλημάτων που έχει να αντιμετωπίσει. Οι σχέσεις του με τη Ρωσία αλλάζουν συνεχώς και ανάλογα με τις ενέργειες

του στη Λιβύη και κυρίως στη Συρία. Τα προβλήματα που έχουν προκύψει με τις ΗΠΑ και τη Ρωσία, λόγω της αγοράς του αντιβαλλιστικού συστήματος S-400 είναι μεγάλα και δυσεπίλυτα καθώς υπάρχει το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεων εκατέρωθεν, σχετικά με την ενεργοποίησή του ή όχι.

Εδώ, η πανδημία του στάθηκε σύμμαχος και πήρε μια παράταση που προσπάθησε να την εκμεταλλευτεί επαναλαμβάνοντας διά στόματος Τσαβούσογλου στις 13 Απριλίου κατά τη διάρκεια εκδήλωσης του Atlantic Council, ο οποίος δήλωσε ότι η Τουρκία εξακολουθεί να εισηγείται τη συγκρότηση τεχνικής ομάδας εργασίας με τη συμμετοχή του NATO, προκειμένου να επιλυθεί η διαφορά που έχει προκύψει. Τι έχει κοστίσει όμως στον Ερντογάν αυτή η αγορά, αλλά κυρίως τι πρόκειται να του στοιχίσει. Ας δούμε την αλληλουχία ενός πιθανού σεναρίου. Εκτός από τα \$2,5 δισ. της αγοράς και ενός γενναίου συμβολαίου κατασκευής Σταθμού Πυρηνικής Ενέργειας από τη Ρωσία, η Τουρκία τέθηκε εκτός της κοινοπραξίας κατασκευής του μαχητικού F-35 Lightning II. Η ορθότερη, όμως, έκφραση θα ήταν «αναστολή της συμμετοχής της στο υπόψη πρόγραμμα» με ένα ερωτηματικό που εγείρεται μετά από τις δηλώσεις, σύμφωνα με το Reuters, του διευθυντή της τουρκικής Αμυντικής Βιομηχανίας Ismail Demir, στις 8 Μαΐου, ότι η Τουρκία συνεχίζει να παράγει και παραδίδει εξαρτήματα για το F-35 και οι ΗΠΑ εξακολουθούν να τα παραλαμβάνουν, κάτι που δεν έχει διαφωτισθεί μέχρι σήμερα.

Τώρα, η ενεργοποίηση των S-400, είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα οδηγήσει, από την πλευρά των

ΗΠΑ, σε κυρώσεις μέσω, CAATSA. Το ντόμινο, όμως, θα συνεχίσει και πολύ πιθανόν οι κυρώσεις να επεκταθούν και στη γνωστή μας Halkbank, το βασικό χρηματοδότη και δανειστή της τουρκικής κυβέρνησης, η οποία βρίσκεται αντιμέτωπη με την κατηγορία ότι αποτελούσε τον συνδετικό κρίκο στην αλυσίδα χρηματοδοτήσεων του ιρανικού πετρελαίου, με χρυσάφι, (2012-2013) μετά από τις κυρώσεις που είχε το Ιράν για το πυρηνικό του πρόγραμμα. Αυτό θα αποτελούσε το σοβαρότερο πλήγμα στην τουρκική οικονομία.

Μη ενεργοποίηση των S-400, πολύ πιθανόν να οδηγήσει σε ρωσικές κυρώσεις, αναβιώνοντας τις θύμψεις των επώδυνων κυρώσεων που είχε επιβάλει η Ρωσία το 2016, μετά το γνωστό περιστατικό με την κατάρριψη του ρωσικού μαχητικού τον Νοέμβριο του 2015. Στο εσωτερικό του, όμως, θα πρέπει να δικαιολογήσει για ποιο λόγο αγοράστηκε ένα σύστημα το οποίο δεν θα χρησιμοποιηθεί. Θα πρέπει τελικά να επιλέξει τη λύση που θα του κοστίζει λιγότερο. Τα διλήμματα όμως του Τούρκου προέδρου επεκτείνονται και στα μέτωπα που έχει ανοίξει και κυρίως στη Συρία και εναντίον της Ε.Ε. με το μεταναστευτικό να πρωταγωνιστεί. Στο συριακό μέτωπο τα πράγματα είναι δύσκολα, διότι θα πρέπει να πάρει σοβαρές αποφάσεις σχετικά με τους τζιχαντιστές, τους οποίους σήμερα καίθευει, κάποια στιγμή όμως θα αναγκαστεί να τους εγκαταλείψει, αν θέλει να πείσει τους συμμάχους του και δυτικά και ανατολικά.

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχάνης είναι αρχιπλοίαρχος (εα) ΠΝ (Πρώην διοικητής Κυπριακού Ναυτικού).

Προβληματική η μάσκα του Πρόδρομου Προδρόμου

Τους κόβει τη φόρα

Μέχρι τη χαλάρωση των περιορισμών για την πανδημία, η Συμβουλευτική Επισημονική Ομάδα πέριξ του προέδρου της Δημοκρατίας είχε τον πρώτο και τελευταίο λόγο. Οι καλές εποχές φαίνεται πως μας τελειώνουν. Η αποδόμιση των «Σοφών» έχει ξεκινήσει και ο λόγος είναι γιατί διαφωνούν με κάποιες αποφάσεις του Προεδρικού. Το παρασκήνιο λέει πως ο Νίκος Αναστασιάδης είναι αποφασισμένος να κόψει τη φόρα των «Σοφών», που δεν μπορούν να αντιληφθούν πως υπάρχει και το κοινό, το οποίο θα πρέπει να ικανοποιηθεί από τις αποφάσεις. Εντός των «Σοφών» επικρατεί αναβρασμός. Κατάσταση που εντάθηκε μετά τη σύσκεψη στο Προεδρικό για το ποδόσφαιρο στην οποία οι προσκλήσεις ήταν επιλεκτικές. Οι αποφάσεις για τα σχολεία, λένε κάποια μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής, θα είναι η σταγόνα που θα ξεχειλίσει το ποτήρι. Μάλιστα, επειδή κάποιοι «Σοφοί» πίσω από τις κάμερες το παίζουν αντάρτες και δημόσια τα κάνουν γαργάρες, κάποια μέλη της Επιτροπής έβαλαν τις διαφωνίες τους, για άνοιγμα των σχολείων, στο χαρτί και το υπέγραψαν όλοι.

● ● ● ●

Άλλα κόλπα

Εκεί, στον γνωστό CIPA σε ελεύθερη μετάφραση τον Οργανισμό που θα έπνιγε την Κύπρο με επενδύσεις, φαίνεται πως εκτός από τις πρωτοποριακές μεθόδους προσέλευσης επενδυτών είναι πρωτοπόροι και στα ζητήματα επικοινωνίας. Θα μπορούσε να ήταν πρωταπριλάτικο ψέμα αλλά δεν είναι. Οι προφέσορες-σωτήρες της οικονομίας της Κύπρου προσέγγισαν έντυπο μέσο για συνέντευξη, υψηλόβαθμο στελέχους του CIPA για το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων. Το έντυπο μέσο ανταποκρίθηκε θετικά μιας και άρχισαν και πάλι τα «όργανα» από το εξωτερικό με τα «Χρυσά» διαβατήρια. Η όρεξη των φουριόζων του CIPA κόπηκε όταν πήραν στα χέρια τους τις ερωτήσεις της συνέντευξης. Μη βασανίζετε το μυαλό σας. Εξέφρασαν παράπονο, να το πω κομφιά, για τις ερωτήσεις, φθάνοντας στο σημείο να προτείνουν αλλαγή τους κάτι που φυσικά απορρίφθηκε. Την επόμενη φορά, τα σάβια του CIPA ως πάρονο συνέντευξη από τον εαυτό τους, και με τον «παρά τους και τη μαγκιά τους» να βγουν προς αναζήτηση μέσου που θα τη φιλοξενήσει.

● ● ● ●

Συνταγματολόγος ο κ. Σάκης

Την άσκηση προληπτικού ελέγχου της παραχώρησης δανείων, θέλει να αναλάβει ο

Να το δείτε πως στο τέλος, κάποιος θα πληρώσει τη νύφη για το μπάχαλο που έχει δημιουργηθεί, με το άνοιγμα των σχολείων. Και επειδή ο κ. Νίκος δεν μπορεί να «θυσιάσει» τον εαυτό του, για την κολωτούμπα ποιος είναι ο επόμενος διαθέσιμος στη λίστα του Λόφου;

ανοικονόμος κ. Σάκης. Τόσο πολύ χάθηκε η μπάλα που σουλατσάει και στα κανάλια, αναλύοντας το Σύνταγμα λες και πρόκειται για τη στατικότητα κτηρίων... Δυστυχώς, παρατηρείται για ακόμη μία φορά σύγχυση για το ποιος είναι ο ρόλος της Ελεγκτικής Υπηρεσίας κάτι που θέτει σε άμεσο κίνδυνο τη λειτουργία της ίδιας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η αποστολή της ΕΥ ορίζεται με σαφήνεια στο Σύνταγμα και οποιοσδήποτε άλλος προσπάθειες ερμηνειών, κατά το δοκούν, οδηγούν σε συνταγματικές εκτροπές. Η εκτελεστική εξουσία κυβερνά. Μα τόσο δύσκολο είναι;

● ● ● ●

Ο μικρός πρίγκιπας

Όλα αυτά συμβαίνουν, όμως, γιατί ο πρίγκιπας Νικόλαος γεμίζει τα μυαλά του κ. Σάκη

ότι μπορεί να κάνει ό,τι θέλει. Μικρέ μου πρίγκιπα, είσαι και νομικός, είναι κρίμα για μικροπολιτικά παίγνια και ανεξόφλητα γραμμάτια να οδηγήσουμε την Κύπρο στον όλεθρο και την καταστροφή, οι επιχειρήσεις έχουν στερέψει και χρειάζονται φτηνό δανεισμό για να ξαναλειτουργήσουν, να πληρώσουν τους προμηθευτές τους και να μπορέσουν να συνέλθουν από τον τρίτο παγκόσμιο πόλεμο γιατί περί αυτού πρόκειται. Το 2013 φαίνεται δεν μας δίδαξε τίποτα ότι πρέπει να είμαστε συνετοί και άμεσοι στη λήψη μέτρων γιατί μετά η καθυστέρηση μπορεί να οδηγήσει σε οικονομικό θάνατο...

● ● ● ●

Δεν έκανε τη διαφορά

Ο γενικός εισαγγελέας της Δημοκρατίας στην πεντάχρονη θητεία ανάλωσε αρκετό

χρόνο στη δημόσια εικόνα του, προσπάθεια που σε αρκετές περιπτώσεις τον έφερε αντιμέτωπο με τα Μέσα Ενημέρωσης. Ο Κώστας Κληρίδης, παρά το γεγονός ότι προέρχεται από το δικαστικό σώμα, το οποίο διαχρονικά είναι προσεχτικό, αποφεύγοντας τις δημόσιες συγκρούσεις υπέκυψε, τελικά, στον πειρασμό της λαϊκίστικης και τετριμμένης προσέγγισης, απόκρουσης της κριτικής που του ασκείται. Επί ημερών του και αυτό είναι καταγεγραμμένο, η Νομική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας δέχθηκε τόσο έντονη αρνητική δημοσιότητα. Τις επιθέσεις στον Τύπο, ως τακτική, απ' ό,τι φαίνεται θα την ακολουθήσει μέχρι την τελευταία μέρα της θητείας του, στο πόστο του γενικού εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Για την ιστορία, η αποχώρηση του Κώστα Κληρίδη από τη Νομική Υπηρεσία αναμένεται αρχές Ιουλίου. Αποχώρηση που θα ανοίξει τον δρόμο πλή-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Το ΑΚΕΛ, πριν από δύο μήνες περίπου, δεν άφησε σε πολιτικό κλωρό κλαρί τον πρόεδρο του Συναγερμού, που επισκέφθηκε το κλειστό Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας. Η μουσική σύνταξη που διοργάνωσε η Εξέκια Παπαϊωάννου πόσο απέχει απ' όσα επέκρινε; Αυστηρά ομιλούντες κ. γ.γ. του ΑΚΕΛ, παντός είδους μουσικές συνάξεις ακόμα απαγορεύονται.

ρωσης και της κενής θέσης του βοηθού γενικού εισαγγελέα.

● ● ● ●

Ακούει κανείς

Η επιστροφή των πολιτογραφήσεων στην κορονωϊόληκτη εδώ και δύο μήνες επικαιρότητα, αποτελεί ανησυχιακό σημάδι και δεν πρέπει να περάσει στα ψιλά στο Υπουργείο Εσωτερικών. Γνωρίζω πως το επιτελείο του Νίκου Νουρή είναι ιδιαίτερα προσεχτικό σε ανάλογα ζητήματα, αυτό που δεν γνωρίζω είναι αν οι πρόσφατες δημόσιες τοποθετήσεις του ΥΠΕΣ, στο θέμα των «χρυσών» διαβατηρίων ήταν αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας ή πρωτοβουλία του υπουργού. Όπως και αν έχει η κατάσταση θα πρέπει να υπάρξει προβληματισμός γιατί η τακτική που ακολουθείται, βγάζει μάτια ότι δεν αποδίδει. Πολύ περισσότερο η κάθε τόσο και λιγάκι παραπομπή στα θέλω του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ο κ. Νουρής είναι παλιά πολιτική καρβανά και πρέπει να το ξέρει πως το πολύ το «Κύριε Ελέησον» το βαριέται κι ο «Θεός».

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

«Κοινωνικές αποστάσεις» και στην πολιτική

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ενα από τα αξιοσημείωτα των δημοσκοπήσεων, που διεξήχθησαν προς το τέλος της δίμηνης καραντίνας, αφού δηλαδή ο κόσμος είχε καταλάβει την κατάσταση και μπορούσε να εκτιμήσει την αντιμετώπισή της, ήταν η άνοδος της δημοτικότητας της Φώφης Γεννηματά, η οποία μάλιστα σε μία από τις έρευνες παρουσιαζόταν να ξεπερνάει σε ποσοστό τον Αλέξη Τσίπρα. Δεν χωρεί αμφιβολία ότι η αύξηση δημοτικότητας ήταν η επιβράβευση για τη συναινετική στάση της κατά την κρίσιμη φάση της πρώτης περιόδου της κρίσης, στάση η οποία εκφράστηκε με πνεύμα γενναιοδωρίας και εντιμότητας, χωρίς ενδοιασμούς, αστερίσκους και μικρότητες.

Λίγο αργότερα, ήλθε η επέτειος της Μαργίτ και τα εγκαίνια του μνημείου, θέμα για το οποίο και πάλι η Γεννηματά πήρε τη θέση της λογικής και της δημοκρατικής συναινεσης, παριστάμενη στην εκδήλωση των εγκαίνιων, την οποία τιμούσε η Πρόεδρος της Δημοκρατίας με την παρουσία της. Ήταν η συγκυρία που έφερε διαδοχικά αυτά τα δύο γεγονότα και έκανε αισθητή ως ενόχληση την ad hoc σύμπλευση του ΚΙΝΑΛ με την κυβέρνηση. Πολλοί ανησυχούσαν εξαιτίας αυτού του συγχρωτισμού. Τόσο στο ίδιο το ΚΙΝΑΛ, που αντιλαμβάνεται ότι η προσέγγιση με οποιαδήποτε πλευρά συνεπάγεται τον κίνδυνο της απορρόφησης, όσο και αργότερα, στον ΣΥΡΙΖΑ, από τα στελέχη του οποίου άρχισε η διασπορά φημών και εκτιμήσεων περί ανάρμοστων σχέσεων και σκοτεινών σχεδίων.

Μέσα στο κλίμα που περιγράφεται παραπάνω, η Φώφη έκανε τηλεοπτική συνέντευξη, στην οποία έδω-

σε τον χαρακτήρα διακήρυξης ιδεολογικού μανιφέστου. Με ύφος το οποίο ο Λογγίνος θα αναγνώριζε ως «υψηλό», η πρόεδρος του ΚΙΝΑΛ επανέλαβε -con gusto!- το τετριμμένο σχήμα των δύο δρόμων, του προοδευτικού, που βεβαίως τον εκπροσωπεί η ίδια, και του νεοφιλελεύθερου και συντηρητικού, που υποτίθεται ότι τον εκπροσωπεί ο Κυριάκος Μητσοτάκης.

Ο σκοπός της ήταν να επανακαθορίσει τις αποστάσεις του social distancing που επιβάλλει στην πολιτι-

κή η συγκυρία του κορωνοϊού. Εχει ενδιαφέρον, εντούτοις, ότι η Φώφη, αναφερόμενη στους δύο δρόμους, δεν ταύτισκε με την Αριστερά γενικώς, αλλά με τη σοσιαλδημοκρατία. Για να το πούμε με τους όρους της πλαζ, η Γεννηματά προσπαθεί, όσο μπορεί, να στήσει την ομπρέλα της με τρόπο ώστε η περιμέτρος να απέχει τουλάχιστον ένα μέτρο και από τη Ν.Δ. και τον ΣΥΡΙΖΑ.

Τα σοβαρότερα εμπόδια, στην προσπάθεια αυτή, η Φώφη τα συναντά

από την πλευρά του ΣΥΡΙΖΑ, που έχει κάθε λόγο να απευχεται την προοπτική μιας «σοβαρής» εκδοχής της σοσιαλδημοκρατίας στο πολιτικό τοπίο ή, εν πάση περιπτώσει, αισθητά σοβαρότερης εν σχέσει με την εκδοχή που μπορεί να προσφέρει ο ΣΥΡΙΖΑ. Η ύπαρξη της θα λειτουργούσε ως εναλλακτική επιλογή για τους ψηφοφόρους της Αριστεράς γενικώς και θα απομόνωνε εκ των πραγμάτων τον ΣΥΡΙΖΑ σε μια ακραία και καθόλου ελκυστική θέση για τους μετριοπαθείς ψηφοφόρους.

Η κυβέρνηση, αντιθέτως, δεν έχει κανένα λόγο να φοβάται ένα «σοβαρό» ΚΙΝΑΛ (τα εισαγωγικά είναι απαραίτητα, εφόσον από πίσω υπάρχει πάντα το ΠΑΣΟΚ), το οποίο ιδεωδώς θα στέκεται με αξιοπρέπεια ως εκπροσώπηση της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας. Η ύπαρξή του μάλλον θα ευνοούσε μια κυβέρνηση όπως η σημερινή, που επιδιώκει ευρύτερες συναίνεσεις επί τη βάσει της λογικής. Θα διέλυρε οπωσδήποτε τις δυνατότητες συνεργασίας, σύμπλευσης, συνεννόησης -πείτε το όπως θέλετε-,

όταν οι περιστάσεις το επιβάλλουν. Γιατί, λοιπόν, να θέλει η κυβέρνηση να απορροφήσει τη Γιαννακοπούλου, τον Κεγκερόγλου, τον Μανιάτη και την Κεφαλίδου, εφόσον θα μπορούσε (υπό προϋποθέσεις) να συσυννοηθεί με αυτούς και το κόμμα τους, στη βάση της κοινής λογικής και της ανάγκης; Επιπλέον, γιατί να θέλει η κυβέρνηση να προκαλέσει σοβαρές στομαχικές διαταραχές στη Ν.Δ., που μπορεί να την οδηγήσουν στο νοσοκομείο; Εδώ ακόμη υπάρχουν προβλήματα αποδοχής για τον Μιχάλη Χρυσόχοιδη, που είναι και γνωσμένων ικανοτήτων στον συγκεκριμένο ρόλο που του έχει ανατεθεί. Πώς, λοιπόν, θα ήταν δυνατό να χωνέψουν στη Ν.Δ. κοτζάμ Κεγκερόγλου ή, ακόμη δυσκολότερα, έναν ολόκληρο Κωνσταντινόπουλο; (Ο δεύτερος είναι μικρότερος, αλλά λόγω πνευματικού μεγέθους νέφτει βαρύτερος στο στομάχι...).

Τα σενάρια περί προσχώρησης σχεδόν σύσσωμης της Κ.Ο. του ΚΙΝΑΛ με αφορμή ανασχηματισμό της κυβέρνησης είναι προκλητικής βλακώδη και, προφανώς, εξυπηρετούν όσους εναντιώνονται στο πνεύμα και στο ήθος που είδαμε τόσο στην περίπτωση της υγειονομικής κρίσης όσο και σε εκείνη της Μαργίτ. Δεν θα σας πω τίποτε καινούργιο γι' αυτούς. Είναι οι πράγματα συντηρητικές δυνάμεις του τόπου: ο ΣΥΡΙΖΑ και ένα κομμάτι της λεγόμενης λαϊκής Δεξιάς. Κυβέρνησαν τη χώρα για σχεδόν πέντε χρόνια, σχεδόν τα πάντα είναι γνωστά γι' αυτούς. Ακόμη και η γελοιότητα των δημογραφικών στιγμών τους - και αυτή ήταν μία από εκείνες.

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Θα μείνουμε χωρίς ποιητές

Εννιακόσια ευρώ για τρεις μήνες. Τριακόσια ευρώ τον μήνα. Αυτή ήταν η στήριξη του κράτους στους ανθρώπους της τέχνης. Στους ανθρώπους που πληττονται τα μέγιστα εξαιτίας της πανδημίας και οι οποίοι δεν ξέρουν καν πότε θα δουλέψουν ξανά και πώς θα διαμορφωθεί πλέον η δουλειά τους. Τριακόσια ευρώ τον μήνα. Το επαναλαμβάνω. Όχι για να το εμποδίσουμε, αλλά γιατί δεν χωρεί σε καμιά λογική. Θα ήταν προτιμότερο και σαφώς εντιμότερο να έβγαине το κράτος και να πει «δεν υπάρχουν άλλα λεφτά και επειδή ο πολιτισμός είναι ο τελευταίος στις προτεραιότητές μας, δυστυχώς δεν μπορούμε να στηρίξουμε τους ανθρώπους της τέχνης». Αυτό θα μπορούσα να το καταπιώ πιο εύκολα. Διότι – αν μη τι άλλο – είναι μια ξεκάθαρη θέση. Και σαφώς πιο ειλικρινής.

Δεν εμπαίζει ούτε τη νομισμότητα μας, ούτε τους εργάτες της τέχνης. Τους το λέει κατόμουτρα ότι θα είναι εσάει δευτέρας διαλογής πολίτες. Και ως τέτοιοι δεν πρέπει να έχουν απαιτήσεις. Η εξαγγελία όμως των 300 ευρώ τον μήνα ως στήριξη δεν καταπίνεται με τίποτα. Γιατί είναι ντροπιαστική. Και ανέντιμη. Φωνάζει από μακριά ποιος είναι ο στόχος της. «Να τους δώσουμε κατιτίς να μην τους έχουμε πάνω στο κεφάλι μας να παραπονιούνται και να διοργανώνουν διαδίκτυακές διαμαρτυρίες και να μας κάνουν ρεζίλι». Και όσο για την προσπάθεια κατοχύρωσης του επαγγέλματος του καλλιτέχνη αυτό και αν είναι αστείον να το θεωρούμε επίτευγμα. Κάτι το οποίο θα έπρεπε να γίνει εδώ και χρόνια πρέπει να το θεωρήσουμε και κατόρθωμα;

As σοβαρευτούμε επιτέλους κι ας πούμε μια φορά τα πράγματα με το όνομά τους. Η θέση που έχει ο καλλιτέχνης και η κοινωνική και οικονομική σημασία του έργου του στη συνείδηση πρωτίστως των εκάστοτε ιθυνόντων του κράτους και δεύτερο της ίδιας της κοινής γνώμης (ναι, φταίμε όλοι), είναι πως πρόκειται για κάποιους μισέμ τύπους που ζουν στα όρια της κοινωνίας και δεν τους ενδιαφέρει αν έχουν να φάνε γιατί κάνουν το πάθος τους δουλειά. Τόσο απλά. Μ' αυτή την αντίληψη πορευόμαστε και κανείς από τους εκάστοτε υπουργούς Παιδείας δεν μπήκε στον κόπο να δουλέψει συστηματικά ώστε να σπάσει αυτό το θλιβερό στερεότυπο που θέλει τον καλλιτέχνη αιωνίως στα όρια της αυτοθυσίας. Διότι εφόσον επέλεξε να κάνει τέχνη πάει να πει πως τον έτρωγε ο πωπός του, λέει η πλειοψηφία του κόσμου ασχέτως αν η ίδια πλειοψηφία μοστράρει κάθε φορά καλοντυμένη και χτενισμένη στις συναυλίες και στα θέατρα. Και αν τυχόν και τους πει το παιδί τους ότι θέλει να σπουδάσει τέχνες οι πλείστοι θα το αποτρέψουν διότι «θα πεινάσει».

Αυτή είναι η αντίληψη που επικρατεί και σε αυτήν έχει την κύρια ευθύνη το κράτος διότι ούτε μέσα από την παιδεία, ούτε μέσα από τους ανθρώπους που επέλεγε ως υπουργούς Παιδείας, γνοιόστηκε ποτέ να μεταδώσει στην κοινή γνώμη πως ο πολιτισμός είναι αξία και οι εργάτες της τέχνης δεν είναι μισέμ τύποι που ζουν στο περιθώριο αλλά άνθρωποι που κοπιάζουν, μελετούν, παιδεύονται και προσπαθούν να υπερτείνουν αυτή την αξία. Ο λόγος, λοιπόν, που βγαίνει με τόση άνεση ο υπουργός Παιδείας και δεν ντρέπεται καν όταν εξαγγέλλει πως το κράτος στηρίζει τους ανθρώπους της τέχνης με 300 ευρώ τον μήνα, είναι γιατί έχει πρόσφορο έδαφος να το κάνει. Είναι γιατί οι πλείστοι εξακολουθούμε να υιοθετούμε αυτό το στερεότυπο. Πως η τέχνη και κατ' επέκταση ο πολιτισμός δεν είναι πρώτη ανάγκη, δεν είναι αξία. Και με τη δική μας άγνοια και ανοχή επιτρέπουμε στον κάθε κρατούντα να μοστράρει ως στήριξη στον πολιτισμό τα ψίχουλά του. Ο σπουδαίος Ελύτης το 'πε ξεκάθαρα: «Δεν λυπάμαι τους ποιητές που έμειναν χωρίς κοινό, λυπάμαι το κοινό που έμεινε χωρίς ποιητές». Προβλέπω πως και εμείς αυτό ακριβώς θα πάθουμε. Και το τραγικό είναι πως δεν θα μας στοιχίσει καν η απουσία τους.

elenixenou11@gmail.com

Δάσκαλος της έκτης Δημοτικού σε σχολείο της Σεούλ στη Νότια Κορέα, κατά τη διάρκεια τηλεκαπαιδευσης.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Πολιτική από την αρχή

Αντί να δούμε υποψηφίους που «τρέχουν» (run for) για την υποψηφιότητα τους, υποψηφίους που ανταλλάσσουν χειραφτίες, που φωτογραφίζονται με παιδιά και υποψηφίους που δηλώνουν παντού παρών, μπορούμε αυτή τη φορά να δούμε υποψηφίους που «στέκονται» (stand for) πραγματικά γι' αυτά που προεβέβαιον, έλεγε ο Jon Grinspan στους «New York Times» για τις τρέχουσες εκλογές στις ΗΠΑ. Ένας προεκλογικός σαφώς διαφορετικός από αυτόν που έχουν μάθει τα τελευταία χρόνια οι Αμερικανοί, αλλά αυτή τη φορά ίσως με περισσότερη ουσία.

Η ψήφος έχει άλλωστε το δικό της βάρος και αυτό φάνηκε σήμερα καλύτερα από ποτέ. Ηγέτες των ευχών συνθημάτων, της συνομοσιολογίας και της απλοϊκής σκέψης, όχι μόνο δεν έσωσαν τον λαό τους, όπως διακήρυτταν με ευκολία στο παρελθόν, αλλά κατάφεραν να τον οδηγήσουν στο απόλυτο χάος. Ηγέτες με ροπή στον αυταρχισμό, εμβόλιασαν το κράτος με περισσότερο απολυταρχισμό. Όμως βγήκαν και νέοι ηγέτες που διακριτικά και μεθοδικά κατάφεραν να βγουν κερδισμένοι. Η ψήφος έχει κόστος, λοιπόν, και αν κάτι μπορεί να βγει από όλο αυτό ας είναι να μία νέα σελίδα στην πολιτική.

Ένας προεκλογικός με αποστάσεις ασφαλείας, με περισσότερες θέσεις και λιγότερο τρέξιμο θα μπορούσε να λειτουργήσει και στις βουλευτικές του 2021. Φάνηκε η σημασία του το τελευταίο διάστημα. Όταν για παράδειγμα την περασμένη Δευτέρα ο υπουργός Εσωτερικών Νίκος Νουρής έκρινε ορθό να ειρωνευτεί τη συντριπτική πλειοψηφία της κυπριακής κοινωνίας που πειθαρχεί στα αυστηρά μέτρα που επιβλήθηκαν εδώ και ένα μήνα, με το δικαίωμα ότι κάποιον την είδαν υπερασπίζοντες, πολλοί αντέδρασαν. Και με το ύψος του πολιτικού ανδρός αλλά και με την απουσία της όποιας ενσυναίσθησης που θα έπρεπε να περιβάλλει κάποιον που κατέχει τέτοιο πόστο ευθύνει.

Όμως ο κ. Νουρής και οι σημερινές του δηλώσεις δεν θα έπρεπε να προκαλούν έκπληξη. Αναλάμβανε αξιώματα και θέσεις τα τελευταία χρόνια, όμως τις δικές του θέσεις δεν τις είχαμε αλήθεια ακούσει ποτέ. Δεν γνωρίζω τι μοντέλο οικονομίας προεβέβαιε, το όραμά του για την κυπριακή κοινωνία ούτε τις θέσεις του για το Κυπριακό. Και πριν απορρήσουμε για το πώς και γιατί, μπορούμε εύκολα να συμπεράνουμε πως

η εκλογή του δεν ήταν αποτέλεσμα των πολιτικών του θέσεων, αλλά των διαπροσωπικών σχέσεων που έκτιζε όλα αυτά τα χρόνια.

Μια πολιτική που δεν είναι η εξαίρεση, αλλά ο κανόνας από το 1960 και εντεύθεν. Μια πολιτική που εξαρτάται από την παρουσία στους συλλόγους, τις χειραφτίες, την παρουσία στους γάμους, τις κηδείες και τα μνημόσυνα. Πολιτική που κτίζεται αναλόγως των προσβάσεων στο Υπουργείο Υγείας, στο Υπουργείο Άμυνας και στο Κτηματολόγιο. Πολιτική που τραpezώνει ψηφοφόρους στη Λεμεσό, προσφέροντας φρέσκο ψάρι, η πολιτική που προωθεί μπουφάν και τρόφιμα μόνο για τα Ελληνόπουλα. Η πολιτική που με τη σειρά της μπορεί εύκολα να προωθεί και άλλα συμφέροντα για να καταφέρει να μείνει στο προσκήνιο.

Τα αποτελέσματα της νοστορπίας του '60 τα είδαμε. Να φωτογραφίζονται μέσω πανδημίας ότι κοινωνούν στην Αραβία, να αρνούνται να λειτουργήσουν τα νοσοκομεία στην Κυπροούντα ως χώρος καραντίνας για να μην πληγεί το τουριστικό τους προϊόν, να προσπαθούν να δικαιολογήσουν τα παράλογα των δημοτών στην Ερήμη. Να ψηφίζουν νομοσχέδια και μετά να δηλώνουν παραπλανημένοι. Να καταψηφίζουν νομοσχέδια και μετά να τρέχουν να σώσουν τα μεσάνυχτα ό,τι σώζεται. Να τρέχουν μέσω πανδημίας να περάσουν σχέδια προαγωγής για τους στρατιωτικούς και να τσακώνονται από πάνω. Να τρέχουν να τραpezώσουν την Χρυσή Αυγή και να τηρούν μονόλεπτο σιγή σε έναν άνθρωπο που κατάκλεψε το κράτος. Να λένε ανερευθίστα ότι έβγαλαν τόσο πολλά χρήματα, που δεν χρειάζονται λάδωμα.

Και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο ας αποτελέσει η πανδημία την ευκαιρία αλλαγών. Γιατί τα επόμενα χρόνια κρίνονται ιδιαίτερα δύσκολα. Τόσο για την οικονομία όσο και για το κράτος πρόνοιας. Ευκαιρία, λοιπόν, τώρα που οι υποψήφιοι δεν θα μπορούν να επιδίδονται σε έναν αγώνα δρόμου για το ποιος θα πάει στα περισσότερα μνημόσυνα κηδείας και γάμων, να μας πείσουν με τις θέσεις τους. Μία προεκλογική για το '21, που τα πρώτοκολλα υγιεινής θα αποστειρώσουν και τις όποιες πελατειακές σχέσεις ψηφοφόρου πολιτικού. Γιατί όλοι αυτοί είναι καλοί για να τρώμε και να πίνουμε. Καλοί και για να λέμε κανένα αστείο. Όχι όμως για να διαχειρίζονται άλλο τις ζωές μας. Τώρα περισσότερο από ποτέ.

e an ókathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Τα όρια της ανευθυνότητας

Ο συνομιλητής μου ήταν έντονος: κάποιον στο χώρο της αντιπολίτευσης δεν θέλουν να δουν την οικονομία μας να παίρνει ξανά στrophές. Δεν θέλουν να τη δουν να ανακάμπτει μετά την κρίση του κορωνοϊού. Δεν υπάρχει άλλη εξήγηση. Γιατί, εάν τον επόμενο χρόνο η οικονομία εισέλθει σε μια πορεία ισχυρής ανάκαμψης, αυτό θα πιστωθεί στην κυβέρνηση και στον Δημοκρατικό Συναγερμό. Έρχονται και εκλογές.

Δεν προσυπογράφω αυτή τη θέση. Προφανώς υπάρχουν διαφορετικές απόψεις αλλά πιστώνω όλους με καλές προθέσεις. Ούτε και θα ήταν μόνο στην κυβερνητική πλευρά που θα πιστώνονταν σωστοί χειρισμοί και αποφάσεις ευθύνης, εάν αυτές τύχχαναν στήριξης και από την αντιπολίτευση.

Ακούγοντας, όμως, τόσο τις προτάσεις που έχουν κατατεθεί το τελευταίο διάστημα, όσο και τις ενστάσεις που έχουν εκφραστεί από κόμματα και φορείς, κάποιος δικαιολογημένα θα μπορούσε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος είναι η χώρα στην οποία οι κανόνες της οικονομίας δεν έχουν εφαρμογή.

Ενδεικτική η συζήτηση για τις εγγυήσεις, που η κυβέρνηση προτείνει να παραχωρήσει, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η διοχέτευση ρευστότητας από το τραπεζικό σύστημα προς βιώσιμες επιχειρήσεις που το επιθυμούν και το έχουν ανάγκη. Πρόκειται για μέτρο το οποίο εντάσσεται σε πλαίσιο το οποίο έχει διαμορφώσει η Ε.Ε., προκειμένου να διοχετευτούν χαμηλότοκα δάνεια στην αγορά σε αυτή την περίοδο στενότητας. Δεν θα σωθεί, βεβαίως, η οικονομία μόνο από αυτό το μέτρο. Αλλά αποτελεί άλλο ένα καλό εργαλείο, που έχει ήδη αξιοποιηθεί στα υπόλοιπα κράτη μέλη και το οποίο θα μπορούσε και στη δική μας περίπτωση να φανεί χρήσιμο, σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα μέτρα και την ισχυρή στήριξη που ήδη έχει παράσχει το κράτος.

Και, όμως, στην Κύπρο οι συζητήσεις και οι διαβουλεύσεις κρατούν για ενάμιση μήνα. Κόμματα της αντιπολίτευσης ουσιαστικά ζητούν όπως αντί της διευκόλυνσης του δανεισμού από τις τράπεζες, το κράτος παραχωρήσει το ίδιο ακόμη μερικές εκατοντάδες εκατομμύρια στις επιχειρήσεις ως βοήθεια. Άλλη εισήγηση που είναι στο τραπέζι αυτή την περίοδο προβλέπει την παραχώρηση επιδομάτων από το κράτος σε όλο τον εργαζόμενο πληθυσμό, με κόστος 600 εκατ. τον μήνα – χωρίς να διευκρινίζεται από πού θα βρεθεί αυτό το ποσό. Άλλη πρόταση νόμου επιχειρεί εκ νέου να αδρανοποιήσει τον νόμο των εκποιήσεων – ασχέτως εάν αυτές έχουν ανασταλεί – και άλλη να απαγορεύσει στην ΑΗΚ να κόβει το ρεύμα – ασχέτως εάν ο οργανισμός πάντοτε δίνει περιθώρια και δείχνει ευαισθησία εκεί που πρέπει. Με λίγα λόγια, δίνεται η εντύπωση ότι υπάρχει μια έξαρση της πλειοδοσίας και της παροχολογίας.

Να σημειωθεί ότι για την αντιμετώπιση της κρίσης που διανύουμε, η Κύπρος έχει ήδη εφαρμόσει πρόγραμμα στήριξης που είναι, πιθανώς, το μεγαλύτερο στην Ε.Ε., σε σχέση πάντοτε με το μέγεθος της οικονομίας μας. Και ότι το κράτος έχει δανειστεί σχεδόν 5 δις. ευρώ, μέσα στους πρώτους αυτούς μήνες του έτους, για να καλύψει τις αυξημένες δαπάνες αλλά και την επίπτωση των μειωμένων εσόδων του. Δεν χρειάστηκε καν η λήψη δύσκολων αποφάσεων όπως είναι οι περικοπές και οι φορολογίες. Αντιθέτως, υπάρχουν περιθώρια, τα οποία το κράτος χρησιμοποιεί στο έπακρο για να δώσει αποφασιστική στήριξη. Αλλά η οικονομία κάθε χώρας έχει τα όριά της. Δεν υπάρχουν απεριόριστες δυνατότητες και πόροι. Όταν επιχειρήσαμε ξανά να λειτουργήσουμε με τρόπο που αψηφούσε τα όρια και τις δυνατότητές μας, πληρώσαμε βαρύτατο τίμημα. Φαίνεται, όμως, ότι αυτό που δεν έχει όρια είναι η ανευθυνότητα.

Η κατάσταση παραμένει εξαιρετικά δύσκολη. Πρέπει να αποφάσεις ευθύνης να κρατήσουμε όρθια την οικονομία μας και να την οδηγήσουμε ξανά στην ανάκαμψη. Πρέπει να στηρίξουμε τις προσπάθειες της κοινωνίας, των εργαζομένων και των παραγωγικών δυνάμεων, χωρίς να διακυβεύουμε τη σταθερότητα και την ασφάλεια της χώρας μας. Και επαναλαμβάνω ότι αδυνάτω να πιστέψω ότι μπορεί να υπάρχουν κάποιον που ενδόμυχα να εύχονται να αποτύχουμε.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Τατσιλίκια με την Εκκλησία

Καλά τόσο πολύ φοβούνται τους πιστούς οι ταγοί του τόπου, πολιτικοί, τώρα και οι λοιμωξιολόγοι, οι οποίοι αποφάσισαν να ανοίξουν τις εκκλησίες για τους πιστούς την 1η Ιουνίου. Και αυτό, Θεού θέλοντος και κορωνοϊού επιτρέποντος. Τι πείραζε να ανοίξουν τέσσερις ημέρες ενωρίτερα, δηλαδή στις 27 Μαΐου, ώστε να μπορέσουν οι πιστοί να γιορτάσουν, τουλάχιστον την Απόδοση του Πάσχα. Πριν από μερικές βδομάδες, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Κύπρο, έγινε τόση «φασαρία» ότι θα μπορούσαν οι πιστοί να παρακολουθήσουν την ακολουθία της Αναστάσεως, τουλάχιστον την ημέρα της Απόδοσης του Πάσχα. Ήταν το μεγάλο επιχείρημα για να πείσουν τους πιστούς να μην πάνε στις εκκλησίες κατά τη Μεγάλη Εβδομάδα. Στην Ελλάδα οι εκκλησίες άνοιξαν από σήμερα, 17 Μαΐου, με αυστηρούς κανόνες, όπως ισχύουν σε όλες τις μεγάλες αι-

θουσες. Είναι τουλάχιστον ατυχής, η απόφαση για άνοιγμα των ναών την 1η Ιουνίου, είτε η απόφαση λήφθηκε τυχαία, είτε υπέκρυπτε σκοπιμότητες και φόβους για τους εορτασμούς για την απόδοση του Πάσχα. Μπορεί για τους ταγούς της Πολιτείας να αποτελούν «ψιλά γράμματα» οι εορτασμοί του Πάσχα, αλλά για τους πιστούς, έχει μεγάλη σημασία να παρακολουθήσουν στις εκκλησίες τη συγκλονιστική ακολουθία της Αναστάσεως, να αισθανθούν το αναστάσιμο φως, το οποίο φωτοβολεί στον ουρανό και τη γη και τα κατακθόνια και νικά το κράτος του θανάτου. Ευτυχώς υπάρχει ακόμη λίγος χρόνος, ώστε να διορθωθεί και αυτό το «τατσιλίκι», όπως λένε και οι παππούδες. Οι ποιμένες της Εκκλησίας και ειδικότερα ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, ο οποίος έχει άριστες σχέσεις με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, πρέπει να κάνει την κίνηση, έστω και τώρα για να γιορτάσουν οι πιστοί τουλάχιστον την Απόδοση του Πάσχα. Στις 21 Μαΐου θα τερμα-

τιστούν σχεδόν όλες οι απαγορεύσεις, θα ανοίξουν όλα τα σχολεία, τα κομμωτήρια και τα κουρεία, οι καφετέριες και τα εστιατόρια, αλλά δεν θα ανοίξουν οι εκκλησίες για τους χριστιανούς. Οι πιστοί, οι οποίοι ήδη πηγαίνουν στις εκκλησίες, για να προσευχηθούν και να κοινωνήσουν του Σώματος και του Αίματος του Χριστού, δεν είναι μόνο ηλικιωμένοι, αλλά είναι και πολλοί άλλοι νεότεροι. Να 'ναι καλά ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, με την εγκύκλιό του, η οποία έδωσε αυτή την ανάσα ζωής σε πολλούς πιστούς και σίγουρα όχι τα διατάγματα του υπουργού Υγείας. Οι πιστοί στη συντριπτική πλειονότητά τους, δεν είναι ούτε εγκληματίες, ούτε και «τατσιδές», οι οποίοι δεν υπακούουν στις εντολές της πολιτείας. Αυτό το απέδειξαν με την αποχή τους, από τις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας, ακόμη και με την παραδειγματική συμπεριφορά τους, τώρα, με τη δικαίωμα στην ατομική προέλευση. Οι ταγοί της πολιτείας, οι λοιμωξιολόγοι, αλλά

και στα κρυφά, κάποιον ποιμένες της Εκκλησίας, φοβούνται για τη Θεία Κοινωνία και τη χρήση κοινής λαβίδας (κουταλιού) παρά και τις διαβεβαιώσεις πολλών άλλων γιατρών. Ωστόσο, σε αυτή την προσωρινή ζωή, τίποτα δεν είναι δεδομένο, ούτε η ζωή, ούτε και ο θάνατος, αλλά ούτε και το θάυμα.

Οι ταγοί της Πολιτείας, αλλά και οι ποιμένες της Εκκλησίας οφείλουν και ένα μεγάλο δημόσιο ευχαριστώ προς τους ταπεινούς παπάδες και τους άγνωστους αγίους ανθρώπους, οι οποίοι όλο αυτό το διάστημα του εγκλεισμού, στήριξαν σωτηρία χιλιάδες κλονισμένους, είτε ψυχικά, είτε και υλικά. Πρόσφεραν σε πολλές περιπτώσεις, πολλά περισσότερα και από τους γιατρούς και τους νοσοκόμους και σίγουρα έσωσαν εκατοντάδες ανθρώπους, οι οποίοι βρισκόνταν στο χείλος του γκρεμού. Σημαντική παράμετρος, στη διαδικασία άρσης των μέτρων εγκλεισμού, αποτελούν και οι επισκέψεις συγγενών ασθενών στα νοσοκομεία. Η διαδικασία της ανάρρωσης

δεν είναι μόνο σωματική υπόθεση, αλλά υπάρχει και ψυχολογική διάσταση, η οποία πολλές φορές είναι πολύ πιο σημαντική. Ακόμη πρέπει επιτέλους να σταματήσει η τραγωδία ανθρώπων, οι οποίοι πεθαίνουν χωρίς να έχουν ένα δικό τους άνθρωπο, να τους κλείσει τα μάτια. Σίγουρα άγνωστος θα παραμείνει και ο αριθμός των ανθρώπων οι οποίοι πέθαναν, γιατί φοβήθηκαν να πάνε στον γιατρό κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού. Γι' άλλους επιβαρύνθηκε η κατάσταση της υγείας τους, γιατί δεν πήγαν έγκαιρα σε νοσηλεύτρια. Ο κορωνοϊός θα περάσει, όπως τόσες άλλες τραγωδίες σε αυτή τη γη. Ας επικρατήσει τουλάχιστον η κοινή λογική. Στην Εκκλησία, εκτός από τη λογική, λειτουργεί και το θάυμα, το οποίο αργά ή γρήγορα επιβεβαιώνεται με τη θεία δική και την ευχή: «Πρόσθετε αυτοίς κακά, Κύριε, πρόσθετε αυτοίς κακά, τοις ενδόξοις της γης».

kparispan@yahoo.gr

Μεταξύ ανασχηματισμού και κάλπης

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

λο να απαντηθεί, παρά το γεγονός ότι είναι πολλοί εκείνοι που εμφανίζουν την απάντηση ως προφανή, είτε από τη μία είτε από την άλλη.

As δούμε πρώτα τα επιχειρήματα υπέρ των εκλογών μέσα στο καλοκαίρι. Ο πρωθυπουργός κέρδισε τις εκλογές με ένα πρόγραμμα μείωσης φόρων και ενίσχυσης της ανάπτυξης. Ο κορωνοϊός το ακύρωσε και ο κ. Μητσοτάκης έχει μπροστά του μια περίοδο ύφεσης κατά την οποία η μείωση φόρων θα είναι ανέφικτη. Συνεπώς, θα ήταν λογικό να προσφύγει στις κάλπες, να εξηγήσει τι έχουμε μπροστά μας και να ζητήσει μια νέα εντολή.

Οι οπαδοί των άμεσων εκλογών έχουν ακόμη ένα επιχειρήμα στη φαρέτρα τους. Δείχνουν στον ορίζοντα το παγόβουνο της απλής αναλογικής. Είναι πράγματι παγόβουνο επικίνδυνο που μπορεί εύκολα να βάλει τη χώρα σε μεγάλες περιπέτειες. Η Νέα Δημοκρατία είναι βέβαιο ότι θα κέρδιζε με άνεση αν οι εκλογές διεξάγονταν μέσα στο καλοκαίρι. Ο κ. Μητσοτάκης έχει την πολιτική ηγεμονία και οι μνήμες από τους επιτυχημένους χειρισμούς δύο αλληπάλλων κρίσεων είναι ωπές. Και βεβαίως η αναπόφευκτη, λόγω κορωνοϊού, ύφεση δεν έχει γίνει αισθητή στην τσέπη των πολιτών. Ο κ. Τσίπρας διανύει μια περίοδο έντονων εσωστρέφειας και δεν έχει βρει τέμπο και στίγμα.

Αν οι εκλογές γίνουν τώρα, ο κ. Μητσοτάκης θα μπορούσε να «κάψει» την απλή αναλογική και

η κυβέρνηση θα έχει μπροστά της άλλα τέσσερα χρόνια. Αντιθέτως, κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά ότι η Ν.Δ. θα μπορεί να κερδίσει με μεγάλη άνεση σε τρία χρόνια, έτσι ώστε να αλλάξει τότε την απλή αναλογική.

Ο αντίλογος σε όλα αυτά είναι ότι ο Μητσοτάκης δεν θέλει να γίνει Τσίπρας στα μάτια των ψηφοφόρων. Οι πρόωρες εκλογές επιμεριάζουν ένα στοιχείο οπورتουισμού και σχετικής ασέβειας προς τους θεσμούς.

Δεν είναι όμως μόνο αυτό. Οι άγνωστοι παράγοντες που μπορεί να προκύψουν δεν είναι αμελητέοι. Η ίδια η εκλογική διαδικασία θα είναι προβληματική λόγω του κορωνοϊού και των πολύ αυστηρών μέτρων που θα πρέπει να τη συνοδεύουν. Θα είναι επίσης πολύ επικίνδυνο αν στη διάρκεια της δημόσιας διαδικασίας εμφανισθούν νέα κρούσματα. Οι εκλογές, συγχρόνως, θα παραλύσουν το κράτος και θα καταστήσουν αδύνατη τη λήψη αποφάσεων σε μια φάση που θα είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την οικονομία, τον τουρισμό, τα αλληνοτουρκικά και τον κορωνοϊό.

Στο τέλος της ημέρας, όμως, υπάρχει και το ρίσκο να βρεθεί κοντά στην αυτοδυναμία στην πρώτη αναμέτρηση. Αυτό είναι ένα σενάριο που θα μπορούσε να περιπλέξει τα πράγματα οδηγώντας σε διερευνητικές εντολές ή ακόμη και προσφορές συνεργασίας και παροχής ανοχής σε μια κυβέρνηση μειοψηφίας.

Αυτά είναι τα επιχειρήματα υπέρ και κατά των άμεσων εκλογών. Ο πρωθυπουργός θα λάβει τις αποφάσεις του το επόμενο διάστημα, επιλέγοντας ανάμεσα σε έναν ανασχηματισμό και στις κάλπες.

Η μόνη σταθερά

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

στατα αυτό που αναδύεται μετά την πανδημία είναι μια νέα πραγματικότητα, τα βασικά χαρακτηριστικά της οποίας παραμένουν ασαφή. Και ενώ τα πάντα είναι ρευστά, συμβαίνουν εν Ελλάδι τα εξής:

Η φιλελεύθερη κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη προωθεί – με νεανικό ενθουσιασμό – όσα είχε προγραμματίσει πριν έλθουν στην κυριολεξία τα πάντα άνω-κάτω.

Επιστρέφουμε στην αντιπαράθεση, εφ' όλης της ύλης, κι ας συμβαίνουν γύρω μας τα μύρια όσα με μείζονα προβλήματα ασφαλείας που δεν αντιμετωπίζει καμία άλλη χώρα της Ε.Ε.

Και εξαγγέλλουν και αναθεωρούν υφυπουργοί και υπουργοί, και παρεμβαίνει διορθωτικά ο πρωθυπουργός, και πάλι από την αρχή. Εκ παραλλήλου, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσίπρας επιχειρεί να αξιοποιήσει την αφύπνιση της κοινωνίας από την κατατονική κατάσταση στην οποία περιήλθε εδώ και ένα τρίμηνο. Κοινωνική διεύγερση επιδιώκει η Αριστερά, εμμένοντας πεισματικά στην πάγια στρατηγική της.

Από μian άποψη επιστρέφουμε στη μόνη σταθερά του ελληνικού πολιτικού συστήματος, που είναι η αντιπαράθεση, εφ' όλης της ύλης. Και ας συμβαίνουν γύρω μας τα μύρια όσα με μείζονα προβλήματα ασφαλείας που δεν αντιμετωπίζει καμία άλλη χώρα της Ε.Ε.

Ο ασκών την εξουσία είναι αυ-

τός που αντιμετωπίζει πάντα το μεγαλύτερο πρόβλημα. Ο κ. Μητσοτάκης είναι ένας φιλελεύθερος πολιτικός. Πίστευε ότι, έπειτα από τέσσερα χρόνια και κάποιους μήνες αριστερής διακυβερνήσεως του ΣΥΡΙΖΑ, η κοινωνία θα ενστερνιζόταν και θα στήριζε μια φιλελεύθερη στροφή. Και είχε θεωρητικούς απόλυτο δίκαιο. Μόνον που η πανδημία του κορωνοϊού σάρωσε κυριολεκτικώς την αγορά, έπληξε σοβαρότατα τις επιχειρήσεις, αιμάρωσε την εικόνα του φιλελευθερισμού ως συστήματος ικανού να εξασφαλίσει τη γενική ευμηνία και εκ παραλλήλου αύξησε την εμπιστοσύνη των πολιτών στο κράτος. Επί της ουσίας πρόκειται βέβαια περί στρεβλώσεως, διότι ο κρατικισμός, τουλάχιστον στη μαρξιστική εκδοχή του, απέτυχε εκεί όπου απέτυχε ο ΣΥΡΙΖΑ και ο κ. Τσίπρας επέτυχε ο κορωνοϊός. Προς το παρόν, εξυπακούεται. Διότι εάν δεν υπάρξει νέο κύμα πανδημίας, δεν πρόκειται να υπάρξουν δραματικές ανατροπές.

Βεβαίως στη Βρετανία, όπου ο φιλελευθερισμός – πολιτικός και οικονομικός – είχε εδραιωθεί ήδη από τον 17ο αιώνα, ο Συντηρητικός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον είχε στηρίξει με τεράστια κονδύλια μήνες πριν από την πανδημία το Εθνικό Σύστημα Υγείας. Και προ ολίγων μόλις ημερών παρέτεινε επί τετράμηνο την κρατική στήριξη – σε ποσοστό 80% – στους μισθούς των εργαζομένων, έως 2.000 στερλίνες μηνιαίως, ώστε να δώσει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να προγραμματίσουν την επιστροφή στην οικονομική «κανονικότητα». Οι οπαδοί, πάντως, της ευρωπαϊκής πολιτικής και οικονομικής ορθότητας θα υποστηρίξουν ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο τα πάντα πάνε ανάποδα. Κάτι πρέπει να βρουν και αυτοί – οι γνήσιοι φιλελεύθεροι εν Ελλάδι και οι ανακυκλωθέντες πρόθυμοι κομμουνιστές που ανακάλυψαν τη γοητεία του καπιταλισμού προσφάτως.

ζωή εδώ και καιρό, από πολύ πριν από τον νέο κορωνοϊό. Μεταξύ αυτών είναι το κίνημα εναντίον των εμβολίων που, παρά την προφανή ανάγκη να θωρακιστεί η ανθρωπότητα εναντίον ενός ανεξέλεγκτου κινδύνου, φαίνεται όχι μόνο να παραμένει ακλόνητο, αλλά ίσως και να ενισχύεται μέσα στο κλίμα αβεβαιότητας. Ενώ διεθνώς δεκάδες ομάδες επιστημόνων εργάζονται πυρετωδώς και τέσσερις προχώρησαν στο δεύτερο στάδιο δοκιμών σε ανθρώπους, δεν γνωρίζουμε πότε θα υπάρξει εμβόλιο αποτελεσματικό, ασφαλές και διαθέσιμο σε μαζικές ποσότητες. Ετσι, δεν γνωρίζουμε ούτε πώς θα πράξουν τρεις και όσοι σήμερα δηλώνουν πως δεν θα κάνουν εμβόλιο. Όπως και να έχει, η μαχητικότητα των πολέμιων των εμβολίων εντάσσεται σε ένα κλίμα ανορθολογισμού που απαιτείται σε πολλές χώρες τα τελευταία χρόνια. Αυτή συμπεριλαμβάνει την έντονη συνωσιολογία, την άρνηση

αποδοχής της κλιματικής κρίσης και, τελευταίως, όπως είδαμε στις ΗΠΑ, την απόρριψη των μέτρων που αποσκοπούν στον έλεγχο της πανδημίας. Όσο αναπτύσσεται αυτό το κύμα τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η ζημία στην κοινωνία. Είναι ανάγκη, λοιπόν, να βρεθεί «εμβόλιο» και για τον ανορθολογισμό.

Είναι δύσκολο να κρίνει κανείς εάν οι ανορθολογικές συμπεριφορές είναι συμπτώματα ή η ίδια η ασθένεια. Παρατηρώντας τις ΗΠΑ τις τελευταίες δύο δεκαετίες, βλέπουμε πόσο άλλαξε η πολιτική ζωή, κυρίως μετά την ίδρυση του τηλεοπτικού δικτύου Fox News του «συντηρητικού» μεγιστάνα Ρούπερτ Μέρντοχ, το οποίο εισήγαγε (ή, για να είμαστε πιο ακριβείς, «ανέστησε» μετά πολλές δεκαετίες) τον έντονο λαϊκισμό στην πολιτική αντιπαράθεση. Είτε βρήκε έτοιμο ακροατήριο είτε το καλλιεργήσε, το αποτέλεσμα είναι ότι το τηλεοπτικό κανάλι πρωταγωνίστησε στην εδραίωση ενός κλίματος διχασμού στην πολιτική και στην κοινωνία.

Μέσα σε αυτή την αμφισβήτηση θεσμών και ειδικών, υπονομεύονται και η πραγματικότητα και η λογική. Τότε, το μόνο που θέλουμε να ακούμε

είναι ό,τι μας βολεύει, ό,τι ήδη πιστεύουμε. Εδώ δεν χωράει η λογική, το μόνο που μας ενδιαφέρει είναι ποιος μιλάει και ποιο κίνητρο του αποδίδουμε. Όταν αυτή η νοοτροπία βοηθάει στην εκλογή ομοϊδεάτη, η «ασυμβίβαστη» μαχητικότητα επιβραβεύεται και ενισχύεται από τον εκλεκτό της. Ο Ντόναλντ Τραμπ εξέλεξε επειδή εξέφραζε την αμφισβήτηση εναντίον της «κεντρικής» πολιτικής σκηνής, των «παραδοσιακών» μέσων ενημέρωσης, της επιστήμης (ή «αριστείας» που λέμε εμείς σήμερα), και, εντέλει, της λογικής. Ετσι, ο Αμερικανός πρόεδρος είναι συμπτωμια μιας βαθύτερης ασθένειας, αλλά εξελίσσεται σε ασθένεια, μιας και επιδεινώνει την κατάσταση: η ανάγκη του να καλλιεργεί τον δικασμό, να ψεύδεται και να αμφισβητεί τους πιο άξιους από τον ίδιο, ενισχύουν τους εχθρούς της λογικής, της γνώσης και της σύνεσης όχι μόνο στη χώρα του αλλά παντού. (Ο βουλευτής «δεν θέλω εμβόλιο» Κυρ. Βελόπουλος είναι μόνο ένας που ζήτησε τη δόξα του Τραμπ). Το γεγονός ότι το θρυλικό σύστημα θεσμικών «ελέγχων και ισορροπιών» της αμερικανικής πολιτικής δεν μπο-

ρεσε να τιθασεύσει τον Τραμπ, δείχνει πόσο η ασθένεια έχει διαβρώσει και το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Όσο επικρατεί ο Τραμπ τόσο ενθαρρύνονται και άλλοι να αμφισβητούν και να υπονομεύουν ό,τι δεν ταίριαζει με το θυμικό τους. Ετσι δεν ακούγεται υπερβολική η πρόβλεψη ομάδας ερευνητών του Πανεπιστημίου George Washington ότι, σύμφωνα με μοντέλο ανάλυσής τους, σε μία δεκαετία οι γνώμες κατά του εμβολιασμού θα υπερτερούν (Nature, 13/5/2020).

Ίσως ο ίδιος ο νέος κορωνοϊός θέσει τέλος στην αλαζονεία του ανορθολογισμού. Όσο ο Τραμπ, ο Μπολσονάρο και άλλοι υποτιμούν τον κίνδυνο και τις ευθύνες τους, ενώ υπονομεύουν τους επιστήμονες και την επιστήμη, παρασύρουν τους οπαδούς τους αλλά και αμέτρητους αθώους στην καταστροφή. Θα δούμε εάν η πανδημία θα αναγκάσει τους θιασώτες της βλακειας να έρθουν στα λογικά τους ή εάν θα ερμηνεύσουν την καταστροφή ως επιβεβαίωση ότι είναι θύματα συνωμοσίας. As μην περιμένουμε, όμως. As τους αντιμετωπίζουμε κάθε μέρα με επιχειρήματα και αποφασιστικότητα.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Η αγυρτεία ως δήθεν «πολιτισμός»

Πολιτισμός είναι το παράγωγο (προϊόν) της πόλεως, ο τρόπος ατομικού και συλλογικού βίου που προκύπτει, όταν η συλλογικότητα κατορθώσει να λειτουργεί ως πόλις. Τόσο το ιστορικό γεγονός όσο και η έννοια πόλις είναι γέννημα των Αρχαίων Ελλήνων. Το γέννησε η ανάγκη τους, όχι μόνο η σκέψη τους. Δεν ήταν ένα εφάπαξ, εφήμερο γέννημα της κοινής ανάγκης των Ελλήνων η πόλις, ούτε ένα σταθερό, παγιωμένο κατόρθωμα. Ήταν το ζητούμενο (ο στόχος) της συμβίωσης. Με την ελληνική πόλιν, για πρώτη φορά στην ανθρώπινη Ιστορία, στόχος - σκοπός - επιδίωξη της συλλογικότητας έγινε η πραγματοποίηση της αλήθειας. Και αλήθεια δεν σήμαινε κάποια ορθότητα συλλογισμών, αρχών ή διατυπώσεων, αλήθεια για τους Έλληνες ήταν η αθανασία – αληθινό είναι ό,τι δεν φθείρεται, δεν μεταβάλλεται, δεν πεθαίνει. Υπάρχει στον ορίζοντα του ανθρώπινου επιστητού «κάτι» αθάνατο, ένα «κριτήριο αληθείας»; Ναι, είναι οι Έλληνες με τη γραφίδα του Ηράκλειτου. Υπάρχει, όχι «κάτι», αλλά ένα πώς, ένας τρόπος του αθανατίζειν – ο τρόπος της του παντός διοικήσεως. Είναι οι κατά λόγον σχέσεις αρμονίας, που καθιστούν το σύμπαν κόσμον: κόσμωμα αθανάτης και άφθαρτης ευμορφίας.

Πόλις, λοιπόν, είναι το άθλημα - επιδίωξη να λειτουργήσει η συλλογική συμβίωση των ανθρώπων με τον τρόπον της αθανασίας, της συμπαντικής κοσμιότητας. Η πραγμά-

τωση του στόχου συνιστά τον κοινόν της πόλεως κόσμον, δηλαδή το κατόρθωμα της «κατ' αλήθειαν» υπάρξεως. Και ως προϊόν της πόλεως, το κατόρθωμα της αλήθειας ονομάζεται πολιτισμός. Ταυτίζεται ο πολιτισμός όχι τόσο με το αποτέλεσμα, όσο με τον τρόπο επιδίωξης του αποτελέσματος – τρόπο ιεράρχησης των αναγκών, τρόπο του νοείν (νοοτροπία), τρόπο συμπεριφοράς, κοινωνικής συμμετοχής στη διαχείριση της εξουσίας. Ο παγκοσμιοποιημένος σήμερα τρόπος (ή «παράδειγμα») του ανθρώπινου βίου και της οργάνωσης του βίου είναι προϊόν και παράγωγο άλλης στόχευσης, άλλων προτεραιοτήτων. Πρωταρχικό ζήτημα δεν είναι το κοινωνούμενο αληθές, αλλά το ατομικά χρήσιμο. Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι «φωτίστηκαν»: την προτεραιότητα του χρήσιμου (και όχι του αληθούς) τη λογαριάζουν φωτισμό γενικευμένον, λόγον «Δια-φωτισμό». Το φιλοσοφικό υπόβαθρο του Διαφωτισμού το είπαν «Ιστορικό Υλισμό», που προσφέρεται αμφιπροσώπως: ως ολοκληρωτισμός στο όνομα της «εργατικής τάξης» ή ως ολοκληρωτισμός στο όνομα της «ελευθερίας του κεφαλαίου».

Και στις δυο περιπτώσεις, είναι απόλυτος ο ατομοκεντρισμός, λάβαρο τα «δικαιώματα του ατόμου»: Υποταγή της ζωής σε νομικές κατασφαλίσεις του εγώ και θωράκιση της μαζοποίησης των συμπεριόντων με την «πάλη των τάξεων» – θλιβερό και συχνά μακάβριο τέλος της πο-

λιτικής, της πόλεως, του πολιτισμού. Όμως, στο λεξιλόγιό του, το «παράδειγμα» (paradigm) του αμφιπρόσωπου Ιστορικού Υλισμού συντηρεί τα σημαίνοντα της ελληνικής κάποτε πόλεως: political, Politics, politician, Policy, για να παραπέμψει σε σημανόμενα, όχι απλώς διαφορετικά, αλλά ριζικής αντίθεσης και παραποήσεως της ελληνικής σημαντικής. Η κυριολεξία της πλαστογραφίας αποτυπώνεται στη σχιζοφρένεια που προδίδει η γλώσσα η δική μας, των σημερινών Ελλανώνων. Επιδέχεται σε λέξεις που παρέπεμπαν κάποτε σε ιλιγγιώδη κορυφώματα σχέσεων κοινωνίας (κατορθώμενης αλήθειας), για να σημάζουμε σήμερα καμώματα έσχατης ευτέλειας, खुδαιές ατομοκεντρισμού: Δημοκρατία κάποτε, και «δημοκρατία» σήμερα! Υπουργός - υπούργημα κάποτε, και ποια έκπτωση σήμερα! Νόμος - Δίκαιο κάποτε, «δικαιώματα» σήμερα! Πληροφόρηση άλλοτε, αδιότακτη προπαγάνδα σήμερα! Και πάλι λέγοντας.

Φοράμε φανταχτερή πανοπλία, καλογουαλισμένη, με खुδαίες μεταλλάξεις της σημαντικής των λέξεων. Εγγίζουν τα όρια του γελοίου οι καταχρήσεις και διαστρεφές της σημασίας του πολιτισμού. Μιλάμε για «εκδηλώσεις πολιτισμού», ακόμα και όταν πρόκειται για κοινότοπες φιέστες ψυχαγωγίας ή και μόνο διασκέδασης. Το ραδιοτηλεοπτικό, αδιάντροπο εμπόριο εντυπωσιασμού λανσάρεται σαν προσφορά «πολι-

τισμού». Οποιαδήποτε φτηνιάρικη θεατρική «επιθεώρηση», απίστευτου κρετινισμού και खुδαιότητας, διαφημίζεται σαν προσφορά στον «πολιτισμό». Πλήθος ανθρώπων, στην Ελλάδα αμέτρητο, χρυσοπληρώνει αετονύκηδες τάχα και Εκδότες, για να τυπώσουν και δώσουν μορφή βιβλίου σε μικρονοϊκά σκαριφήματα στιχυοργίας ή αφήγησής ή «στοχασμού» (!) ή αυτοβιογραφικής κενολογίας. Βιβλιοκρισία δεν λειτουργεί, εξαγοράζονται μόνο «παρουσιάσεις», αλληλοεξυμνήσεις δημοσιευμάτων, αλλά και θεατρικών παραστάσεων, εκθέσεων ζωγραφικής, «επιστημονικών» πονημάτων ανατριχιαστικής μετριότητας. Δεκαετίες τώρα στην Ελλάδα είναι αδιανόητη κάθε δημόσια κριτική λειτουργία – ακόμα και κρατικός θεσμός «βραβεύσεων» έχουν τυφλά ενταχθεί στο παρακαμιακό αλισβερσίι ναυτιώδους αμοραλισμού.

Γέννημα αυτών της παρακαμιακής αδιαντροπίας και γελοιότητας είναι και ο επικαιρικός νεολογισμός «ανθρωποι του πολιτισμού», που «ανημποιοούνται» τελευταία για να εισπράξουν κρατικό επίδομα λόγω «πανδημίας». Οι αληθινοί δημιοργοί, στον χώρο των Γραμμάτων και των Τεχνών, ξέρουν ότι το «χάρισμα» που τους έχει δοθεί, δίνει «νόημα» στην ύπαρξή τους, όση φτώχεια κι αν τους πνίγει. Θορυβούν οι κομπάρσοι. Αν ξαναυπάρθουν ποτέ «πόλεις», από το πρυτανείο θα σπίζονται πρώτοι οι δημιοργοί.

Παλιά μας τέχνη κόσκινο

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Σε συνένεια του προηγούμεν-
νού μου άρθρου με τίτλο, «Οδο-
φράγματα, σημεία διέλευσης
ή εξωτερικά σύνορα» που δη-
μοσιεύτηκε στη στήλη μου

στις 10 Μαΐου, είμαι αναγκα-
σμένος να επανέλθω γιατί το θέμα αυτό, εν
μέσω πανδημίας, συνεχίζει να μονοπωλεί
την επικαιρότητα σε σχέση με το Κυπριακό.
Ακόμα, οι τοποθετήσεις σχεδόν όλων, απαν-
τούν και στο ερώτημα του αν θέλουμε τα
οδοφράγματα από σημεία διέλευσης να κα-
ταντήσουν εξωτερικά σύνορα σε μια δικο-
τομημένη πατρίδα. Κυβέρνηση, πολιτικά
κόμματα, ΜΜΕ, ειδικοί επιδημιολόγοι, επώ-
νυμοι και ανώνυμοι, οι πλείστοι έχουν άποψη
στο ζήτημα αυτό. «Το θέμα δεν έχει συζητηθεί
με τους συμβούλους μας, γιατί δεν έχει τεθεί
κάτι τέτοιο. Όταν θα τεθεί θα ακούσουμε
τις απόψεις των ειδικών και θα πάρουμε τις
αποφάσεις μας σε πολιτικό επίπεδο. Σε αυτό
το στάδιο, εφόσον απαγορεύεται η διέλευση
των Τ/κ στις ελεύθερες περιοχές, δεν τίθεται
τέτοιο θέμα. Αν ψάχνουμε δικαιολογίες για
να κάνουμε ερωτήσεις και να δημιουργούμε
θέματα τότε θα συμφωνήσω μαζί σας», απάν-
τησε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, με έντονο
 ύφος και φανερά ενοχλημένος, σε ερώτηση
γιατί στους σχεδιασμούς για επαναφορά
στην κανονικότητα δεν γίνεται καμία ανα-
φορά στα οδοφράγματα. «Υπάρχει αυτήν τη
στιγμή πρακτικός λόγος να ασχοληθούμε
με αυτό τη στιγμή που τρέχουν άλλες δέκα
χιλιάδες θέματα που αφορούν την υγεία του
λαού μας; Εάν και εφόσον προκύψει τέτοιο
θέμα η κυβέρνηση θα πάρει τις αποφάσεις
της και θα παρακαλέω να μη δημιουργούμε
θέματα εκεί που δεν υπάρχουν», κατέληξε
ο κ. Κούσιος. Δημιουργούμε θέμα εκεί που
δεν υπάρχει. Εάν και εφόσον. Όταν τεθεί.
Αν συμφωνήσουν οι ειδικοί. Αλίμονο να
ασχοληθούμε τώρα με ένα μη θέμα τη στιγμή
που έχουμε σε κεφάλι μας τόσες χιλιάδες
προβλήματα. Δυστυχώς, έτσι αντιμετωπίζουμε
τα σημεία επαφής με την κατεχόμενη μας
μοιά πατρίδα.

Ταμπουράνμένοι πίσω από την ενέργεια
ενός παράνομου μορφώματος να κλείσει όλα
τα σημεία διέλευσης, η νόμιμη κυβέρνηση
δεν προβαίνει σε καταγγελία της ενέργειας
αυτής στα διεθνή σώματα και αρκέιται σε
αοριστίες του «εάν και εφόσον». Από την
άλλη, όμως, για να είμαστε δίκαιοι, πώς θα
μπορούσαμε να διαμαρτυρηθούμε για κάτι
το οποίο εμείς οι ίδιοι ξεκινήσαμε και θεω-
ρούμαστε οι πρώτοι διδάξαντες.

Από τα πολιτικά κόμματα, ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ
καμία ουσιαστική αντίδραση. Στον ΔΗΣΥ
αγρόν ηγόρασαν. Τηρούν σιγήν ιχθύος, υιο-
θετώντας έτσι το «εάν και εφόσον» της επί-
σημης κυβερνητικής πλευράς. Τα ίδια και
στο ΑΚΕΛ, το άλλο κόμμα της λύσης. Εκτός
από οσοδιακές δηλώσεις στελεχών και μιας
κοινής ανακοίνωσης με το κόμμα του Ταλάτ,
καμία επίσημη τοποθέτηση. Σε αντίθεση με
τους μεγάλους, τα κόμματα του πατριωτικού
μετώπου, εις τίσιον τους, τοποθετούνται
με συνέχεια και συνέπεια. Άλλοι σαφέστατα
και άλλοι έμμεσα διακηρύττουν τις πάγιες
θέσεις τους για οριστικό κλείσιμο όλων των
οδοφραγμάτων. Μάλιστα, το Κίνημα Αλληλ-
λεγγιών, με μια όντως ευρηματική τοποθέτηση,
εισηγείται να μην επαναλειτουργήσουν. «Να
παραιτηθούν κλειστά τα οδοφράγματα ως
όπλο διαπραγματεύσεως, διότι φαίνεται ότι

πονάει ιδιαίτερα την τουρκική πλευρά το
κλείσιμό τους». Η θέση ότι το κλείσιμο των
οδοφραγμάτων πλήττει οικονομικά την άλλη
πλευρά και θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως
μοχλός πίεσης, υιοθετείται από πολλούς.

Ίδιως μετά την παραδοχή του ψευδοπρω-
θυπουργού Τατάρ ότι οικονομικά βρίσκονται
στον πάτο, πολλοί εισηγούνται να εκμεταλ-
λευτούμε το γεγονός αυτό. Πού θα πάνε, δεν
θα αντέξουν, όπως έλεγε και ο εθνάρχης μας.
Να σταματήσουμε με τις επισκέψεις μας να
τους αιμοδοτούμε οικονομικά. Να σταματή-
σουν οι πάμπλουτοι τοιφλάδες, οι σύγχρονοι
σεΐκηδες της Μεσογείου να συντηρούν οι-
κονομικά τους ιθαγενείς χωρικούς και ψευ-
δοπολίτες, οι οποίοι χωρίς τα λεφτά μας δεν
θα έχουν που την κεφαλήν «κλίνει».

Στα διάφορα ΜΜΕ και ΜΜΔ οι πλείστοι
είναι κάθεται και ζητούν την μη επανάλει-
τουργία των οδοφραγμάτων ή, οι πιο διαλ-
λακτικοί, εισηγούνται άνοιγμα από όρους.
Ορισμένοι, μάλιστα, βρίζουν την αντίθετη
άποψη. Γεγιέδες, ναινέκους, της γονυκλισίας,
της όποιας λύσης και τουρκοπροσκυνημένους
αποκαλούν όσους ζητούν να ανοίξουν τα
σημεία πρόσβασης προς τα κατεχόμενα.
Εκτός όλων των πιο πάνω τοποθετήσεων,
όπως ήταν αναμενόμενο, εξαιτίας πανδημίας,
λόγω έχουν πλέον και οι ειδικοί. Ορισμένοι
εξ αυτών εξέφρασαν την άποψη ότι τα οδο-
φράγματα δεν θα πρέπει να ανοίξουν, του-
λάχιστον προς το παρόν, για δύο βασικούς
λόγους. Πρώτον, μπορεί τα κρούσματα στα
Κατεχόμενα να είναι μηδενικά αλλά δεν μπο-
ρούμε να εμπιστευτούμε τα διάφορα τεστ
που διενεργούν. Βλέπετε μόνο στον ομφαλό
της γης μπορούν να διενεργηθούν αξιόπιστες
εξετάσεις. Όλα τα άλλα είναι είτε fake εξε-
τάσεις είτε ψευδοεξετάσεις. Δεύτερον και
σημαντικότερο, προβάλλουν τον ισχυρισμό
ότι ανεξάρτητα του αριθμού των κρουσμάτων
υπάρχει κίνδυνος λόγω των σχέσεων και
επαφών που έχουν με την Τουρκία. Συνεπώς
δεν τους θέλουμε μόνο με μηδενικά κρού-
σματα αλλά απογαλακτισμένους και χωρίς
ομφάλιο λώρο με την Τουρκία.

Τέλος, τόσο μας απασχολεί το θέμα των
οδοφραγμάτων που μέχρι και δημοσκοπήσεις
γίνονται. Αίσθηση προκαλέσε ερώτηση που
τίθεται. «Πότε πρέπει να ανοίξουν τα οδο-
φράγματα»;, με μια εκ των επιλογών να είναι,
«Όταν βρεθεί εμβόλιο για τον κορωνοϊό».
Ίσως θα πρέπει να διαφοροποιήσουμε πλέον
τους όρους μας για επανάληψη των συνομι-
λιών και λύση. Θέλουμε διαπραγματεύσεις
χωρίς επιδιαιτησία, χωρίς ασφωκτικά κρου-
νοδιαγράμματα, με μηδέν στρατό, μηδέν ερ-
γυψείς, χωρίς την απειλή των κανονιοφόρων
και με εμβόλιο κατά των κορωνοϊού. Επα-
νερχόμενος στο προηγούμενο μεν άρθρο
και στο ερώτημα αν θέλουμε σημεία διέλευσης
ή εξωτερικά σύνορα, δυστυχώς η απάντηση
είναι σαφέστατη. Εξωτερικά σύνορα θέλουμε
και ως προφασισμένης κορωνοϊούς, ειδικούς
επιδημιολόγους, γρύπες και άλλα ακαταλα-
βίστικα. Στην δε θέση ότι εάν και εφόσον η
άλλη πλευρά ανοίξει τα οδοφράγματα τότε
θα δούμε το θέμα, η απάντηση αυτονόητη.
Όταν οι άλλοι τα ανοίξουν και πάλι θα αιφ-
νιδιαστούμε και θα αναλάβουμε τον ρόλο
των τροχονόμων όπως τότε το 2003. Παλιά
μας τέχνη κόσκινο.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμ-
μάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Πελάτες εστιατορίου στην Αυστραλία απολαμβάνουν το δείπνο τους μετά την άρση των μέτρων για την καταπολέμηση του κορωνοϊού.

Η «μυστική» ψήφος στον Τατάρ

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Μέσα σε 24 ώρες ανεδείχθη για ακόμη
μία φορά η πραγματική φύση της
κατάστασης στη νήσο. Στις 14 Μαΐ-
ου τρεις μεγάλες ειδήσεις:

1) Ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρρες σε επι-
στολή του στον Τ/κ ηγέτη Μ. Ακιντζί «προ-
τρέπει τους δύο ηγέτες να βρουν επιπρό-
σθετους τρόπους για την ασφάλεια και την
εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο κοινοτήτων.
Μόλις σταθεροποιηθεί η κατάσταση υγείας
στο νησί... να υπάρξει κοινή συμφωνία στις
ρυθμίσεις για να ανοίξουν και πάλι τα σημεία
διέλευσης». Ενθαρρύνει δε τους ηγέτες σε
όλα αυτά τα θέματα «να συνεργαστούν με
την ειδική εκπρόσωπό του Ελ. Σπέχαρ»,
ενώ για την αντιμετώπιση της πανδημίας
«είναι απαραίτητο να ξεπεραστούν οι ασυμ-
φωνίες των πλευρών επειδή η καταπολέ-
μηση μπορεί να επιτευχθεί μόνο με συνερ-
γασία».

2) Η πρόεδρος της Επιτροπής Φον ντερ
Λάιεν σε επιστολή της στον Μ. Ακιντζί,
αφού συμφώνησε με την άποψή του «ότι
σε αυτόν τον αγώνα όλοι οι παράγοντες
πρέπει να βρίσκονται σε συντονισμό»,
τόνισε τα εξής: «για να γίνει η Ε.Ε. υποβοη-
θητική προς την τ/κ κοινότητα κατά τρόπο
επείγοντα στην αντιμετώπιση της πανδη-
μίας, γίνονται διεργασίες για μεγάλωτη
βοήθεια μεσοπρόθεσμα, ώστε να αντιμε-
τωπιστούν οι οικονομικές επιπτώσεις της
πανδημίας».

3) Στον αντιποδο, η άλλη είδηση. Η ηλ.
«Καθημερινή» μάς πληροφορεί ότι «η πλατ-
φόρμα διερευνητικής δημοσιογραφίας,
Organized Crime and Corruption Reporting
Project (OCCRP) αναφέρεται εκτενώς στην
παραχώρηση «κρυσών» διαβατηρίων, σε
μέλη της βασιλικής οικογένειας της Σαου-
δικής Αραβίας –συνολικά 7– τα οποία απέ-
κτισαν μέσω του αμφιλεγόμενου, όπως
καταγγίλλεται, προγράμματος πολιτογρα-
φήσεων. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, κά-
τοκος κυπριακού διαβατηρίου είναι ο Σα-
ουδάραβας Saud bin Abdulmohsen bin
Abdullaziz Al Saud, ο οποίος υπέβαλε αίτηση
και έλαβε το κυπριακό διαβατήριο το 2017».

Για το θέμα αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
απέστειλε επιστολή σε Κύπρο, Μάλτα και
Βουλγαρία την 1η Απριλίου 2020 με την
οποία ζητάει «πλάνο με το οποίο να καταρ-
γούνται τα επενδυτικά προγράμματα πολ-
ιτογραφίας επενδυτών. Ο ΥπΕΣ Ν. Νου-
ρής δήλωσε πως «δεν υπάρχει καμία πρό-
θεση τερματισμού του προγράμματος. Με
τα μέτρα που πάρθηκαν μετά τον Μάιο του
2019 θεωρούμε πως όχι μόνο δεν συντρέχει
λόγος τερματισμού, αλλά αντίθετα ο έλεγχος
που γίνεται πλέον είναι υπέρμετρος». (ρε-
πορτάζ από τον ηλ. «Φίλελεύθερο»). Η Ε.Ε.,
έστω με σημαντική καθυστέρηση, θέτει
τους κανόνες σε θέματα που αφορούν την
ευρωπαϊκή πολιτική για τις πολιτογραφίες
συνεπώς υποστηρίζει τους κανόνες για την
ευρωπαϊκή ασφάλεια, την αντιμετώπιση
του οργανωμένου εγκλήματος και το ξέ-
πλυμα βρώμικου χρήματος. Η Κύπρος πωλεί
ευρωπαϊκά διαβατήρια της Κυπριακής Δη-
μοκρατίας. Η Ε.Ε. με τον πιο επίσημο τρόπο
ζητάει χρονοδιάγραμμα για τον τερματισμό
του προγράμματος.

4) Η Λευκωσία παρακολουθεί την απο-
στασιοποίηση κεντρικών παικτών από τους
χειρισμούς της. Αδιαφορία των ηγετών της
Ε.Ε. στα παθήματα Αναστασιάδη στη τε-
λευταία περίοδο της διακυβέρνησής του.
Οι διπλωμάτες στο κυπριακό ΥΠΕΕ
θεωρούν ότι για την απομόνωση της Λευ-
κωσίας ευθύνεται η ειδική αντιπροσωπεία
του γ.γ. του ΟΗΕ στην Κύπρο Ελίζαμπεθ
Σπέχαρ προς την οποία στρέφονται διάφορα
παράπονα ότι δεν εκτελεί ουσιαστικά καθή-
κοντά της. Πιθανώς γι' αυτό τον λόγο, ο
γ.γ. του ΟΗΕ ενθαρρύνει τους ηγέτες «να
συνεργαστούν με την ειδική εκπρόσωπό
του Ελ. Σπέχαρ». Προφανώς ο γ.γ. δεν συμ-
μερίζεται τα τεχνάσματα μιας ομάδας στο
κυπριακό ΥΠΕΕ που πιστεύει στις αξίες
της επιτηρίδας –πάντα εν ονόματι της υπε-
ράσπισης της μισής πατρίδας.

5) Οι χειρισμοί της Λευκωσίας την έχουν
οδηγήσει από το αίτημα για «μηδέν στρατός,
μηδέν εγγυήσεις» στο «μηδέν συνομιλίες»
και «όλος ο στρατός στη θέση του», τη
στιγμή που έχει δίπλα της τον πιο ορθολο-
γιστή πολιτικό ηγέτη στην ιστορία της τ/κ
κοινότητας. Ρώτησαν τον Μ. Ακιντζί στις
8 Μαΐου αν είναι τσακωμένος με την Άγκυρα.
Απάντησε: «Με την κυβέρνηση της Τουρκίας
μπορεί να υπάρχουν κάποιες διαφωνίες,
αυτό δεν το κρύβω, εάν το θέμα είναι να
μοιάσει με κάποιον άλλον. Αν ήταν έτσι,
τότε θα ήμασταν απλώς το αντίγραφο κά-
ποιου άλλου. Ο τ/κ λαός δεν με εξέλεξε για
να γίνω κούκλα (ακυράνθρωπος-μαριονέτα).
Με εξέλεξε για να γίνω ο δικός του πρό-
εδρος», ρεπορτάζ KYIE.

Αν με αυτόν τον Τ/κ ηγέτη, με τα πιο
πάνω χαρακτηριστικά, ο Ν. Αναστασιάδης
κάνει ό,τι περνά από το χέρι του για μηδέν
επικοινωνία και μηδέν συνομιλίες, τότε οι
χειρισμοί του αφορούν τη στήριξη στην
υποψηφιότητα Ε. Τατάρ στις εκλογές για
την ανάδειξη νέου Τ/κ ηγέτη στις 6 Οκτω-
βρίου. Έσπυσε πρώτος να κλείσει 4 σημεία
διέλευσης, όταν ο κορωνοϊός πανηγυρικά
εμφανιζόταν στον χώρο των αφίξεων στο
αεροδρόμιο Λάρνακας! Ο Ε. Τατάρ πήρε
τη σκυτάλη και έκλεισε όλα τα άλλα. Το
ζήτημα με τη διαχείριση των σημείων ελέγ-
χου από και προς την κατεχόμενη Κύπρο,
η αχρηστία για δύο και πλέον μήνες των
Τεχνικών Επιτροπών για την Υγεία, η άρνηση
για κάθε επικοινωνία επαφή μέσω skype
με τον Α. Ακιντζί, η μόνη που έγινε ήταν
με πρωτοβουλία του Τ/κ ηγέτη-ισούται με
την αντίληψη που έχει κάποιος για το συ-
νολικό Κυπριακό. Συγκροτούνται ακόμα μία
φορά οι δυνάμεις της ακινησίας με τις δυ-
νάμεις που επιζητούν κινητικότητα και
επίλυση. Ο Ν. Αναστασιάδης κάνει ένα
μέρος από την προεκλογική καμπάνια του
Ε. Τατάρ. Επιδίδωκε το τέλειο άλλοθι: «εγώ
εν τζιαι, αλλά ο Τατάρ...».

www.larkoslarkou.org.cy

Οι κερδισμένοι και το δικίο

Του **ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΒΡΑΑΜ**

Στις συνθήκες της πρωτόγνωρης
υγειονομικής κρίσης, η οποία
μετεξέλισσεται σε οικονομική
πανδημία, αφού έχει παραλύσει ζω-
τικούς πνεύμονες της οικονομικής
δραστηριότητας και έχει ακινητο-
ποιήσει δισεκατομμύρια ανθρώπους,
υπάρχουν και οι κερδισμένοι. Ο αδια-
φοβήσιμος νικητής αυτής της κρίσης
είναι οι τεχνολογικές εταιρείες. Ο
κορωνοϊός έγινε η αιτία για ένα γρή-
γορο ψηφιακό άλμα σε πάρα πολλούς
τομείς. Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση
των θεσμών και των υπηρεσιών του
κράτους, η τηλεργασία, η τηλεεκπαι-
δευση, οι τηλεδιασκέψεις οργανισμών
και εταιρειών, η τηλεαυαζήτηση, η
πολυμορφία τηλεψυχαγωγία, οι τη-
λεαγορές και άλλα ψηφιακά επιτεύγ-
ματα δείχνουν ότι η εποχή του τη-
λεανθρώπου έχει εδραιωθεί. Η ζήτηση
ηλεκτρονικών υπολογιστών, διαδι-
κτυακών υπηρεσιών, τα νέα λογι-
σμικά τεχνολογικής αναβάθμισης
εταιρειών, οι εφαρμογές στα έξυπνα
τηλέφωνα, όπως οι ανιχνευτές υγείας
και εντοπισμού και τα έξυπνα συ-
στήματα ελέγχου, διέπρυναν τον
όγκο εργασιών των τεχνολογικών
εταιρειών. Τα κέρδη αυξήθηκαν όχι
μόνο από τις άμεσες παραγγελίες και
τις καινούργιες παραγγελίες, αλλά

και από την εκτόξευση της αξίας των
μετοχών τους στα χρηματιστήρια.
Amazon, Facebook, Google, Microsoft,
Apple και άλλοι τεχνολογικοί κολλο-
σοί είναι πλέον οι κινητήριες δυνάμεις
της ψηφιακής οικονομίας.

Ο δεύτερος τομέας, ο οποίος κερ-
δίζει, είναι οι εταιρείες παραγωγής
ιατρικού εξοπλισμού και οι φαρμα-
κευτικές βιομηχανίες. Η τερσάτια
ανάγκη για εφοδιασμό των νοσοκο-
μείων με αναπνευστήρες, ειδικές
στολές, μάσκες, αναλώσιμα, απολύ-
μαντικά και ειδικά φάρμακα, δημι-
ούργησε τεράστια ζήτηση, η οποία
μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις
οδήγησε ορισμένα κράτη στην πλει-
οδοσία, δηλαδή στην προσφορά πε-
ρισσότερων χρημάτων από την αξία
των προϊόντων για να τα αποκτήσουν
εις βάρος άλλων χωρών (αυτό έκανε
ο Τραμπ). Παράλληλα, τεράστιες
είναι οι επενδύσεις στην έρευνα για
την ανακάλυψη του εμβολίου και ει-
δικών φαρμάκων και στη συνέχεια
για την παραγωγή και διανομή τους
στην παγκόσμια αγορά. Όπως δείχνει
η εμπειρία από προηγούμενες παν-
δημίες, οι επενδυτές και οι εταιρείες
στον τομέα της έρευνας για εμβόλια
και φάρμακα πολλαπλασιάζουν στο
μέγιστο τα κέρδη τους.

Υπάρχει, όμως, ακόμα ένας με-
γάλος κερδισμένος από αυτήν την
κρίση. Είναι οι διαχρονικοί τοκογλυ-
φικοί και καπιταλιστικοί ιερατείς, οι διε-
θνείς δανειστές, οι «απρόσωπες» διε-
θνείς αγορές. Η οικονομική πανδημία
επέφερε βαθιά ύφεση και παράλυση
σε πολλούς τομείς. Η συρρίκνωση
του παγκόσμιου ΑΕΠ (το 2019 ήταν
135 τρισεκατομμύρια δολάρια), του
ευρωπαϊκού (Ε.Ε. 14 τρισεκατομμύρια
ευρώ) και κυπριακού (19,5 δισεκα-
τομμύρια ευρώ) είναι δεδομένα. Τα
κράτη αναπόφευκτα θα χάσουν τε-
ράστια έσοδα και παράλληλα θα
έχουν τεράστια έξοδα για να στηρί-
ξουν τις επιχειρήσεις, τους εργαζό-
μενους και τις ευάλωτες ομάδες του
πληθυσμού.

Όσα κράτη έχουν μεγάλα πλεο-
νάσματα θα αντέξουν περισσότερο.
Όσα έχουν λιγότερα θα επιζητήσουν
λύσεις για το χειρότερο σενάριο (η
Κύπρος ανήκει σε αυτήν την κατη-
γορία), ενώ όσα έχουν ελλειμματικούς
προϋπολογισμούς και υψηλό δημόσιο
χρέος θα χρεοκοπήσουν. Σε όλες τις
περιπτώσεις, τα κράτη για να αντι-
μετωπίσουν την οικονομική κρίση,
να καλύψουν τις δημοσιονομικές
τους ανάγκες (κρατικό μισθολόγιο,
κοινωνικές συντάξεις και παροχές,

δαπάνες για έργα που γίνονται στη
χώρα, πληρωμή χρεών) και να στη-
ρίξουν την οικονομία και την κοι-
νωνία στρέφονται στον δανεισμό,
είτε με την πώληση κρατικών ομο-
λόγων, είτε με την ένταξη σε μνη-
στήριξης. Αυτό έκανε και η
Κύπρος με δύο δάνεια 3 δισεκατομ-
υρίων (1,75 δισ. από τις διεθνείς
αγορές και 1,25 δισ. από τις κυπριακές
τράπεζες, που αυτήν τη στιγμή δια-
θέτουν ρευστότητα), ενώ προτίθεται
να παρέχει εγγυήσεις 2 δισ. προς τις
τράπεζες. Δάνειο σημαίνει τόκοι,
άρα σταθερές υποχρεώσεις αποπλη-
ρωμής. Αν η οικονομία θα πάει καλά
και το κράτος θα έχει φυσιολογικά
πρωτογενή πλεονάσματα και όχι επι-
βλημένα λόγω μνημονίων, καλώς.
Αν όχι, όπως είναι οι συνθήκες τώρα,
που οι προβλήσεις δείχνουν μείωση
του ΑΕΠ από 7% μέχρι και 13,5% και
αύξηση του δημόσιου χρέους στο
115% οι πολιτικές τη λήξης θα είναι
αναποφευκτες. Το έργο το έχου-
με δει. Μείωση μισθών στο Δημόσιο,
παγοποίηση προσλήψεων, περικοπές
δαπανών σε έργα ανάπτυξης, επιβολή
νέων φορολογιών, άμεσων ή έμμε-
σων, αποκρατικοποιήσεις κ.λπ. Το
ίδιο θα συμβεί και στον ιδιωτικό
τομέα με κλείσιμο επιχειρήσεων, αυ-

ξηση της ανεργίας και μια νέα απορ-
ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων.
Η υποδοχόμενη του ΑΕΠ, συνεπώς
και η συρρίκνωση του κατά κεφαλήν
εισοδήματος, της αγοραστικής δυ-
νατότητας και ευρύτερα του βιοτικού
επιπέδου, θα επιφέρει προβλήματα
και στις τράπεζες, αφού τα δάνεια
θα κοκκινίσουν.

Οι δείκτες των τραπεζών θα υπο-
βαθμιστούν, θα χρειαστούν νέες
ανακεφαλοποιήσεις και θα αρχίσει
ένα νέο κύμα εκποιήσεων και πώ-
λησης δανείων. Τα μνημόνια θα είναι
αναπόφευκτα, ίσως χωρίς «προσπι-
τούμενα» λόγω προσωρινών διευ-
κολύνσεων που παρέχονται από την
Ε.Ε. και την ΕΚΤ επειδή τώρα όλες
οι χώρες της Ε.Ε. αντιμετωπίζουν
προβλήματα. Στην πορεία όμως θα
εμπλουστούν με «μεταπαιτούμενα»,
με επιβολή όρων από τους δανειστές,
όπως έγινε το 2013. Αν, λοιπόν, παγ-
κοσμίες κερδισμένοι θα είναι οι τε-
χνολογικές εταιρείες, οι φαρμακευ-
τικές βιομηχανίες και οι διεθνείς δα-
νειστές, τη στιγμή που τα κράτη και
η πλειοψηφία των επιχειρήσεων και
των εργαζομένων θα πνέουν τα λεί-
ψα και θα υποφέρουν, τίθεται ένα
τεράστιο ζήτημα παγκόσμιας ηθικής
και δικαίου. Το ερώτημα είναι: μπορεί

για να υπάρξει μια έστω ελάχιστη
κατανομή δικαιοσύνης να φορολο-
γηθεί η συσσώρευση πλούτου των
κερδισμένων και τα λεφτά αυτά να
επενδυθούν στους τομείς της υγείας
και της κοινωνικής πρόνοιας, ανάλογα
με τις ανάγκες των χωρών;

Μπορεί επίσης να παρθεί μια παγ-
κόσμια δεσμευτική απόφαση για μια
λελογισμένη αναθεώρηση χρέους
προς όφελος των πιο αδύναμων κρα-
τών; Μπορούμε δηλαδή να διεκδι-
κώσουμε μια «παγκόσμια σεισάχθεια»;
Αυτό που βιώνουμε τώρα με την παν-
δημία και αυτά που θα βιώνουμε πιο
συχνά στο εγγύς μέλλον, όπως οι
κλιματικές αλλαγές, η οικολογική
καταστροφή, η στρατιωτικοποίηση
του κόσμου, ο κίνδυνος ενός πυρ-
νηλικού πολέμου και ο επερχόμενος
τεχνολογικός ολοκληρωτισμός, επι-
βάλλουν μια παγκόσμια οπτική και
δράση.

Χρειάζεται ένα νέο παγκόσμιο
κοινωνικό συμβόλαιο και μια ουσια-
στική παγκόσμια κινητοποίηση κρα-
τών, αλλά και λαών που δεν έχουν
πάψει να οραματίζονται έναν ειρηνικό
κόσμο και ένα βιώσιμο μέλλον.

Ο κ. Μενέλαος Αβραάμ είναι δρ Φιλοσο-
φίας. rodo.at@primehome.com

Η **Λεβέντειος Πινακοθήκη** και
η εφημερίδα **Η Καθημερινή** φέρνουν
τους πρωτοπόρους Κύπριους δημιουργούς
σε κάθε κυπριακό σπίτι

Μιχάλης Μιχαηλίδης

Κάντε κτήμα σας ένα κομμάτι της κυπριακής τέχνης και ιστορίας ανυπολόγιστης
αξίας σε ακριβές αντίγραφο, προσφορά της Λεβεντείου Πινακοθήκης,
μέσω του προγράμματος

**Μένω
στο σπίτι**

Λεβέντειος Πινακοθήκη
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

γνωρίζω τους
Κύπριους δημιουργούς
της πρώτης γενιάς

Την Κυριακή 24 Μαΐου μαζί με την **ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

Το θερινό οπλοστάσιο κατά του νέου κορωνοϊού

«Δεύτερη φύση μας» η υγιεινή των χεριών

Της **PENNYΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

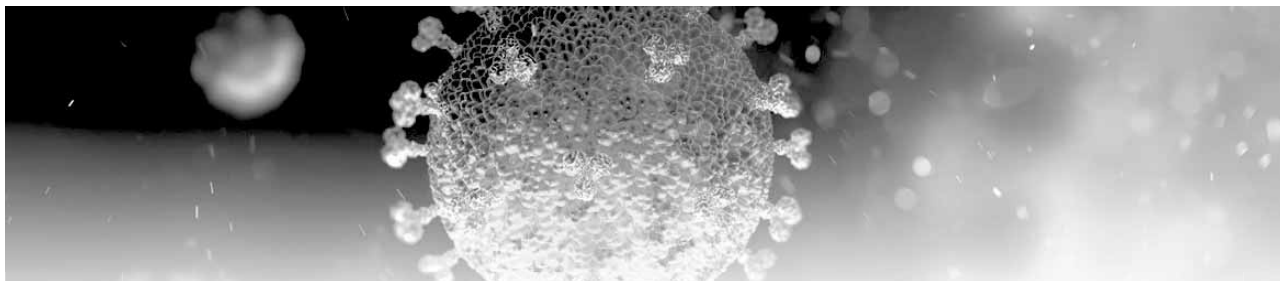
Το καλοκαίρι του κορωνοϊού θα ζήσουμε εφέτος, με πρωταγωνιστές τις μάσκες, τα αντισηπτικά, και κυρίως τις αποστάσεις στα μέσα μεταφοράς, στους χώρους εργασίας, στα πλοία, στο θερινό σινεμά, γενικά στη διασκέδαση και φυσικά στην παραλία και στη θάλασσα. Ένα καλοκαίρι με την παράδοση ευχή να είναι πολύ ζεστό και με υψηλή υγρασία, συνθήκες που δεν ευνοούν την εύκολη μετάδοση του κορωνοϊού, με ανοιχτά παράθυρα, κατά προτίμηση έναντι των κλιματιστικών, και τα μπαλκόνια και τις αυλές να μετατρέπονται στο νέο καθιστικό του σπιτιού. Αντικείμενα SOS για τον κίνδυνο μετάδοσης του κορωνοϊού, ειδικά τώρα που βγήκαμε από το lockdown; Όλα όσα πάνουμε και δεν πλένουμε μετά τα χέρια μας: από πόμολα, τραπέζια, διακόπτες, έως χαρτονομίσματα, τηλέφωνα ή ακόμα και το περιοδικό ή το βιβλίο που θα ξεφυλλίσουμε στην παραλία. Η υγιεινή των χεριών θα πρέπει να είναι –εάν δεν έχει γίνει ήδη– «δεύτερη φύση μας».

Όπως ανέφερε στην «Κ», ο παθολόγος-λοιμωξιολόγος, ομότιμος καθηγητής Παθολογίας Ανωτάτης Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ, πρώην πρόεδρος του ΚΕΕΛΠΝΟ και μέλος της Επιτροπής Εμπειρογνώμωνων του υπουργείου Υγείας Γιώργος Σαρόγλου, «δεν θα πρέπει να περιμένουμε το φάρμακο έναντι του κορωνοϊού. Στη φύση χρειάζεται ισορροπία. Δεν θέλουμε απαραίτητα να σκοτώσουμε τον ιό. Θέλουμε να συμβιώσου-

με μαζί του, όπως κάνουμε και με άλλους κορωνοϊούς». Η συμβίωση με τον ιό απαιτεί κανόνες και υποχωρήσεις. Σύμφωνα με τον κ. Σαρόγλου, μία από αυτές είναι η τήρηση των αποστάσεων. «Παραδείγματα χάριν, δεν κινδυνεύει κανείς να κολλήσει από το θαλασσινό νερό και την άμμο ή τον έντονο αέρα. Αυτό όμως που μπορεί να είναι επικίνδυνο είναι ο συνωστισμός στην άμμο, στη θάλασσα ή στο beach bar», σημειώνει ο καθηγητής.

Στις επιφάνειες

Στην ερώτηση ποια είναι τα αντικείμενα και οι επιφάνειες που θα πρέπει να προσέχουμε περισσότερο, ο κ. Σαρόγλου σημειώνει: «Ο κίνδυνος μπορεί να υπάρχει από κάθε αντικείμενο που πάνουμε και δεν πλένουμε μετά τα χέρια μας. Π.χ. να σαλιώσω τα δάκτυλα για να ξεφυλλίσω ένα περιοδικό, ένα βιβλίο, να πιάσω χαρτονομίσματα που έχει πιάσει άτομο μολυσμένο, να χρησιμοποιήσω μία ρακέτα. Και μετά να ακουμπήσω τα μάτια του στόμα ή τη μύτη, πριν απολυμάνω τα χέρια μου. Υπό αυτή τη λογική ο ιός μπορεί να είναι οπουδήποτε». Σύμφωνα με τον Παιγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, ο SARS-CoV-2 μπορεί να επιβιώσει αρκετές ώρες σε διάφορες επιφάνειες. Ειδικότερα, σε πλαστικό και χάλυβα φαίνεται να μπορεί να επιβιώσει έως 72 ώρες, στον χαλκό έως τέσσερις ώρες και στο χαρτί έως 24 ώρες, ενώ μελέτες έχουν καταδείξει ότι επιβιώνει περισσότερο σε σκοτεινό περιβάλλον. Στην ηλιοφάνεια και στις υψηλές θερμοκρασίες

Βασικοί κανόνες για την προστασία από τον κορωνοϊό την περίοδο μετά το lockdown

- 1** Αποφυγή Μέσων Μαζικής Μεταφοράς και επιλογή εναλλακτικών μέσων όπως ποδήλατο, περπάτημα ή Ι.Χ. αυτοκίνητο.
- 2** Υποχρεωτική χρήση μάσκας όταν αναγκαστικά γίνεται χρήση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς.
- 3** Ορθή χρήση μάσκας*. Πλύσιμο των χεριών με αντισηπτικό πριν βάλουμε τη μάσκα και αφού την βγάλουμε. Τοποθέτηση της μάσκας σε σκουλάκι όταν δεν χρησιμοποιείται.
- 4** Υγιεινή των χεριών. Αποφεύγουμε τις χειραφίξεις, τις επαφές με αντικείμενα και άψυχες επιφάνειες, όπως πόμολα, κουμπιά, χειρολαβές.
- 5** Αποφυγή κλειστών και ανοικτών χώρων με συγχρωτισμό.
- 6** Αποφυγή επαφών με πολλά διαφορετικά άτομα.
- 7** Επιτήρηση της υγείας για συμπτώματα αναπνευστικής ίωσης.

* Η μάσκα δεν ενδείκνυται σε άτομα με αναπνευστικά προβλήματα και παιδιά κάτω των δύο ετών.

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Υγείας

Πλένουμε τα χέρια μας έπειτα από κάθε επαφή με άψυχο περιβάλλον, πριν φύγουμε από το σπίτι μας και αμέσως επιστρέψουμε σε αυτό.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σύμφωνα με τους ειδικούς, ο ιός δεν φαίνεται να μπορεί να επιβιώσει πολύ στην ηλιοφάνεια και στις υψηλές θερμοκρασίες που αναπτύσσονται στην άμμο.

που αναπτύσσονται στην άμμο ο ιός δεν φαίνεται να μπορεί να επιβιώσει πολύ.

Σύμμαχός μας στο ιδιότυπο «κρυφό» που θα παίξουμε εφέτος με τον SARS-CoV-2, μπορεί να είναι ο καιρός της Ελλάδας, καθώς υπάρχουν επιστημονικά δεδομένα που υποστηρίζουν ότι ο ιός αποδυναμώνεται πολύ πιο γρήγορα όταν εκτίθεται στον ήλιο, τη ζέση και την υγρασία. Αναφορικά με τις κλιματολογικές συνθήκες που επιδρούν στην εξάπλωση του ιού, ο αναπληρωτής καθηγητής Επιδημιολογίας και προληπτικής Ιατρικής, μέλος της Επιτροπής Εμπειρογνώμωνων Δημήτρης Παρασκευάς, ο καθηγητής του τμήμα Χημείας στο ΕΚΠΑ Νίκος Θωμαΐδης, και ο πρύτανης του ΕΚΠΑ Θάνας Δημό-

πουλος, σε κείμενό τους για την «Κ», επισημαίνουν ότι «οι υψηλότερες θερμοκρασίες και τα υψηλότερα ποσοστά υγρασίας κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, όπως οι συνθήκες που επικρατούν στη χώρα μας, θα οδηγήσουν σε μερική μείωση της μολυσματικότητας του SARS-CoV-2», αλλά πιθανόν η μείωση αυτή από μόνη της δεν θα είναι αρκετή για τον καθολικό έλεγχο των μεταδόσεων του ιού.

Έντονη εποχικότητα

Σύμφωνα με τους καθηγητές, «οι κορωνοϊοί ανήκουν σε μια οικογένεια ιών που το εξωτερικό τους περίβλημα αποτελείται από μια λιπιδιακή διπλοστιβάδα, όπου βρίσκονται προσδεμένες οι ιικές πρωτεΐνες. Η λιπιδιακή διπλοστιβάδα καθιστά τους ιούς ευαίσθητους σε υψηλές θερμοκρασίες, με αποτέλεσμα να παρουσάζουν έντονη εποχικότητα». Επιπλέον, σύμφωνα με τους καθηγητές, «ο θερμότερος αέρας συγκρατεί περισσότερη υγρασία, η οποία εμποδίζει τους αερομεταφερόμενους ιούς να μεταφερθούν μακρύτερα σε σχέση με το αν ήταν σε ξηρό αέρα. Σε υγρές συνθήκες, τα σταγονίδια του αναπνευστικού συγκεντρώνουν περισσότερη υγρασία γίνονται πιο βαριά, αδυνατούν να παραμεί-

νουν στον αέρα, και καταλήγουν στο έδαφος. Η σύντομη διαδρομή τους τα καθιστά ακίνδυνα γιατί δεν μπορούν να προσβάλουν άλλα άτομα που βρίσκονται σε απόσταση από κάποιον που έχει προσβληθεί με τον ιό».

Κάνοντας μία ανασκόπηση του τι έχει συμβεί μέχρι τώρα ανά τον κόσμο, οι καθηγητές σημειώνουν, «το πρότυπο της εξάπλωσης του SARS-CoV-2 ανά την υφήλιο υποδηλώνει ότι πιθανόν ο ιός μεταδίδεται πιο αποτελεσματικά σε ξηρά και ψυχρά κλίματα, παρότι έχει εμφανιστεί σε χώρες με ευρύ φάσμα συνθηκών. Επίσης βρέθηκε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση του ύψους της βροχόπτωσης και του αριθμού των κρουσμάτων SARS-CoV-2. Επιστημονικά δεδομένα υποδεικνύουν ότι η ιδανική θερμοκρασία για τη μετάδοση του SARS-CoV-2 είναι περίπου οι 8 βαθμοί Κελσίου. Παρόμοια, υψηλότερες θερμοκρασίες βρέθηκε ότι σχετίζονται με χαμηλότερο ρυθμό μεταδόσεων του COVID-19. Μια πολύ πρόσφατη έρευνα της αμερικανικής κυβερνήσεως που παρουσιάστηκε στα τέλη Απριλίου στον Λευκό Οίκο υποστηρίζει ότι «ο SARS-CoV-2 αποδυναμώνεται πολύ πιο γρήγορα όταν εκτίθεται στον ήλιο, τη ζέση και την υγρασία».

«Σημείο-κλειδί η σχολαστική τήρηση των μέτρων»

Συνέντευξη στην **PENNY ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Την ανάγκη επαγρύπνησης για τις συρροές κρουσμάτων λόγω τοπικής διασποράς, οι οποίες αν δεν ανιχνευθούν και αντιμετωπιστούν έγκαιρα, μπορεί να είναι επικίνδυνες για περαιτέρω διασπορά του κορωνοϊού, επισημαίνει σε συνέντευξή της στην «Κ», η αναπληρώτρια καθηγήτρια Επιδημιολογίας και Ιατρικής Στατιστικής στο Εργαστήριο Υγιεινής, Επιδημιολογίας και Ιατρικής Στατιστικής του ΕΚΠΑ κ. Βάνα Σύψα. Όπως εκτιμά, αυτή τη στιγμή ο αριθμός των «ενεργών» κρουσμάτων στη χώρα είναι πολύ μικρός και σημειώνει, «αν αυξήσουμε τις επαφές μας, χωρίς να πάρουμε μέτρα προφύλαξης, τότε μπορεί να έχουμε αύξηση των κρουσμάτων».

– **Κυρία Σύψα, συμπληρώνονται δύο εβδομάδες από τη σταδιακή χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων. Υπάρχουν ενδείξεις για το πώς επηρεάζει αυτή την πορεία της COVID-19 στη χώρα μας;**

– Από τα στοιχεία της επιδημιολογικής επιτήρησης, ο αριθμός των νέων διαγνώσεων παραμένει μέχρι τώρα σταθερά σε χαμηλά επίπεδα. Στις επόμενες ημέρες θα μπορούμε να εξάγουμε πιο ασφαλή συμπεράσματα για την επίδραση του πρώτου σταδίου της σταδιακής χαλάρωσης των μέτρων στην πορεία της επιδημίας. Αυτό συμβαίνει γιατί από τη στιγμή που μολύνεται ένα άτομο, μεσολαμβάνουν περίπου πέντε ημέρες μέχρι να εμφανιστούν συμπτώματα και ένα επιπλέον διάστημα λίγων ημερών μέχρι να δι-

Η επιδημία στην Ελλάδα έχει υποχωρήσει σε σημαντικό βαθμό. Αυτό δεν σημαίνει ότι έχουμε τελειώσει με το πρόβλημα του κορωνοϊού.

αγνωστεί και να συμπεριληφθεί στα στοιχεία της επιδημιολογικής επιτήρησης που παρακολουθούνται σε καθημερινή βάση. Επομένως, η χρονική καθυστέρηση είναι αναπόφευκτη. Γι' αυτό τον λόγο είναι απαραίτητη η σταδιακή χαλάρωση των μέτρων, έτσι ώστε να μπορούμε να παρακολουθούμε προσεκτικά την πορεία της επιδημίας.

– **Ποια είναι τα επιδημιολογικά δεδομένα που θα κτυπήσουν «συναγερμό» για ενδεχόμενη ανεξέλεγκτη πορεία της νόσου;**

– Ο κύριος τρόπος παρακολούθησης της επιδημίας είναι μέσω του ημερήσιου αριθμού διαγνωσμένων κρουσμάτων. Εδώ πρέπει να διευκρινιστεί ότι αξιολογείται διαφορετικά αν μία ημέρα καταγραφούν 20 κρούσματα από διάφορες περιοχές τα οποία δεν συνδέονται μεταξύ τους και διαφορετικά αν έχουμε μία συρροή 50 κρουσμάτων που μπορεί να έχουν προκύψει από ικνυλάντησιν

«Είναι σημαντικό οι συρροές κρουσμάτων να εντοπίζονται εγκαίρως, για να αποφευχθεί η περαιτέρω διασπορά», λέει στην «Κ» η κ. Βάνα Σύψα, αναπληρώτρια καθηγήτρια Επιδημιολογίας και Ιατρικής Στατιστικής στο Εργαστήριο Υγιεινής, Επιδημιολογίας και Ιατρικής Στατιστικής του ΕΚΠΑ.

επαφών, για παράδειγμα σε μία συγκεκριμένη περιοχή ή δομή. Μια συρροή κρουσμάτων υποδηλώνει τοπική διασπορά και άρα δεν πρέπει να μεταφράζεται απαραίτητα ως ανησυχητική ένδειξη για την πορεία της επιδημικής καμπύλης. Βεβαίως, είναι σημαντικό οι συρροές αυτές να εντοπίζονται εγκαίρως για να αποφευχθεί η περαιτέρω διασπορά.

Ο ημερήσιος αριθμός κρουσμάτων χρησιμοποιείται επιπλέον για να εκτιμηθεί ένας σημαντικός δείκτης για την παρακολούθηση της επιδημίας: ο

ενεργός αριθμός αναπαραγωγής Rt, ο οποίος εκφράζει τον αριθμό των ατόμων που μπορεί να μολύνει ένα κρούσμα παρουσία των παρεμβάσεων/μέτρων πρόληψης που εφαρμόζονται. Η τιμή του μπορεί να μεταβάλλεται διαχρονικά ανάλογα με τα μέτρα που ισχύουν σε κάθε περίοδο (π.χ. κλείσιμο ή άνοιγμα σχολείων) και τη συμμόρφωση του πληθυσμού σε οδηγίες σχετικά με την υγιεινή χεριών, την τήρηση αποστάσεων κ.λπ. Ο αρχικός μας στόχος ήταν το Rt να γίνει μικρότερο από 1, μιας και αυτό υποδηλώνει ότι

πράγματι υφίστατο έλεγχος της επιδημίας. Αυτό επιτεύχθηκε: στη διάρκεια του lockdown εκτιμάται ότι έφτασε σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα από το 1. Από εδώ και πέρα πρέπει να επιτηρούμε πολύ προσεκτικά την πορεία του ώστε να μην ξεπεράσει το 1.

– **Τι παρατηρήθηκε σε χώρες που προχώρησαν νωρίτερα από εμάς στην άρση των μέτρων;**

– Στην Ευρώπη, χώρες όπως η Γερμανία, η Δανία και η Αυστρία ξεκίνησαν τη σταδιακή άρση των μέτρων πριν από την Ελλάδα. Η Δανία και η Αυστρία δεν έχουν παρουσιάσει αύξηση των κρουσμάτων μέχρι στιγμής. Στη Γερμανία πρόσφατες επιδημίες σε σφαγεία και βιομηχανίες επεξεργασίας κρέατος προκάλεσαν προβληματισμό. Αναφέρθηκε αύξηση του Rt σε επίπεδα άνω του 1 για λίγες ημέρες, αλλά οι πιο πρόσφατες αναφορές το τοποθετούν ξανά σε επίπεδα κάτω από το όριο αυτό. Επιπλέον, οι ειδικοί εκτιμούν ότι πέρα από συγκεκριμένες συρροές κρουσμάτων, στο σύνολο της χώρας ο αριθμός νέων μεταδόσεων μειώνεται. Αυτό βεβαίως μένει να αξιολογηθεί τις επόμενες ημέρες. Εκτός Ευρώπης, η Κίνα έχει ένα μικρό αριθμό κρουσμάτων, αλλά εξακολουθεί να χρησιμοποιεί αυστηρά περιοριστικά μέτρα. Η Νότια Κορέα εφάρμοσε μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης αλλά όχι πλήρες lockdown. Οι πρόσφατες συρροές κρουσμάτων σε νυχτερινά κέντρα ανάγκασαν τη χώρα να κάνει ένα βήμα πίσω και να κλείσει τα κέντρα διασκέδασης σε όλη την επικράτεια της Σεούλ. Η Γερμανία και η Νότιος Κορέα μας δίνουν μία πρόγευση για το τι

μπορεί να συμβεί στη χώρα μας: συρροές κρουσμάτων που υποδηλώνουν τοπική διασπορά, οι οποίες όμως αν δεν ανιχνευθούν και αντιμετωπιστούν έγκαιρα, μπορεί να είναι επικίνδυνες για περαιτέρω διασπορά.

– **Ποιες συμπεριφορές του πληθυσμού εκτιμάτε ότι ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εξέλιξη της επιδημίας στη χώρα;**

– Η επιδημία στη χώρα μας έχει υποχωρήσει σε σημαντικό βαθμό. Αυτό δεν σημαίνει ότι έχουμε τελειώσει με το πρόβλημα του κορωνοϊού. Κάποιοι άνθρωποι ίσως νιώθουν ότι μπορούν να επανέλθουν στον τρόπο ζωής και τις επαφές τους όπως ήταν πριν την επιδημία. Επειτα από εβδομάδες κλεισμένοι στο σπίτι, ήρθε χωρίς σχεδόν να το αντιληφθούμε το καλοκαίρι και, μαζί με αυτό, η ανάγκη να βγούμε έξω και να συναντήσουμε άλλους ανθρώπους. Επιπλέον, πολλοί επιστρέφουν στις εργασίες τους. Αυτή τη στιγμή εκτιμάται ότι ο αριθμός των «ενεργών» κρουσμάτων στη χώρα είναι πολύ μικρός, αλλά όχι μηδενικός. Αν αυξήσουμε τις επαφές μας λόγω της άρσης των περιορισμών, χωρίς να πάρουμε μέτρα προφύλαξης, τότε μπορεί να έχουμε αύξηση των κρουσμάτων. Το σημείο-κλειδί για να μπορέσουμε να επανέλθουμε όσο είναι δυνατόν στην καθημερινότητά μας είναι η σχολαστική τήρηση των μέτρων: υγιεινή χεριών, τήρηση αποστάσεων, αποφυγή συγχρωτισμού, ορθή χρήση μάσκας. Με την άρση των περιορισμών και την αναπόφευκτη αύξηση των επαφών μας, προσπαθούμε να μειώσουμε τον κίνδυνο μετάδοσης ανά επαφή.

Επαγρύπνηση

Να μάθουμε από τα λάθη των άλλων χωρών, ειδικά τώρα που θα αρχίσουν ξανά οι μετακινήσεις μεταξύ χωρών, λέει ο ομότιμος καθηγητής Παθολογίας Ανωτάτης Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ, μέλος της επιτροπής εμπειρογνώμωνων του υπουργείου Υγείας, Γιώργος Σαρόγλου. Όπως σημειώνει στην «Κ», «για να συνεχίσουμε να είμαστε επιτυχημένοι στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο, πρέπει να μαθαίνουμε από τα παθήματα των άλλων. Μάθημα πρώτο, είναι να αποφύγουμε ό,τι συνέβη στην Ιταλία και στις ΗΠΑ, όταν η νόσος ξεκίνησε με ελάχιστα κρούσματα όπως και σε εμάς και τελικά κατέληξαν με χιλιάδες νεκρούς. Τώρα που θα ανοίξουν οι μετακινήσεις από το εξωτερικό, χρειάζεται προσοχή στο από πού έρχονται οι ταξιδιώτες και πώς θα ελέγχονται. Μάθημα δεύτερο, είναι ότι χρειάζεται προσοχή στις μεγάλες συναθροίσεις κόσμου που έρχονται από το εξωτερικό. Στις ΗΠΑ και στη Νέα Υόρκη, ο ιός είχε μεγάλη διασπορά από εταιρείες βιοτεχνολογίας που πραγματοποιούσαν συνέδρια για την COVID-19. Μάθημα τρίτο είναι ότι θα πρέπει να δοθεί μεγάλη σημασία σε κλειστές μονάδες και δομές, όπως οικισμοί Ρομά, γηροκομεία, δομές προσφύγων, φυλακές, ακόμη και μεγάλες εταιρείες στις οποίες συναθροίζονται εργαζόμενοι. Στο εργασιακό περιβάλλον, οι συναθροίσεις μπορεί να είναι καταστροφικές. Μάθημα τέταρτο: τεστ, τεστ, τεστ. Ακόμη και μια μεγάλη εταιρεία θα μπορούσε δειγματοληπτικά, π.χ. 10 άτομα τυχαία, να υποβάλει το προσωπικό σε εξετάσεις για τον κορωνοϊό. Το κόστος δεν είναι μεγάλο, και επίσης δίνει το μήνυμα της επαγρύπνησης».

Η καραντίνα μείωσε τους ρύπους

Πλέον μαζί με την κανονικότητα επιστρέφουν και τα αυτοκίνητα, το διοξείδιο του αζώτου και τα αιωρούμενα μικροσωματίδια

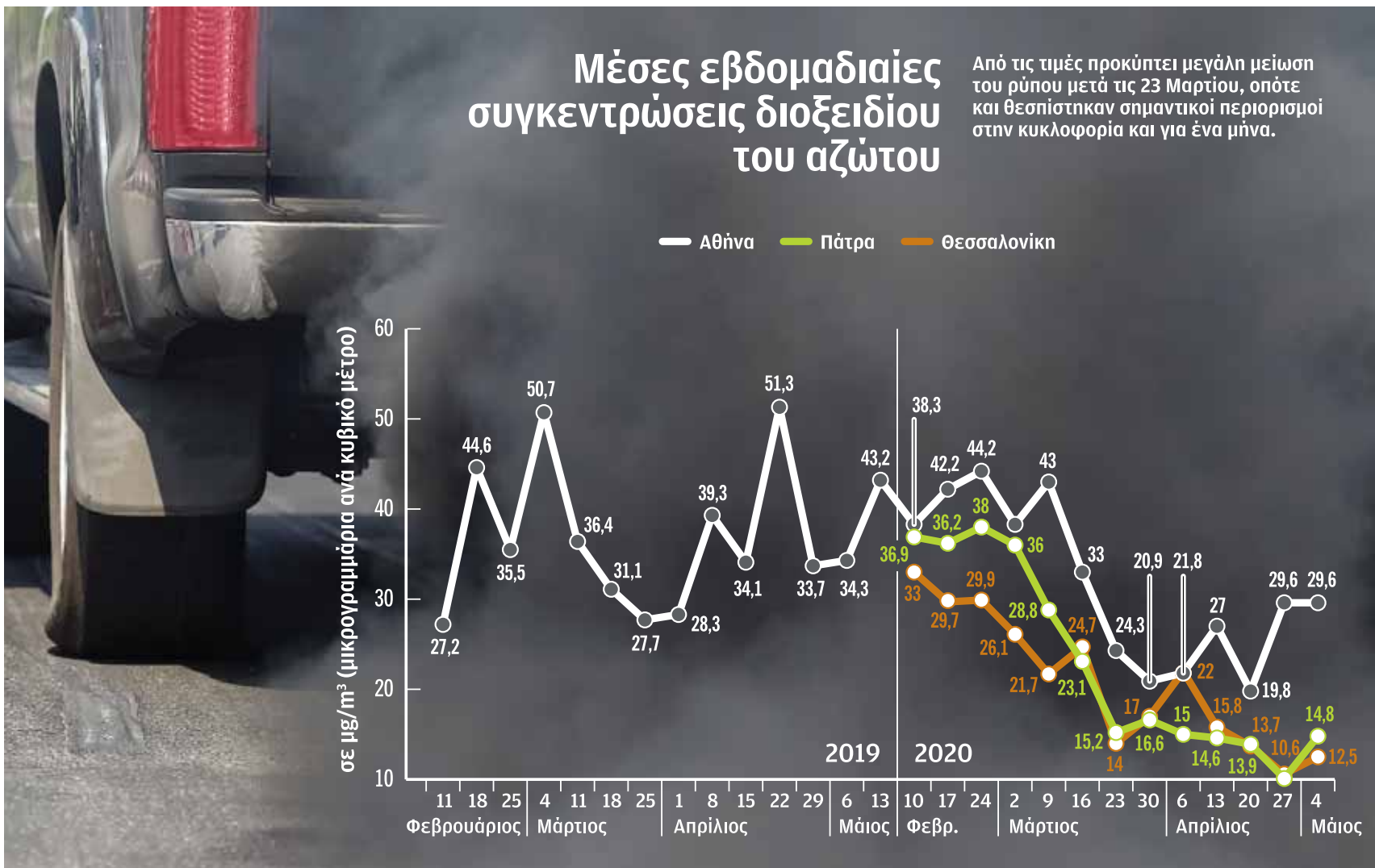
Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ

Απότομη επιστροφή της κυκλοφορίας στους δρόμους την τελευταία εβδομάδα δείχνουν τα στοιχεία για την ατμοσφαιρική ρύπανση στην πρωτεύουσα. Τις τελευταίες ημέρες, το δελτίο τιμών της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που εκδίδει το υπουργείο Περιβάλλοντος δείχνει απότομη αύξηση στις τιμές του διοξειδίου του αζώτου (NO₂) και των αιωρούμενων μικροσωματιδίων (ΑΣ10). Είναι το τέλος μιας διμηννης... ανάπαυλας (από τους ρύπους) για όλες τις μεγάλες ελληνικές πόλεις, όπως επιβεβαιώνουν στοιχεία από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος.

Τις τελευταίες ημέρες, λοιπόν, οι τιμές των δύο βασικών ρύπων που συνδέονται με τη ρύπανση από τα αυτοκίνητα έχουν πάρει την ανιούσα. Αρκετές ημέρες και σε αρκετούς σταθμούς οι τιμές του NO₂ ξεπέρασαν τα 150 μg/m³, ενώ τα ΑΣ10 κυμάνθηκαν μεταξύ 20-50 μg/m³. Παρότι δεν υπάρχουν ακόμα συνολικά στοιχεία, είναι πλέον προφανές ότι η εικόνα έχει αλλάξει.

Μία εβδομάδα νωρίτερα η κατάσταση ήταν πολύ διαφορετική. Σύμφωνα με τη βάση δεδομένων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (που έχει δημιουργήσει ειδική πλατφόρμα με στοιχεία για την ατμοσφαιρική ρύπανση και τον κορωνοϊό), η ατμοσφαιρική ρύπανση στην Αθήνα και σε αρκετές ελληνικές πόλεις εξακολουθούσε να κυμαίνεται σε πρωτόγνωρα χαμηλά επίπεδα. Πιο συγκεκριμένα:

- Στην Αθήνα η μέση τιμή του NO₂ όλη την προηγούμενη εβδομάδα ήταν 29,6 μg/m³. Δύο εβδομάδες νωρίτερα, την εβδομάδα 20-26 Απριλίου η μέση τιμή ήταν 19,8 μg/m³, την πρώτη εβδομάδα του Απριλίου 20,9 μg/m³, ενώ τη δεύτερη εβδομάδα του Μαρτίου στα 43 μg/m³.
- Στη Θεσσαλονίκη, η μέση τιμή του διοξειδίου του αζώτου ήταν την πρώτη εβδομάδα του Μαΐου στα 12,5 μg/m³, στις 20-26 Απριλίου στα 13,7 μg/m³, την πρώτη εβδομάδα του Απριλίου στα 17 μg/m³, ενώ τη δεύτερη εβδομάδα του Μαρτίου στα 21,7 μg/m³.
- Στην Πάτρα, η μέση τιμή του διοξειδίου του αζώτου ήταν την

PHFH: www.eea.europa.eu

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πρόσφατες επιστημονικές ανακοινώσεις ξένων πανεπιστημίων αναφέρουν πως όσο πιο έντονη είναι η ηλιακή ακτινοβολία, τόσο πιο εύκολα εξοντώνεται ο κορωνοϊός.

πρώτη εβδομάδα του Μαΐου στα 14,8 μg/m³, στις 20-26 Απριλίου στα 13,9 μg/m³, την πρώτη εβδομάδα του Απριλίου στα 14,6 μg/m³, ενώ τη δεύτερη εβδομάδα του Μαρτίου στα 28,8 μg/m³.

Χαμηλές, αλλά όχι «εξαφανισμένες» ήταν οι τιμές των αιωρούμενων μικροσωματιδίων του τελευταίου διμήνου. Οι τιμές τους είχαν ως εξής στις τέσσερις πό-

λεις που αναμεταδίδουν στοιχεία στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος.

– Στην Αθήνα την πρώτη εβδομάδα του Μαΐου (4-10) η μέση τιμή των ΑΣ10 ήταν 16 μg/m³. Ολο τον Απρίλιο κυμάνθηκαν (κατά μέσον όρο πάντα) μεταξύ 20 και 23,6 μg/m³, ενώ την πρώτη εβδομάδα του Μαρτίου (2-8 Μαρτίου) ξεκίνησαν από 33,1 μg/m³ και έπεσαν στο τέλος του μήνα (23-29 Μαρτίου) στα 16,6 μg/m³.

– Στη Θεσσαλονίκη, την πρώτη εβδομάδα του Μαΐου η μέση τιμή των ΑΣ10 ήταν 27,1 μg/m³. Ολο τον Απρίλιο κυμάνθηκαν μεταξύ 26,8 και 34,2 μg/m³, ενώ την πρώτη εβδομάδα του Μαρτίου (2-8 Μαρτίου) ξεκίνησαν από 41,2 μg/m³ και έπεσαν στο τέλος του μήνα (23-29 Μαρτίου) στα 25,2 μg/m³.

– Στην Πάτρα την πρώτη εβδομάδα του Μαΐου η μέση τιμή των ΑΣ10 ήταν 17,9 μg/m³. Ολο τον Απρίλιο κυμάνθηκαν μεταξύ 17,4

και 22,8 μg/m³, ενώ την πρώτη εβδομάδα του Μαρτίου (2-8 Μαρτίου) ξεκίνησαν από 25,7 μg/m³ και έπεσαν στο τέλος του μήνα (23-29 Μαρτίου) στα 20,4 μg/m³.

– Στη Λάρισα την πρώτη εβδομάδα του Μαΐου η μέση τιμή των ΑΣ10 ήταν 18,6 μg/m³. Ολο τον Απρίλιο κυμάνθηκαν μεταξύ 19,1 και 25,9 μg/m³, ενώ την πρώτη εβδομάδα του Μαρτίου (2-8 Μαρτίου) ξεκίνησαν από 30 μg/m³ και έπεσαν στο τέλος του μήνα (23-29 Μαρτίου) στα 17,6 μg/m³.

Στην Ευρώπη

«Τα στοιχεία από τις ευρωπαϊκές πόλεις δείχνουν πως οι συγκεντρώσεις NO₂ –ενός ρύπου που σχετίζεται κυρίως με την κίνηση οχημάτων– έπεσαν σε πολλές πόλεις όπου επιβλήθηκαν μέτρα περιορισμού της κυκλοφορίας. Παρότι η ταυτόχρονη μείωση στις συγκεντρώσεις των μικροσωματιδίων αναμενόταν, δεν είναι αντίστοι-

χη με εκείνη του NO₂. Αυτό πιθανότατα οφείλεται στο γεγονός ότι τα αιωρούμενα μικροσωματίδια προέρχονται όχι μόνο από το κυκλοφοριακό, αλλά και από διάφορες άλλες πηγές, όπως η οικιακή θέρμανση και οι βιομηχανικές δραστηριότητες. Επίσης, ένα σημαντικό μέρος των αιωρούμενων μικροσωματιδίων δημιουργείται στην ατμόσφαιρα από την αλληλόδραση με άλλους αέριους ρύπους, όπως την αμμωνία, που προέρχεται αυτή την περίοδο από τη χρήση γεωργικών λιπασμάτων. Άλλοι παράγοντες, όπως οι καιρικές συνθήκες, μπορεί να έχουν συμβάλει σημαντικά στη μείωση που βλέπουμε σε συγκεντρώσεις ρύπων. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί γιατί δεν έχουν όλες οι περιοχές την ίδια πτώση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης», αναφέρει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

Να σημειωθεί ότι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

είναι συνδεδεμένος με ένα δίκτυο 3.000 σταθμών μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, λαμβάνοντας σε πραγματικό χρόνο μετρήσεις. Τονίζεται ότι τα στοιχεία για την πτώση της ρύπανσης στην Αθήνα αντιστοιχούν με τα κυκλοφοριακά στοιχεία του Κέντρου Διαχείρισης Κυκλοφορίας της Περιφέρειας Αττικής. Ειδικά από την πρώτη εβδομάδα εφαρμογής των περιορισμών, στα μέσα Απριλίου, η κυκλοφορία έπεσε κατά 52,8% σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο διάστημα και παρέμεινε έτσι με μικρές αυξομειώσεις μέχρι που από τα μέσα Απριλίου άρχισε μια μικρή σταδιακή αύξηση της κίνησης.

Για παράδειγμα, στη λεωφόρο Κηφισού την πρώτη εβδομάδα του Μαρτίου η μέση κυκλοφορία ήταν 5.335 οχήματα ανά ώρα (λίγο υψηλότερη από το αντίστοιχο διάστημα του 2019), έπεσε στις 2.558 οχήματα/ώρα στις 23-29 Μαρτίου και αυξήθηκε έως τις 2.836 οχήματα ανά ώρα έως τη δεύτερη εβδομάδα του Απριλίου.

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο

Μια ενδιαφέρουσα πτυχή, πάντως, που αναφέρθηκε την τελευταία εβδομάδα στις τακτικές ενημερώσεις της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας είναι ότι η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης κάνει ισχυρότερη την ηλιακή ακτινοβολία που φθάνει στο έδαφος.

«Είναι απόλυτα φυσιολογικό», εξηγεί στην «Κ» ο Βαγγέλης Γερασόπουλος, διευθυντής Ερευνών στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών. «Η ατμοσφαιρική ρύπανση απορροφά ή αντανάκλα την ηλιακή ακτινοβολία. Γι' αυτό και σε αυτή την ιδιαίτερη περίοδο που ζούμε, έχει ανοίξει η συζήτηση σε επιστημονικό επίπεδο σχετικά με το κατά πόσον η μείωση συγκεκριμένων ρύπων, όπως τα αιωρούμενα μικροσωματίδια, τελικά συντείνουν στην αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη. Πάντως, το ενθαρρυντικό είναι ότι, όπως αναφέρουν πρόσφατες επιστημονικές ανακοινώσεις ξένων πανεπιστημίων, όσο πιο έντονη είναι η ηλιακή ακτινοβολία τόσο πιο εύκολα εξοντώνεται ο κορωνοϊός».

Οι «ανώνυμοι» ύποπτοι και οι ψηφιακές ιχνηλατήσεις

Του ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ

Μία από τις πιο δύσκολες περιπτώσεις ιχνηλάτησης πιθανών κρουσμάτων ήταν εκείνη ενός Σομαλού που πήρε το λεωφορείο με προορισμό την Καρδίτσα. Ο Αφρικανός βρέθηκε θετικός στον κορωνοϊό αλλά η ιχνηλάτηση των επαφών του στο λεωφορείο δεν ήταν απλή, ωστόσο «υπήρχε η λίστα επιβατών», είπε κάποια στιγμή στον γραφόντα στενός συνεργάτης του υφυπουργού Πολιτικής Προστασίας Νίκου Χαρδαλιά.

Στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς των πόλεων όμως αυτό δεν θα είναι απλό, γιατί λίστα επιβατών ασφαλώς δεν υπάρχει, το πλήθος που περιβάλλει έναν ή μια επιβάτη είναι «ανώνυμο». Το ίδιο μπορεί να συμβεί στις μη αριθμημένες θέσεις της ακτοπλοΐας ή με τους ξένους επισκέπτες της χώρας, π.χ. σε μια ταβέρνα της Κρήτης ή σε μια παραλία της Μυκόνου. Στο πλαίσιο που δημοσιεύει αυτή την εβδομάδα η Ε.Ε. αναφέρει ότι «οι ψηφιακές τεχνολογίες και τα δεδομένα πρέπει να παίξουν έναν πολύτιμο ρόλο στην αντιμετώπιση της πανδημίας. Φορητές εφαρμογές θα μπορούσαν να ενισχύσουν την ιχνηλάτηση επαφών και να υποστηρίξουν τις αρχές της δημόσιας υγείας στην παρακολούθηση και στον περιορισμό της διασποράς του ιού».

Η Ε.Ε. σημειώνει την ανάγκη αυτές οι εφαρμογές να διασφαλίζουν

«διαleitουργικότητα» σε «περιοχές με εξωτερική εξυπηρέτηση και καντίνες και μαρίνες» και συνδέει τη δυνατότητα αυτή με την επανεκκίνηση του τουρισμού. Στην Ασία η χρησιμοποίηση αυτών των εφαρμογών είναι υποχρεωτική, όπως άλλωστε και η παρακολούθηση πολιτών σε καραντίνα μέσω της θέσης του κινητού ή σχετικής εφαρμογής. Η είσοδος στο αεροπλάνο με προορισμό τη Νότιο Κορέα δεν είναι δυνατή χωρίς το κατέβασμα της σχετικής εφαρμογής. Στη Γαλλία η προσπάθεια να συγκεντρωθούν τα στοιχεία σε κεντρικό σέρβερ προκάλεσε αντίθετα εξέγερση κατά της κυβέρνησης.

Την Πέμπτη παρουσιάσθηκε στην ομάδα έρευνας και ανάπτυξης του ΕΔΥΤΕ (Εθνικό Δίκτυο Υποδομών Τεχνολογίας και Ερευνας) το DP-3T (Decentralized Privacy-Preserving Proximity Tracing). Το σύστημα είναι αποκεντρωμένο και βασίζεται στη μεταφορά μέσω Bluetooth των δεδομένων από τον θετικό/θετική σε άλλους χρήστες με τους οποίους ήρθε σε επαφή «σχεδόν ανωνυμοποιημένα». Σε μία δεύτερη φάση, για παράδειγμα, προβλεπόταν σε ένα σχέδιο που είχε υποβληθεί στον υφυπουργό Υγείας Βασίλη Κοντοζαμάνη η χρήση ΑΜΚΑ για άτομα των οποίων είχε γίνει εισαγωγή στα νοσοκομεία. Οι σημειώσεις της πρότασης του ΕΔΥΤΕ προσάρμοζαν στα

ΕΡΝ/CLAUDY GALLERON

Εξυπνο κινητό, στην Ελβετία, με την εφαρμογή DP-3T (Decentralized Privacy-Preserving Proximity Tracing). Το σύστημα είναι αποκεντρωμένο και βασίζεται στη μεταφορά μέσω Bluetooth των δεδομένων από τον θετικό χρήστη σε άλλους χρήστες, με τους οποίους ήρθε σε επαφή, «σχεδόν ανωνυμοποιημένα».

Οι προτάσεις για εφαρμογές στα κινητά που θα βοηθούν στη μη διασπορά του ιού και η στάση των πολιτών στις περισσότερες χώρες.

καθ' ημάς ένα σύστημα που εν πολλοίς ακολουθεί η Ελβετία και έχει αναπτυχθεί από 300 μηχανικούς και κρυπτογράφους από διάφορα ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια της Ευρώπης. Σημαντικό ρόλο έχει παίξει στη δημιουργία αυτού του συστήματος ο Ελβετός Εντουάρ Μπινιόν, αντιπρόεδρος για συστήματα πληροφορικής στο Πολυ-

τεχνείο της Λωζάννης και πρώην αντιπρόεδρος της Cisco.

Την Τετάρτη, η Γερμανία παρουσίασε τις τεχνικές προδιαγραφές για το δικό της σύστημα που στηρίζεται στην αποκεντρωμένη διάχυση της πληροφορίας από τον θετικό χρήστη σε όσους/όσες είχαν επαφή μαζί του. Σε μεγάλο βαθμό αυτή είναι η αρχή της λειτουργίας του συστήματος που έχει υιοθετήσει το Ηνωμένο Βασίλειο. Ο χρήστης του κινητού θα στέλνει «κλειδιά» (κωδικούς) σε όσους/όσες είναι γύρω του και θα λαμβάνει επίσης «κλειδιά». Αυτά θα διατηρούνται στα τηλέφωνα των χρηστών για 14 μέρες. Καμία αρχή δεν θα συγκεντρώνει αυτά τα στοιχεία. Αυτή η εφαρμογή, που την υποστηρίζουν στα δικά τους συστήματα η Google

και η Apple, «δεν είναι δυνατόν να δίνει λιγότερα στοιχεία από εκείνα που συγκεντρώνει σήμερα το κράτος για την ιχνηλάτηση», λέει ο μηχανικός πληροφορικής Γιώργος Τσίρτσος.

«Ειδοποιούνται οι άλλοι, που πρέπει να πάνε να ελεγχθούν, αν θα το κάνουν είναι δικό τους θέμα, αλλά το σύστημα από μόνο του δεν εκθέτει εκείνον που στέλνει τον κωδικό με την εφαρμογή του τηλεφώνου του». Για να δουλεύει ένα τέτοιο σύστημα θα πρέπει να υπάρχει «μεγάλη διαφάνεια ώστε να το δεχθεί ο κόσμος», λέει ο κ. Τσίρτσος. Αυτός είναι ο φόβος του υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκου Πιερρακάκη που έχει επισημάνει ότι σε καμία χώρα η πλειοψηφία δεν κατέβαλε την εφαρμογή.

Προβληματισμός

Ο δικηγόρος Σπύρος Τάσσης, που έγραψε πρόσφατα μια πολύ ενδιαφέρουσα ανάλυση με τον Γ. Τσιρτσό για το app των Google/Apple, σημείωσε ότι με αυτή την τεχνολογία «παράγονται δεδομένα που δείχνουν απλά εγγύτητα με κάποιον άλλον συσκευή, ενώ η αποθήκευση των στοιχείων γίνεται αποκεντρωμένα». Ο κ. Τάσσης σημειώνει ότι οι εφαρμογές που βασίζονται στη μέθοδο GPS έχουν «σοβαρά τεχνικά προβλήματα» όπως π.χ. να μην είναι σαφές σε ποιον όροφο ενός κτιρίου βρέθηκαν οι χρήστες. Η ηγεσία του υπουργείου Ψηφιακής Μεταρρύθμισης δεν επιθυμεί, ωστόσο, να προχωρήσει στην υιοθέτηση ενός εργαλείου που δεν θα χρησιμοποιεί η πλειονότητα του πληθυσμού (60%-70%) και δεν θα έχει αξιοπιστία. «Το σύστημα για να δουλεύει πρέπει το bluetooth να είναι συνέχεια αναμμένο» λέει χαρακτηριστικά πηγή που ασχολείται με το θέμα νυχθημέρον, αλλά δεν έχει πεισθεί για την επάρκειά του. Πονοκέφαλο δημιουργεί και η ασφάλεια των στοιχείων, καθώς το bluetooth μπορεί εύκολα να «χακαριστεί» και τα τεχνικά προβλήματα να μετατραπούν σε πολιτικά.

Η Ευρώπη της επόμενης ημέρας

Η πανδημία ανέδειξε εκ νέου τις αδυναμίες της – Τα διλήμματα και η ευκαιρία να βγει ισχυρότερη από αυτήν τη δοκιμασία

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Η πανδημία της νόσου COVID-19, παρά την αβεβαιότητα που τη συνοδεύει, είναι σίγουρο ότι βρίσκεται ακόμη στα αρχικά της στάδια. Στην επώδυνη και σύνθετη προσπάθεια να καλιναγωγήσει τον ιό, η ανθρωπότητα, όπως θα το έθετε ο Ουίνστον Τσόρτσιλ, δεν έχει φτάσει «στο τέλος, ούτε στην αρχή του τέλους» αλλά έχει φτάσει στο τέλος της αρχής».

Ηδη, ωστόσο, η υγειονομική κρίση έχει αναδείξει εκ νέου τις αδυναμίες των όχι –και– τόσο «Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης» (για άλλη ιστορική διατύπωση του Τσόρτσιλ) και την ανάγκη για μια ενιαία προσέγγιση σε πολλά κρίσιμα ζητήματα. Ανάμεσα σε μια διεθνώς απούσα Αμερική και σε μια Κίνα που επικειρεί αδέξια να την αντικαταστήσει, η Ευρωπαϊκή Ένωση πασχίζει να βρει τη δική της φωνή, να ενισχύσει τη γεωπολιτική και οικονομική της αυτονομία. Ωστόσο, χρονίζοντας ζητήματα, όπως η στελής δημοσιονομική ενοποίηση και αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών-μελών, η υπονόμευση του κράτους δικαίου σε ορισμένες χώρες και η απουσία συναίνεσης για το μεταναστευτικό δυσχεραίνουν την ικανότητα της Ευρώπης να κινηθεί συντονισμένα και δυναμικά. Ο φόβος του ιού οδήγησε σε μονομερείς ενέργειες εντός της Ε.Ε. στη φάση της επιβολής των περιοριστικών μέτρων και τώρα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δίνει μάχη για να αποτρέψει την επανάκαμψη του ίδιου φαινομένου στη φάση του ανοίγματος. Κοινές πολιτικές, ιδίως σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας, εξακολουθούν να υπονομεύονται από εθνικά συμφέροντα και διμερείς σχέσεις κρατών-μελών, ειδικά με το Πεκίνο.

Διεύρυνση του χάσματος

Χαρακτηριστικό είναι το σχόλιο του Ντομινίκ Μοϊζί, ειδικού συμβούλου του ινστιτούτου Montaigne. Η Ευρώπη, τονίζει στην «Κ» ο φημισμένος γεωπο-

λιτικός αναλυτής, θα έπρεπε να απαντήσει στην επιδεινούμενη εσωστρέφεια των ΗΠΑ με βαθύτερη ενοποίηση. Αντ' αυτού, «βλέπουμε τις μέρες της πανδημίας να διευρύνεται το χάσμα μεταξύ Βορρά και Νότου, αλλά και μεταξύ Δύσης και Ανατολής».

Για τον Ιβάν Κράστεφ, πρόεδρο του Centre for Liberal Studies στη Σόφια, η στιγμή για την Ε.Ε. να διαδραματίσει ένα σημαντικό θετικό ρόλο είναι στη δεύτερη φάση διαχείρισης της κρίσης – την οικονομική απάντηση στην ύφεση. Οι ηγέτες και οι υπουροί Οικονομικών του Νότου ήδη προειδοποιούν ότι η νέα οικονομική κρίση, σαφώς οξύτερη από την

Η «Κ» κατέγραψε τις σκέψεις κορυφαίων διανοητών που ασχολούνται με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τις προοπτικές της.

προηγούμενη, απειλεί τη συνοχή της Ένωσης. Ακόμη και χωρίς φαινόμενα διάλυσης, μία εμφανώς άνηση ανάκαμψη θα υπονομεύσει καίρια το ευρωπαϊκό εγχείρημα, θα υπονομεύσει τις γεωπολιτικές φιλοδοξίες της Ένωσης και θα ενισχύσει τις φυγόκεντρες δυνάμεις στο εσωτερικό της.

Η πανδημία, που μπορεί να επιταχύνει την ευρωπαϊκή ιστορία, επιτάσσει τη λύση γόργων δεσμών που η Ε.Ε. συνεχώς παρέπεμπε στο μέλλον, θέτει νέα διλήμματα και αναδεικνύει παραγνώρισμα μοντέλα ηγεσίας.

Η «Κ» συγκέντρωσε τις σκέψεις ορισμένων από τους κορυφαίους διανοητές που ασχολούνται με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τις προοπτικές της, για το πώς η νέα Κίνα θα μεταμορφώσει την Ε.Ε. και ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να βγει ενισχυμένη από τη μεγάλη και μακρά αυτή δοκιμασία.

Η Ε.Ε. απέναντι στον κορωνοϊό

ΑΜΥΝΕΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΑΡΜΑΓΕΔΔΩΝΑ

1 Η οικονομία της Ε.Ε. θα συρρικνωθεί κατά 7,4% φέτος στο βασικό σενάριο και ως 15,5% σε περίπτωση παράτασης/νέας επιβολής των μέτρων καραντίνας.

2 Οι τρεις χώρες με τη χειρότερη ύφεση θα είναι η Ελλάδα (-9,7%), η Ιταλία (-9,5%) και η Ισπανία (-9,4%).

3 Η Ε.Ε. έχει συμφωνήσει στη διάθεση 540 δισ. ως δάνεια στα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης, παροχή ρευστότητας 200 δισ. μέσω της ΕΤΕπ. και σε ένα πρόγραμμα 100 δισ. για την επιδότηση της εργασίας (δάνεια από την Κομισιόν προς τα κράτη-μέλη).

4 Χώρες όπως η Γαλλία και η Ισπανία έχουν καταθέσει προτάσεις για ένα Ταμείο Ανάκαμψης που θα διαθέσει 1 με 1,5 τρισ. ευρώ έως το 2023.

ΠΗΓΕΣ: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπουργεία Οικονομικών Γαλλίας και Ισπανίας, Εθνική Φαρμακολογική Ακαδημία Γαλλίας, worldometers.info

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ I

Το μέλλον της Ευρωατλαντικής Συμμαχίας

Ο Ντόναλντ Τραμπ ποτέ δεν ήταν λάτρης της Ε.Ε. Την είχε χαρακτηρίσει, αξιωματικώς, «τον μεγαλύτερο αντίπαλο» των ΗΠΑ. Στη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης, που απειλεί ευθέως την επανέκτασή του, η αναβάθμιση των ευρωαμερικανικών σχέσεων βρίσκεται κάπου στο τέλος της λίστας των προτεραιοτήτων του.

Η πανδημία έχει υπάρξει «αρνητική εξέλιξη» για τις σχέσεις ΗΠΑ-Ε.Ε., λέει στην «Κ» ο Ντομινίκ Μοϊζί, υπενθυμίζοντας την ταξιδιωτική απαγόρευση που επιβλήθηκε από την Ουάσινγκτον «χωρίς καμία προ-συνεννόηση με τους Ευρωπαίους – μία απολύτως ωμή, μονομερής ενέργεια». Η πληγή αυτή δεν θα εξαφανιστεί, προειδοποιεί, «ακό-

μα και αν ο Τραμπ πηγήσει στις εκλογές». Οι ΗΠΑ, σημειώνει, είχαν ξεκινήσει να απομακρύνονται από την Ευρώπη και να ρέπουν προς τον απομονωτισμό πριν από την προεδρία Τραμπ «και η τάση αυτή θα συνεχιστεί και έπειτα από αυτόν».

Από την πλευρά του, ο πολυπείρος Φρανσουά Χεμπούρ, υψηλόβαθμος σύμβουλος σήμερα, του International Institute for Strategic Studies, θεωρεί ότι αν εκλεγεί ο Τζο Μπάιντεν «θα υπάρξει μία επαναφορά του επαγγελματισμού στη διαχείριση των διεθνών σχέσεων και θα διεξαχθεί μία οργανωμένη και ορθολογική συζήτηση για το μέλλον της Συμμαχίας και την αποκατάστασή της». Για τον

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ II

Πώς θα επηρεαστούν οι σχέσεις με την Κίνα;

Το Πεκίνο δεν έχει εκμεταλλευθεί επιτυχώς την απουσία των ΗΠΑ από τη διεθνή μάχη κατά του ιού. «Η Κίνα, προσπαθώντας να κεφαλαιοποιήσει την πανδημία με μία σοκαριστικά άξεστη προπαγανδιστική εκστρατεία, έδειξε ακούσια στους Ευρωπαίους τον κυνισμό της», έγραψε πρόσφατα ο Αντρέας Κλουθ στο Bloomberg. Οι πιέσεις προς τις Βρυξέλλες και άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες να υιοθετήσουν την κινεζική εκδοχή για την πανδημία και η δι-άδοση θεωριών συνωμοσίας από επίσημες κινεζικές πηγές συνδυάστηκε με τη συνεχιζόμενη υπονόμευση της εξάρτησης από την κινεζική οικονομία για ζωτικά αγαθά.

Η κρίση «διδάσκει στους Ευρωπαίους ότι η Κίνα έχει περάσει από τη φάση της επαγγελματικής και προσεκτικής μαθητείας στη διαχείριση της υπερδύναμης σε μία ιδιαίτερα επιθετική και αλαζονική «διπλωματία», με τις προεβίσεις της, σε χώρες όπως η Γαλλία, να επιδεικνύουν εθρική συμπεριφορά απέναντι στους οικοδεσπότες τους», σημειώνει ο Φρανσουά Χεμπούρ.

Η νέα επιφυλακτικότητα απέναντι στην Κίνα, ωστόσο, δεν είναι εύκολο να μεταφραστεί σε αποτελεσματική πολιτική. Για τον Θόρστεν Μπένερ, επικεφαλής του γερμανικού think tank GPPI, η πρόσδος είναι ανεπαρκής.

Όπως τονίζει, για να υπερασπιστεί σθεναρά τα συμφέροντά της έναντι της Κίνας και να αντισταθεί στην τακτική του «διαίρει και βασιλεύει» που έχει επιστρα-

τεύσει με επιτυχία το Πεκίνο, η Ε.Ε. πρέπει να ενισχύσει την αλληλεγγύη στο εσωτερικό της, ενώ τα πιο ισχυρά μέλη της πρέπει να μειώσουν την εξάρτησή τους από την κινεζική αγορά και να αμβλύνουν την προτεραιότητα που δίνουν στις διμερείς επαφές υπέρ πανευρωπαϊκών προσεγγίσεων.

Δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για σκλήρυνση της στάσης των Βρυξελλών απέναντι στο Πεκίνο.

Επιπλέον, τονίζει, πρέπει να αναπτυχθεί ένα δίκτυο ανεξάρτητων ειδικών σε θέματα Κίνας στα πανεπιστήμια και τις δεξαμενές σκέψης και να υπάρξει μεγαλύτερη διαφάνεια στη δράση του κινεζικού λόμπι στην Ευρώπη.

Παράλληλα, η Κίνα είναι ζωτικός εταίρος στη διαχείριση παγκόσμιων προβλημάτων, με σημαντικότερο την κλιματική αλλαγή.

Η Μαρία Δεμερτζή, υποδιευθύντρια του Ινστιτούτου Bruegel στις Βρυξέλλες, σημειώνει ότι Ε.Ε. και Κίνα «συμφωνούν στην ανάγκη αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής».

Δεν είναι σαφές όμως αν στον απόηχο της πανδημίας θα συμφωνήσουν όσον αφορά την ισορροπία μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και επιδιώξης ταχείας επίτευξης κλιματικών στόχων».

ΠΑΡΑΓΩΓΗ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΕΡΕΥΝΑ

Ζητείται μεγαλύτερη αυτάρκεια προϊόντων

Σε πρόσφατο δοκίμιο του για την πανδημία, ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. για την Εξωτερική Πολιτική Ζοζέπ Μπορέλ έγραψε: «Η εξάρτησή μας από την Κίνα για την εισαγωγή ορισμένων προϊόντων είναι τεράστια, ιδίως όσον αφορά τις μάσκες και τις προστατευτικές ενδυμασίες (50%). Επιπλέον, το 40% των αντιβιοτικών που εισάγουν η Γερμανία, η Γαλλία ή η Ιταλία προέρχεται από την Κίνα, η οποία παράγει το 90% της πενικιλίνης που καταναλώνεται παγκοσμίως».

Σήμερα, ούτε ένα γραμμάριο παρακεταμόλης δεν παράγεται στην Ευρώπη». Η κρίση έχει δημιουργήσει μία νέα σπουδή για επαναφορά στρατηγικών παραγωγικών μονάδων σε ευρωπαϊκό έδαφος και για προστασία ευρωπαϊκών επιχειρήσεων από επιθετικές εξαγωγές από τρίτες χώρες. Επιπλέον, αναμένεται να ενισχύσει τα επιχειρήματα όσων τάσσονται υπέρ της προώθησης Ευρωπαίων «πρωταθλητών» σε κρίσιμους κλάδους.

Ο Ζαν Πισανί-Φερί, πρώην σύμβουλος του Εμανουέλ Μακρόν, senior fellow στο Bruegel και καθηγητής στο EUI στη Φλωρεντία, εξηγεί: «Η Ε.Ε. πρέπει να σκεφθεί στρατηγικά και να ενισχύσει την ανθεκτικότητά της. Ήταν ήδη αναγκαίο να το κάνει πριν από την πανδημία, και η ανάγκη αυτή έχει πλέον οξυνθεί». Ο Γάλλος οικονομολόγος τονίζει ότι η παγκοσμιοποίηση «έκανε τον μέσο Ευρωπαίο πολύ πλουσιότερο» και δεν πρέπει να

εγκαταλειφθεί. «Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να δώσουμε επιχειρησιακά σάρκα και οστά στις έννοιες της οικονομικής κυριαρχίας και της οικονομικής ασφάλειας. Αυτό συνεπάγεται να γίνουμε ενεργοί παίκτες σε ζωτικούς τεχνολογικούς τομείς και να αναπτύξουμε συλλογική

«Σήμερα, ούτε ένα γραμμάριο παρακεταμόλης δεν παράγεται στην Ευρώπη», έγραψε ο Ζοζέπ Μπορέλ.

ασφάλεια προμηθειών για κρίσιμα προϊόντα».

«Η ελπίδα μου είναι ότι η κρίση θα μας κάνει να δούμε ότι χρειαζόμαστε έναν συνδυασμό υγιούς ανταγωνισμού, μεγαλύτερης διαφοροποίησης των εφοδιαστικών αλυσίδων και καινοτομίας με τη στήριξη του κράτους», σημειώνει ο Κρίστιαν Οντενταλ, επικεφαλής οικονομολόγος του Centre for European Reform. «Τα εμπόδια που βρίσκονται σήμερα στο στάδιο των κλινικών δοκιμών, για παράδειγμα, αναπτύχθηκαν από μικρές και μεσαίες μεγάλες επιχειρήσεις. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι επενδυτικά κεφάλαια χρηματοδότησης της καινοτομίας, που θα δημιουργήσουν κίνητρα για νέες ιδέες και λύσεις, όχι κρατική στήριξη για εθνικούς και Ευρωπαίους πρωταθλητές».

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τι είδους ηγέτες θα αναδειχθούν;

«Οι άμεσες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις θα εξαρτηθούν κατά κύριο λόγο από τις πολιτικές επιλογές και τους τρόπους διαχείρισης της κρίσης» σχολιάζει για τον πολιτικό αντίκτυπο της κρίσης ο Λουκάς Τσοούκας, πρόεδρος του ΕΛΙΑΜΕΠ και καθηγητής στη Σχολή Διεθνών Υποθέσεων (Sciences Po) στο Παρίσι.

«Όσο αποτελεσματικότερη είναι η κοινή διαχείριση και περισσότερη η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη, τόσο μικρότερος θα είναι ο κίνδυνος να υπάρξει άνοδος του εθνικισμού-λαϊκισμού. Το αποτέλεσμα δεν έχει κριθεί ακόμη».

Τις πολιτικές συνέπειες της όξυνσης των διαιρέσεων μεταξύ αλλά και εντός των κρατών-μελών αναδεικνύει ο Γιάννης Εμμανουηλίδης, διευθυντής σπουδών του European Policy Centre στις Βρυξέλλες.

«Κατά τη διάρκεια των προηγούμενων κρίσεων, είδαμε ότι οι αποκλίνουσες πορείες διαφορετικών κρατών-μελών και η αύξηση της πόλωσης εντός των χωρών ενισχύουν την απήχηση εθνικιστικών και λαϊκιστικών δυνάμεων. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και τώρα».

Τι κοινό έχουν αυτοί που διαχειρίστηκαν καλύτερα την κρίση ως τώρα; «Γρήγορες αποφάσεις, αξιοπιστία και πειθώ, σε συνδυασμό με ενσυναίσθηση και κοινωνική ευαισθησία, σεβασμό στην άποψη των ειδικών, συντονισμό και κινητοποίηση του κρατικού μηχανισμού και της κοινωνίας

γενικότερα», απαντά ο κ. Τσοούκας. «Οι μεγάλες κρίσεις πάντα αναδεικνύουν τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία του καθενός. Έτσι ξεχωρίζουν οι σοβαροί ηγέτες από τους δημαγωγούς και τους σαλτιμπάγκους».

Για τον Ιβάν Κράστεφ, η φοβία ότι η πανδημία θα ενίσχυε

Ο τρόπος διαχείρισης των συνεπειών της κρίσης θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό τις επιλογές των πολιτών.

τον αυταρχισμό βασιζόταν σε μία παρεξήγηση: «Οι αυταρχικοί ηγέτες προτιμούν κρίσεις τις οποίες έχουν οι ίδιοι κατασκευάσει. Στην παρούσα κρίση η κοινή γνώμη επιβάρυνσε ηγέτες που συνδύαζαν την αποφασιστικότητα με την ταπεινοφροσύνη και τη διάθεση συνεργασίας με τους ειδικούς».

Η μεγάλη πρόκληση για τους ηγέτες καθώς η κρίση εκτυλίσσεται, σημειώνει ο Κράστεφ, θα είναι να διατηρήσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών καθώς αλλάζουν πολιτικές προσαρμοζόμενοι στις νέες συνθήκες, π.χ. αίροντας σταδιακά τα περιοριστικά μέτρα ώστε να επανακάμψει μερικώς η οικονομική δραστηριότητα.

«Θα πρέπει να επιδείξουν ταυτόχρονα στιβαρότητα και ευελιξία», τονίζει.

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

Τα απαιτούμενα μέτρα, ο Βορράς και ο Νότος

Ολοι οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφωνούν ότι η ύφεση λόγω του κορωνοϊού είναι μια κρίση συμμετρική, προ-ϊόν ανωτέρας βίας, ασύνδετο με τη μακροοικονομική πολιτική της μιας ή της άλλης χώρας. Οι συνέπειές της, ωστόσο, διαφέρουν σημαντικά, τόσο εξαιτίας της ισχύος με την οποία η πανδημία έπληξε διαφορετικές χώρες, όσο και λόγω της απόκλισης στη δημοσιονομική δυνατότητα των κρατών-μελών να αντιδράσουν σε αυτήν. Ιδιαίτερα για τις ήδη υπερχρεωμένες χώρες του Νότου, η αναγκαία δημοσιονομική τόνωση της οικονομίας θα οδηγήσει τον δείκτη χρέους προς ΑΕΠ σε επικίνδυνη τροχιά – ένας από τους βασικούς λόγους που ζητούν στήριξη από την Ε.Ε. και τους δημοσιονομικά ισχυρότερους εταίρους τους στον Βορρά.

Προς το παρόν, τη λύση δίνει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. «Όλο το νέο χρέος που θα εκδοθεί την περίοδο του κορωνοϊού πιθανότατα θα καταλήξει στον ισολογισμό της ΕΚΤ», σημειώνει η Μαρία Δεμερτζή. «Για όσο καιρό η ΕΚΤ δεσμεύεται για την αναχρηματοδότησή του, το επίπεδο του χρέους δεν επηρεάζει την πρόσβαση της χώρας που το εκδίδει στις αγορές».

Μεσοπρόθεσμα, εξηγεί, η πολιτική αυτή θα δημιουργήσει διλήμματα για την ΕΚΤ, αλλά προς το παρόν «έχει προτεραιότητα η παροχή ρευστότητας σε όλα τα μέλη της Ευρωζώνης». Όσο πιο έντονη είναι η απουσία συναίνεσης σε πολιτικό επίπεδο, τονίζει, τόσο περισσότερα θα χρειαστεί να κάνει η ΕΚΤ – «και αυτό δεν είναι ούτε ιδεατό ούτε βιώσιμο. Πρέπει οι πολιτικοί να συνεισφέρουν εξίσου όσο και η κεντρική τράπεζα στην προστασία των ευρωπαϊκών οικονομιών».

Η μεγάλη αντιπαράθεση των πρώτων μηνών της κρίσης αφορά τη μορφή και το μέγεθος αυτής της πανευρωπαϊκής δημοσιονομικής απάντησης στη νέα οικονομική κρίση. «Η δημοσιονομική στήριξη θα χρειαστεί πριν υπάρξει εμβόλιο

και μπορέσουμε να επιστρέψουμε στην κανονικότητα», εξηγεί ο Κρίστιαν Οντενταλ. Ο Γερμανός οικονομολόγος θεωρεί ότι η ρευστότητα που θα διαθέσει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων πρέπει να αυξηθεί σημαντικά, από τα 200 δισ. ευρώ που συμφώνησαν οι «27» στο 1 τρις. ευρώ, και ότι η Ε.Ε. πρέπει να χρηματοδοτήσει μεταβιβάσεις ύψους 200 δισ. ευρώ για τις χώρες και τις περιφέρειες που θα πληγούν πιο βαριά από την πανδημία.

Προβληματισμό σε ορισμένους κύκλους έχει προκαλέσει η επιλογή να ενταχθεί το Ταμείο Ανάκαμψης στον νέο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της Ε.Ε. (Πολυετές Δημο-

«Πρέπει να διασωθεί η ευρωπαϊκή οικονομία. Όλοι θα χάσουν εάν δεν ανακάμψει ο ευρωπαϊκός Νότος», λέει ο Ισπανός ευρωβουλευτής Λουίς Γκαριθάνο.

σιονομικό Πλαίσιο 2021-27), η διαπραμάτευση επί του οποίου ήταν, ούτως ή άλλως, σύνθετη εξαιτίας της απώλειας της συνεισφοράς του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ενας εκ των σκεπτικιστών είναι ο Ζαν Πισανί-Φερί. «Οι διαπραγματεύσεις για το ΠΔΠ είναι πάντα συγκρουσιακές και απαιτούν ομοφωνία», λέει. «Η ένταξη σε αυτές του Ταμείου Ανάκαμψης αμφισβάλλω ότι θα οδηγήσουν σε ικανοποιητική λύση. Θα προτιμούσα ένα ad hoc, προσωρινό εργαλείο, εκτός του προϋπολογισμού».

Από την πλευρά του, ο Λουίς Γκαριθάνο, καθηγητής Οικονομικών και ευρωβουλευτής από το 2019 (εξελέγη με τους φιλελεύθερους Ciudadanos), θεωρεί ότι το ΠΔΠ αποτελεί «εγγύηση αλληλεγγύης» και συνεπώς «είναι το ιδανικό “σπίτι” για το νέο Ταμείο».

Τα γραφεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στη Φρανκφούρτη. Προτεραιότητα της αυτή τη στιγμή είναι η παροχή ρευστότητας σε όλα τα μέλη της Ευρωζώνης για την αντιμετώπιση των έκτακτων καταστάσεων λόγω της COVID-19.

Η εξάρτηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι «ριψοκίνδυνη και εύκολο να αποφευχθεί» σημειώνει, προειδοποιώντας ότι «χωρίς ξεκάθαρη και φιλόδοξη ανάληψη δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο λαϊκισμός θα επανέλθει δριμύτερος».

Η στάση της Γερμανίας

Ερωτώμενος εάν η Γερμανία είναι διατεθειμένη να φανεί πιο γενναιοδωρη σε σύγκριση με τους «φειδωλούς 4» (Ολλανδία, Σουηδία, Δανία, Αυστρία) στη χρηματοδότηση του Νότου στη φάση της ανάκαμψης, ο Ισπανός ευρωβουλευτής απαντά ότι «ο στόχος αυτών των προσπαθειών είναι σαφής σε όλους: να διασωθεί η ευρωπαϊκή οικονομία. Όλοι θα χάσουν εάν δεν ανακάμψει ο ευρωπαϊκός Νότος – και όλοι το καταλαβαίνουν αυτό».

Ενα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα της Ε.Ε., η ελεύθερη μετακίνηση ανθρώπων μεταξύ 26 χωρών (Ζώνη Σένγκεν), θα δοκιμαστεί το επόμενο διάστημα.

προέλθει από γερμανικές εταιρείες, που έχουν συνεπώς αυξημένες πιθανότητες επιβίωσης έναντι των ανταγωνιστών τους σε άλλες χώρες. Είναι επείγον να εξετάσουμε τι σημαίνει αυτό για την ενιαία αγορά και τις δυνατότητες διαφορετικών χωρών να αντέξουν στην καταιγίδα».

Ο Ζαν Πισανί-Φερί θέτει ως άμεση προτεραιότητα «βιώσιμες εταιρείες από δημοσιονομικά πιο αδύναμα κράτη-μέλη να μην πτωχεύσουν απλώς και μόνον εξαιτίας χρεών που θα συσσωρευτούν στην περίοδο της πανδημίας». Γι' αυτό, εξηγεί, «έχω ταχθεί υπέρ ενός οχήματος επένδυσης κεφαλαίων που θα είναι κοινό, πέρα από τις όποιες εθνικές πρωτοβουλίες».

Μία άλλη οπτική εκφράζει ο

Η δική του πρόταση –την οποία έχει καταθέσει σε κοινό άρθρο με τον Γκι Φερκόφσταντ– εστιάζεται στην εξεύρεση πόρων μέσω νέων πανευρωπαϊκών φόρων στον άνθρακα και «στους μεγάλους νικητές της κρίσης της πανδημίας: τους τεχνολογικούς κολοσσούς». Με ενέχυρο τους πόρους αυτούς, ισχυρίζεται, η Ε.Ε. «μπορεί να αντλήσει τρισεκατομμύρια από τις αγορές» χωρίς να αυξηθούν οι συνεισφορές των «4» στο ΠΔΠ.

Για τον Οντενταλ, οι «φειδωλοί 4» παίζουν στην ευρύτερη διαπραγμάτευση για τον προϋπολογισμό τον ρόλο που έπαιζε το Ηνωμένο Βασίλειο: των «σκληρών» που αντιπαρτίθενται στο στρατόπεδο της συνοχής και επιτρέπουν στο Βερολίνο να παίζει τον ρόλο του έντιμου διαμεσολαβητή που επιτυγχάνει τον συμβιβασμό.

ΕΝΑ ΤΡΟΜΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Και αν η Ιταλία όντως αποχωρήσει;

Οι ανησυχίες για την ακεραιότητα της Ευρωζώνης, για την ικανότητα των Ευρωπαίων να δράσουν από κοινού απέναντι σε μεγάλες προκλήσεις, για την άνοδο του ευρωσκεπτικισμού και τις εγγενείς αδυναμίες του ευρωπαϊκού Νότου, μπορούν να συνοψιστούν με μία λέξη: Ιταλία.

Τα οικονομικά προβλήματα της Ιταλίας ήταν γνωστά πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας. Η τρίτη πλέον μεγαλύτερη οικονομία της Ε.Ε. είχε ουσιαστικά μηδενική ανάπτυξη στα 20 χρόνια συμμετοχής της στο ευρώ. Το δημόσιο χρέος της ήταν το δεύτερο μεγαλύτερο στην Ευρώπη ως ποσοστό του ΑΕΠ, μετά την Ελλάδα. Οι δημογραφικές προοπτικές της ήταν εφιαλτικές (έχει τον δεύτερο γρηαιότερο πληθυσμό στον κόσμο).

Στις επόμενες εκλογές, που πρέπει να διεξαχθούν έως τον Μάιο του 2023, ενδέχεται να βγει νικητής ο ακροδεξιός πολέμιος της Ε.Ε. Ματέο Σαλβίνι.

Η Ιταλία βρέθηκε πρώτη στο μάτι του κυκλώνα της COVID-19 στην Ευρώπη. Ενώ οι γιατροί στα νοσοκομεία της Λομβαρδίας επέλεξαν σε ποιους ασθενείς θα δοθούν αναπνευστήρες και ποιοι θα αφεθούν να πεθάνουν, άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε. επέβαλλαν απαγορεύσεις στις εξαγωγές ιατρικού εξοπλισμού. Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν ζήτησε συγγνώμη για την αδράνεια που επέδειξε αρχικά η Ε.Ε. απέναντι στην ιταλική τραγωδία. Αλλά ακολούθησαν νέες προκλήσεις, όπως η επιμονή των Ολλανδών να επιβάλουν μνημονιακού τύπου όρους στην παροχή δανείων μέσω του ESM.

Όταν ξέσπασε η κρίση του κορωνοϊού, εξηγεί ο Ντομνίκ Μοϊζί, «η Ιταλία, ένα ιδρυτικό

μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και παραδοσιακά μία από τις πιο φιλοευρωπαϊκές χώρες, ένιωσε ότι η Ευρώπη την εγκατέλειψε – και μάλιστα για τρίτη φορά μέσα σε δέκα χρόνια, μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση και το μεταναστευτικό». Ο Βολφάνγκο Πίκολι, συμπρόεδρος της εταιρείας πολιτικής συμβουλευτικής Teneo, παρατηρεί ότι οι θετικές πρωτοβουλίες της Ε.Ε. δεν έχουν απήχηση στην κοινή γνώμη: «Ο ευρωσκεπτικισμός και τα λαϊκιστικά αφηγήματα κερδίζουν έδαφος. Ο κίνδυνος είναι η Ευρώπη να γίνει ο αποδιοπομπαίος τράγος για οτιδήποτε έχει πάει στραβά στην Ιταλία από την αρχή της επιδημίας. Αυτό είναι ακόμη πιο πιθανό εάν οι διαιρέσεις μεταξύ των κρατών-μελών βαθύνουν στην επόμενη φάση της κρίσης, όπως είναι πολύ πιθανό».

Το ΑΕΠ της Ιταλίας θα συρρικνωθεί κατά 9,5% φέτος – μόνο η Ελλάδα προβλέπεται να έχει χειρότερη επίδοση. Το χρέος της θα φτάσει το 158,9% του ΑΕΠ. Η δυνατότητα της ΕΚΤ να εγγυηθεί την πρόσβαση της στις αγορές βρίσκεται υπό πολιορκία από το γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο. Στις επόμενες εκλογές, που πρέπει να διεξαχθούν έως τον Μάιο του 2023, ενδέχεται να βγει νικητής ο ακροδεξιός πολέμιος της Ε.Ε. Ματέο Σαλβίνι.

Ωστόσο, ο Πίκολι δεν στοιχηματίζει στο Italexit. «Η πολυδιάσπαση του πολιτικού συστήματος και οι αυξημένες κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες που θα απαιτούσε δεν το καθιστούν ιδιαίτερα πιθανό», λέει. «Η Ιταλία είναι ένα έθνος αποταμιευτών και συνταξιούχων, που έχουν πολλά να χάσουν και τείνουν να αποστρέφονται τον κίνδυνο». Η επόμενη κυβέρνηση, πάντως, όπως τονίζει, ανεξαρτήτως της πολιτικής της προέλευσης, θα είναι πολύ πιο ευρωσκεπτικιστική: «Η Ιταλία θα γίνει ένας πολύ πιο δύσκολος και απρόβλεπτος παίκτης στην ευρωπαϊκή σκηνή».

Ε.Ε. - ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Το Brexit ύστερα από την πανδημία

Η πανδημία έχει περιπλέξει την κατάσταση και με την επόμενη μέρα στις σχέσεις Ε.Ε. - Ηνωμένου Βασιλείου. Το Brexit έγινε μεν πράξη στις 31 Ιανουαρίου, αλλά το Ηνωμένο Βασίλειο εξακολουθεί να αποτελεί μέλος της ενιαίας αγοράς και της τελωνειακής ένωσης έως τη λήξη της περιόδου μετά-

Η χώρα εξακολουθεί να αποτελεί μέλος της ενιαίας αγοράς και της τελωνειακής ένωσης έως τις 31/12/2020.

βασης (31.12.2020). Η νέα εμπορική συμφωνία που θα διέπει τις διμερείς οικονομικές σχέσεις ήταν, ούτως ή άλλως, δύσκολο να οριστικοποιηθεί έως τότε – και τώρα, με τις καθυστερήσεις που έχει προκαλέσει η υγειονομική κρίση, θεωρείται αδύνατον.

«Η κυβέρνηση έχει ξεκαθαρίσει ότι δεν θα ζητήσει παράταση της περιόδου μετάβασης. Ωστόσο, η προθεσμία για να αποφασίσει είναι η 30ή Ιουνίου και με την αβεβαιότητα που έχει προκαλέσει η COVID-19, δεν είναι απίθανο να αλλάξει στάση», εξηγεί στην «Κ» ο Ραούλ Ρουπαρέλ, στέλεχος σήμερα της Deloitte και πρώην σύμβουλος σε θέματα Ευρώπης της Τρεζά Μέλ. Θεωρητικά μάλιστα, η παράταση θα μπορούσε να

αποφασιστεί αργότερα, με τη σύμφωνη γνώμη των δύο πλευρών.

Ο Ρουπαρέλ δεν βλέπει η πανδημία να αλλάξει την προσέγγιση των Brexiteers, οι οποίοι κυριαρχούν στο υπουργικό συμβούλιο του Μπόρις Τζόνσον. «Δεν υπάρχει κάποια ένδειξη ότι θα οδηγήσει σε υποχώρηση από τις κόκκινες γραμμές – και ειδικά στον τερματισμό της ελεύθερης μετακίνησης, στην αποχώρηση από την ενιαία αγορά και την τελωνειακή ένωση, στη δυνατότητα απόκλισης από τους κανόνες της Ε.Ε. και στην απαγκίστρωση από τη δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου». Παράλληλα, προβλέπει ότι η πανδημία θα προκαλέσει μια συζήτηση με «απλοϊκούς όρους» στη Βρετανία μεταξύ προστατευτισμού και παγκοσμιοποίησης, με τα ένστικτα του προστατευτισμού να έχουν το πάνω χέρι. Ούτε η εκλογή ενός νέου, φιλοευρωπαίου ηγέτη της αντιπολίτευσης, στο πρόσωπο του Κιρ Στάρμερ, είναι πιθανό να αλλάξει τα δεδομένα, σύμφωνα με τον Ρουπαρέλ. Ο Στάρμερ «αντιμετωπίζει ένα πολύπλοκο πεδίο μέσα στο ίδιο του το κόμμα, που είναι διαχασμένο σε πολλά θέματα, μεταξύ των οποίων και το Brexit», εξηγεί. Ο Τζόνσον είναι πιο πιθανό να δεχθεί πιέσεις για αλλαγή πολιτικής απέναντι στην Ε.Ε. από τα μέσα ενημέρωσης και τον επικερχηματικό τομέα, με τους Εργατικούς να συμπλέουν με μια τέτοια εκστρατεία, αλλά όχι να την ενορκιστρώνουν.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ

Οι υπαρκτοί κίνδυνοι για την κοινή αγορά

Όπως και οι προηγούμενες κρίσεις της τελευταίας δεκαετίας, η πανδημία δοκιμάζει τη συνοχή της Ε.Ε. και τις αντοχές των πιο μεγάλων επιτευγμάτων της – ειδικά της ελεύθερης μετακίνησης ανθρώπων και της ελεύθερης διακίνησης αγαθών. Στην πρώτη φάση της αντίδρασης, το κάθε κράτος-μέλος πήρε τις δικές του αποφάσεις για το κλείσιμο των συνόρων, τις απαγορεύσεις στις εξαγωγές κ.ο.κ., με την Κομισιόν να πασχίζει να επιβάλει μια ομοιομορφία και ένα συντονισμό στη διαδικασία.

«Στην αρχή επικράτησε η λογική του “ο σώζων εαυτόν σωθήτω”», σημειώνει ο Λουκάς Τσοούκαλνς. «Ευτυχώς τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν σύντομα. Βοήθησαν και οι ευρωπαϊκοί θεσμοί για να επικρατήσει μιαν άλλη λογική, ότι είμαστε δηλαδή όλοι στην ίδια βάρκα. Μερικοί όμως ξέρουν καλό κόλλυμπι και άλλοι όχι, κάποιοι διαθέτουν γερά σωσίβια, ενώ των άλλων είναι τρύπια και δεν θα αντέξουν για πολύ», τονίζει.

«Η ενιαία αγορά δεν θα αντέξει εάν επικρατήσει ένας οικονομικός δαρβινισμός, που θα στηρίζεται στη δυνατότητα μερικών κρατών να διατηρούν τις επιχειρήσεις τους ζωντανές, ενώ των άλλων θα καταρρέουν. Ελπίζω να επικρατήσει τελικά η λογική του κοινού συμφέροντος για να σώσουμε τις μεγάλες ευρωπαϊκές κατακτήσεις», συμπληρώνει.

«Υπάρχει σαφής κίνδυνος, η κρίση να ενισχύσει περαιτέρω τον

κατακερματισμό και τη δυσπιστία εντός της Ε.Ε.», προειδοποιεί από την πλευρά του ο Γιάννης Εμμανουηλίδης. «Σε περίπτωση που η Ε.Ε. και τα μέλη της δεν είναι σε θέση συλλογικά να αποτρέψουν την υλοποίηση του πιο αρνητικού σεναρίου, υπάρχει πράγματι ο

Τυχόν οικονομικός δαρβινισμός, κράτη που μπορούν θα σώζουν τις εταιρείες τους ενώ των άλλων θα καταρρέουν, θα είναι ολέθριος.

κίνδυνος η τρέχουσα θεμελιώδης κρίση να μετατραπεί σε υπαρξιακή απειλή για την Ευρωπαϊκή Ένωση».

Οι χώρες του Νότου, στις εκκλήσεις τους για μεγαλύτερη αλληλεγγύη, μιλούν για την ανάγκη αποτροπής του κατακερματισμού και τελικά της κατάρρευσης της ενιαίας αγοράς, καθώς η άνιση δυνατότητα των κρατών-μελών να στηρίξουν τον ιδιωτικό τομέα τους οδηγεί σε ανατροπή των ισών όρων του ανταγωνισμού. «Μετά τη δημοσίευση του προσωρινού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βλέπουμε ότι έχει υπάρξει ασυμμετρική χρήση των νέων δυνατοτήτων», σημειώνει η Μαρία Δεμερτζή του Bruegel. «Περίπου το 50% του συνόλου των αιτημάτων έχει

Αυτή η ανάπλαση απευθύνεται σε όλους

Ο δήμαρχος Αθηναίων Κώστας Μπακογιάννης μιλάει στην «Κ» για την αστική παρέμβαση που θα ενοποιήσει το ιστορικό κέντρο

Συνέντευξη στον ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Με έναν άλλο «Μεγάλο Περίπατο» κατέληξε να μοιάζει η συνέντευξη με τον δήμαρχο Αθηναίων Κώστα Μπακογιάννη, αφού αρχικά ξεκίνησε από τις ρυθμίσεις στην Πανεπιστημίου και στο κέντρο, αλλά κατέληξε στην Ομόνοια. Ο κ. Μπακογιάννης απαντά στην κριτική των τελευταίων ημερών και μιλάει για τη μεγάλη αστική παρέμβαση της Αθήνας.

— Η εικόνα του συγκεντρωμένου κόσμου στα εγκαίνια της Ομόνοιας προκάλεσε αντιδράσεις και έστειλε ένα λάθος μήνυμα. Τι απαντάτε σε αυτόν τον προβληματισμό;

— Η αλήθεια «σώζει». Το έργο ήταν έτοιμο από τον Μάρτιο. Λόγω της καραντίνας αναβάλαμε τα αποκαλυπτήρια. Το αποδώσαμε, την Πέμπτη, ακριβώς επειδή κρίναμε πως οι Αθηναίοι έχουν ανάγκη τον δημόσιο χώρο τώρα περισσότερο ίσως από ποτέ. Προφανώς και δεν έγινε κάποια φέστα, ούτε εγκαίνια. Δεν κάναμε ομιλίες και δηλώσεις. Πήγα στην πλατεία για λίγα λεπτά, ίσα ίσα για να δω το σιντριβάνι να λειτουργεί και να ευχαριστήσω τους δωρητές. Η Δημοτική Αστυνομία ήταν στην πλατεία και ακόμη και με megáφωνα ζητούσε από τον κόσμο να τηρεί τις αποστάσεις. Όμως, το μεγάλο μας λάθος ήταν ότι δεν προβλέψαμε τον κόσμο που αυθόρμητα θα σταματούσε για να θαυμάσει την Ομόνοια. Εύχομαι να περάσει το κακό και η Ομόνοια να γίνει τόπος καθημερινού και ασφαλούς «συνωστισμού». Αλλωστε, η Ομόνοια είναι αυτή που θα μείνει τελικά στην πόλη.

— Δεν νομίζετε ότι έτσι καλλιεργείται η εντύπωση στον κόσμο ότι τα υγειονομικά μέτρα είναι δύο ταχυτήτων;

— Η άμεση δημόσια παραδοχή του λάθους, ακομπλεξάριστα και ειλικρινά, αφορά πέρα από το ουσιαστικό ζήτημα και την εντύπωση που μπορεί να δημιουργήθηκε σε κάποιους, έστω και αν έγινε άθελά μας. Το σημαντικό όμως είναι ότι αυτό δεν ισχύει. Τα μέτρα δεν είναι δύο ταχυτήτων. Ισχύουν για όλους και παντού. Γι' αυτό άλλωστε όλο αυτό το διάστημα οι άνθρωποι του δήμου έχουμε υπερβεί τους εαυτούς μας για να κρατήσουμε τους Αθηναίους ασφαλείς.

— Πάμε στο θέμα του Μεγάλου Περιπάτου. Σε ποιους δρόμους θα εφαρμόστούν οι πρώτες κυκλοφοριακές ρυθμίσεις και πότε;

— Η πρώτη φάση, το πιλοτικό κομμάτι του δηλαδή, εκτελείται άμεσα λόγω της επιδημίας. Αυτή είναι και η καινοτομία του έργου αυτού: ο τρόπος με τον οποίο θα υλοποιηθεί. Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα θα έχει γίνει η προσομοίωση του έργου προκειμένου οι πάντες, κάτοικοι, εργαζόμενοι, επισκέπτες, να το ζουν όσο δημιουργείται. Έτσι λοιπόν, στην πράξη, ήδη από το τέλος Ιουνίου

“

Η μεικτή χρήση είναι αυτή που αναβαθμίζει ολόκληρη την Αθήνα. Γιατί η πόλη δεν μπορεί να στέκεται μόνο ως αποστειρωμένο αξιοθέατο. Δεν είναι βιτρίνα η Αθήνα.

οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις θα έχουν εφαρμοστεί και οι δρόμοι θα έχουν ελευθερωθεί με ήπιες και προσωρινές παρεμβάσεις. Το έργο θα μπορεί ήδη να το περπατάς, ενόσω θα προχωρούν οι διαδικασίες για τα κατασκευαστικά κομμάτια. Αντί να το κλείσουμε μέχρι να ολοκληρωθεί —σε τέσσερα χρόνια δηλαδή— συνυπάρχουμε μαζί του. Γίνεται κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Συμβιώνουμε μαζί του σε μία —ας μου επιτραπεί η έκφραση— ιδιότυπη αστική ώσμωση. Γιατί οι πόλεις κ. Ιωαννίδη, είναι ζωντανοί οργανισμοί και πρέπει να τις σέβεσαι. Και γι' αυτό το έργο αυτό είναι βαθιά δημοκρατικό και συμμετοχικό, γιατί έτσι είναι η Αθήνα.

— Σχέδια και μελέτες για την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων γίνονται, όπως λέτε, από την εποχή της Μελίνας Μερκούρη και του Αντώνη Τρίτση αλλά δεν ευδοχώθηκαν. Τι αλλάζει με το δικό σας σχέδιο;

— Όπως έλεγε και ο Βίκτορ Ουγκώ, τίποτα δεν μπορεί να αντισταθεί σε μια ιδέα που έχει έρθει η ώρα της. Θα ήμουν άδικος αν δεν έλεγα ότι και αυτή η πρόταση έχει βασιστεί σε πολλά της σημεία και σε αυτά που έγιναν πριν. Τώρα όμως είναι μια άλλη εποχή και ο κορωνοϊός μάς επιβάλλει την υιοθέτηση καλών πρακτικών πολλών άλλων πρωτευσουσών. Εμπνευσμένοι από εκείνους που αναφέρατε, μοιολιάσαμε το έργο αυτό με τα πιο σύγχρονα δεδομένα, τόσο στη μεθοδολογία του όσο και στην εκτέλεσή του. Βρήκαμε τους πιο αξιόπιστους συνεργάτες, όπως είναι το ΕΜΠ, και κυρίως, πετύχαμε ευρύτατη συναίνεση. Μια συμμαχία, τόσο με τις υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις, τους φορείς της πόλης, όσο και με τους Αθηναίους. Και μου δίνετε εδώ την ευκαιρία να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στις υπόλοιπες δημοτικές παρατάξεις και σε όσους στηρίξαν αυτή την πρόταση. Αυτό το έργο είναι όλων μας, όπως και αυτή η πόλη. Όσο για τους Αθηναίους, τους είχαμε πει ότι θα φέρουμε τα κάτω πάνω. Μας είπαν: προχωρήστε. Προχωράμε, λοιπόν.

— Σύμφωνα με το σχέδιο που παρουσιάσατε το 72% των οχημάτων που περνούν από το κέντρο της Αθήνας κάνει απλή διέλευση. Έχετε μελετήσει την επιβά-

«Να πω ένα μεγάλο “ευχαριστώ” στις υπόλοιπες δημοτικές παρατάξεις και σε όσους στηρίξαν αυτή την πρόταση. Όσο για τους Αθηναίους, τους είχαμε πει ότι θα φέρουμε τα κάτω πάνω. Μας είπαν: προχωρήστε. Προχωράμε, λοιπόν», λέει ο Κώστας Μπακογιάννης.

ρυνση που θα προκαλέσουν οι νέες ρυθμίσεις στους περιφερειακούς δρόμους του κέντρου, ειδικά όταν λόγω κορωνοϊού όσοι μετακινούνται ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν το ιδιωτικό τους μέσο μετακίνησης;

— Η μελέτη του ΕΜΠ μας δείχνει ότι ο χρόνος παραμονής στο αυτοκίνητο, σύμφωνα με το χειρότερο σενάριο, στα σημεία της παρέμβασής μας, θα αυξηθεί μόνο κατά ένα 4%, ενώ στην ευρύτερη περιοχή σχεδόν καθόλου. Μας δείχνει όμως και κάτι άλλο. Ότι με τις παρεμβάσεις μας, δεν δίνουμε απλώς προτεραιότητα στον πεζό και στον ποδηλάτη, αλλά ταυτόχρονα πετυχαίνουμε τη μείωση του χρόνου μετακίνησης των λεωφορείων κατά 20%. Δηλαδή, περισσότερα λεωφορεία σε λιγότερο χρόνο για να γίνει πράξη η αποσυμφόρση των ΜΜΕ. Ο κορωνοϊός δεν θα διαρκέσει για πάντα, αλλά ακόμα και με αυτό το δεδομένο, αποδίδονται στην πόλη 50 στρέμματα δημόσιου χώρου. Αξία ανεκτίμητη όταν λόγω της ασθένειας ο δημόσιος χώρος είναι ζωτικής σημασίας.

— Πώς θα διασφαλίσετε ότι ο δημόσιος χώρος που θα αποδοθεί στους πεζούς δεν θα καταληφθεί σταδιακά από τραπεζοκαθίσματα;

— Οι κανόνες με τους οποίους λειτουργεί η ισορροπία μεταξύ του ελεύθερου χώρου και των τραπεζοκαθισμάτων δεν αλλάζουν. Το αντίθετο. Έχουμε εκπονήσει ένα ειδικό σχέδιο που να προστατεύει τον δημόσιο χώρο.

— Διατυπώνονται ανησυχίες για την τροποποίηση των χρήσεων γης στις περιοχές όπου θα εφαρμοστούν οι νέες ρυθμίσεις. Τι απαντάτε;

— Η μεικτή χρήση είναι αυτή

που αναβαθμίζει ολόκληρη την Αθήνα. Γιατί η πόλη δεν μπορεί να στέκεται μόνο ως αποστειρωμένο αξιοθέατο. Δεν είναι βιτρίνα η Αθήνα. Ακόμη και οι τουρίστες, έρχονται στην πρωτεύουσα για την εμπειρία σε μία πόλη με χρώμα, ιστορία, πολιτισμό και μία σύγχρονη κουλτούρα ζωής. Αυτό έρχεται να αναβαθμίσει το συγκεκριμένο έργο.

— Μπορούν να συνυπάρξουν οι κατοικίες, η εμπορική αγορά και τα ξενοδοχεία χωρίς να αλλοιωθεί ο χαρακτήρας του ιστορικού κέντρου; Η επιδημία ερήμωσε γειτονιές που επένδυσαν μόνο στον τουρισμό.

— Η ανατροπή που φέρνει αυτή η αστική παρέμβαση, όσο αντιφατικό κι αν ακούγεται, είναι η ισορροπία, η ομαλότητα. Αυτή η ανάπλαση απευθύνεται σε όλους: στον κάτοικο που θα αναβαθμίσει την ποιότητα ζωής του και θα μεγαλώσει την «αυλή» του. Στον μαγαζάτορα που θα δει το κατάστημά του να παίρνει αξία, στον επισκέπτη και στον εργαζόμενο που δεν θα θέλουν να φύγουν. Σε νέους κατοίκους που θέλουμε να προσελκύσουμε: νέες οικογένειες, νέους ανθρώπους που επιζητούν την ποιότητα στην καθημερινότητά τους. Πολλαπλασιαστικά και εκθετικά θα λειτουργήσει η αξία της παρέμβασής.

— Πρόκειται για τη μεγαλύτερη παρέμβαση στον δημόσιο χώρο της Αθήνας. Με ποιον τρόπο θα υλοποιηθεί; Θα γίνουν αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί;

— Το έργο υλοποιείται τμηματικά, άρα θα προχωρήσουμε σε τέτοιους διαγωνισμούς όπου χρειαστεί. Παράλληλα, όμως, αξιοποιούμε και επικαιροποιούμε και παλαιότερες μελέτες που τώρα θα γίνουν πράξη.

«Στην πρώτη φάση του, το έργο μπορούμε και το καλύπτουμε από ιδίους πόρους. Αξιοποιούμε το πρόγραμμα “Υιοθέτησε την πόλη σου” που απευθύνεται σε ιδιώτες και, ναι, θα πάρουμε και χορηγίες».

Δεν θα κρυφτώ πίσω από γραφειοκρατίες

— Στην περίπτωση της ανάπλασης της πλατείας Ομονοίας, αρκετοί αρχιτέκτονες και τα θεσμικά τους όργανα σας «κατηγορούσαν» ότι τους αγνοήσατε και ήδη εκφράζουν ανησυχίες ότι το ίδιο θα κάνετε και τώρα. Τι απαντάτε;

— Μπορώ να σας έχω ένα έργο που αναπτύσσεται, εξελίσσεται και διαμορφώνεται. Από αυτό δεν αποκλείεται κανένας, δεν αγνοείται κανένας και δεν εξαιρείται κανένας. Αλλά δεν θα με κάνει και κανείς να κρυφτώ πίσω από ανούσιες γραφειοκρατίες και κολλήματα. Αυτή ήταν άλλωστε η νοοτροπία που μας οδήγησε στη δεύτερη ερώτησή σας, για τις μελέτες που δεν προχωρούσαν ποτέ...

— Αναφέρεστε σε ανούσιες γραφειοκρατίες, τις οποίες όμως κάποιος άλλοι ονομάζουν θεσμικές διαδικασίες. Ποιο είναι το παράδειγμα που δίνει ο πρώτος δήμος της χώρας;

— Είναι λάθος ο συσχετισμός που κάνετε. Δεν συνέδεσα ποτέ την προσπάθεια που κάνουμε για να ξεπεράσουμε την γραφειοκρατία, για την οποία δεν σας μιλάει κάποιος για πρώτη φορά, με τον σεβασμό στους θεσμούς. Έχουμε βιώσει όλοι ως πολίτες τον αντίκτυπο της γραφειοκρατίας σε πολλά έργα. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να παραδίδουμε τα έργα τα οποία ξεκινάμε και στον χρόνο που πρέπει. Αυτή είναι η ευθύνη που αναλαμβάνουμε και η υποχρέωση που έχουμε έναντι των πολιτών. Υπηρετώ κι εγώ έναν θεσμό και λειτουργώ πάντα στο πλαίσιο και στους κανόνες του. Και αυτό ακριβώς είναι το παράδειγμα που δίνει ο πρώτος δήμος της χώρας. Ο σεβασμός στους θεσμούς και η προσπάθεια να ξεπερνάμε τα εμπόδια, για να είμαστε πρακτικοί, αποτελεσματικοί. Για να κάνουμε πράξεις, όχι θεωρία.

— Το κόστος του συνολικού έργου ανέρχεται σε περίπου 50 εκατ. ευρώ, σύμφωνα με την ιστοσελίδα του δήμου. Μπορεί ο δήμος να υποστηρίξει αυτό το κόστος; Θα απευθυνθείτε σε ιδιώτες χορηγούς;

— Στην πρώτη φάση του, το έργο μπορούμε και το καλύπτουμε από ιδίους πόρους. Για την επόμενη φάση προσθέτου-

Πρέπει να παραδίδουμε τα έργα τα οποία ξεκινάμε και στον χρόνο που πρέπει. Αυτή είναι η ευθύνη που αναλαμβάνουμε και η υποχρέωση που έχουμε έναντι των πολιτών.

με χρηματοδοτήσεις από το ΕΣ-ΠΑ, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Αλλά κάνουμε και κάτι άλλο. Αξιοποιούμε το πρόγραμμα «Υιοθέτησε την πόλη σου» που απευθύνεται σε ιδιώτες και, ναι, θα πάρουμε και χορηγίες.

— Εάν κατά την αξιολόγηση η επιβάρυνση των ρυθμίσεων είναι μεγαλύτερη από το αναμενόμενο ή υπάρξουν πολλές αντιδράσεις, τι θα κάνετε; Έχετε Plan B;

— Εμείς λέμε ότι τον Μεγάλο Περίπατο της Αθήνας τον περπατάμε όλοι μαζί. Και δεν πρόκειται για σύνθημα, αλλά για την ουσία του έργου. Και εννοείται πως αυτό πρακτικά σημαίνει ότι και το ίδιο το έργο θα προσαρμόζεται, όσο προχωρεί, σε αυτούς που το περπατούν. Άρα το Plan B είναι στο DNA του.

ΓΝΩΜΗ

Το σιντριβάνι στην Ομόνοια

Του ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Είναι πάντως τρομερό, αν πάρει κάποιος μια κάποια απόσταση από τα γεγονότα, όταν σκέφτεται από τι χρειάστηκε να περάσει η πλατεία Ομονοίας για να καταλήξει ουσιαστικά εκεί απ' όπου την αφήσαμε το 1989: στο σιντριβάνι.

Πέρασαν τριάντα ένα χρόνια από τότε που τα νερά στην Ομόνοια έπαψαν να τινάζονται ψηλά και να τρέχουν. Αν δεν κάνω λάθος, ήταν το 1959 που τέθηκε για πρώτη φορά σε λειτουργία το σιντριβάνι, με οπαδούς και φιλάθλους να «βαφτίζονται» σε αυτό. Το καλοκαίρι του 1987, όταν η Εθνική του μπάσκετ κέρδισε το Ευρωπαϊκό, πρέπει να έγινε μία από τις

τελευταίες λαϊκές «βουτιές» στα νερά της. Επειτα ήρθε ο εκπληκτικός «Δρομέας» του Βαρότσου, ο οποίος όμως μετεγκαταστάθηκε στη συνέχεια. Το γλυπτό αναβαθμίστηκε, αναδείχθηκε, η πλατεία, πάλι, όχι. Μετά τον «Δρομέα», η Ομόνοια παρήκμασε.

Προσωπικά είμαι χαρούμενος που είδα ξανά το σιντριβάνι στην Ομόνοια. Δεν είμαι χαρούμενος με τον σματά που έγινε, ελάχιστες ημέρες μετά τις πολυσυζητημένες συνάξεις σε πλατείες. Σε αυτή τη συγκυρία, όλο αυτό μπορούσε να λείπει — και δεν μπορώ να πιστέψω ότι τηρήθηκαν τα μέτρα μέσα σε αυτή την κοσμοπλημμύρα. Οι εικόνες και τα βίντεο, εξάλλου, μιλούσαν από μόνα τους.

Το σιντριβάνι στην Ομόνοια είναι μία όαση, το ερώτημα όμως παραμένει: γιατί έπρεπε να περάσει η πλατεία από τόσες «υπόγειες»

διαδρομές, να περιπέσει σε τόση τσιμεντένια παρακμή, για να επιστρέψουμε ξανά στο 1989 ή και το 1959; Αυτό είναι απορίας άξιον

γενικά για τη χώρα. Είναι απορίας άξιον πώς κατέληξε εκεί όπου κατέληξε τα τελευταία, πολλά, χρόνια η Ομόνοια. Συγκοινωνιολόγος δεν είμαι, αλλά ακόμα δεν καταλαβαίνω σε τι αποσκοπεί το ότι έπαψε να είναι «δαχτυλίδι» και πεζοδρομήθηκε το κομμάτι μεταξύ Σταδίου και Πανεπιστημίου.

Για την αθλιότητα της Ομόνοιας τα τελευταία χρόνια δεν ευθύνονταν βέβαια οι μετανάστες. Πάντοτε η Ομόνοια ήταν το επίκεντρο του λούμπεν αλλά και της υποκόσμησης. Οι σελίδες που της έχουν αφιερώσει οι Γιώργος Ιωάννου, Κώστας Ταχτσής και Μένης Κουμανταρέας, μέσα από τις οποίες αναβιώνει η πλατεία των δεκαετιών του '70 και του '80, με τα

υπόγεια, δημόσια ουρητήρια και τα πορνοσινεμά, τα καπνισμένα καφενεία, τους φαντάργους και τις τουρίστριες, αναδεικνύουν μια φαντασμαγορική, μέσα στην ακρότητα της, ανθρωπογεωγραφία.

Ζώντας την πλατεία μέσα από την ασφάλεια του οικογενειακού Σιτροέν, παιδί τη δεκαετία του '70, τα νερά της Ομόνοιας είναι ακόμα μέσα μου συνυφασμένα με τις πολυχρώμες, φωτεινές επιγραφές αεροπορικών εταιρειών στις ταράτσες των κτιρίων της. Αναβόσβηναν, αλλάζαν χρώματα, οι γραμματοσειρές «παιζαν» διαρκώς — ήταν ένα μοναδικό θέαμα που είχε κάτι κοσμοπολίτικο θα έλεγα. 'Η όλο αυτό είναι απλώς η πατίνα που αφήνει η παιδική ηλικία στη μνήμη;

Αναμέτρηση Τραμπ - Μπάιντεν στη σκιά του Ομπάμα

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ επιχειρεί να ξεχαστεί η στάση του απέναντι στην πανδημία

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Μία τετραετία μετά την ολοκλήρωση της θητείας του, ο Μπαράκ Ομπάμα αναδεικνύεται ξανά σε κεντρικό πρόσωπο του προεκλογικού αγώνα ενόψει των προεδρικών εκλογών του Νοεμβρίου στις Ηνωμένες Πολιτείες. Για τον πρώην αντιπρόεδρό του, Τζο Μπάιντεν, έναν αδύναμο υποψήφιο, είναι ένα στήριγμα στη μάχη εναντίον του σημερινού προέδρου. Για τον δε Ντόναλντ Τραμπ είναι η ευκαιρία να αποπροσανατολίσει την κοινή γνώμη από την αλγεινή διαχείριση της πανδημίας και τους 85.000 και πλέον νεκρούς στις ΗΠΑ, να επανασυσπειρώσει τους συνωμοσιολόγους που μισούν τον Ομπάμα και να στιγματίσει ταυτόχρονα τον Μπάιντεν ως άνθρωπο του κατεστημένου της Ουάσινγκτον.

Μην ξεχνάμε ότι ο Τραμπ έχει οικοδομήσει ολόκληρη τη σταδιοδρομία του καταφερόμενος κατά του προκατόχου του. Από την ψευδή φήμη ότι ο Ομπάμα γεννήθηκε στην Κένυα μέχρι το πιο πρόσφατο «Ομπάμαγκεϊτ», μια ασαφή κατηγορία ότι ο πρώην πρόεδρος σπατάλησε τους τελευταίους μήνες της παραμονής του στην εξουσία για να υπονομεύσει τον Τραμπ, ο νυν πρόεδρος των ΗΠΑ έχει υπάρξει εξαιρετικά... συνεπής. Οι αλληπαλλήλες γκάφες του, που οδήγησαν στην εκτόξευση των κρουσμάτων δηλητηριάσεων από την κατάποση αντιοιδηπτικού στις ΗΠΑ τον περασμένο μήνα, οι επιδόσεις του στην

Προσπαθεί να επανασυσπειρώσει τους συνωμοσιολόγους και να στιγματίσει ταυτόχρονα τον αντίπαλό του ως άνθρωπο του κατεστημένου της Ουάσινγκτον.

επιβολή και άρση του λοκντάουν, ακόμη και η προσωπική συμπεριφορά του (μη χρήση μάσκας και καταστρατήγηση των απαράιτητων αποστάσεων) είναι πτυχές της ίδιας αντιεπιστημονικής στάσης: της αρχικής, πάγιας, πεποίθησής του πως ο ιός θα εξαφανιστεί μαγικά μόλις πιάσουν οι ζέστες. Μόνον όταν ο κλοιός άρχισε να στενεύει γύρω του την περασμένη εβδομάδα, με δύο στελέχη του Λευκού Οίκου να έχουν βγει θετικά στον κορωνοϊό, άρχισαν να λαμβάνονται κάποια σοβαρά μέτρα προστασίας.

Ισως το πιο τραγελαφικό στοιχείο της υπόθεσης είναι ότι ακόμη και το τεστ συγκεκριμένων εταιρείας στο οποίο υποβάλλονται συχνά οι αξιωματούχοι της κυβέρνησης είναι προβληματικό, σύμφωνα με τους «Τάιμς της Νέας Υόρκης». Πρόκειται για το γρήγορο διαγνωστικό τεστ Abbott ID Now, που προώθησε πρόσφατα ο Ντόναλντ Τραμπ και το οποίο κατά περίπου 30% έως και 48% δίνει λάθος αρ-

Ο άρτι ορκισθείς 45ος πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Ντόναλντ Τραμπ χαιρετάει τον απερχόμενο πρόεδρο Μπαράκ Ομπάμα και τον αντιπρόεδρό του Τζο Μπάιντεν. Ο Μπάιντεν καλείται τώρα να διώξει από τον Λευκό Οίκο τον Τραμπ.

Τι δείχνουν οι δημοσκοπήσεις

Στις τελευταίες δημοσκοπήσεις, ο Μπάιντεν έχει προβάδισμα 5% έναντι του Τραμπ σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, ο Αμερικανός πρόεδρος φαίνεται πως έχει μια ανοδική τάση σε κρίσιμες πολιτείες, που θα μπορούσαν να αποδειχθούν καθοριστικές για τη σύνθεση του σώματος των εκλεκτόρων. Με βάση τη σφυγμομέτρηση του CNN, το 51% των καταγεγραμμένων ψηφοφόρων υποστηρίζει τον Μπάιντεν έναντι 46% του Τραμπ. Η εικόνα είναι αντίστροφη στις 15 διαφιλονικούμενες πολιτείες (όπου η διαφορά των κομμάτων ήταν κάτω από 8% το 2016, μεταξύ άλλων δηλαδή της Αριζόνας, της Φλόριντα, του Κολοράντο, της Τζόρτζια, του Ουισκόνσιν κ.λπ.): 52% είναι υπέρ του Τραμπ και 45% στηρίζει Μπάιντεν. Εκδηλη είναι η κυριαρχία του πρώην αντιπροέδρου στις γυναίκες (55%-41%), στους μαύρους (69%-26%), ενώ ο νυν πρόεδρος προηγείται στις τάξεις των λευκών ψηφοφόρων (55%-43%). Εντονό είναι το πρόβλημα του Δημοκρατικού υποψηφίου στους νέους, ειδικά στις καθοριστικές προαναφερθείσες πολιτείες και στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η σύσταση κοινής επιτροπής με τον Σάντερς, στην οποία συμμετέχει και η Αλεξάντρια Οκάζιο Κορτές, η νεαρή αστέρας της αριστερής πτέρυγας.

νητικά αποτελέσματα.

Στο πλαίσιο της γενικευμένης αποτυχίας να αντιμετωπίσει την πανδημία με αξιοπιστία και να δώσει μια προοπτική στους άνεργους, που ξεπερνούν πλέον το 15% και σύμφωνα με τις πλέον δυσοίαντες προβλέψεις ενδέχεται να φτάσουν το 25%, ο Τραμπ καταφεύγει στην τοξική ρητορική και στο Twitter, ένα πεδίο στο οποίο ο Μπάιντεν υστερεί σημαντικά. Η κυριαρχία του πρώτου στα σόσιαλ μίντια είναι συντριπτική. Στο Twitter έχει 80 εκατ. ακολούθους και ο Μπάιντεν μόλις πέντε. Η σελίδα του προέδρου στο Facebook έχει 27,5 εκατ. likes, του Μπάιντεν μόνο δύο. Οι «Τάιμς της Νέας Υόρκης» έσπευσαν να θρηνήσουν πως «ο Μπάιντεν χάνει το Ίντερνετ».

Αναλυτές όμως θεωρούν πως λίγη σημασία έχει, αντιτεινώντας ότι πρόσωπα με ισχυρή παρουσία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως ο γεροισιαστής Μπέρνι Σάντερς ή ο επίσης υποψήφιος

για το χρίσμα των Δημοκρατικών Μπέτο Ο' Ρουρκ, έχασαν παταγώδως στις αναμετρήσεις στις οποίες συμμετείχαν.

Για τον Τραμπ το Twitter και η συχνά συνυφασμένη με το Μέσο συνωμοσιολογία είναι το προνομιακό πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης. Η σύγκρουσή του με την Κίνα και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, οι διενέξεις του με τους επιστήμονες, συμπεριλαμβανομένου του γιατρού και επικεφαλής της επιτροπής δράσης κατά του κορωνοϊού Αντονι Φάουτσι, οι σεξιστικές και ρατσιστικές επιθέσεις του εναντίον (κυρίως γυναικών) δημοσιογράφων, δεν στάθηκαν αποτελεσματικά θέματα για να αλλάξει η ατζέντα, εν μέσω πανδημίας.

126 tweets σε μία ημέρα

Το πέτυχαν όμως εν μέρει τα 126 tweets του, το τρίτο ημερήσιο προσωπικό ρεκόρ του, στο οποίο επανέφερε στο προσκήνιο το προσφιλές του «Ομπάμαγκεϊτ». Στην

ενίσχυση της θεωρίας του περί υπονόμησης από την προηγούμενη κυβέρνηση συνέβαλε η πρόταση απαλλαγής του πρώην συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας Μάικλ Φλιν από τις κατηγορίες, για τις οποίες ο πρώην στενός συνεργάτης του Τραμπ είχε ομολογήσει την ενοχή του. Η απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης Ουίλιαμ Μπαρ ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων στην Ουάσινγκτον και αιτιάσεις περί ποδηγέτησης της ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης με στόχο την επανεκλογή του Αμερικανού προέδρου.

Την ίδια στιγμή, πάντως, ούτε η καμπάνια του Μπάιντεν είναι ανέφελη: κατηγορείται από την Τάρα Ριντ για σεξουαλική επίθεση το 1993, όταν εκείνος ήταν γεροισιαστής και η ίδια βοηθός του. Ο Μπάιντεν έχει διαμνύσει ότι θα είναι γυναίκα η υποψήφια αντιπρόεδρος του. Τρεις γυναίκες γεροισιαστές, που ονειρεύτηκαν να γίνουν πρόεδροι, είναι οι επικρατέστερες για το χρίσμα αντιπρόεδρου στο πλευρό του. Και οι τρεις διεκδίκησαν το χρίσμα και έχασαν από τον Μπάιντεν: η Ελίζαμπεθ Ουόρεν, η Καμάλια Χάρις και η Εϊμι Κλόμπουτσαρ. Ωστόσο, η πρώτη αν και δημοφιλέστερη στους κόλπους του κόμματος έχει ένα μειονέκτημα: αν παραιτηθεί θα πρέπει να γίνουν επαναληπτικές εκλογές για την έδρα της στη Γερουσία στη Μασαχουσέτη και αυτό θα μπορούσε να στερήσει από τους Δημοκρατικούς την πλειοψηφία στο σώμα, το οποίο επιθυμούν να ελέγξουν μετά τον Νοέμβριο. Η Κλόμπουτσαρ φαίνεται ότι έχει ιστορικό αυταρχικής συμπεριφοράς απέναντι στους συνεργάτες της κι έτσι μέχρι στιγμής επικρατέστερη θεωρείται η Χάρις, η οποία θα μπορούσε να ενισχύσει περαιτέρω τα ερείσματα του Μπάιντεν στους κόλπους των μαύρων ψηφοφόρων.

Ο Μπόρις Τζόνσον σε ρόλο ηγέτη της Μικράς Αγγλίας

Μετ' εμποδίων η άρση των μέτρων

«Η κάθοδος από το βουνό είναι πιο επικίνδυνη», είπε ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον την περασμένη Κυριακή, ανακοινώνοντας τα νέα μέτρα για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού, που προβλέπουν τη σταδιακή επανεκκίνηση της οικονομικής δραστηριότητας. Μέχρι στιγμής, ο Τζόνσον εξασφαλίζει τη στήριξη της πλειονότητας των πολιτών, σύμφωνα με άρθρο του περιοδικού Politico, ενώ η πρόθεση ψήφου υπέρ των Συντηρητικών έχει ενισχυθεί.

Τα πρώτα προσεκτικά βήματα προς την άρση των απαγορεύσεων εμπεριέχουν, όμως, σημαντικούς πολιτικούς κινδύνους για τον Βρετανό πρωθυπουργό. Σε σφυγμομέτρηση που δημοσιεύθηκε στα μέσα της εβδομάδας, η στήριξη προς την κυβερνητική πολιτική δείχνει να υποχωρεί εξαιτίας της σύγκυσης γύρω από την εφαρμογή των μέτρων. Η μεγαλύτερη απειλή, όμως, αφορά την εντύπωση που έχει δημιουργηθεί στο κοινό ότι η άρση των μέτρων είναι πρόωγη και γίνεται παρά τη θέλησή τους. Οι ει- κόνες οικογενειών να συρρέουν στα πάρκα αυτή την εβδομάδα μοιάζει να διαψεύδει την αίσθηση αυτή, αλλά οι Βρετανοί μοιράζονται αίσθημα πειθαρχίας που τους ωθεί να ακολουθούν τις κυβερνητικές εντολές και συστάσεις, έστω και εάν τις θεωρούν εσφαλμένες.

Την ίδια στιγμή, το 73% των Βρετανών δηλώνει ότι η κυβέρνηση οφείλει να περιορίσει την εξάπλωση του κορωνοϊού και να προλάβει περαιτέρω θανάτους, ακόμη και εάν αυτό σημαίνει διολίσθηση σε βαθιά οικονομική ύφεση. Πολίτες άλλων χωρών δεν μοιράζονται την άποψη αυτή, με 44% των Σουηδών και 49% των Γερμανών να υποστηρίζουν ότι η καραντίνα και το κλείσιμο επιχειρήσεων δεν είναι αναγκαία.

Ο φόβος αναζωπύρωσης Η προσωπική εμπειρία του Μπόρις Τζόνσον με την COVID-19 έπεισε μεγάλο ποσοστό των Βρετανών ότι η προστασία της ανθρώπινης ζωής είναι σημαντικότερη από την οικονομική ευρωστία, θέση με την οποία συμφωνούν οι τοπικές κυβερνήσεις της Ουαλλίας και της Σκωτίας που δεν σχεδιάζουν να ακολουθήσουν τον Τζόνσον στην άμεση άρση των μέτρων προστασίας.

Εάν οι θάνατοι αυξηθούν ως αποτέλεσμα της άρσης των μέτρων, οι Βρετανοί δεν πρόκειται να το ξεχάσουν, ούτε και να συγχωρήσουν τους Τόρις. Ενδεχόμενο δεύτερο κύμα της πανδημίας θα αποτελέσει πολιτικό κόλαφο για την κυβέρνηση, η οποία δεν θα μπορεί πλέον να επικαλεσθεί την «ατομική ευθύνη» ως αίτιο της αναζωπύ-

ρωσης της νόσου, όπως με τόση επιτυχία έκανε στις αρχές Απριλίου, διοχετεύοντας τη λαϊκή οργή προς την κατεύθυνση ορισμένων «ασυνειδητών», οι οποίοι παραβίασαν την απαγόρευση κυκλοφορίας στα πάρκα της χώρας.

Τα κόμματα της αντιπολίτευσης συνειδητοποιούν τον κίνδυνο που διατρέχει η κυβέρνηση. Η πρωθυπουργός της Σκωτίας, Νικόλα Στέρτζον, ο δήμαρχος του Μάντσεστερ, Αντι Μπέρναμ και ο ηγέτης των Εργατικών, Κιρ Στάρμερ είναι έτοιμοι να εκμεταλλευθούν πολιτικά κάθε κυβερνητικό ατόπημα στην αντιμετώπιση της πανδημίας.

Προβλεπόμενοι δημοσιογράφοι και σχολιαστές έχουν αφήσει να εννοηθεί ότι η σύγκυση γύρω από τη διαδικασία και τον χρόνο άρσης των μέτρων προ- στασίας υπήρξε σκόπημη και

Σύγκυση στους πολίτες για τον τρόπο επιστροφής στην κανονικότητα, ενώ Ουαλλία και Σκωτία ακολουθούν δικό τους δρόμο.

μέρος ευρύτερης στρατηγικής, η οποία θα επιτρέψει στην Ντάουνινγκ Στριτ να αποφύγει κάθε ευθύνη για ενδεχόμενο δεύτερο κύμα της πανδημίας. Ο πρωθυπουργός και ο στενός σύμβουλος του, Ντόνικιν Κάμινγκς, συνειδητοποιούν και αυτοί ότι οι συγκεκριμένες οδηγίες άρσης των μέτρων και η στασιμότητα στην προώθηση του Brexit αποτελούν απειλές για τη δημοτικότητα του Μπόρις Τζόνσον και για την κυβερνητική σταθερότητα.

Οι προβλέψεις περί επικείμενης κυβερνητικής κατάρρευσης είναι, όμως, υπερβολικές και μη ρεαλιστικές, χάρη στην ισχυρή κοινοβουλευτική πλειοψηφία 80 εδρών που απολαμβάνουν οι Τόρις. Παρά τις αμφιβολίες που εκφράστηκαν από το κοινό για την αρχική διαχείριση της πανδημίας από το υπουργικό συμβούλιο τον Μάρτιο, η εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση παραμένει ισχυρή σύμφωνα με τις σφυγμομετρήσεις, ενώ πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν ότι ο Μπόρις Τζόνσον έχει την ικανότητα να ξεπεράσει τον σκόπελο της υγιεινομικής κρίσης και να οδηγήσει τους Τόρις σε μία ακόμη εκλογική νίκη στις επόμενες εκλογές. Ολα εξαρτώνται, όμως, από την πορεία της πανδημίας τις επόμενες εβδομάδες.

REUTERS

«Εγώ δεν θα με ψήφιζα αν πίστευα τη Ριντ»

Ο Τζο Μπάιντεν σε φωτογραφία αρχείου, όταν ήταν αντιπρόεδρος των ΗΠΑ υπό τον Μπαράκ Ομπάμα.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ. Ο υποψήφιος για το χρίσμα του Δημοκρατικού Κόμματος, Τζο Μπάιντεν, αρνήθηκε εκ νέου την Πέμπτη τις κατηγορίες της πρώην υπαλλήλου της Γερουσίας, Τάρα Ριντ, ότι της επιτέθηκε σεξουαλικά το 1993. Ο Μπάιντεν αναγνώρισε για πρώτη φορά ότι η υπόθεση μπορεί να απασχολεί κάποιους ψηφοφόρους και πρότεινε να ψηφίσουν με την καρδιά τους.

«Αν πιστεύουν την Τάρα Ριντ, τότε ίσως δεν πρέπει να με ψηφίσουν» είπε ο Δημοκρατικός υποψήφιος σε συνέντευξη στο κανάλι MSNBC. «Εγώ δεν θα με ψήφιζα αν την πίστευα». Ο Μπάιντεν διευκρίνισε ότι δεν θυμάται τη Ριντ, που εργάστηκε ως υπάλληλός του

για διάστημα μικρότερο του ενός έτους το 1993, όταν εκείνος διέφυγε τη δεύτερη δεκαετία του ως γεροισιαστής. Η Ριντ υποστηρίζει ότι ο Μπάιντεν έβαλε τα δάκτυλά του μέσα της όταν εκείνη του παρέδωσε μια τσάντα γυμναστήριου, σε έναν διάδρομο της Γερουσίας.

Στη συνέντευξη στο MSNBC, ο Μπάιντεν ζήτησε να έχει δίπλα του τη Στέισι Εμπραμς, την Αφροαμερικανή πολιτικό από την Τζόρτζια, το όνομα της οποίας συζητείται για τον ρόλο της υποψήφιας αντιπροέδρου. Ο Μπάιντεν επαίνεσε την ικανότητα της Εμπραμς να περνά τα μήνυμά της και τη μάχη που δίνει για να διευρυνθεί η πρόσβαση στις κάλπες, μετά τα προβλήμα-

τα στις ψήφους Αφροαμερικανών στην Τζόρτζια, τα οποία συνέβαλαν στην οριακή ήττα της Εμπραμς στις εκλογές για το αξίωμα του κυβερνήτη της Πολιτείας.

Ζήτημα πρόσβασης στις κάλπες τίθεται και ως προς τις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου, με τους Δημοκρατικούς να ζητούν υποχρεωτική επιστολική ψήφο. Οι ισχύοντες κανόνες για την επιστολική ψήφο διαφέρουν από Πολιτεία σε Πολιτεία, ενώ ο νόμος που προτείνουν οι Δημοκρατικοί θα καταστήσει υποχρεωτική την εναλλακτική οδό της επιστολικής ψήφου για όλους, όσο μαίνεται η πανδημία του κορωνοϊού.

NBC, A.P., REUTERS

Η προσωπική εμπειρία του Μπόρις Τζόνσον με την COVID-19 έπεισε μεγάλο ποσοστό των Βρετανών ότι η προστασία της ανθρώπινης ζωής είναι σημαντικότερη από την οικονομική ευρωστία.

Ποιες πόλεις έχουμε ανάγκη αφού περάσει η πανδημία

Πώς θα ξαναγίνουν φυτώρια καινοτομίας

Το πρώτο μισό του 20ού αιώνα, στους μαθητές του καλύτερου δημόσιου γυμνασίου της Βοστώνης, του Boston Latin, περιλαμβάνονταν ο Λέοναρντ Μπέρνσταϊν, μετέπειτα συνθέτης του West Side Story, ο Τόμας Α. Φίλιπς, που έκανε τη βιομηχανία Raytheon πυλώνα της αμερικανικής άμυνας, και ο Πολ Τζολ, που, ως γιατρός νοσοκομείου της Βοστώνης, εφάρμοσε για πρώτη φορά τον ηλεκτρισμό ως θεραπεία της καρδιακής ανακοπής.

Οι περισσότερες αμερικανικές πόλεις εκείνης της περιόδου καυχώνταν για προσωπικότητες ανάλογου βεληνεκού που μεγάλωσαν στους δρόμους τους και φοίτησαν στα δημόσια σχολεία τους. Εκείνες οι πόλεις, άλλωστε, διέθεταν το κλειδί για την απελευθέρωση των ανθρώπων δυνατότητων: υποδομή για δημόσια σχολεία και κολλέγια, δημόσιες βιβλιοθήκες και πάρκα, δημόσια μέσα μαζικής μεταφοράς και καθαρό πόσιμο νερό. Η πυκνότητα και η ποικιλομορφία του αστικού ιστού εξέθρεψαν την γνώση, την ανταλλαγή ιδεών και τη δημιουργία νέων προϊόντων.

Οι αμερικανικές πόλεις υπήρξαν οι ατμομηχανές της οικονομικής ανάπτυξης, σύμβολα πλούτου και πολιτισμού, αντικείμενα παγκόσμιου θαυμασμού και πηγή έμπνευσης. Ταυτόχρονα, όμως, παραμορφώθηκαν από τον ρατσισμό, αιμορράγησαν από την αισχροκέρδεια των ελίτ και λερώθηκαν από τη ρύπανση και τις ασθένειες. Στις καλύτερες στιγμές τους, όμως, έδωσαν την ευκαιρία απελευθέρωσης από τις προκαταλήψεις, τις αμφιβολίες και τους περιορισμένους ορίζοντες. Παρέιχαν ευκαιρίες.

Σήμερα, τα πράγματα έχουν αλλάξει. Ακόμα και προ πανδημίας, οι πόλεις πάλευαν να επιβιώσουν. Τα τελευταία 50 χρόνια, η υποδομή των ευκαιριών αποσυντέθηκε, τα δημόσια σχολεία έπαψαν να ετοιμάζουν τους μαθητές για την επιτυχία. Δεν μπορείς πια να

βασιστείς στους υπόγειους σιδηροδρόμους και το νερό είναι γεμάτο μόλυβδο. Οι αστικές περιοχές, σήμερα, βρίθουν αόρατων και αξεπέραστων ορίων που χωρίζουν τους θυλάκους του πλούτου και των προνομίων από τα εξαθλιωμένα κτίρια και τις κενές αλάνες, όπου οι δουλείες είναι λιγοστές και η ζωή δύσκολη και συχνά σύντομη. Οι πόλεις εξακολουθούν να παράγουν τεράστιο πλούτο, αλλά η διανομή του είναι τελείως άνιση.

Εφτάσε το πλήρωμα του χρόνου να ξαναγράψουμε τους κανόνες που κατέστησαν αδύνατη την ανοικοδόμηση οικονομικώς προσιτών κατοικιών σε πλούσιες συνοι-

Να αποκαταστήσουμε τις δημόσιες υποδομές και την επικοινωνία ανάμεσα στις διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες.

κίες, κάνοντας ακόμα φτωχότερους τους φτωχούς και εξοστρακίζοντάς τους μακριά από εργασίες και υπηρεσίες. Πρέπει να διασφαλίσουμε ότι κάθε Αμερικανός θα λάβει παιδεία υψηλής ποιότητας, ασχέτως των οικογενειακών εισοδημάτων. Σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που υποχρηματοδοτείται, ακόμα και οι άριστοι μάχονται για να αναδειχθούν.

Το κόστος των ανισοτήτων

Ο διαχωρισμός και η απομόνωση των οικονομικώς ασθενέστερων έχουν σοβαρές συνέπειες. Ο οικονομολόγος Πολ Ρόμπερ βραβεύτηκε πέρυσι με το Νομπέλ, εν μέρει χάρη στην εργασία του με την οποία απέδειξε την οικονομική σημασία των πόλεων, τον τρόπο που οι άνθρωποι συναθροίσεις διευκολύνουν τη μετάδοση της πλη-

Η **περίφημη** πλατεία Σκόλεϊ στη Βοστώνη. Δεν υπάρχει πια. Οι περισσότερες αμερικανικές πόλεις παλαιότερων εποχών διέθεταν το κλειδί για την απελευθέρωση των ανθρώπινων δυνατοτήτων: υποδομή για δημόσια σχολεία και κολλέγια, δημόσιες βιβλιοθήκες και πάρκα, δημόσια μέσα μαζικής μεταφοράς.

Πολίτες στο Μπρούκλιν περιμένουν στη σειρά, κρατώντας τις απαραίτητες αποστάσεις, για να προμηθευθούν φαγητό από συσσίτιο. Δεξιά, άποψη της Νέας Υόρκης. Τα τελευταία 50 χρόνια, η υποδομή των ευκαιριών αποσυντέθηκε στις αμερικανικές πόλεις, το χάσμα πλούτου - φτώχειας γιγαντώνθηκε.

ροφορίας και τη δημιουργία. Στην πραγματικότητα, ο διαχωρισμός και η απομόνωση περιορίζουν το μέγεθος της πόλης, μειώνοντας τον αριθμό των ανθρώπων, των συναστροφών και των ιδεών. Μελέτη που δημοσιεύθηκε το 2018 έδειξε ότι τα παιδιά που ανήκαν στο πλούσιότερο 1% διέθεταν δεκαπλάσιες πιθανότητες να κατοχυρώσουν ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας συγκριτικά με τα οικονομικώς ασθενή παιδιά. Αυτή η διαφορά δεν οφείλεται σε κάποια κληρονομική δεξιότητα. Τα φτωχότερα παιδιά αποκλείονται από την ευκαιρία. Δεν γνωρίζουν εφευρέτες, κανείς δεν τα ενθαρρύνει να γίνουν εφευρέτες και δεν συναναστρέφονται αυτούς που προσπαθούν να επιλύσουν τα καθημερινά προβλήματα. Μία άλλη μελέτη έδειξε ότι τα παιδιά φτωχών οικογενειών, που με ομοσπονδια-

κή χρηματοδότηση μετακόμισαν σε πλουσιότερες συνοικίες, κέρδισαν, κατά τη διάρκεια της ζωής τους, 210.000 δολάρια, πάνω από το αναμενόμενο.

Η πανδημία ενίσχυσε τις ανισότητες της ζωής στα αστικά κέντρα. Οι φτωχότεροι Αμερικανοί, που αδυνατούν να εργαστούν από το σπίτι, πεθαίνουν κατά μεγαλύτερα ποσοστά. Και φυσικά, δεν μπορούν να εγκαταλείψουν τις πόλεις τους, όπως έκαναν οι πλούσιοι για να γλιτώσουν από τον κορωνοϊό. Είναι αιχμάλωτοι του τόπου όπου γεννήθηκαν. Προφανώς η δημιουργία καλύτερων πόλεων, με γνώμονα τη δικαιοσύνη και την ισότητα είναι ένα έργο που θα ολοκληρωθεί έπειτα από γενιές. Όλα θα πρέπει να γίνουν με αργά βήματα και θεμέλιο λίθο την ισότητα. Μέχρι τότε, οι κυβερνήσεις μπορούν να

βελτιώσουν την κατάσταση, σπάζοντας τον δεσμό προσωπικού πλούτου και ποιότητας των δημοσίων υπηρεσιών. Η μοναδική βιώσιμη έξοδος από τη φτώχεια είναι η εξ απαλών ονύχων καλή εκπαίδευση.

Οι αμερικανικές πόλεις δοκίμαστηκαν σκληρά από την πανδημία θρηνώντας δεκάδες χιλιάδες νεκρούς και «βάζοντας στον πάγο» την κοινωνική ζωή. Ακόμα και σε αυτές που δεν επλήγησαν ιδιαίτερα από την υγειονομική κρίση, η κατάρρευση των φορολογικών εσόδων καθιστά πιθανές τις δρακόντειες περικοπές στις δημόσιες υπηρεσίες. Οι κρίσεις, ωστόσο, μπορούν να ξεκαθαρίσουν το τοπίο, εξαναγκάζοντάς μας να εστιάσουμε στο αναγκαίο και στο σημαντικό.

Η ανισότητα είναι μία αναπόφευκτη πραγματικότητα της αστικής ζωής. Ο Πλάτωνας έγραψε στην

«Πολιτεία»: «Κάθε πόλη, όσο μικρή και αν είναι, διαιρείται στα δύο: μία είναι η πόλη των φτωχών και μία η πόλη των πλουσίων». Η υγειονομική κρίση που βιώσαμε είναι μια υπενθύμιση ότι αυτός ο διαχωρισμός είναι μια ψευδαίσθηση. Τα δύο μισά της πλατωνικής πολιτείας αλληλοεξαρτώνται. Οι πλούσιοι χρειάζονται εργατικά χέρια και οι φτωχοί κεφάλαια. Η πόλη χρειάζεται αμφότερα. Οι πλούσιοι Αμερικανοί οφείλουν να μοιρασθούν, όχι απαραίτητα να θυσιάσουν. Η ανοικοδόμηση γειτονιών με διαφορετικότητα, η ρήξη του δεσμού δημόσιων ιδρυμάτων και ιδιωτικού πλούτου, τελικά θα εμπλουτίσουν τη ζωή όλων των Αμερικανών, καθιστώντας τις πόλεις, όπου ζουν και εργάζονται, παγκόσμιο πρότυπο.

THE NEW YORK TIMES

Χορός δαιμόνων της Ακροδεξιάς στο Διαδίκτυο

Η πανδημία ενισχύει θεωρίες συνωμοσίας, τις οποίες προβάλλουν το κίνημα κατά των εμβολίων και οι υποστηρικτές του Τραμπ

Το **ξέσπασμα** της COVID-19 αποτελεί πρόσφορο έδαφος για τη δημιουργία και μετάδοση νέων θεωριών συνωμοσίας, συναπιζόντας ομάδες που ισχυρίζονται ότι τα εμβόλια είναι ολέθρια για τον άνθρωπο με υποστηρικτές του Ντόναλντ Τραμπ και με ακροδεξιές ομάδες. Η στροφή πολλών ανθρώπων προς τις θεωρίες συνωμοσίας την εποχή της πανδημίας οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι δεν καταφέρνουν να καλύψουν σημαντικές ψυχολογικές ανάγκες τους, όπως να αισθάνονται ασφαλείς, να ανήκουν σε μια ομάδα ανθρώπων και να κατέχουν γνώση, σύμφωνα με καθηγητές Κοινωνικής Ψυχολογίας.

Σε πρόσφατο άρθρο των New York Times, η ρεπόρτερ Ντέιβι Άλμπα παρουσιάζει με ποιον τρόπο ομάδες που υποστηρίζουν και διαισθάνονται θεωρίες συνωμοσίας, από το κίνημα κατά των εμβολίων μέχρι τους υποστηρικτές της θεωρίας συνωμοσίας QAnon και ακροδεξιές ομάδες, εκμεταλλεύονται την αβεβαιότητα και τον υπαρξιακό φόβο που προκαλεί η πανδημία για να κατασκευάσουν κακούς. Σε αυτούς περιλαμβάνονται ο συνιδρυτής της Microsoft Μπιλ Γκέιτς, οι κεραιές κινητής τηλεφωνίας (5G) και ο δρ Άντονι Φάουτσι, εκ των σημαντικότερων επιστημόνων στη μάχη

κατά του νέου κορωνοϊού. Ο Φάουτσι άρχισε να γίνεται στόχος υποστηρικτών θεωριών συνωμοσίας, ακροδεξιών ομάδων και υποστηρικτών του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ τον Μάρτιο, όταν άρχισε να αντικρούει, πολύ προσεκτικά και με τακτ, ορισμένες από

Γνωρίζουν μεγάλη απήχηση και μόνο η έγκαιρη κατάρριψή τους, μέσω πληροφοριών και λογικών επιχειρημάτων, μπορεί κάπως να τις ανακόψει.

τις αντιεπιστημονικές απόψεις που εκφράζει ο Τραμπ.

Παράλληλα, οι ομάδες αυτές κατασκευάσαν και τους δικούς τους ήρωες, με σημαντικότερη τη δόκτορα Τζούντι Μίκοβιτς. Σε βίντεο που είχε αναρτηθεί την περασμένη εβδομάδα στο YouTube, η Μίκοβιτς παρουσιάζει μια μυστική (προφανώς μέχρι εκείνη τη στιγμή) συνωμοσία στην οποία συμμετέχουν μέλη της παγκόσμιας ελίτ, όπως ο Γκέιτς και ο Φάουτσι, με στόχο να εκμεταλλευθούν την

Η **δόκτωρ** Τζούντι Μίκοβιτς (κατέχει πτυχίο Βιολογίας και μάστερ στη Μοριακή Βιολογία) έχει αναδειχθεί σε ηρωίδα από πολλούς συνωμοσιολόγους το τελευταίο διάστημα.

πανδημία, ώστε να αποκομίσουν κέρδη και πολιτική δύναμη. Το βίντεο είχε περισσότερα από οκτώ εκατομμύρια προβολές (προτού το κατεβάσουν το YouTube και το Facebook ως ανακριβές σχετικά με την COVID-19), ενώ χάρη στην υποστήριξη ακροδεξιών εφημερίδων και σάιτ (The Epoch Times, The Gateway Pundit) και υποστηρικτών της θεωρίας QAnon, το βιβλίο της Μίκοβιτς «Plague of Corruption» βρέθηκε στην περασμένη εβδομάδα στην κορυφή

του καταλόγου με τις πωλήσεις τυπωμένων βιβλίων της Amazon, αναφέρει το άρθρο των New York Times. Στο βίντεο διάρκειας 26 λεπτών, το οποίο αποτελεί τμήμα ενός αμφίβολης ποιότητας ντοκιμαντέρ με τίτλο «Plandemic», η δρ Μίκοβιτς (κατέχει πτυχίο Βιολογίας και μάστερ στη Μοριακή Βιολογία) υποστηρίζει ότι ο δρ Φάουτσι απέκρυψε την έρευνά της για το πώς βλάπτουν τα εμβόλια το ανοσοποιητικό σύστημα των ανθρώπων και ότι η μόλυνση από ασθένειες

όπως η COVID-19 οφείλεται ακριβώς στην εξασθένιση του ανοσοποιητικού συστήματος που προκαλούν τα εμβόλια.

Η δρ Μίκοβιτς είχε απολυθεί από το Whittemore Peterson Institute for Neuro-Immune Disease το 2011, όταν είχε αποδειχθεί, κατόπιν μελέτης που είχε παραγγείλει ο δρ Φάουτσι στον δρ Ιαν Λίπκιν, διευθυντή του Κέντρου Λοιμώξεων και Ανοσίας του πανεπιστημίου Κολούμπια, ότι δεν υπήρχε σχέση μεταξύ του ρετροϊού ΧΜVIR, που υφίσταται στα ποτικά, και του συνδρόμου χρόνιας κόπωσης. Σε συνέντευξη τύπου στο Κολούμπια τον Σεπτέμβριο του 2012, η δρ Μίκοβιτς είχε παραδεχθεί ότι η σύνδεση που περιέγραφε στην αρχική έρευνά της μεταξύ του ρετροϊού και του συνδρόμου χρόνιας κόπωσης «απλώς δεν υπήρχε». Αυτό δεν εμπόδιζε τους υποστηρικτές της θεωρίας συνωμοσίας QAnon –που ισχυρίζονται ότι το «βαθύ κράτος» και μια παγκόσμια σέκτα σατανιστών παιδοφίλων που ελέγχει τα πάντα συνωμοτούν κατά του Ντόναλντ Τραμπ– να ενισχύσουν τη Μίκοβιτς και τις κατηγορίες της κατά του Φάουτσι και κατά των εμβολίων.

Όπως εξηγεί στο βρετανικό τη-

λεοπτικό δίκτυο Sky News η Κάρεν Ντάγκλας, καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας στο πανεπιστήμιο του Κεντ, ορισμένες από τις πλέον εξωφρενικές θεωρίες έχουν μεγάλη απήχηση διότι αυτοί που τις ασπάζονται προσπαθούν να καλύψουν την ψυχολογική ανάγκη για ακριβή γνώση, την ανάγκη να νιώσουν ασφαλείς όταν αισθάνονται αδύναμοι και φοβισμένοι και την ανάγκη να έχουν θετική άποψη για τον εαυτό τους και την ομάδα στην οποία ανήκουν. Οι έρευνές της δείχνουν πως δεν καταφέρνουν να καλύψουν τις ψυχολογικές ανάγκες τους ούτε με τις θεωρίες συνωμοσίας.

Οι υποστηρικτές των θεωριών συνωμοσίας συνήθως αισθάνονται δυσπιστία απέναντι στις κυβερνήσεις και σε ομάδες «άλλων» που κρύβουν την αλήθεια από τον λαό, προσθέτει ο δρ Μαρκ Τούετς, ο οποίος ερευνά ριζοσπαστικές πολιτικές υποκουλτούρες στο Διαδίκτυο στο πανεπιστήμιο του Αμστερνταμ. Η Ντάγκλας προειδοποιεί ότι είναι δύσκολο να αντιμετωπιστεί η διάδοση θεωριών συνωμοσίας και πως μόνο η έγκαιρη κατάρριψή τους μέσω πληροφοριών και λογικών επιχειρημάτων είναι κάπως αποτελεσματική.

REUTERS, BBC

Στην Κύπρο διέκοψαν την σεζόν, στην Ευρώπη θα ολοκληρώσουν!

Η ΚΟΠ αποφάσισε τον τερματισμό των φετινών διοργανώσεων και την αύξηση των ομάδων

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧ**

Παρά το ότι (ευρωπαϊκές) χώρες με χιλιάδες κρούσματα και θύματα λόγω κορωνοϊού αποφάσισαν να επιστρέψουν στα γήπεδα για να ολοκληρώσουν μέχρι τις αρχές Αυγούστου την σεζόν 2019 – 2020, η ΚΟΠ αποφάσισε με (τεράστια) πλειοψηφία των μελών της (18 -2), τον οριστικό τερματισμό της σεζόν αυτής αλλά και την αύξηση των ομάδων στο πρωτάθλημα Α' κατηγορίας από 12 σε 14! Η απόφαση δημιουργήσε μεγάλες αντιδράσεις στην φιλάθλη κοινή γνώμη αφού, θα ολοκληρωθεί τουλάχιστον το 80% των πρωταθλημάτων στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες ενώ αποφασίστηκε ότι θα ολοκληρωθούν και οι διοργανώσεις της UEFA».

Την Παρασκευή (15 Μαΐου) το Διοικητικό Συμβούλιο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου αποφάσισε «τον άμεσο τερματισμό της φετινής ποδοσφαιρικής διοργάνωσης 2019 - 2020 του Πρωταθλήματος CYTA Α' Κατηγορίας και τον άμεσο τερματισμό του Κυπέλλου COCA COLA περιόδου 2019 – 2020 Α' και Β' Κατηγορίας.

Το Δ.Σ. της ΚΟΠ αποφάσισε και το θέμα της εκπροσώπησης της χώρας μας στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις για την επόμενη ποδοσφαιρική περίοδο. Οι ομάδες που θα μας εκπροσωπήσουν στα φετινά ευρωπαϊκά πρωταθλήματα, να είναι οι τέσσερις ομάδες που κατά τη στιγμή της διακοπής βρίσκονταν στις τέσσερις πρώτες θέσεις της βαθμολογίας, δηλαδή η Ομόνοια στο Champions League και η Ανόρθωση ο ΑΠΟΕΛ και ο Απόλλων στο Europa League.

Αύξηση των ομάδων

Το Δ. Σ. της Ομοσπονδίας εξέτασε το αίτημα των σωματείων για αύξηση των ομάδων στην Α' Κατηγορία και αποφάσισε όπως η διεξαγωγή του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος CYTA Α' Κατηγορίας 2020 – 2021 θα γίνει με τη συμμετοχή δεκατεσσάρων ομάδων. Δεν θα υπάρξει υποβιβασμός ομάδων από την Α' Κατηγορία στη Β' για τη φετινή ποδοσφαιρική περίοδο, ενώ θα υπάρξει άνοδος 2 ομάδων από τη Β' Κατηγορία στην Α', δηλαδή των 2 ομάδων που βρίσκονταν στις δύο πρώτες θέσεις της βαθμολογίας κατά τη διακοπή του πρωταθλήματος Β' Κατηγορίας. Η διεξαγωγή του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος CYTA Α' Κατηγορίας 2021 – 2022 θα γίνει με τη συμμετοχή 12 ομάδων. Θα υπάρξει υποβιβασμός 4 ομάδων από την Α' Κατηγορία στη

Το Δ.Σ. της ΚΟΠ έλαβε την απόφαση όπως το πρωτάθλημα διακοπεί οριστικά για πρώτη φορά από το 1963.

Προς ολοκλήρωση οδηγούνται τα περισσότερα πρωταθλήματα της Ευρώπης, σύμφωνα με την εκτίμηση που έκανε ο πρόεδρος της UEFA.

Β' με το τέλος της ποδοσφαιρικής περιόδου 2020 – 2021, και θα υπάρξει κανονικά άνοδος 2 μόνο ομάδων από τη Β' Κατηγορία στην Α'.

Λέξει να κρατήσουμε την δέσμευση των μελών του ΔΣ ότι δεν θα επαναφέρουν εισήγηση για αύξηση των ομάδων στην Α' Κατηγορία από 12 σε 14 για την ποδοσφαιρική περίοδο 2021-2022.

Παίζουν στην Ευρώπη!

Βέβαιος ότι θα ολοκληρωθεί τουλάχιστον το 80% των ευρωπαϊκών πρωταθλημάτων, τονίζοντας ότι θα διεξαχθούν οι διοργανώσεις της UEFA εμφανίστηκε, με νέες δηλώσεις του ο Αλεξάντερ Τσέφεριν.

Προς ολοκλήρωση οδηγούνται τα περισσότερα πρωταθλήματα της Ευρώπης, σύμφωνα με την εκτίμηση που έκανε ο πρόεδρος της UEFA.

Ο Αλεξάντερ Τσέφεριν, ο οποίος έχει χαρακτηρίσει βιαστική την απόφαση για οριστική διακοπή -λόγω του κορωνοϊού- στο Championnat, μίλησε στο beIN Sports και έδειξε να πιστεύει κι αυτός ότι θα υπάρχει φουλ ποδοσφαιρική δράση το προσεχές διάστημα. «Είμαστε σε ασυνήθιστη κατάσταση και δεν προσποιούμαστε ότι δεν είμαστε. Θα προσαρμόσουμε το σύστημα Financial Fair Play, αλλά η τελική απόφαση, προς όποια κατεύθυνση και να κινηθούμε, δεν έχει παρθεί. Οπότε, ναι, θα το προσαρμόσουμε. Πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό, διότι η κατάσταση δεν είναι εύκολη για τους συλλόγους και βρισκόμαστε στο ίδιο... πλοίο με όλους.», ανέφερε αρχικά, δείχνοντας ότι κατανοεί ότι υπάρχουν πρακτικές δυσκολίες για τους συλλόγους.

«Έχουμε ένα συγκεκριμένο σχέδιο για την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής σεζόν. Νομίζω ότι τα περισσότερα πρωταθλήματα θα ολοκληρώσουν τη σεζόν. Όσοι δεν θα το κάνουν, αυτή θα είναι η απόφασή τους, αλλά θα πρέπει να παίξουν προκριματικά εάν θέλουν να συμμετάσχουν σε διοργανώσεις της UEFA. Πρέπει να περιμένουμε να επιβεβαιώσουμε τις ημερομηνίες η εκτελεστική επιτροπή της UEFA, αλλά μπορώ να πω ότι η ευρωπαϊκή σεζόν θα τελειώσει αν όλα είναι όπως φαίνεται

τώρα τον Αύγουστο. Όπως φαίνονται τα πράγματα τώρα, είμαι βέβαιος ότι μπορούμε να ολοκληρώσουμε την ευρωπαϊκή σεζόν και αυτό σημαίνει δηλαδή και τις διοργανώσεις της UEFA. Τα εθνικά πρωταθλήματα είναι ένα ξεχωριστό πράγμα και θα αποφασίσουν ξεχωριστά πώς θέλουν να κινηθούν, αλλά όπως είπα και πριν, νομίζω ότι τουλάχιστον το 80% θα τελειώσει τη σεζόν», επεσήμανε ο Σλοβένος κορυφαίος παράγοντας.

Δεν αλλάζει το καλεντάρι

«Αυτήν τη στιγμή φαίνεται ότι το ημερολόγιο δεν θα επηρεαστεί πολύ, ειδικά το καλεντάρι των διοργανώσεων της UEFA. Το ημερολόγιο είναι πολύ... πυκνό και δεν έχουμε πολλά κενά για να αλλάζουμε τα πράγματα και η γνώμη μου είναι ότι θα παραμείνει το ίδιο. Για τα εθνικά πρωταθλήματα, είναι δύσκολο να πούμε τώρα. Κάποιοι λένε ότι σκέφτονται να ξεκινήσουν λίγο αργότερα, κάποιοι θα ξεκινήσουν κανονικά, είναι πολύ μακριά. Για ευρωπαϊκούς διοργανώσεις, για το Europa League και το Champions League, πιστεύουμε ότι πρέπει να παραμείνει το ίδιο. Ίσως με μια μετατόπιση μιας ή δύο ημερών, αλλά αρχικά θα έπρεπε και νομίζω ότι θα παραμείνει το ίδιο», πρόσθεσε ο Αλεξάντερ Τσέφεριν.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ουφ! Ευτυχώς

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Ανακούφιση να το πω, λύτρωση, απόδραση ... ό,τι και να είναι, η απόφαση να διακοπεί το πρωτάθλημα καραμελωμένη με την αύξηση από 12 σε 14 ομάδες, είναι μεν άδικη και κατά του ποδοσφαίρου, αλλά εμείς ξαποστάσαμε. Και ξαποστάσαμε ακριβώς γιατί τον τελευταίο ενάμιση μήνα όπου και διακυβευόταν η τύχη του πρωταθλήματος, αποφασίσαμε, μάλλον βλακωδώς, να φορέσουμε τη δημοσιογραφική

στολή και να κινηθούμε ανάλογα. Τι το θέλαμε, αφού δεν είναι οι συνθήκες τέτοιες που να ευνοούν το επάγγελμα. Ποια αντικειμενικότητα και ποιος επαγγελματισμός; Σ' ένα χώρο που άπαντες κινούνται με βάση το προσωπικό, επιχειρηματικό ή οπαδικό συμφέρον τους, το να επιλέξεις να παραμείνεις αποστασιοποιημένος διατηρώντας τις γραμμές που σου επιτρέπει το επάγγελμα, είναι ό,τι πιο αποκαρδιωτικό μπορεί να σου συμβεί. Και εξηγούμαι. Να γράψεις ή ν' αναφέρεις ότι ο Χ παράγοντας αποδείχθηκε ανεπαρκής κατά τη διάρκεια της κρίσης, θα σε πλακώσουν στα τηλέφωνα, ζητώντας τάχατες εξηγήσεις για το αυτονόητο. Να εκθείασεις τον Ψ παράγοντα γιατί όντως κινήθηκε με ειλικρίνεια και αποφασιστικότητα, ξανά μανά τα τηλέφωνα για να ζητήσουν εξηγήσεις μήπως τα παίρνεις απ' αυτόν.

Να τοποθετηθείς ευθαρώς για τη στάση που διατήρησε η Α ομάδα ή η Β, θα ακούσει η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα. Να δώσεις μάχη για το επάγγελμά σου και για την επιβίωση όλων μας στο χώρο, η αλληλεγγύη είναι τόση, όσο ο ήλιος στον Βόρειο Πόλο. Να σταθείς απέναντι στην εξουσία και να την κατακρίνεις, θα πάρεις απαντήσεις από άλλο «συναδελφικό» μέσο, εξαρτημένο από τον έρωτά του μ' αυτήν, κινούμενο απόλυτα στις γραμμές που του επιβάλλει. Να επισομάνεις και ν' αναδείξεις τα κακώς έχοντα και ποια πορεία πρέπει να ακολουθήσουμε για να γίνει το ποδόσφαιρο πιο ελκυστικό, αφού οι ίδιοι που το ελέγχουν δεν τους καίγεται καρφί παρά μόνο πώς θα επιβιώσουν και πάει λέγοντας.

Και αν σ' όλα ανατρέξεις να βρεις δύναμη από τον κόσμο, τον απλό οπαδό, αναγνώστη θα κτυπήσεις τα μούτρα σου πάνω στον κορματικό - οπαδικό φανατισμό που χαρακτηρίζει τους περισσότερους. Είναι και άλλα πολλά. Αυτό που πλέον έχει σημασία είναι ότι επιτέλους τελείωσε. Μέχρι την επόμενη φορά...

Στην ιστορία θα μείνει...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Ξέβομαι απόλυτα την άποψη των ειδικών – επιδημιολόγων και καμία πρόθεση αμφισβήτησης της ετυμολογίας τους, στο καθοριστικό όπως αποδείχθηκε θέμα της διαδικασίας αντιμετώπισης και χειρισμού ενδεχόμενου κρούσματος κορωνοϊού στο κυπριακό ποδόσφαιρο και γενικότερα στην άρνηση διαφοροποίησης δεδομένων σε σχέση με πρωτόκολλα και μέτρα. Θα μπορούσε, ωστόσο και πέραν του... τσι-

μεντένιου όχι, να αξιολογούνταν κάποιοι τρόποι, μια διαφορετική διαδικασία, σε δοκιμαστική έστω βάση και πάντα με τη συνεχή αξιολόγηση των επιδημιολόγων και από τη στιγμή που μεσολαβούσε άλλος ένας περίπου μήνας, από μια ενδεχόμενη επανέναρξη του πρωταθλήματος. Αν κάποιος δηλώσει έκπληκτος, από την απόφαση για οριστική διακοπή, μάλλον σε άλλη χώρα πρέπει να ζούσε το τελευταίο χρονικό διάστημα. Η κατάσταση με την πανδημία, έθετε από την αρχή σε κίνδυνο την ολοκλήρωση του πρωταθλήματος, ήταν ξεκάθαρο όμως, από τις πρώτες μέρες και πριν ακόμη διαφανεί το μέγεθος του προβλήματος πως η πανδημία και το σενάριο της διακοπής, βόλεψε τους περισσότερους. Ακόμη και αυτοί που συμφωνούν με την απόφαση αυτή, λογικά δεν μπορούν με επιχειρήματα να πείσουν, πως όσοι φανατικά, φανερά ή σιωπηλά τάχθηκαν υπέρ της διακοπής, έβαλαν μπροστά και πάνω απ' όλα την υγεία των ανθρώπων του ποδοσφαίρου.

Η 15η Μαΐου καταγράφηκε ως (μαύρη) ημερομηνία – ορόσημο για το κυπριακό ποδόσφαιρο και δυστυχώς το μαύρο χρώμα δεν έχει να κάνει μόνο με τον κορωνοϊό, παρά την αδιαμφισβήτητη ζημιά που η πανδημία προκάλεσε. Στην ιστορία θα μείνει, η φετινή αγωνιστική περίοδος και το πρώτο πρωτάθλημα το οποίο με απόφαση της διοργανώτριας αρχής δεν ολοκληρώνεται, μετά την τουρκοανταρσία και τη διακοπή του πρωταθλήματος το Δεκέμβριο του 1963.

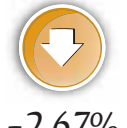
Στην ιστορία όμως και πολύ περισσότερο στη συνείδηση του κύριου φιλάθλου, θα μείνει και ο χειρισμός της όλης υπόθεσης, ο οποίος για άλλη μια φορά φανέρωσε πως το σωματειακό ή και προσωπικό συμφέρον των ανθρώπων – παραγόντων του κυπριακού ποδοσφαίρου, είναι αυτό που καθορίζει τις σημαντικές αποφάσεις και όχι το γενικότερο καλό του χώρου.

Πιο απλά, σε μια εποχή έντονης αμφισβήτησης, προκατάληψης και κυρίως έλλειψης εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας του κύριου φιλάθλου για ποδόσφαιρο της χώρας του, οι ηγέτες του κυπριακού ποδοσφαίρου, κάθε άλλο παρά έπεισαν... Και η ζημιά αυτή, είναι πολύ μεγαλύτερη από οποιοδήποτε άλλο κόστος, αγωνιστικό ή οικονομικό, το οποίο αφήνει πίσω του το πρωτάθλημα του κορωνοϊού...

Μεταβολές εβδομάδας

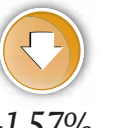
X.A.K.
-4,65%X.A.
-1,78%

Dow Jones

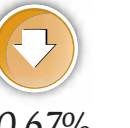
-2,67%

Nasdaq

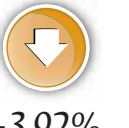
-1,57%

Nikkei

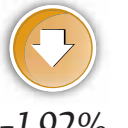
-0,67%

Dax

-3,92%

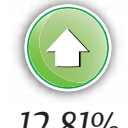
FTSE 100

-1,92%

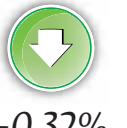
ΔΙΕΘΝΗ
Βαθιά ύφεση
έως και 14%
αναμένουν φέτος
στη Βρετανία
Σελ. 10

Πετρέλαιο

12,81%

€/ \$

-0,32%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΜΟΝΟ ΣΕ ΣΥΝΕΠΕΙΣ

Κεφάλαια κίνησης σε ελληνικές επιχειρήσεις

Επιχειρήσεις, χρηματοοικονομικά υγιείς, θα έχουν τη δυνατότητα να λάβουν δάνεια με κρατικές εγγυήσεις στην Ελλάδα. Οι χορηγήσεις θα αφορούν νέα δάνεια, καθώς η αναχρηματοδότηση υφιστάμενων απαγορεύεται. Θα χορηγούνται με ευνοϊκούς όρους και μειωμένες εξασφαλίσεις. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Ξένοι ψάχνουν ακίνητα για καταφύγιο από τον ιό

Ετοιμη εμφανίζεται η Ελλάδα να κεφαλαιοποιήσει τα οφέλη που έχει εισπράξει διεθνώς από την επιτυχημένη διαχείριση της πανδημίας. Αυτό προκύπτει και από την πορεία της ζήτησης από το εξωτερικό για την αγορά ακινήτων, καθώς κινείται και έντονα ανοδικά σε σχέση με το 2019. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,79%	-0,20%
Γερμανία	-0,55%	0,00%
Γαλλία	-0,05%	-0,08%
Ιταλία	1,81%	-0,10%
Ισπανία	0,74%	-0,06%
Ιρλανδία	0,07%	0,00%
Ελλάδα	2,13%	-0,05%
Ην. Βασίλειο	0,20%	-0,03%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Σε αναζήτηση ρευστού οι επιχειρήσεις

Θεωρούν αναγκαία την ψήφιση του νομοσχεδίου για κρατικές εγγυήσεις και βλέπουν αύξηση της ανεργίας

Σημάδια έλλειψης ρευστότητας φαίνεται να παρουσιάζει ο τομέας των επιχειρήσεων, μετά τη σταδιακή άρση του «lockdown». Και ενώ ορισμένοι δηλώνουν ότι μέχρι στιγμής υπάρχει κάποια ρευστότητα στην αγορά και η κατάσταση

είναι διαχειρίσιμη, αρκετοί άλλοι τονίζουν ότι βρίσκεται σε οριακά επίπεδα και απειλεί άμεσα την επιβίωσή τους. Όλοι πάντως έχουν το βλέμμα στραμμένο στη Βουλή και υπογραμμίζουν ότι είναι απαραίτητη η ψήφιση του νομοσχε-

δίου που θα τους επιτρέψει να πάρουν δάνεια από τις τράπεζες με βασικό εγγυητή το κράτος. Ταυτόχρονα, προειδοποιούν ότι ενδεχόμενη επιδείνωση της κατάστασης με τη ρευστότητα θα οδηγήσει σε αύξηση της ανεργίας.

Μάλιστα, κάποιοι επιχειρηματίες ανέφεραν στην «Κ» ότι η ανεργία θα φτάσει ξανά στα επίπεδα της κρίσης του 2013, δηλαδή στο 16% και με την οικονομία να ανακάμπτει στα μέσα του 2021 και όχι νωρίτερα. Από την πλευρά

τους, μερικές μόνο τράπεζες, αντιλαμβανόμενες τη σοβαρότητα της κατάστασης, προσπερνούν τα «γραφειοκρατικά τους γρανάζια» δίνοντας δάνεια για εκπλήρωση των υφιστάμενων υποχρεώσεών τους. **Σελ. 3**

Μακριά από φορολογικούς παραδείσους έμειναν οι Κροίσοι

Περισσότερα θα πληρώσουν, όπως φαίνεται, οι πάμπλουτοι, που συνήθως άλλαξαν τόπο διαμονής για να γλιτώσουν φόρους. Ο λόγος είναι η πανδημία και η σχεδόν παγκόσμια συνθήκη καραντίνας που επέβαλε, περιορίζοντας τις μετακινήσεις, όπως αναφέρει σε δημοσίευσή του το Bloomberg. Αλλά αυτή η αδυναμία μετακίνησης και οι συνέπειές της αφορούν και λιγότερο εύπορους ανθρώπους, που απλώς εγκλωβίστηκαν σε μια ξένη χώρα. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **HOLGER SCHMIEDING***

Αυστηρότερη καραντίνα, βαθύτερη ύφεση

Η πανδημία του κορωνοϊού δεν γνωρίζει σύνορα, αλλά η βλάβη την οποία προκαλεί διαφοροποιείται. Χρησιμοποιώντας τα καθημερινά δεδομένα του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, υπολογίζουμε κατά μέσον όρο τους περιορισμούς που επέβαλαν οι μεγαλύτερες χώρες στον προηγμένο κόσμο για την καταπολέμηση της πανδημίας.

Βάσει αυτών φαίνεται ότι όσες χώρες επέβαλαν κατά μέσον όρο αυστηρότερες απαγορεύσεις το πρώτο τρίμηνο, όπως η Γαλλία και η Ιταλία, είχαν σοβαρότερη κάμψη στο ΑΕΠ από όση οι ΗΠΑ, η Βρετανία και η Γερμανία, που είτε άργησαν στην εφαρμογή της καραντίνας είτε αυτή δεν ήταν

τόσο σκληρή, είτε και τα δύο μαζί. Η εξάπλωση του ιού έχει επιβραδυνθεί στην ηπειρωτική Ευρώπη και μάλιστα περισσότερο από όσο στη Βρετανία και στις ΗΠΑ. Για να μπορούσαμε να υπολογίσουμε έναν μέσο όρο περιορισμών εντός του δεύτερου τριμήνου, υποθέσαμε ότι κάθε χώρα σταδιακά έως και τα τέλη Ιουνίου θα έχει αποσύρει τους μισούς από τους υφιστάμενους. Στον ανεπτυγμένο κόσμο το ΑΕΠ θα υποχωρήσει δραστηκότατα το διάστημα Απριλίου - Ιουνίου, τόσο όσο ποτέ πριν σε ειρηνικές περιόδους.

Σε μεγάλο βαθμό το βάθος της ύφεσης στο β' τρίμηνο θα ανταποκρίνεται χονδρικά στην αυ-

στηρότητα των περιορισμών, που θα παραμείνουν εν ισχύ.

Και ενόσω οι καραντίνες θα αίρονται σταδιακά τους προσεχείς μήνες, ορισμένες απαγορεύσεις στις διεθνείς μετακινήσεις και στις μεγάλες δημόσιες εκδηλώσεις ίσως να πρέπει να παραμείνουν και το 2021.

Οι δε κανόνες των κοινωνικών αποστάσεων θα επηρεάσουν και ορισμένες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Παρ' όλα ταύτα, στις περισσότερες περιπτώσεις η προσφορά μπορεί επανέλθει εντός των προσεχών μηνών, αλλά, δυστυχώς, η ζήτηση είναι πιθανόν να υστερήσει. Οι καταναλωτές, φοβισμένοι από την εμπειρία της πανδημίας, δεν θα

είναι πρόθυμοι να ξοδέψουν για ένα διάστημα, ενώ και οι εταιρείες θα επενδύουν λιγότερα από άλλοτε.

Τα στοιχεία από την Κίνα δείχνουν ότι σε ετήσια βάση υπήρξε αύξηση στη βιομηχανική παραγωγή 3,9% τον Απρίλιο, αλλά πτώση κατά 7,5% στις λιανικές πωλήσεις, και αυτό είναι το μοντέλο το οποίο αναμένουμε και στον ανεπτυγμένο κόσμο.

Παρά κάποιες αρχικές ευνοϊκές εξελίξεις στην παραγωγή, οι οποίες θα παρατηρηθούν στους βαρύτερα πληγέντες κλάδους, αφού του ενεργοποιηθεί ξανά η προσφορά, θα χρειασθεί περίπου δύο χρόνια το ΑΕΠ από τη δραστηκή πτώση του δεύτερου τριμήνου

να ανέλθει στα προ πανδημίας επίπεδα στα τέλη του 2019. Πάντως, εν κατακλείδι, υπάρχει ένας κίνδυνος. Ενώ στη Βρετανία αιρούνται μόνον πολύ προσεκτικά οι περιορισμοί, στις ΗΠΑ έχουν ήδη χαλαρώσει, αν και δεν έχουν ακόμα σταθεροποιηθεί τα κρούσματα, όπως στην ηπειρωτική Ευρώπη. Εάν επιστρέψει με ένα άσχημο δεύτερο κύμα ο ιός, τότε η εκ νέου επιβολή καραντίνας θα έχει πολύ σοβαρό αντίκτυπο στις οικονομικές προοπτικές και στις διεθνείς κεφαλαιαγορές – αλλά δεν νομίζουμε πως θα γίνει κάτι τέτοιο.

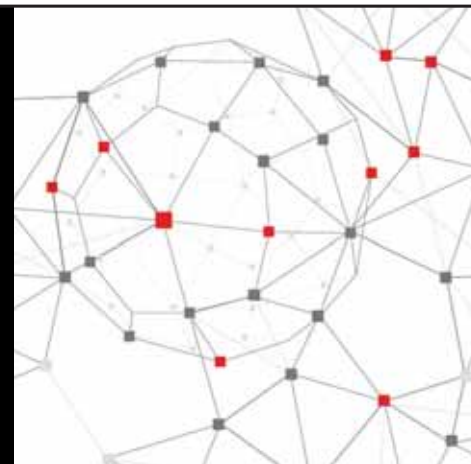
* Ο κ. Holger Schmieding είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Live webcast

COVID-19 Impact & the day after: Restart & beyond

20 May 2020 at 17:00

Please follow the link to register: www.pwc.com.cy/restart-and-beyond

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Η αδυναμία των τραπεζών να διαχειριστούν την κρίση

Με νότα χαριτωμένους επιπολαιότητας, ανερχόμενο στέλεχος ελληνικής τράπεζας, ανακοίνωνε σε τηλεδιάσκεψη το επίτευγμα ότι «τις τρεις πρώτες εβδομάδες του Μαρτίου, στην αρχή των περιοριστικών μέτρων», εκταμίευσε δάνεια ύψους 270 εκατ. ευρώ «σε ενεργειακές εταιρείες», εννοώντας κυρίως εταιρείες που πωλούν ηλεκτρικό ρεύμα.

Θεωρητικά, δηλώνει ευχαριστημένος επειδή κάλυψε ανάγκες ρευστότητας εταιρειών που αγοράζουν «χονδρικούς» ηλεκτρικό ρεύμα και το πωλούν στην λιανική, καθώς οι εισπράξεις τους μειώθηκαν δραματικά. Ωραιότατα. Τώρα να προχωρήσει στην ίδια απόφαση και για χιλιάδες άλλους πελάτες της τράπεζας που αγοράζουν χονδρικούς ρούχα ή παπούτσια ή έπιπλα αλλά έχουν μηδενικές εισπράξεις και

Η ΕΚΤ προσπαθεί να επιλύσει ενδεχόμενο μελλοντικό πρόβλημα, αλλά οι ελληνικές τράπεζες είναι δέσμιες του παρελθόντος, το οποίο παρά τις ενέσεις κρατικών κεφαλαίων δεν έχουν ξεπεράσει. Και τώρα η κρίση σκεπάζει ένα δυσάρεστο πηλικό δίλημμα: Το κράτος πρέπει να στηρίξει εταιρείες που έχουν πρόβλημα προκαλώντας αθέμιτο ανταγωνισμό έναντι άλλων που φρόντισαν να είναι υγιείς και δεν «δικαιούνται» κρατική βοήθεια;

Ακόμα κι αν ξεπεράσουμε την πηλική και περιοριστούμε στην αριθμητική, το πρόβλημα μοιάζει αζεπέραστο. Οι ελληνικές τράπεζες δεν διαθέτουν κεφάλαια για να αυξήσουν τη δανειοδότηση εταιρειών σε περίοδο ύφεσης, οπότε τουλάχιστον 15-20% των νέων δανείων εξελίσσονται σε μη εξυπηρετούμενα. Ακόμα κι αν ήθελαν, δεν μπορούν.

Η Ελλάδα δεν έχει ούτε τη δυνατότητα να κρατικοποιήσει μη εξυπηρετούμενα τραπεζικά δάνεια, λύση που επιλέγουν άλλες χώρες, καθώς το δημόσιο χρέος είναι ήδη υψηλό.

Κι όμως, η ουσιαστική απάντηση στα ερωτήματα ήρθε από απροσδόκητη κατεύθυνση. Ο πρόεδρος του ΣΕΒ Θ. Φέσσας δηλώνει ότι «υπάρχουν επιχειρήσεις που μπορούν, οφείλουν και πρέπει να επενδύσουν». «Είναι καλύτερο, να έχουμε μικρότερα κέρδη, παρά να ωφεληθούμε προσωρινά και να χάσουμε την προοπτική», προσέθεσε απορρίπτοντας το κοντόφθαλμο κυνήγι του καλύτερου τρίμηνου.

Αυτή η μακρο-οπτική μπορεί να σώσει την οικονομία, την απασχόληση, το μέλλον. Να χρηματοδοτηθούν εταιρείες που είναι βιώσιμες και κυρίως επιχειρήσεις που επενδύουν, είτε αγοράζοντας αδύναμες εταιρείες είτε δημιουργώντας νέες δραστηριότητες.

Η τραπεζική χρηματοδότηση δεν μπορεί να καλύψει όλα τα αιτήματα, ούτε με κρατική εγγύηση που δίνεται για το 40% των δανείων και φυσικά δεν επαρκεί για να καλύψει την αγορά.

Σωστά, οι ανάγκες διαβίωσης του πληθυσμού αντιμετωπίζονται με την άμεση διανομή επιδομάτων, αλλά η αποτελεσματική επανεκκίνηση της οικονομίας μπορεί να επιτευχθεί με επιλογές μακράς προοπτικής. Με δραστηριότητες που θα συνεχίσουν να υπάρχουν.

ΔΗΚΤΗΣ

Ζητείται λογική

Έκκληση προς την αντιπολίτευση να «λογικευτεί» απηύθυνε ο ΥΠΟΙΚ σχολιάζοντας την κατάσταση που δημιουργείται σε σχέση με το νομοσχέδιο για τις κρατικές εγγυήσεις δανείων προς επιχειρήσεις. Το υπό διαμόρφωση νομοσχέδιο βρίσκεται στην επικαιρότητα και συζητείται για σχεδόν δύο μήνες, με αποτέλεσμα να προκαλείται ένταση και δυσφορία μεταξύ οικονομικών κύκλων.

● ● ● ●

Γερμανική αλληλεγγύη

Η ταξιδιωτική οδηγία που έχει εκδώσει η Γερμανία για όλους τους προορισμούς, αναμένεται πως θα αρθεί πρώτα για τους ευρωπαϊκούς προορισμούς σε ένδειξη ευρωπαϊκής αλληλεγγύης. Σύμφωνα με τον Γερμανό ΥΠΕΕ «η ελευθερία στο ταξίδι, βρίσκεται στα θεμέλια του ευρωπαϊκού εγχειρήματος». Η οδηγία που βρίσκεται σε ισχύ μέχρι τα μέσα Ιουνίου θα επαναξιολογηθεί για κάποιους ευρωπαϊκούς προορισμούς, αναλόγως των υγειονομικών δεδομένων και εφόσον η θετική εξέλιξη των κρουσμάτων σε κάποιες χώρες θα συνεχίσει να ισχύει. Αυτή η εξέλιξη έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Κύπρο μιας και υπάρχουν καλές πιθανότητες να μπορέσει να υποδεχθεί κάποιους Γερμανούς τουρίστες αυτό το καλοκαίρι, αν η εξέλιξη της πορείας των κρουσμάτων συνεχίσει να διατηρείται σε πτωτική τροχιά.

● ● ● ●

Επιπλέον ρευστότητα €170εκ.

Σε €7,5 δισ. ανέρχεται ο συνολικός δανεισμός που έχει ενταχθεί στο σχέδιο αναστολής δόσεων σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Από αυτό το ποσό, το 60% αντιστοιχεί σε επιχειρηματικά δάνεια ενώ το υπόλοιπο 40% σε δάνεια των νοικοκυριών. Τα επηρεαζόμενα δάνεια σε αριθμό ανέρχονται σε περίπου 27.000 λογαριασμούς με το μέσο υπόλοιπο δανείου να υπολογίζεται στις €275.000. Όπως ήταν αναμενόμενο, τη μερίδα του λέοντος έχει ο κλάδος των ξενοδοχείων και της εστίασης, ο οποίος αντιστοιχεί σχεδόν στο ένα πέμπτο του συνόλου. Σύμφωνα με συντηρητικές εκτιμήσεις του ΔΗΚΤΗ, το μέτρο της αναστολής δόσεων από μόνο του ενίσχυσε τη ρευστότητα των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών με ένα ποσό της τάξης των €170 εκ. χωρίς να υπολογίζονται οι δόσεις κεφαλαίου.

● ● ● ●

Χαμηλές προσδοκίες

Σύμφωνα με τον υφυπουργό Τουρισμού, θα πρέπει να αναμένουμε πως θα καταγράψουμε ποσοστό της τάξης του 30% των εσόδων του 2019 τη φετινή καλοκαιρινή περίοδο. Ίδιες εκτιμήσεις φαίνεται να γίνονται και από τους επαγγελματίες της αγοράς. Εκτιμάται, επίσης, ότι οι παράπλευρες τουριστικές υπη-

Α.Ρ.

diktis@kathimerini.com.cy

Προληπτικά μέτρα για την παρεμπόδιση δημιουργίας νέων MEX λαμβάνουν οι τράπεζες

ρεσίες, θα επηρεαστούν σημαντικά εφόσον είναι μεγάλη η πιθανότητα να επιλέξουν οι φετινοί επισκέπτες στη χώρα μας την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη παραμονή τους στο ξενοδοχείο, προκειμένου να μειώσουν στο ελάχιστο τις επαφές τους. Όλοι οι τουριστικοί φο-

ρείς συμφωνούν δίχως άλλο ότι η σημαντικότερη παράμετρος για την προσέλκυση τουριστών κατά τη φετινή περίοδο είναι η διατήρηση του αριθμού των κρουσμάτων σε πολύ χαμηλά επίπεδα καθόλη τη διάρκεια του καλοκαιριού.

● ● ● ●

Παρέμβαση μαμούθ

Στην άλλη άκρη του Ατλαντικού ο Αμερικανός κεντρικός τραπεζίτης κάλεσε την κυβέρνηση να παρέμβει με μεγαλύτερη δημοσιονομική ένεση, αν είναι να «αποφευχθεί μια μακροχρόνια ζημιά στην οικονομία και να διασφαλιστεί μια ισχυρή ανάκαμψη». Μέχρι στιγμής, η κυβέρνηση έχει παρέμβει μέσω ενός πακέτου ύψους 3 τρις. δολαρίων ενώ μόλις προχθές η Βουλή ενέκρινε ένα επιπλέον πακέτο στήριξης ύψους επίσης 3 τρις. δολαρίων. Σύμφωνα με τον Jerome Powell, το 40% των Αμερικανών που αμείβονται με λιγότερα από 40.000 δολάρια ετησίως και προσλήφθηκαν τον Φεβρουάριο, έχασαν τη δουλειά τους τον επόμενο μήνα, από την αρχή της κρίσης η αμερικανική οικονομία «μετρά» 36εκ. λιγότερες θέσεις εργασίας.

● ● ● ●

Κοινωνικό αγαθό

«Κοινωνικό αγαθό» χαρακτήρισε το πολυαναμενόμενο εμβόλιο ενάντια στον κορωνοϊό ο Γάλλος πρόεδρος, ως αντίδραση στην είδηση ότι η γαλλική Sanofi προτίθεται να διαθέσει κατά προτεραιότητα στις ΗΠΑ το εμβόλιο μόλις θα το έχει διαθέσιμο.

Εισβολή φονικής ασιατικής σφήκας απειλεί τις αποικίες μελισσών

ΝΤΕΝΒΕΡ, Κολοράντο. Την προσοχή του κοινού εφιστούν οι ομοσπονδιακές αρχές των ΗΠΑ για την εμφάνιση γιγάντιας σφήκας, η οποία επιτίθεται σε μέλισσα, αποκεφαλίζοντας χιλιάδες μέλισσες. Το τσίμπημα του μεγαλόσωμου εντόμου προκαλεί αφόρητο πόνο σε ανθρώπους που το έχουν υποστεί. «Η ασιατική γιγάντια σφήκα έχει χαρακτηριστεί το πιο δηλητηριώδες και επιφοβό έντομο στον κόσμο. Έχει την ικανότητα να τρομάζει ακόμη και άλλες σφήκες», λέει ο Τίμοθι Λόρενς, εντομολόγος του Πανεπιστημίου της Ουάσιγκτον στις ΒΑ ΗΠΑ. Ασιατικές γιγάντιες σφήκες, που προήλθαν από τη Νότια Κορέα, εντοπίσθηκαν για πρώτη φορά πέρσι στο Βανκούβερ του Καναδά. Κάτοικοι της κομηπόλης Μπλέιν στην αμερικανική πολιτεία της Ουάσιγκτον διαπίστωσαν φέτος την ύπαρξη παρόμοιων εντόμων στην περιοχή τους. Οι νέες σφήκες αποδείχθηκε ότι ανήκαν σε συγγενικό είδος, με προέλευση από την Ιαπωνία. Η εισβολή της γιγάντιας σφήκας μπορεί να αποδειχθεί μοιραία για τους μελισσοουργούς, οι οποίοι μεταφέρουν αυτή την εποχή τα μέλισσα τους στις πολιτείες των ΒΑ ΗΠΑ για να εκμεταλλευθούν την ανθοφορία στις κερασιές, στα βατόμουρα και στις μπλιές. «Παγγελματίες μελισσοουργοί έχουν 300 με 400 μελίσσια στην περιοχή. Θα αποφεύγουν εφεξής την

REUTERS

Η ασιατική γιγάντια σφήκα, μήκους 45 χιλιοστών, έχει μεγάλα μάτια και το κεφάλι της έχει πορτοκαλί χρώμα.

πολιτεία μας αν επιβεβαιωθεί η εισβολή της γιγάντιας σφήκας», λέει στέλεχος των τοπικών υπηρεσιών γεωργίας. Στην Ευρώπη, η ασιατική σφήκα (vespa velutina) συγγενής της γιγάντιας ασιατικής σφήκας (vespa mandalinia), έχει προκαλέσει ζημιές αξίας εκατομμυρίων ευρώ σε σοδειές, μετά την εμφάνισή της στη Γαλλία στις αρχές της δεκαετίας του 2000, εμποδίζοντας τη γονιμοποίηση και αναπαραγωγή πολλών ειδών ανθέων. Η ασιατική γιγάντια σφήκα έχει μήκος 45 χιλιοστών, ενώ το κεφάλι της έχει πορτοκαλί χρώμα και μεγάλα μάτια. «Μοιάζουν σαν να βγήκαν από τις σελίδες κόμικ τρόμου», λέει η Σούζαν Κόουμπι, εντομολόγος του Πανεπιστημίου της Πολιτείας της Ουάσιγκτον. Το τσίμπημα της ασιατικής σφήκας χαρακτηρί-

στηκε από «θύματά» της μαρτυρικό, ενώ τα επιθετικά αυτά έντομα έχουν την ικανότητα να τσιμπήσουν πολλές φορές το θύμα τους. Το κεντρί τους, μήκους έξι χιλιοστών, είναι ικανό να περάσει μέσα από τις προστατευτικές στολές των μελισσοκόμων. Οι σφήκες αυτές γίνονται επιθετικές, εάν απειληθούν οι υπόγειες φωλιές τους ή η πηγή τροφής τους. Το δηλητηριό τους, επτά φορές ισχυρότερο από αυτό της μέλισσας, μπορεί να προκαλέσει αναφυλαξία ή ακόμη και τον θάνατο σε άτομα που δεν είναι αλλεργικά, εάν υποστούν πολλά τσιμπήματα.

Στο τέλος του καλοκαιριού, οι ασιατικές σφήκες εισέρχονται σε φάση «υπερσυγκέντρωσης πρωτεϊνών» και επιτίθενται σε μέλισσα, σκοτώνοντας τις ενήλικες μέλισσες για να φθάσουν στα κουκούλια και στα νεογνά του μελισσιού. Οι σφήκες αφήνουν πίσω τους χιλιάδες αποκεφαλισμένες μέλισσες, χάρη στις επιφοβές δαγκάνες τους. Δέκα τέτοιες σφήκες είναι ικανές να σκοτώσουν 30.000 μέλισσες σε λίγες μόλις ώρες.

Οι σφήκες ενδέχεται να έφθασαν στις ΗΠΑ μέσα σε εμπορευματοκιβώτια από την Ασία, αν και ορισμένοι ειδικοί υποστηρίζουν ότι εισήχθησαν σκόπιμα ως συστατικό για γιατροσόφι που διαδόθηκε μέσω του Ιντερνετ και χρησιμοποιείται από αθλητές του μπόντι-μπίλντινγκ.

Δημιουργικές λύσεις για τη μετά COVID-19 εποχή

Ο,τι μπορούν κάνουν για να προσαρμοστούν στον καιρό της πανδημίας οι επιχειρηματίες κάθε κλάδου. Ανάμεσά τους και όσοι δραστηριοποιούνται στον τομέα της εστίασης, οι οποίοι, άλλωστε, αντιμετωπίζουν δυσειπλута προβλήματα κατά την επανεκκίνηση της δραστηριότητάς τους.

Στην Σουηδία, παρότι δεν εφαρμόσθηκαν περιοριστικά μέτρα, ένα δημιουργικό πρότυπο για τα εστιατόρια του μέλλοντος είναι το «Bord for En» («Τραπέζι για Έναν»), ένα εστιατόριο χωρίς σερβιτόρους, όπου το φαγητό παρουσιάζεται σε ένα όμορφο καλάθι το οποίο μεταφέρεται ανέπαφα από την κουζίνα, με τη βοήθεια ενός συστήματος τροχαλίων. Αποφεύγοντας κάθε ανθρώπινη επαφή, ο πελάτης οδηγείται στο τραπέζι του, σε ένα λιβάδι, με τη βοήθεια ενός σχολιού-οδηγού. Όπως εξηγεί ο δημιουργός του, ο σεφ Ράσμουσ Πέερσον, το πρώτο καλάθι που φθάνει στον πελάτη, μόλις καθίσει στη θέση του, περιέχει ένα ποτό. Η ιδέα γεννήθηκε στον ίδιο και τη σύντροφό του, Λίντα Κάρλσον, όταν, κατά την επίσκεψη των γονέων της, τον Μάρτιο, αναγκάστηκαν να στρώσουν το τραπέζι στην ύπαιθρο και να τους σερβίρουν από το παράθυρο της κουζίνας. Τώρα, η ιδέα αποδεικνύεται εξαιρετικά δημιουργική, καθώς το «Bord for En» είναι

REUTERS

Ζευγάρι στη Σουηδία άνοιξε ένα εστιατόριο ασφαλές έναντι του κορωνοϊού, όπου το φαγητό σερβίρεται σε καλάθι.

Ανέπαφα υπαίθρια εστιατόρια στη Σουηδία, αποστειρωμένοι συρμοί και λαμπτήρες UV στο μετρό της Νέας Υόρκης.

κλεισμένο για ολόκληρο τον Μάιο, ενώ μόνο κάποιες θέσεις είναι διαθέσιμες για Ιούνιο και Ιούλιο. Φυσικά, είναι προετοιμασμένο να δεχθεί πελάτες υπό οποιοσδήποτε καιρικές συνθήκες. Πέρα από τη δημιουργικότητα που θα μας επι-

τρέψει να ζούμε καλύτερα στη μετ-κορωνοϊό καθημερινότητα, ειδικοί και αρμόδιοι φορείς χρησιμοποιούν κάθε δυνατό μέσο προκειμένου να καταπολεμήσουν τον παθογόνο μικροοργανισμό. Ενδεικτική της τάσης, η ανακοίνωση της Μητροπολιτικής Αρχής Μεταφορών της Νέας Υόρκης, σύμφωνα με την οποία θα χρησιμοποιηθεί, σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο Κολούμπια, υπεριώδης ακτινοβολία προκειμένου να αποστειρωθούν ολοκληρωτικά οι συρμοί του μετρό. Από χθες, στους συρμούς του υπογείου τοποθετήθηκαν λαμπτήρες UV, με δυνατότητα εξουδετέρωσης οργανικών υλών σε ανθρώπους και ιούς.

Η ρευστότητα ανησυχεί τους επιχειρηματίες

Τι αναφέρουν για τον απαιτούμενο δανεισμό, τις κρατικές εγγυήσεις, την ανεργία και ποιες οι κινήσεις των τραπεζών

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Με τη σταδιακή άρση του «lock-down», άρα και τη σταδιακή επαναλειτουργία των επιχειρήσεων, αναζητείται ρευστότητα. Μετά το ολικό κλείσιμο των περισσότερων επιχειρήσεων στη χώρα, εκτός βεβαίως των ταχυφαγείων, υπεραγορών, φούρνων και επιχειρήσεων που έχουν υπηρεσίες, η αγορά έχει δείξει σημάδια έλλειψης ρευστότητας, ή έστω να την κρατούν μόνο συγκεκριμένες επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις έχουν σίγουρα στρέψει το βλέμμα τους προς τη Βουλή και το νομοσχέδιο μέσω του οποίου θα μπορέσουν να εξασφαλίσουν δανεισμό με βασικό εγγυητή το κράτος, αλλά και σε τράπεζες. Από τη μία οι διεργασίες για να βρεθεί η χρυσή τομή μεταξύ των κομμάτων και της Κυβέρνησης για την ψήφιση του νομοσχεδίου συνεχίζονται και από την άλλη μερικές μόνο τράπεζες, αντιλαμβάνομενες τη σοβαρότητα της κατάστασης, προσπερνούν τα «γραφειοκρατικά τους γρανάζια» δίνοντας δάνεια για εκπλήρωση των τρεχόντων εξόδων.

Από τη μία οι διεργασίες για να βρεθεί η χρυσή τομή μεταξύ των κομμάτων και της Κυβέρνησης για την ψήφιση του νομοσχεδίου συνεχίζονται και από την άλλη μερικές μόνο τράπεζες, αντιλαμβάνομενες τη σοβαρότητα της κατάστασης, προσπερνούν τα «γραφειοκρατικά τους γρανάζια» δίνοντας δάνεια για εκπλήρωση των τρεχόντων εξόδων.

φωνούν με τις θέσεις των εργοδωτών, ΟΕΒ και ΚΕΒΕ. Πως δηλαδή, η κατάσταση στην κυπριακή οικονομία και στην επιχειρηματική κοινότητα είναι οριακή, με τις απολύσεις στο άμεσο μέλλον λόγω και της μη πλήρους λειτουργίας τους, αλλά λόγω και της έλλειψης ρευστότητας να είναι ένα πολύ πιθανό σενάριο. Όποια και να είναι η πραγματικότητα στην παρούσα φάση, είναι σίγουρα μία ρευστή κατάσταση. Διότι, αλλιώς ήταν τα δεδομένα την περίοδο τέλος Μαρτίου και όλο τον Απρίλιο, αλλιώς από τις 4 Μάη –που άρχισε η σταδιακή χαλάρωση των απαγορεύσεων- και αλλιώς θα είναι από τις 21 του μήνα που θα εφαρμοστεί η δεύτερη φάση της χαλάρωσης. Από την άλλη, η

ΟΕΒ και ΚΕΒΕ αναφέρουν ότι η κατάσταση στην επιχειρηματική κοινότητα είναι οριακή, με τις απολύσεις στο άμεσο μέλλον λόγω της έλλειψης ρευστότητας να είναι ένα πιθανό σενάριο.

ψυχολογία των πολιτών παίζει ένα μεγάλο ρόλο και στη διαμόρφωση των επιχειρηματικών δεδομένων, άρα και στη ρευστότητα που υπάρ-

χει στα ταμεία των επιχειρήσεων, με τα επιδημιολογικά αποτελέσματα των κρουσμάτων που ανακοινώνονται κάθε μέρα να είναι βαρύνουσας σημασίας. Την τελευταία εβδομάδα για παράδειγμα, τα αποτελέσματα των κρουσμάτων που ανακοινώνονται είναι πάρα πολύ καλά και με το επιχειρείν να κερδίζει μέρα με τη μέρα. Το ότι όμως πρέπει να περάσει το νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων όλη η επιχειρηματική κοινότητα, είτε αντιμετωπίζει προβλήματα, είτε όχι, το θεωρεί απαραίτητο. Ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης πάντως μέχρι την περασμένη Παρασκευή τόνιζε ότι οι τροπολογίες των κομμάτων για το εν λόγω νομοσχέδιο είναι ανεφάρμοστες στο

πλαίσιο που έδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ως εκ τούτου, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα η Κυβέρνηση να το αποσύρει σε περίπτωση που το νομοσχέδιο ψηφιστεί, αλλά να περάσουν και πολλές τροπολογίες. Υπάρχουν αρκετές επιχειρήσεις που «κάνουν υπομονή» μέχρι να ψηφιστεί ένα νομοσχέδιο που θα τους δίνει φθινό δανεισμό για να συνεχίσουν τη λειτουργία τους και εάν σημάνει έστω και το τέλος μιας τέτοιας προοπτικής το επιχειρείν περνά σε «αχαρτογράφητα νερά».

Μιλώντας στην «Κ» ο CEO των υπεραγορών ΑΛΦΑ ΜΕΓΑ Γιώργος Θεοδότου, σημείωσε πως στην παρούσα φάση πρόβλημα ρευστότητας πρέπει να αντιμετωπίζουν όλες οι επιχειρήσεις που δεν έχουν αντικείμενο τα τρόφιμα, συμπληρώνοντας πως αν δεν έχουν, ενδεχομένως να αντιμετωπίσουν στο επόμενο διάστημα. Όπως είπε, ο λόγος είναι απλός, ότι υπεραγορές και φούρνοι δεν σταμάτησαν τη λειτουργία τους και υπήρξε αυξημένη επισκεψιμότητα σε αυτές τις επιχειρήσεις.

Βλέπουν ανεργία

Είτε μιλάμε για ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων, είτε όχι, υπάρχουν επιχειρηματίες και δη μεγάλοι παίκτες οι οποίοι προβλέπουν να αυξάνεται αρκετά η ανεργία στην Κύπρο στο επόμενο διάστημα. Μάλιστα, κάποιοι επιχειρηματίες ανέφεραν στην εφημερίδα που όμως δεν θέλησαν να μιλήσουν επωνύμως, ότι η ανεργία θα φτάσει ξανά στα επίπεδα της κρίσης του 2013, δηλαδή στο 16% και με την οικονομία να ανακάμπτει στα μέσα του 2021 και όχι νωρίτερα. Τη θέση για αύξηση της ανεργίας

εξέφρασαν και στο διαδικτυακό συνέδριο της Astrobank την Πέμπτη, με τίτλο «Leadership Insights» δύο «μεγάλοι παίκτες» του κυπριακού επιχειρείν. Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Φώτος Φωτιάδης, Παύλος Φωτιάδης, ανέφερε κατά το συνέδριο ότι θα υπάρξει σημαντική αύξηση της ανεργίας στο επόμενο διάστημα που θα προέλθει από το κλείσιμο μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Όπως είπε, αυτές δυστυχώς δεν θα καταφέρουν να ανταπεξέλθουν στα νέα δεδομένα, ιδίως μετά τον τερματισμό των προγραμμάτων στήριξης της Κυβέρνησης. Θετικό ωστόσο σημείο για τον ίδιο, το πάγωμα των πληρωμών των δόσεων μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2020 και η κατάσταση των δημοσίων οικονομικών που ήταν καλά όταν βρήκε η κρίση την Κύπρο.

Από πλευράς του ιδρυτή και εκτελεστικός πρόεδρος της Medochemie Ανδρέας Πίττας, στο συνέδριο της Astrobank ανέφερε ότι αναμένει και ο ίδιος αύξηση της ανεργίας στην Κύπρο, εκτιμώντας πως θα καθούν θέσεις εργασίας και σε μικρές αλλά και σε μεγάλες επιχειρήσεις. Θετικό σημείο όμως, ότι με την επιβαλλόμενη επιτάχυνση της τεχνολογίας, αναμένει πως θα δημιουργηθούν νέες θέσεις.

Ο τρίτος καλεσμένος του συνεδρίου, ο Διευθύνων Σύμβουλος της Πετρολίνα Ντίνος Λευκαρίτης δεν αναφέρθηκε στα της ανεργίας, αλλά σχολίασε την κίνηση κατά το πρώτο δεκαήμερο χαλάρωσης των μέτρων, λέγοντας πως η ζήτηση ανέβηκε λόγω των ελευθεριών που δόθηκαν στις μετακινήσεις. Όπως είπε, η ζήτηση σε πετρελαιοειδή έφτασε κοντά στο 60% των καταναλώσεων που γίνονται υπό κανονικές συνθήκες.

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανάκλα στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απέριπτο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιπποκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φιλόφων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύντας 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

ΑΡΧΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Εθνική Στρατηγική για Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων 2021 - 2028

Δείτε το προσχέδιο και
καταθέστε τα σχόλια και τις εισηγήσεις σας
στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις
evi.kyprianou@naac.org.cy / info@naac.org.cy

ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ ΣΕ ΑΛΗΘΙΝΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΖΩΗΣ,
ΜΑΚΡΙΑ ΑΠΟ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ

<https://bit.ly/2zwwZ6k>

35 Iosif Hadjiosif and Andreas Avraamides, 1st floor, 2028 Strovolos, Nicosia, Cyprus
Tel.: +357 22442960 / +357 22442972, Fax: +357 22305190
www.naac.org.cy, info@naac.org.cy

Στα στέγαστρα μπήκαν όλοι οι έμποροι κι εμείς είμαστε με τις τέντες μέσα στον ήλιο, αναφέρει η κ. Έλλη Θεοδώρου Παναγιώτου.

Μας άλλαξαν θέσεις και οι επισκέπτες που ψώνιζαν από μας δεν μας βρίσκουν δηλώνει η κ. Μαρούλα Χατζηκλεάνθους.

Δυσφορία παραγωγών από αλλαγές σε λαϊκές

Με αντισηπτικά και μάσκες πωλητές και καταναλωτές -Το πρόβλημα με τα στέγαστρα και οι αποστάσεις μεταξύ των πάγκων

Της **ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ**

Θερμομέτρηση, αποστάσεις μεταξύ των πάγκων των πωλητών, μάσκες και γάντια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά που συνθέτουν το σκηνικό στις λαϊκές αγορές παγκυπρώς, οι οποίες επαναλειτούργησαν στις 4 Μαΐου με τη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων.

Η εποχή του κορωνοϊού έχει επφέρει αλλαγές στο στήσιμο, στον χαρακτήρα που είχαν μέχρι τώρα οι αγορές αλλά και παράπονα από αρκετούς παραγωγούς που προσπαθούν να σταθούν ξανά στα πόδια τους.

Η «Κ» βρέθηκε στην λαϊκή αγορά του Δήμου Στροβόλου, στον χώρο στάθμευσης του ΓΣΠ, και συνομίλησε με παραγωγούς και καταναλωτές που έσπευσαν να κάνουν τα ψώνια τους. Στην είσοδο της αγοράς, υπάλληλος του Δήμου παίρνει τη θερμοκρασία σε όποιον εισέρχεται στον χώρο. Πρόκειται για την πιο εμφανή αλλαγή που καταγράφεται στις λαϊκές αγορές την εποχή του κορωνοϊού.

Αν και ικανοποιημένοι από την προσέλευση των καταναλωτών, αρκετοί παραγωγοί φαίνεται ότι δυσκολεύονται να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα που επέφερε η πανδημία του κορωνοϊού, καθώς οι αποστάσεις που τηρούνται μεταξύ των πάγκων των πωλητών είναι γύρω στα πέντε μέτρα. Κι αυτό γιατί στην συγκεκριμένη αγορά προ κορωνοϊού όλοι οι παραγωγοί και έμποροι μοιράζονταν τον στεγασμένο χώρο. Σήμερα η τήρηση των αποστάσεων έχει βγάλει ορισμένους εκτός στεγαστρών με αποτέλεσμα να υπάρχει δυσφορία.

«Εδώ και 30 χρόνια πάω και στην Λαϊκή Αγορά που βρίσκεται στο

Συμμορφώνονται με τα μέτρα προστασίας πωλητές, έμποροι και καταναλωτές στις λαϊκές αγορές.

ΟΧΙ και έρχομαι κι εδώ. Μας μετακίνησαν την Παρασκευή (15/5). Οι παραγωγοί πρέπει να έχουν προτεραιότητα. Στα στέγαστρα μπήκαν όλοι οι έμποροι κι εμείς είμαστε με τις τέντες μέσα στον ήλιο. Είχαμε το πόστο μας τώρα έρχεται ο κόσμος και δεν μας βρίσκει στη θέση μας», δηλώνει στην «Κ» η κ. Έλλη Θεοδώρου Παναγιώτου.

Όπως υποστηρίζει και η κ. Μαρούλα Χατζηκλεάνθους ο κάθε παραγωγός στην λαϊκή είχε το πόστο του και οι επισκέπτες που ψώνιζαν από συγκεκριμένους παραγωγούς ήξεραν πού ακριβώς να τους βρουν. Με τις αποστάσεις και τις αλλαγές λόγω κορωνοϊού, τα δεδομένα έχουν αλλάξει.

«Θέλουν να έχουμε 5 μέτρα απόσταση μεταξύ μας. Πόση ώρα να κάθεται στον ήλιο;» διερωτάται ο

Από τις 4 Μαΐου διενεργούνται εντατικά επιθεωρήσεις και έλεγχοι στις αγορές, χωρίς όμως να διαπιστωθούν παρατυπίες.

κ. Χρίστος Χάτζιζαρος εκφράζοντας τη δυσάρεσκειά του.

Πάντως ο Προϊστάμενος των Υγειονομικών Υπηρεσιών του Δήμου Στροβόλου, Γιώργος Πολυκάρπου, απαντά στην «Κ» ότι η συγκεκριμένη αγορά είναι η μόνη που διαθέτει στέγαστρα και στέλνει το μήνυμα στους παραγωγούς και τους εμπόρους ότι το πρωτόκολλο θα πρέπει

να τηρηθεί κατά γράμμα. Η ελάχιστη απόσταση μεταξύ των πάγκων των πωλητών θα πρέπει να μην είναι μικρότερη των πέντε (5) μέτρων με τον ενδιάμεσο χώρο κενό -ελεύθερο από αντικείμενα, ξεκαθαρίζει ο κ. Πολυκάρπου.

Αγώνας επιβίωσης

Σε ό,τι αφορά τις δυσκολίες που επέφερε η κρίση του κορωνοϊού, ο κ. Χρίστος Χάτζιζαρος τονίζει ότι όταν οι λαϊκές παρέμειναν κλειστές, οι παραγωγοί αντιμετώπισαν τεράστιο πρόβλημα επιβίωσης. Αρκετοί απ' αυτούς αναγκάστηκαν, όπως ανέφεραν στην «Κ», να πετάξουν στα σκουπίδια την πραγματία τους το χρονικό διάστημα που οι λαϊκές αγορές ήταν κλειστές.

«Πλέον, λόγω των δυσκολιών κατεβάζουμε τις τιμές για να βγάλουμε

το μεροκάματο», αναφέρει ο κ. Χάτζιζαρος.

Αρκεί ν' αναφέρουμε ενδεικτικά ότι οι πατάτες και τα κρεμμύδια πωλούνται γύρω στο 0,50 σεντ το κιλό, ενώ τα αγγουράκια γύρω στα 0,80 σεντ το κιλό. Πρόκειται για πολύ χαμηλές τιμές, τονίζουν οι παραγωγοί. «Από την ημέρα που έκλεισαν τα παζάρια, καταστραφήκαμε. Δίναμε δύο ευρώ την κάσια. Ευτυχώς που άνοιξαν οι λαϊκές. Τώρα ο κόσμος έρχεται, αγοράζει φρέσκα προϊόντα και προσέχει φορώντας μάσκες και γάντια», αναφέρει χαρακτηριστικά η κ. Έλλη από την Παρεκκλησιά η οποία πουλά ντομάτες εδώ και 30 χρόνια σε λαϊκές αγορές της Λεμεσού και της Λευκωσίας.

Οι έλεγχοι και τα μέτρα

Σχετικά με τα μέτρα προστασίας που πρέπει να τηρούνται, από τις 4 Μαΐου μέχρι σήμερα, οι επιθεωρήσεις και οι έλεγχοι εκ μέρους των υπεύθυνων των αγορών παγκύπρια διενεργούνται εντατικά.

Μέχρι στιγμής όπως πληροφορούμαστε παραγωγοί, έμποροι αλλά και καταναλωτές συμμορφώνονται με τα μέτρα ενώ δεν έχουν εκδοθεί εξώδικα.

Στην πιο γνωστή λαϊκή αγορά της Λευκωσίας, αυτήν του ΟΧΙ, η οποία λειτουργεί κάθε Τετάρτη και Σάββατο, οι ευπαθείς ομάδες εξυπηρετούνται μέχρι και τις 10 το πρωί ενώ άτομα με αναπηρίες και καταναλωτές άνω των 60 ετών επιτρέπεται να σταθμεύσουν εντός του χώρου της υπαίθριας αγοράς. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο Δημοτικός Ταμίας του Δήμου Λευκωσίας, Νικόλας Ευσταθίου, όποιος δεν τηρεί τα μέτρα που προνοεί το πρωτόκολλο, δεν έχει θέση στην αγορά. Χρειάζεται σωστή επιτήρηση και

πειθαρχία, τονίζει ο κ. Ευσταθίου. Στη Λεμεσό επίσης λειτουργεί κάθε Τετάρτη και Κυριακή η Λαϊκή Αγορά στα Πολεμίδια και το Σάββατο η Λαϊκή αγορά Επαμεινώνδρα. Ο προϊστάμενος των Υγειονομικών Υπηρεσιών του Δήμου Λεμεσού, Δημήτρης Θεοτίης, δηλώνει ευχαριστημένος με τον βαθμό συμμόρφωσης που επικρατεί στις αγορές της πόλης.

Υπενθυμίζουμε ότι στις ειδικές οδηγίες έχουν λάβει οι υπεύθυνοι των λαϊκών αγορών από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και αφορούν όλους τους εργαζόμενους ανεξάρτητα εάν πρόκειται για τους πωλητές που νοικιάζουν σταθμούς εντός των αγορών, το προσωπικό καθαρισμού, το προσωπικό συντήρησης, το προσωπικό εφοδιασμού των πάγκων καθώς και τους επιθεωρητές/επιτηρητές/διαχειριστές των Λαϊκών Αγορών, συγκαταλέγεται ο έλεγχος στην είσοδο του κοινού στις αγορές ώστε να αποτρέπεται ο συνωστισμός και να μπορεί να τηρείται η αποστασιοποίηση των δύο μέτρων μεταξύ του κοινού κατά την εξυπηρέτηση καθώς και η ύπαρξη αντισηπτικών προς χρήση των πελατών.

Οι χώροι και τα αντικείμενα κοινής χρήσης θα πρέπει να καθαρίζονται συχνά και επιμελώς ενώ όλα τα προϊόντα / τρόφιμα, τα οποία καταναλώνονται ως έχουν (χωρίς ψήσιμο / πλύσιμο / αποψλοίωση), όπως ξηροί καρποί, ψωμί κ.α. προσφέρονται μόνο σε συσκευασίες και όχι χύμα.

Μάλιστα, οι υπεύθυνοι των λαϊκών αγορών προχωρούν σε απολύμανση των χώρων μία ημέρα πριν τη λειτουργία των αγορών και αμέσως μετά το κλείσιμο τους.

Α Ρ Ο Ρ Ο / Του ΑΡΓΥΡΟΥ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Covid 19 και η ευθύνη εργοδότη στην Κύπρο

Η ασθένεια Covid-19 έχει επηρεάσει έναν τεράστιο αριθμό τομέων της παγκόσμιας οικονομίας και βεβαίως κάθε πτυχή της καθημερινότητάς μας. Οι επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού θα είναι ανυπολόγιστες και η ασφαλιστική βιομηχανία, ως πυλώνας διαχείρισης κινδύνου σε κάθε οικονομία, θα βρεθεί, αναμφίβολα, στη γραμμή του πυρός. Τι θα συμβεί, όμως, εάν ένας ασφαλισμένος εκτεθεί στον κορωνοϊό; Το καθήκον του εργοδότη προς κατοχύρωση της προφύλαξης των εργαζομένων του από σωματική βλάβη, θάνατο, ασθένεια ή νόσο, από και κατά τη διάρκεια της απασχόλησής τους, είναι καλά εδραιωμένο στον νόμο, εξάλλου η προστασία των εργαζομένων προφύλασσεται και συνταγματικά. Η ασφάλιση της ευθύνης του εργοδότη, λόγω ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, είναι υποχρεωτική και στη σχετική νομοθεσία αποδίδεται συγκεκριμένη έννοια στους όρους αυτούς. Αρκετά ασφαλιστήρια στην κυπριακή αγορά ακολουθούν αυτούς τους ορισμούς στα λεκτικά τους. Κύριος σκοπός της ασφάλισης αυτής είναι η παροχή χρηματικής προ-

στασίας στον εργοδότη, αφού, σε περιπτώσεις όπου καλείται να πληρώσει αποζημιώσεις στον εργοδοτούμενό του, γίνεται μετάθεση του βάρους αυτού στην ασφαλιστική εταιρεία.

Ο εργοδότης έχει υποχρέωση, που πηγάζει πρωτίστως από το Κοινό Δίκαιο (common law) και από τη νομοθεσία περί ασφάλειας και υγείας στον χώρο της εργασίας, να παρέχει ασφαλή τόπο εργασίας και συνάμα ασφαλές σύστημα εργασίας σε κάθε εργοδοτούμενό του. Τέτοιον καθήκον εκδηλώνεται μέσω της εφαρμογής και λήψης από τον εργοδότη, καταλλήλων μέτρων και προφυλάξεων, στον χώρο εργασίας, αλλά και κατά την εκτέλεση εργασίας, που σκοπό έχουν τη διαφύλαξη της ασφάλειας και την ελαχιστοποίηση της έκθεσής σε κίνδυνο των εργοδοτούμενων. Όπου εξακριβώνεται παραβίαση των απορροδόντων από τον νόμο ευθυνών του, ο εργοδότης καθίσταται νομικά υπόλογος.

Η ασφάλιση της ευθύνης του εργοδότη για «ατύχημα» ή «επαγγελματική ασθένεια» καθίσταται υποχρεωτική, από τον περί Υποχρεω-

τικής Ασφάλισης της Ευθύνης των Εργοδοτών νόμο του 1989. Στον ορισμό της «επαγγελματικής ασθένειας» γίνεται παραπομπή στον Πίνακα που εκτίθεται στους περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Επαγγελματικές Ασθένειες) Κανονισμούς του 2010 και αν ανατρέπει κανείς στον συγκεκριμένο Πίνακα, θα διαπιστώσει ότι γίνεται ειδική αναφορά σε 43 ασθένειες.

Αρκετά από τα λεκτικά ευθύνων εργοδότη στην Κύπρο ακολουθούν πιστά τη νομοθετική ορολογία και ως αποτέλεσμα υιοθετούν τις συγκεκριμένες έννοιες που αποδίδει η νομοθεσία στους όρους «ατύχημα» και «επαγγελματική ασθένεια». Όπως όμως έχει παρατηρηθεί, υπάρχουν ασθένειες (π.χ. Covid-19, κώφωση, το επαγγελματικό άσθμα και άλλες) που δεν εμπίπτουν στις 43 του σχετικού Πίνακα. Είναι πολύ πιθανόν επομένως να μη συμπεριλαμβάνονται ούτε στην κάλυψη που προσφέρουν κάποια ασφαλιστήρια ευθύνης εργοδότη. Έτσι, ένας αμελής εργοδότης που δεν έχει συμμορφωθεί δεόντως με τις σχετικές κυβερνητικές οδηγίες για προστασία εργοδοτούμενων έναντι του

κορωνοϊού (π.χ. παροχή, χρήση και σωστή απόρριψη μέσων ατομικής προστασίας, τήρηση εμβαδού 8τ.μ. κ.ά.) με αποτέλεσμα να προσβληθεί εργοδοτούμενός του με κορωνοϊό, θα μπορούσε να κληθεί να καταβάλει αποζημιώσεις. Είναι, επίσης, σημαντικό να αναφερθεί εδώ ότι παρόλο που η συγκεκριμένη ασθένεια δεν εμπίπτει στους όρους κάλυψης της ασφαλιστικής σύμβασης, ο εργοδότης παραμένει νομικά υπόλογος για την αμέλεια που έχει επιδείξει. Διαπιστώνεται συνεπώς εδώ ένα επικίνδυνο κενό στην ασφαλιστική κάλυψη που ενδεχομένως να εναποθέτει ένα απροσδόκητο και πιθανώς αβάστακτο οικονομικό βάρος στους ώμους του εργοδότη.

Προτεινόμενες λύσεις είναι: α) η τροποποίηση ασφαλιστικών λεκτικών. Ο νόμος δεν φαίνεται να απαγορεύει την παροχή κάλυψης πέραν των υποχρεωτικών 43 του Πίνακα και έτσι μπορεί να ληφθεί ότι εκείνα που προβλέπονται από τη σχετική νομοθεσία είναι στην ουσία ένα κατώτατο όριο που θέτει ο νόμος. Κατ' ακρίβεια, υπάρχουν λεκτικά στην Κύπρο όπου έχει γίνει υιοθέτηση της αγγλικής πρακτικής

στο θέμα ορισμού της επαγγελματικής ασθένειας. Η πρακτική αυτή έχει ως πυρήνα το γεγονός ότι ο Άγγλος νομοθέτης δεν περιορίζει την έννοια της επαγγελματικής ασθένειας σε μία στήλη 43 ασθενειών, αλλά αντιθέτως, αναφέρεται μόνο σε ασθένεια (disease).

Η προσέγγιση αυτή εγχείρει μια δόση δυναμισμού, πρωτίστως, στο λεκτικό, γιατί επιτρέπει την ερμηνεία των όρων του συμβολαίου με βάση το ευρύτερο πλαίσιο του Αστικού Δικαίου, καθιστώντας έτσι και το ασφαλιστικό προϊόν αρκετά ευέλικτο, γιατί δεν θα δημιουργείται αυτόματα κενό με την εμφάνιση νέας ασθένειας π.χ. Covid-19, αλλά και την ίδια ώρα στο νομικό καθεστώς, γιατί καθίσταται εφικτή η έγκαιρη αναγνώριση και διαχείριση ασθενειών από τον ασφαλιστικό κλάδο, όπως αυτές κάνουν την εμφάνισή τους στον ιατρικό/επιστημονικό ορίζοντα. Άρα, μία σωστή πρόταση θα ήταν η προσαρμογή των ασφαλιστηρίων έτσι ώστε να μην υπάρχει περιορισμός στις 43 ασθένειες.

Άλλη λύση είναι η τροποποίηση των νομοθεσιών περί υποχρεωτικής ασφάλισης. Κατά λογική προέκταση

θα ήταν ωφέλιμη και η προσαρμογή της σχετικής νομοθεσίας, δηλαδή, να τροποποιηθεί ο ορισμός της επαγγελματικής ασθένειας ώστε να περιλαμβάνει κάθε ασθένεια ή νόσο για την οποία ευθύνεται ο εργοδότης.

Κλείνοντας, η ασφάλιση της Ευθύνης Εργοδότη είναι υποχρεωτική διά νόμου. Σκοπός της συγκεκριμένης ασφάλισης είναι η μετατόπιση ενός σημαντικού οικονομικού φορτίου στην ασφαλιστική εταιρεία, προστατεύοντας με αυτόν τον τρόπο τη βιωσιμότητα της επιχείρησης του εργοδότη αλλά εμμέσως και τον εργοδοτούμενο. Η πραγματικότητα είναι όμως ότι σε περιπτώσεις επαγγελματικής ασθένειας, οι πιθανότητες επιτυχίας μιας τέτοιας μετάθεσης περιορίζονται σε 43 ασθένειες και ένας τέτοιος περιορισμός δημιουργεί, σχεδόν αυτόματα, σημαντικά κενά στην ασφαλιστική κάλυψη, όταν εμφανίζονται νέες ασθένειες. Μία πιθανή λύση είναι η αναθεώρηση των ασφαλιστικών συμβολαίων ή ακόμη και της ορολογίας στην σχετική κυπριακή νομοθεσία έτσι ώστε να αρθεί αυτός ο περιορισμός.

Ορατός ο κίνδυνος νέων κόκκινων δανείων

Προειδοποίηση από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό SSM για την περίοδο μετά το τρίτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ύφεση 7,4% για την Κύπρο και έλλειμμα 7% του ΑΕΠ αναμένει το 2020 η Κομισιόν, σύμφωνα με τις εαρινές της προβλέψεις. Αναμένει πως το ΑΕΠ στην Κύπρο αναμένεται να συρρικνωθεί κατά -7,4% του ΑΕΠ το 2020, ενώ το 2021 θα επέλθει ανάπτυξη 6,1%. Το έλλειμμα θα αυξηθεί στο 7% του ΑΕΠ το 2020 ενώ θα περιοριστεί στο 1,8% το 2021. Την ίδια ώρα η EBRD αναμένει για φέτος για την Κύπρο συρρίκνωση της οικονομίας κατά 6% ενώ για το

Αξιολογούνται σε συνεχή βάση οι ευπάθειες των πιστωτικών ιδρυμάτων και ότι αυτή τη φορά τα κεφάλαια και η ρευστότητα των τραπεζών αποτελούν μία μεγάλη γραμμή άμυνας απέναντι στην κρίση, αναφέρει ο SSM.

2021 ανάπτυξη 5%. Στο βασικό της σενάριο, αναμένει το ΑΕΠ να μειωθεί κατά 6% το 2020, με ανάκαμψη 5% το 2021. Συρρίκνωση της οικονομίας όμως από 5% μέχρι 9,7% αναμένει για το 2020 και το Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο παράλληλα εκτιμά ότι το ποσοστό της ανεργίας θα ανέλθει στο 9%, σε σύγκριση με 7,1% το 2019. Αν και η Κυβέρνηση σε συνεργασία με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και τις εγχώριες τράπεζες αποφά-

Αν και η Κυβέρνηση σε συνεργασία με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου αποφάσισαν να παγώσουν οι δόσεις των δανείων των κυπριακών νοικοκυριών μέχρι και το τέλος του χρόνου, κανείς δεν υπόσχεται μετά από την κρίση που έχει δημιουργήσει η πανδημία πως δεν δημιουργηθούν νέα δάνεια.

σισαν στα τέλη Μάρτη να παγώσουν οι δόσεις των δανείων των κυπριακών νοικοκυριών μέχρι και το τέλος του χρόνου, άρα από τα υφιστάμενα δάνεια που εξυπηρετούνταν δεν αναμένεται σε αυτό το διάστημα να δημιουργηθούν κόκκινα δάνεια, κανείς δεν υπόσχεται μετά από την κρίση που έχει δημιουργήσει η πανδημία πως δεν δημιουργηθούν νέα δάνεια. Ο Πρόεδρος του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού SSM, Αντρέα Έντρια, δήλωσε την Παρα-

σκευή σε σχετικό ενημερωτικό δελτίο πως ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ένας από τους σημαντικούς κινδύνους σε μια ύφεση, άρα και είναι ορατή η δημιουργία νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων κατά το τέλος του δεύτερου ή τρίτου τριμήνου του έτους. Στις δηλώσεις περί ΜΕΔ που φυσικά δεν συγκεκριμενοποιούνται μόνο για την Κύπρο, αναφέρει ότι το συνολικό μέγεθος της υποβάθμισης της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού θα εξαρ-

τηθεί σε μεγάλο βαθμό από το βάθος και τη διάρκεια της ύφεσης. Εντούτοις, κατέστησε σαφές πως αξιολογούνται σε συνεχή βάση οι ευπάθειες των πιστωτικών ιδρυμάτων και ότι αυτή τη φορά τα κεφάλαια και η ρευστότητα των τραπεζών αποτελούν μία μεγάλη γραμμή άμυνας απέναντι στην κρίση. Όσον αφορά στην παροχή ρευστότητας από τις τράπεζες, ο ισχυρός άνδρας του SSM τόνισε πως βασικός στόχος των τραπεζών είναι να διασφαλιστεί

πως είναι εις θέση να απορροφούν ζημιές και να παρέχουν δάνεια στην οικονομία.

Εγχώριες τραπεζικές πηγές είχαν σημειώσει στην «Κ» περίπου πριν από ένα μήνα πως ναι μεν τα μέτρα για το πάγωμα των δόσεων των τραπεζών θα αναχαιτίσουν ένα πιθανό κύμα νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων, ωστόσο, μεγάλος εχθρός τους θα ήταν για την μετά περίοδο τα επίπεδα ανεργίας. Όπως είχαν τονίσει οι ίδιες πηγές, ένεκα της δύσκολης ομολογουμένως κατάστασης οι επιχειρηματίες ενδέχεται να προβούν σε απολύσεις και μειώσεις μισθών. Όπως είχαν εξηγήσει, αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να έχει συνέπειες στην οικονομία γενικότερα, μη μπορώντας να εξυπηρετήσουν τα δάνεια τους οι δανειολήπτες μετά την περίοδο χάριτος που τους έχει δοθεί. Οι δηλώσεις αυτές όμως γίνονται σε μια περίοδο που οι οικονομίες είναι είτε κλειστές, είτε ανοικτές μερικώς και δίχως να μπορεί εύκολα να προβλεφθεί πως θα διαμορφωθούν τα δεδομένα από εδώ και πέρα.

Πάγωμα 900 εκατ.

Οι κύπριοι –όπως ήταν αναμενόμενο– αγκάλιασαν το πρόγραμμα του «μορατόριου» των δόσεων, αφού οι πλείστες επιχειρήσεις έχουν αναστείλει μερικώς τις εργασίες τους. Η Κεντρική εντός της εβδομάδας εξέδωσε στοιχεία αναφορικά με το πάγωμα των δόσεων των δανείων σε τράπεζες και εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων. Τα στοιχεία δείχνουν πως 900 εκατ. ευρώ δεν θα καταβληθούν από τους δανειολήπτες μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2020, ενώ η συμβατική αξία των δανείων που αναστάληκαν φτάνει στα 7,39 δισ. ευρώ. Από

αυτά, τα 632 εκατ. ευρώ είναι εταιρικά δάνεια και τα 261 εκατ. ευρώ είναι οικιστικά δάνεια. Τα στοιχεία της Κεντρικής δείχνουν επίσης πως αιτήθηκαν αναστολή περί τους 27.187 δανειολήπτες. Οι 24.266 είναι για τα οικιστικά δάνεια και 2.961 είναι δάνεια επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με στοιχεία που επεξεργάστηκε το ΚΥΠΕ, από τα εταιρικά δάνεια, βάσει των στοιχείων της ΚΤΚ με ημερομηνία αναφοράς 29 Φεβρουαρίου 2020 (ημερομηνία αναφοράς για σκοπούς του διατάγματος), σχεδόν το ένα τρίτο των δανείων για τα οποία ζητήθηκε αναστολή δόσεων αφορά στον τομέα φιλοξενίας και εστίασης με μικτή αξία €1,30 δισ και 384 δανειολήπτες. Ακολουθεί ο τομέας των δραστηριοτήτων ακίνητης ιδιοκτησίας με €910 εκατ. (392 δανειολήπτες), το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με €677,5 εκατ. (745 δανειολήπτες) και οι κατασκευές με μικτή αξία δανείων €453 εκατ. (275 δανειολήπτες). Η αξία των δανείων του τομέα της μεταποίησης για τα οποία ζητήθηκε αναστολή δόσεων ανέρχεται στα €304 εκατ. (308 δανειολήπτες). Ακολουθεί ο τομέας των επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων με €211 εκατ. (209 δανειολήπτες). Ο επόμενος τομέας από πλευράς μικτής αξίας δανείων είναι οι μεταφορές και αποθήκευση με €150 εκατ. (83 δανειολήπτες) με τον τομέα των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικών δραστηριοτήτων να ακολουθεί με €83 εκατ. (69 δανειολήπτες). Στον τομέα της εκπαίδευσης η μικτή αξία των δανείων για τα οποία ζητήθηκε αναβολή δόσεων ανέρχεται στο τέλος Φεβρουαρίου στα €73 εκατ. (58 δανειολήπτες).

kathimerini.com.cy

Η Καθημερινή της Κυριακής στην πόρτα του σπιτιού σας!

Απλά συμπληρώστε τα στοιχεία σας online καθ' όλη τη διάρκεια της βδομάδας ή και την ίδια μέρα της Κυριακής.

Η εφημερίδα σας θα βρίσκεται στην πόρτα σας! Αξίопιστη και Άμεση ενημέρωση στο σπίτι!

Η Καθημερινή της Κυριακής στηρίζοντας τις ευπαθείς ομάδες και όσους αδυνατούν να κυκλοφορήσουν προσφέρει υπηρεσία κατ' οίκον παράδοσης της εφημερίδας στο σπίτι σας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Η αλήθεια είναι στη γνώση.

Τιμή εφημερίδας με την παράδοση 3 ευρώ | Πληρωμή με την παράδοση με contact less card.
Ισχύει πιλοτικά για παράδοση εντός των Δήμων Λευκωσίας, Στροβόλλου, Λακατάμις, Έγκωμης, Αγ. Δομετίου, Αghιαντζάς, Λατσιών.

Ενεργές εκατοντάδες χιλιάδες κρατήσεις από τη Γερμανία

Παραμένουν στα συστήματα των μεγάλων γερμανικών tour operators

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΟΥ**

Ενεργές στα συστήματα των μεγάλων γερμανικών tour operators, αλλά και αεροπορικών εταιρειών και ξενοδόχων ομοίως, παραμένουν μερικές εκατοντάδες χιλιάδες κρατήσεις για τον Ιούλιο, τον Αύγουστο αλλά και τους επόμενους μήνες, οι οποίες δεν έχουν ακυρωθεί.

Σύμφωνα με όσα πληροφορείται η «Κ» από την αγορά των tour operators της Γερμανίας, χώρας που αποτελεί και τη μεγαλύτερη αγορά προέλευσης ταξιδιωτών στην Ελλάδα με βάση την ταξιδιωτική τους δαπάνη (το 2019 διανομήθηκαν στα 2,937 δισεκατομμύρια), μόνο ένα μικρό μέρος από αυτούς τους πελάτες έχει ζητήσει την ακύρωση των κρατήσεων του και την επιστροφή χρημάτων που έχει ήδη καταβάλει.

Πρόκειται για κρατήσεις οι οποίες έγιναν μέχρι και τους πρώτους μήνες του έτους και που, σύμφωνα τόσο με τους tour operators όσο και τους Έλληνες ξενοδόχους, μπορούν να ικανοποιηθούν εφόσον οριστικοποιηθούν οι σχετικές διαδικασίες για το άνοιγμα των συνόρων και επιτραπουν εκ νέου οι πτήσεις μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας.

Αυτός είναι ο ένας λόγος, άλλωστε, που πολλές από τις πτήσεις μεταξύ των δύο χωρών μετά τον Ιούλιο είναι ακόμη ενεργές στα σχετικά πληροφοριακά συστήματα. Ο άλλος είναι ότι ολόκληρη η αλυσίδα του τουρισμού, δηλαδή πράκτορες, αεροπορικές, και ξενοδοχεία, ακολουθούν τακτική

Τουλάχιστον τέσσερις μεγάλοι ελληνικοί ξενοδοχειακοί όμιλοι διαβεβαιώνουν την «Κ» πως έχουν πλήθος ενεργών κρατήσεων τόσο της TUI και της DER Touristik όσο και της Alltours και της FTI GROUP. Πρόκειται για κρατήσεις οι οποίες έγιναν μέχρι και τους πρώτους μήνες του έτους.

Μόνο ένα μικρό μέρος έχει ζητήσει την ακύρωση των κρατήσεων του και την επιστροφή χρημάτων που έχει ήδη καταβάλει.

κυλούμενων ακυρώσεων προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν και τις απαιτήσεις για επιστροφή χρημάτων (ή vouchers για όποιους

επιλέγουν να τα αποδεχθούν).

Αυτό δεν σημαίνει, βέβαια, ότι tour operators και ξενοδοχοί έχουν συμφωνήσει το τι θα γίνει με τις ήδη καταβληθείσες πληρωμές και ακόμη περισσότερα με τις εξοφλήσεις. Ειδικότερα, όπως πληροφορείται η «Κ», οι πράκτορες αξιώνουν, άλλοτε με πιεστικό και άλλοτε με ευγενικό τρόπο, την επιστροφή των προκαταβολών που αφορούν κρατήσεις για τους μήνες που παρέμειναν ή θα παραμείνουν κλειστά τα ξενοδοχεία. Κάποιοι αξιώνουν ακόμη και το σύνολο των προκαταβολών, επικαλούμενοι ασφυξία ρευστότητας,

όπως ακριβώς όμως αντιμετωπίζουν και οι Έλληνες ξενοδόχοι.

Την ίδια ώρα, οι ξενοδοχοί που τυπικά χρησιμοποιούν τις προκαταβολές αυτές ως κεφάλαιο κίνησης για το άνοιγμα των εποχικών ξενοδοχείων, των εποχικών μονάδων (ανακαινίσεις, συντηρήσεις, προμήθειες, προεργασία, εποχικές προσλήψεις κ.λπ.) ζητούν τον συμψηφισμό των προκαταβολών αυτών με τις υποχρεώσεις πρακτόρων για τις κρατήσεις που θα ικανοποιηθούν εφόσον και όταν επιτραπεί η έλευση Γερμανών ταξιδιωτών.

Τώρα, τουλάχιστον τέσσερις μεγάλοι ελληνικοί ξενοδοχειακοί όμιλοι διαβεβαιώνουν την «Κ» πως έχουν πλήθος ενεργών κρατήσεων τόσο της TUI και της DER Touristik, όσο και της Alltours και της FTI GROUP. Πολλοί εξ αυτών αναφέρουν διψήφια ποσοστά αύξησης των κρατήσεων για Ελλάδα κατά τον Ιανουάριο και πριν από αυτόν, σε σύγκριση με τους αντίστοιχους περσινοίς μήνες, η οποία, βέβαια, σε κάποιο βαθμό εξηγείται και από την έξοδο της Thomas Cook από την αγορά. Σε μεγάλο βαθμό, όμως, η χρονιά είχε ξεκινήσει ιδιαίτερα ενθαρρυντικά παρά το γεγονός ότι το 2019 ήταν ένα έτος ρεκόρ. Εξάλλου, κρατήσεις γίνονταν ακόμη και μέχρι τις αρχές Μαρτίου. Επομένως, αν και εφόσον εκτιμηθεί πως μπορούν να ξαναρχίσουν τα ταξίδια, είναι πιθανόν αυτή η ζήτηση να αποτελέσει κλειδί για την αποφυγή των χειρότερων σεναρίων για τη φετινή χρονιά, σημειώνουν κύκλοι της τουριστικής αγοράς.

Τι ζητεί η γερμανική TUI από τα ξενοδοχεία με τα οποία συνεργάζεται

Τον έναν από τους τρεις άξονες επανεκκίνησης του τουρισμού, και συγκεκριμένα τους προορισμούς, προετοιμάζει η TUI, η οποία ανακάλυψε αποτελέσματα για το πρώτο τρίμηνο, τα οποία αναμένεται να είναι απογοητευτικά.

Παρά ταύτα στη σχετική ενημέρωση η έμφαση αναμένεται να δοθεί στο μέλλον και στο πώς θα πραγματοποιεί από εδώ και στο εξής ταξίδια. Με τους άλλους δύο, τις αεροπορικές και το άνοιγμα των συνόρων των χωρών προέλευσης των ταξιδιωτών, ακόμη να εκκρεμούν, έχει αρχίσει να επικοινωνεί τι ζητεί από τους ξενοδόχους. «Εργαστήκαμε μαζί με τους ξενοδόχους για να παρουσιάσουμε μια ολοκληρωμένη πρόταση με συγκεκριμένα υγειονομικά πρωτόκολλα και προϋποθέσεις, ώστε να είμαστε όλοι έτοιμοι για την επόμενη ημέρα της άρσης των ταξιδιωτικών οδηγιών», διαβεβαιώνει την «Κ» ο Γιώργος Δήμας, επικεφαλής της TUI στην Ελλάδα. Ποια είναι αυτά τα πρωτόκολλα; Το check in θα γίνεται ηλεκτρονικά (online) και ανέπαφα.

Στους κοινόχρηστους χώρους (εστιατόρια, διάδρομοι, γυμναστήρια κ.λπ.), τα μέλη του προσωπικού των ξενοδοχείων οφείλουν να τηρούν απόσταση 1,5-2 μ. από τους επισκέπτες. Το προσωπικό των μονάδων θα εργάζεται σε προκαθορισμένες ομάδες και ώρες για να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι από συνωστισμό.

Στα εστιατόρια, πρέπει να γίνει σημαντική μείωση της χωρητικότητας με διασφαλισμένες αποστάσεις 1,5 μέτρου και επέκταση του ωραρίου λειτουργίας τους. Επίσης, θα επιτρέπονται μόνο εκδηλώσεις,

αθλήματα και ψυχαγωγικές δραστηριότητες με μικρό αριθμό συμμετεχόντων, που δεν θα βρίσκονται κοντά (γκολφ ή τένις, αλλά όχι ομαδικά σπορ). Ανάλογα θα προσαρμοστεί η λειτουργία των spa, ενώ οι παιδότοποι θα λειτουργούν με βάση τους κανόνες που ορίζει ο ΕΟΔΥ.

Αυξάνεται επίσης κατακόρυφα ο αριθμός των διανομών αντιπαραπληκτικών. Στον καθαρισμό των δωμάτων απαιτούνται πρωτόκολλα απολύμανσης, που θα προσφέρουν τη μέγιστη δυνατή ασφάλεια. Ζη-

Εκπονεί υγειονομικά πρωτόκολλα για κάθε στάδιο του ταξιδιού και τη διαμονή.

τείται επίσης η μείωση των υπηρεσιών σελφ σέρβις όπως ο μπουφές και σερβίρισμα φαγητών και ποτών από προσωπικό που θα φοράει προστατευτικές μάσκες.

Η TUI δηλώνει πως θα εκπαιδεύσει όλο το προσωπικό των ιδιοκτητών ξενοδοχείων της και πως στέλνει τα σχετικά εγχειρίδια εντός της τρέχουσας εβδομάδας. Έλληνες ξενοδοχοί σημειώνουν πως όλα αυτά που ζητεί η TUI έχουν ήδη υπερκαλυφθεί από τις δικές τους πρόνοιες, αλλά και τους κανονισμούς που προάγουν οι ελληνικές υγειονομικές αρχές.

Δεν αποτελεί έκπληξη, λοιπόν, πως ο επικεφαλής των γερμανικού ομίλου TUI, Φρίντριχ Γκούσεν, χαρακτήρισε την Ελλάδα ως προορισμό καλά προετοιμασμένο για την τουριστική περίοδο.

Η Ελλάδα δεν πρέπει να αρνηθεί το φθηνό χρήμα από τον ESM

Η Ελλάδα δεν πρέπει να πει όχι στο φθηνό χρήμα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM), επισημαίνει η Citigroup σε νέα έκθεσή της, τονίζοντας πως για τη χώρα τα οφέλη ξεπερνούν το πολιτικό κόστος, το οποίο θα είναι έτοιμο και αλλιώς περιορισμένο λόγω των πολύ ευνοϊκών όρων που δεν παραπέμπουν σε μνημόνιο.

Όπως σημειώνει η αμερικανική τράπεζα, το νέο εργαλείο χρηματοοικονομικής βοήθειας του ESM (PCS) θα είναι μια προληπτική πιστωτική γραμμή διαθέσιμη από την 1η Ιουνίου 2020 έως το τέλος του 2022, για ποσά έως 2% του ΑΕΠ του κάθε κράτους-μέλους της Ευρωζώνης, υπό τον όρο ότι τα κεφάλαια θα χρησιμοποιούνται για άμεσες και έμμεσες δαπάνες υγειονομικής περιθάλψης.

Ενώ οι χώρες-δικαιούχοι δεν θα υποβληθούν σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής, θα πρέπει να συμμορφωθούν με τους δημοσιονομικούς κανόνες της Ε.Ε. Η Κομισιόν δημοσίευσε την προηγούμενη εβδομάδα επικαιροποιημένες αναλύσεις βιωσιμότητας του χρέους για όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης, οι οποίες είχαν όλες θετική αξιολόγηση, και αυτό καθιστά όλες τις χώρες επιλέξιμες για το φθηνό χρήμα του ESM.

Χαμηλό επιτόκιο

Η Citi τονίζει ότι οι όροι χρηματοδότησης θα είναι ιδιαίτερα ευνοϊκοί καθώς τα δάνεια του μηχανισμού θα έχουν διάρκεια έως και 10 χρόνια και θα φέρουν επιτόκιο περίπου 10-15 μονάδες βάσης (0,1%-0,15%), ενώ έως το 15% του συνολικού ποσού που διατίθεται για κάθε χώρα μπορεί να εκταμιευτεί κάθε μήνα.

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Citi, η χρήση αυτής της πιστωτικής γραμμής συμφέρει οικονομικά τις εννέα από τις 19 χώρες-μέλη της Ευρωζώνης, με βάση τα τρέχοντα επίπεδα των αποδόσεων των 10ετών κρατικών ομολόγων.

Η Ελλάδα και η Ιταλία, που

Τα δάνεια από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM) θα έχουν διάρκεια έως και 10 χρόνια και θα φέρουν επιτόκιο περίπου 10-15 μονάδες βάσης (0,1%-0,15%), σημειώνει η Citigroup.

Χρήση της πιστωτικής γραμμής αντί πολύ ακριβότερων εκδόσεων ομολόγων συνιστά η Citigroup.

έχουν και το υψηλότερο κόστος δανεισμού, με τις αποδόσεις των 10ετών ομολόγων τους να διαμορφώνονται στο 2,15% και στο 1,86% αντίστοιχα, είναι αυτές που μπορούν να επωφεληθούν περισσότερο, σε όρους εξοικονόμησης κόστους.

Με δεδομένο ότι δεν θα προσφύγουν όλες οι χώρες, καθώς οι αποδόσεις στα 10ετή τους ομολόγα είναι εξαιρετικά χαμηλές ή και αρνητικές, δεν θα χρησιμοποιηθεί ολόκληρο το οπλοστάσιο της πιστωτικής γραμμής του ESM που φτάνει τα 240 δισ. ευρώ, και έτσι υπάρχουν περιθώρια να αυξηθεί το ποσό που θα μπορούν να δανειστούν οι χώρες που τη χρησιμοποιούν, σε ένα δεύτερο στάδιο.

Μεγάλη «ανάσα»

Για χώρες όπως η Ελλάδα, το να αντικατασταθούν οι εκδόσεις ομολόγων με τη χρήση αυτής της πιστωτικής γραμμής (περίπου 3,8 δισ. ευρώ είναι το μερίδιο της Ελλάδας από την PCS, τη στιγμή που ο ΟΔΔΧΧ αναμένεται να αντλήσει τουλάχιστον 3,5 δισ. ευρώ περαιτέρω από τις αγορές φέτος, μετά τα 4,5 δισ. που άντλησε από το 15ετές και το 7ετές) είναι επίσης ένα επιπλέον κίνητρο, καθώς θα προσφέρει σημαντική ανακούφιση στην αγορά ομολόγων καθώς και στο αναμενόμενο μεγάλο έλλειμμα του προϋπολογισμού που προκαλεί η κρίση λόγω της πανδημίας, τονίζει η Citi. Τέλος, όπως αναφέρει, οι πολύ περιορισμένοι όροι που φέρει η πιστωτική γραμμή μειώνουν σημαντικά το πολιτικό κόστος για τις κυβερνήσεις. Το πιο σημαντικό, κατά την άποψη της Citi, είναι πως όσο περισσότερες χώρες προσφύγουν σε αυτήν, τόσο μικρότερο το πιθανό στίγμα και τόσο ισχυρότερο το σήμα μιας συντονισμένης πολιτικής απάντησης.

Μείωση πωλήσεων 50% και «λουκέτα» αναμένει το 2020 η αγορά αυτοκινήτου

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Στο 1/5 των πωλήσεων του περυσινού Απριλίου περιορίστηκαν οι πωλήσεις των καινούργιων επιβατικών αυτοκινήτων τον φετινό Απρίλιο, καθώς όχι μόνο δεν προχώρησαν ιδιώτες και επιχειρήσεις σε αγορές, αλλά ακυρώθηκαν σχεδόν στο σύνολό τους οι παραγγελίες από εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων, τις γνωστές επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου «rent a car». Υπό κανονικές συνθήκες η κατηγορία αυτή αποτελεί περίπου το 1/4 των συνολικών πωλήσεων των αυτοκινήτων και οι παραγγελίες πραγματοποιούνται το τρίμηνο Φεβρουαρίου - Μαρτίου - Απριλίου, που φέτος συνέπεσε με το lockdown όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά σχεδόν σε ολόκληρο τον κόσμο.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε χθες ο Σύνδεσμος Εισαγωγέων Αντιπροσώπων Αυτοκινήτων και Δικύκλων (ΣΕΑΑ), τον Απρίλιο του 2020 ταξινομήθηκαν 2.434 καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα έναντι 12.303 τον Απρίλιο του 2019, καταγράφοντας μείωση 80,2%. Στην πλειονότητά τους, μάλιστα, τα αυτοκίνητα που ταξινομήθηκαν τον Απρίλιο είχαν παραγγελθεί τους προηγούμενους μήνες, πριν από την εξαπλώση του κορωνοϊού και την εμφάνιση κρουσμάτων και στην Ελλάδα.

Με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ-ΣΤΑΤ), τον Απρίλιο του 2020 κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα 653 μεταχειρισμένα, εισαγόμενα από το εξωτερικό επιβατικά αυτοκίνητα, έναντι 5.853 τον Απρίλιο του 2019, καταγράφοντας μείωση 88,8%.

Με τον τουρισμό –με βάση τις εκτιμήσεις για τα έσοδα– να αναμένεται να είναι μειωμένος σε επίπεδα άνω του 50% σε σύγκριση με πέρυσι και τους ιδιώτες, από την πλευρά τους, να διστάζουν να προβούν σε μείζονες αγορές από τον φόβο της απώλειας εργασίας και της μείωσης του διαθέσιμου εισο-

Τον φετινό Απρίλιο ακυρώθηκαν σχεδόν στο σύνολό τους οι παραγγελίες από εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων, τις γνωστές επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου «rent a car».

Οι ταξινομήσεις νέων αυτοκινήτων ήταν τον Απρίλιο μειωμένες κατά 80% σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2019.

δήματος, οι άνθρωποι του κλάδου αυτοκινήτου εκτιμούν ότι οι πωλήσεις στο σύνολο του 2020 θα είναι μειωμένες κατά 50% σε σύγκριση με πέρυσι. Υπενθυμίζεται ότι το 2019 πωλήθηκαν συνολικά 114.007 καινούργια Ι.Χ. και 7.113 εισαγόμενα μεταχειρισμένα.

Δεδομένου ότι ήδη στο πρώτο τετράμηνο του 2020 έχουν πωληθεί 23.824 καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα, αντιλαμβάνεται κάποιος ότι το υπόλοιπο του έτους οι επιχειρήσεις του κλάδου θα έχουν εξαιρετικά περιορισμένο τζίρο.

Ακριβώς για τον λόγο αυτό οι παράγοντες του κλάδου υποστηρίζουν ότι είναι ορατός ο κίνδυ-

νος για έναν νέο γύρο «λουκέτων» στην αγορά, ο οποίος προ κορωνοϊού βρισκόταν μεν σε τροχιά ανάκαμψης, αλλά δεν είχε καταφέρει ακόμη να επανέλθει στα προ μνημονίων επίπεδα. Υπενθυμίζεται ότι το 2008 είχαν πωληθεί 267.242 καινούργια Ι.Χ. και το 2009, 220.548 νέα Ι.Χ. Η βαθιά οικονομική κρίση στην Ελλάδα είχε ως συνέπεια το 2016 να έχουν απομείνει 1.352 καταστήματα - εκθέσεις αυτοκινήτων, από 2.519 το 2008, ενώ χάθηκαν 11.860 θέσεις εργασίας, περισσότερες από τις μισές που είχε ο κλάδος.

Σύμφωνα με πληροφορίες, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις πωλήσεις αυτοκινήτων δεν έχουν ζητήσει κάποια ειδικά μέτρα στήριξης πέραν αυτών που έχουν τεθεί από το σύνολο του επιχειρηματικού κόσμου, όπως είναι, για παράδειγμα, η μείωση του μη μισθολογικού κόστους. Παγίο αίτημα του κλάδου, βεβαίως, το οποίο αποτρά ίσως μεγαλύτερη σημασία στην παρούσα συγκυρία, είναι η καταπολέμηση των φαινομένων απάτης.

Μικρότερη εξάρτηση από τουρισμό και μικρές επιχειρήσεις ζητεί ο ΣΕΒ

Συστίνει αλλαγή παραγωγικού προτύπου για να μην είναι ευάλωτη η οικονομία

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Σε αναδιάρθρωση του παραγωγικού της προτύπου, έτσι ώστε να μην εξαρτάται σε τόσο μεγάλο βαθμό, όσο σήμερα, από τον τουρισμό και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που την καθιστούν ευάλωτη, υποστηρίζει ο ΣΕΒ ότι πρέπει να προχωρήσει η χώρα στη μετά κορωνοϊό εποχή. Στην κατεύθυνση αυτή, υποστηρίζει ότι πρέπει να προχωρήσουν οι μεταρρυθμίσεις και να μειωθεί το μη μισθολογικό και το ενεργειακό κόστος. Στο μηνιαίο δελτίο του περιγράφει το βαρύ πλήγμα που δέχεται η οικονομία της χώρας, επισημαίνοντας τις διαφορές στις εκτιμήσεις μεταξύ της Κομισιόν και της κυβέρνησης, και προειδοποιεί: «Εάν τα πράγματα εξελιχθούν όπως προβλέπει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (υπερδιπλασία μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης) τότε πρέπει η κυβέρνηση να λάβει μέτρα συμβατά με μια πολύ μεγαλύτερη της προβλεπόμενης ύφεση. Και στον βαθμό που η δημοσιονομική πολιτική αδυνατεί να σπικώσει το βάρος της αντιστάθμισης μιας τόσο βαριάς ύφεσης, η οικονομική πολιτική πρέπει να αποκτήσει μεγαλύτερη ευελιξία στην επιδίωξη της να προστατεύσει την απασχόληση, με όσο το δυνατόν μικρότερες απώλειες εισοδήματος».

Με άλλα λόγια, ο ΣΕΒ αναδεικνύει τη σημασία της «ευελιξίας» για τη διατήρηση της απασχόλησης, καθώς αναγνωρίζει ότι οι δυνατότητες του κρατικού προϋπολογισμού είναι περιορισμένες σε σχέση με άλλες χώρες. Η κυβέρνηση κινείται ήδη σε αυτή την κατεύθυνση με το μέτρο της στήριξης των αμοιβών όσων εργαζομένων μεταπέσουν σε καθεστώς μειωμέ-

Η χώρα μας, τονίζει ο ΣΕΒ, αναδείχθηκε ως μία από τις πιο ευάλωτες χώρες της Ευρωζώνης, λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας της οικονομίας (μικρές επιχειρήσεις, υψηλό ποσοστό αυτοαπασχολούμενων, υπερβολική εξάρτηση από τον τουρισμό και το εμπόριο) και των δυσμενών μακροπρόθεσμα δημογραφικών προοπτικών.

νως απασχόλησης, λόγω κρίσης. Μέτρο που θα χρηματοδοτηθεί από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Sure, το οποίο αναμένεται να συζητηθούν οι υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης. Ευελιξία και μεταρρυθμίσεις θεωρεί, άλλωστε, ο ΣΕΒ ότι πρέπει να χαρακτηρίζουν την πολιτική που θα ακολουθηθεί μετά τον κορωνοϊό για την αλλαγή του παραγωγικού προτύπου. Όπως τονίζει, «η Ελλάδα, έχοντας πλέον εφόδιο την πολύ θετική εικόνα που έχει δημιουργηθεί για τη χώρα στο μέτωπο της υγειονομικής κρίσης, αλλά και την πρωτοφανή ευελιξία που έδειξε κατά την προσαρμογή στα νέα δεδομένα, μπορεί να κά-

νει μια σοβαρή προσπάθεια αναδιάρθρωσης του παραγωγικού της προτύπου, στην κατεύθυνση της πολυδιάστατης και βιώσιμης ανάπτυξης, προσελκύοντας τις αντίστοιχες επενδύσεις.

Αυτή η προσπάθεια απαιτεί μεταξύ άλλων μειώσεις του μη μισθολογικού και του ενεργειακού κόστους, όμως πάνω απ' όλα απαιτεί συστηματικές μεταρρυθμίσεις, ώστε να αποκτήσουμε μια εκσυγχρονισμένη και ευέλικτη διοίκηση, αλλά και δημόσιες επενδύσεις που θα ενισχύσουν τις υποδομές και τις δεξιότητες που χρειαζόμαστε στην ψηφιακή εποχή».

Σημειώνεται ότι στην κυβέρ-

νηση επικρατεί προβληματισμός ως προς το πότε πρέπει να προχωρήσει η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, και δεδομένης της μεγάλης δημοσιονομικής πίεσης εξετάζεται να επιδιωχθεί η χρηματοδότηση του μέτρου από το Ταμείο Ανάκαμψης της Ε.Ε., εφόσον εγκριθεί. Το δελτίο που συντάσσει ο Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής του ΣΕΒ (επικεφαλής οικονομολόγος Μιχάλης Μασουράκης) επισημαίνει ότι η συνολική απόκλιση από τους δημοσιονομικούς στόχους του πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% του ΑΕΠ για το 2020 και 2021, θα φτάσει τις 10 ποσοστιαίες μονάδες, με βάση τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Σημειώνει ότι είναι άγνωστη η επίδραση του κορωνοϊού στη βιωσιμότητα του χρέους και τονίζει ότι τα ταμειακά διαθέσιμα που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των αναγκών πρέπει να αναπληρώνονται με νέο δανεισμό. Η χώρα μας, τονίζει το δελτίο, αναδείχθηκε ως μία από τις πιο ευάλωτες χώρες της Ευρωζώνης, λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας της οικονομίας μας (μικρές επιχειρήσεις, υψηλό ποσοστό αυτοαπασχολούμενων, υπερβολική εξάρτηση από τον τουρισμό και το εμπόριο) και των δυσμενών μακροπρόθεσμα δημογραφικών προοπτικών. «Παράλληλα, στη μετά κορωνοϊό εποχή δυσχεραίνεται ακόμη περισσότερο η προσπάθεια προσέλκυσης διεθνών επενδυτικών κεφαλαίων, λόγω της αβεβαιότητας που προκαλεί η αλλαγή καταναλωτικών προτύπων, εργασιακών συνθηκών, η διάθεση για ανάληψη επενδυτικού κινδύνου κ.ο.κ.».

Η αποτελεσματικότητα των πακέτων στήριξης θα κρίνει την ανεργία

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Το μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής που θα εφαρμοστεί το επόμενο διάστημα από την ελληνική κυβέρνηση, η αποτελεσματικότητά του αλλά και οι πιθανές επιπτώσεις που θα έχει μεσοπρόθεσμα το δημοσιονομικό σοκ της πανδημίας στο ρίσκο φερεγγυότητας και στο πιστωτικό ρίσκο του Δημοσίου, θα καθορίσουν και την πορεία της ανεργίας και κατά συνέπεια της ύφεσης. Στο μηνιαίο οικονομικό του δελτίο, το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ (ΙΝΕ ΓΣΕΕ), οι επιστημονικοί συνεργάτες της Συνομοσπονδίας, παρουσιάζει τρία σενάρια. Στο δυσμενές σενάριο που η ύφεση φτάσει στο 10%, η ανεργία θα εκτιναχθεί στο 21,6%, προσεγγίζοντας σημαντικά τις προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Τα δύο επόμενα σενάρια είναι πιο «μετριοπαθή» και προσεγγίζουν τις προβλέψεις της Κομισιόν. Έτσι, σύμφωνα με το ΙΝΕ, στην περίπτωση που η ύφεση είναι 4%, η ανεργία θα αυξηθεί στο 19,02%, ενώ εάν η ύφεση φτάσει στο 7%, τότε η ανεργία θα ανέλθει στο 20,3%.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ διαπιστώνει ότι θα είναι πολύ πιθανό η σημαντική μείωση της απασχόλησης στον κλάδο του εμπορίου, της εστίασης, της παροχής καταλύματος, της αποθήκευσης και των μεταφορών. Μάλιστα, θεωρείται δεδομένο ότι είναι πολύ δύσκολο αυτή η μείωση να αντισταθμιστεί με ενδεχόμενη αύξηση της απασχόλησης σε άλλους κλάδους της οικονομίας.

Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι συγκριτικά με τις άλλες οικονομίες της Ευρωζώνης, το 2019 η Ελλάδα ήταν δεύτερη σε όρους προστιθέμενης αξίας που παράγει ο κλάδος του εμπορίου, της εστίασης, της παροχής καταλύματος, της αποθή-

κευσης και των μεταφορών.

Αντιθέτως, είναι από τις τελευταίες όσον αφορά την παραγωγή προστιθέμενης αξίας στη μεταποίηση. Το ΙΝΕ εκτιμά πως τα αμέσως επόμενα τρίμηνα η ελληνική οικονομία θα βρεθεί σε μια νέα φάση ύφεσης και αντιμέτωπη με τους χρόνιους αναπτυξιακούς, μακροοικονομικούς και δημοσιονομικούς περιορισμούς της. Η επεκτατική αποτελεσματικότητα του μείγματος σε ελλειμματικό δημοσιονομικό ισοζύγιο θα κριθεί από το πόσο στοχευμένη θα είναι η στήριξη της κατανάλωσης και των επενδύσεων ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης α) των νοικοκυριών και ειδικά των πιο ευάλωτων και εκείνων που θα πληγούν περισσότερο από τις συνέπειες της ύφεσης, και β) των επιχειρήσεων που είναι αντιμέτωπες με μεγάλο ρίσκο χρεοκοπίας και αναστολής της λειτουργίας τους. Στην κατεύθυνση αυτή η κατανομή των δημοσιονομικών πόρων και κυρίως οι εξελίξεις στον όγκο της απασχόλησης, στους μισθούς, στο σύστημα προστασίας των εργαζομένων από συλλογικές και κλαδικές συμβάσεις εργασίας θα είναι καθοριστικές σημασίας για τη διάρκεια και την ένταση της ύφεσης και την επιστροφή της ελληνικής οικονομίας στη σταθερότητα και στη μεγέθυνση.

Τέλος, οι μελετητές επισημαίνουν ότι δεν πρέπει να υποτιμηθεί ο κίνδυνος από την επίπτωση που πιθανά θα έχουν μεσοπρόθεσμα το δημοσιονομικό σοκ της πανδημίας και η ένταση της ύφεσης στο ρίσκο φερεγγυότητας και στο πιστωτικό ρίσκο του Δημοσίου και στη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος.

e-αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας για 10 συναλλαγές

Ηλεκτρονικά, χωρίς την υποχρέωση φυσικής παρουσίας, θα μπορούν να λαμβάνουν αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας ελεύθεροι επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενοι και αγρότες, αποφορτίζοντας παράλληλα τις αρμόδιες υπηρεσίες του e-ΕΦΚΑ.

Άμεση εφαρμογή το μέτρο θα έχει σε όσους έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ ως μη μισθωτοί για πρώτη φορά μετά την 1η Ιανουαρίου 2017 ή έχουν υπαχθεί

στην ασφάλιση ως μη μισθωτοί, πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2016, σε ένα εκ των πρώην ταμείων ΟΑ-ΕΕ ή ΟΓΑ και βάσει του σχεδιασμού θα επεκταθεί σταδιακά.

Σύμφωνα με το γενικό έγγραφο του φορέα, εφόσον συντρέχουν οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις, το αποδεικτικό θα εκδίδεται για τις πιο κάτω πράξεις και συναλλαγές: **1.** Εισπραξη εκκαθαρισμένων απαιτήσεων ποσού άνω των 3.000 ευρώ ανά εκκαθαρισμένη απαίτηση.

2. Σύνταξη ή ανανέωση συμβάσεων δανείων άνω των 6.000 ευρώ. **3.** Συμμετοχή σε διαγωνισμούς ανάληψης εκτέλεσης δημοσίων έργων. **4.** Συμμετοχή ως μέλος σε κοινοπραξία ή ως εταίρος σε Ο.Ε., Ε.Ε., ΕΠΕ. **5.** Για την απόκτηση αθλητή. **6.** Για μεταβίβαση μεταχειρισμένων επαγγελματικών αυτοκινήτων, μηχανοκίνητων θαλάσσιων σκαφών άνω των 5 μέτρων, ελικοπτέρων, ανεμοπτερόων, αεροσκαφών και

επαγγελματικών σκαφών αλειας. **7.** Για συμμετοχή εργολάπτ σε δημοπρασία οποιουδήποτε τεχνικού έργου. **8.** Μεταβίβαση ακινήτων λόγω πώλησης, γονικής παροχής ή δωρεάς περιουσίας. **9.** Για σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επί ακινήτου. **10.** Για πώληση Δ.Χ. αυτοκινήτου. Για την έκδοση του απαιτούμενου αποδεικτικού για μη μισθωτούς θα διενεργούνται αυτομα-

τοποιημένοι έλεγχοι με βάση τα εκάστοτε τελευταία επεξεργασμένα στοιχεία των πληροφοριακών συστημάτων του e-ΕΦΚΑ. Ειδικότερα, θα ελέγχεται η ενημερότητα για το σύνολο των δραστηριοτήτων κατά την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος, ως προς: **• Τρέχουσες εισφορές μη μισθωτού.** **• Βεβαιωμένες ή ρυθμιζόμενες στο ΚΕΑΟ εισφορές μη μισθωτού.**

• Οφειλές στη βάση συμψηφισμών. **• Επιπλέον**, ελέγχεται το μητρώο εργοδοτών e-ΕΦΚΑ για τον εντοπισμό εργοδοτικών ιδιοτήτων, προκειμένου να αναζητείται αποδεικτικό ενημερότητας εργοδότη. Βέβαια, το αποδεικτικό θα εκδίδεται ανάλογα με τον σκοπό και το αποτέλεσμα των ελέγχων, εφόσον δεν υφίστανται οφειλές ή, εφόσον υπάρχουν οφειλές, είναι σε ρυθμίση η οποία εξυπηρετείται.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Προκήρυξη Θέσης Εργασίας ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/ΤΡΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΠΟΜΟΧΛΕΥΣΗΣ (Deleveraging)

Η Εταιρεία

Η Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων Λτδ. (ΚΕΔΙΠΕΣ), η οποία εξειδικεύεται στην ανάκτηση και διαχείριση μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, επιθυμεί να προσλάβει έμπειρο άτομο για τη θέση του/της Διευθυντή/τριας Διεύθυνσης Απομόχλευσης, με βάση τη Λευκωσία.

Η Θέση

Η θέση αποτελεί εξαιρετική ευκαιρία εργοδότησης για ένα άτομο με ηγετικό προφίλ και εκτενή σχετική εμπειρία, το οποίο θα παρουσιάζει υψηλά επίπεδα πρωτοβουλίας και θα προϊστάται της Διεύθυνσης Απομόχλευσης, με απώτερο στόχο τη διασφάλιση της ευθυγράμμισης της Διεύθυνσης με την επιχειρηματική στρατηγική της Εταιρείας. Ο Διευθυντής Διεύθυνσης Απομόχλευσης θα αναφέρεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο / Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή της Εταιρείας, θα είναι μέλος της Ανώτερης Διευθυντικής Ομάδας και θα έχει την ευθύνη για την ταχεία και αποτελεσματική απομόχλευση των δανείων και άλλων περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας.

Αρμοδιότητες

Οι βασικές αρμοδιότητες του ατόμου που θα προσληφθεί περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: **• Διαμόρφωση και επίβλεψη εφαρμογής των στρατηγικών και πολιτικών για την απομόχλευση και διάθεση των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας (δανείων, ακινήτων και άλλων επενδύσεων και περιουσιακών στοιχείων), με βάση τις παραμέτρους κινδύνου που έχουν τεθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο.** **• Καθορισμό και υλοποίηση πολιτικής τιτλοποίησης ή / και πώλησης περιουσιακών στοιχείων και χειρισμό θεμάτων που αφορούν τιμολόγηση χαρτοφυλακίων.** **• Καθορισμό πολιτικών υπολογισμού ανακτίσιμης αξίας και πολιτικών πώλησης για το δανειακό χαρτοφυλάκιο και το χαρτοφυλάκιο εμπράγματων περιουσιακών στοιχείων.** **• Παρακολούθηση, μελέτη καθώς και ανάλυση των εξελίξεων της αγοράς ακινήτων και δανείων, με σκοπό την ενημέρωση και υποβολή εισηγήσεων προς τη Διεύθυνση και το Διοικητικό Συμβούλιο, αλλά και τον πιθανό επαναπροσδιορισμό της στρατηγικής και πολιτικών της Εταιρείας, καθώς και τον κατάλληλο χρόνο για την πώληση / τιτλοποίηση περιουσιακών στοιχείων και τον εντοπισμό πιθανών επενδυτών.** **• Σύνταξη και ετοιμασία εκθέσεων για όλους τους τομείς της αρμοδιότητάς του, με στόχο την άμεση ενημέρωση και την υποβολή εισηγήσεων προς τη Διεύθυνση και το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας.** **• Στενή συνεργασία με τον Διευθυντή Διεύθυνσης Παρακολούθησης Χαρτοφυλακίου υπό Διαχείριση για σκοπούς εφαρμογής της Συμφωνίας Επιπέδου Υπηρεσιών (SLA) καθώς και με την υπόλοιπη Διευθυντική Ομάδα.** **• Ευθύνη σχεδιασμού ανάθεσης και επίβλεψης υπηρεσιών σε τρίτα μέρη, όπως συμβούλους στρατηγικής απομόχλευσης, κ.λπ.** **• Ευθύνη επίβλεψης, παροχής καθοδήγησης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού.** **• Οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα του/της ανατεθούν από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο / Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή της ΚΕΔΙΠΕΣ.**

Απαιτούμενα Προσόντα

• Πτυχίο (BA/BSc) στα Οικονομικά / Διοίκηση Επιχειρήσεων / Χρηματοοικονομική Διοίκηση ή άλλο συναφή κλάδο. **• Μεταπτυχιακό (MA/MSc/MBA) στα Οικονομικά / Διοίκηση Επιχειρήσεων / Χρηματοοικονομική Διοίκηση ή άλλο συναφή κλάδο ή / και επαγγελματικό τίτλο σπουδών όπως ACA, ACCA, CPA (ή άλλο αντίστοιχο επαγγελματικό τίτλο σπουδών).** **• Επαγγελματικός τίτλος στα χρηματοοικονομικά όπως CFA ή / και στη διαχείριση κινδύνων θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.** **• Εξαετής (6) εμπειρία στον τομέα διαχείρισης χαρτοφυλακίων που αφορούν δάνεια ή / και ακίνητα ή / και στον τομέα των αναδιρθρώσεων.** **• Τουλάχιστον τρία (3) χρόνια εμπειρίας στην πώληση / απομόχλευση δανείων ή / και ακινήτων.** **• Τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια εμπειρίας σε ανάλογες Διευθυντικές θέσεις.** **• Ευρεία γνώση της σχετικής με τον τομέα νομοθεσίας, καθώς και βέλτιστων πρακτικών.** **• Δεξιότητες καθοδήγησης, ανάπτυξης και διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού.** **• Ομαδικό πνεύμα, με πολύ καλές ικανότητες οικοδόμησης και διαχείρισης διαπροσωπικών σχέσεων.** **• Οργανωτικές ικανότητες και ικανότητα απόδοσης κάτω από στενά χρονοδιαγράμματα.** **• Ισχυρό προσανατολισμό στο αποτέλεσμα, ευελιξία, μεθοδικότητα και πρακτικότητα.** **• Κριτική σκέψη και αναλυτικές δεξιότητες ως προς την αξιολόγηση δεδομένων.** **• Πολύ καλή γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών (MS Office).** **• Πολύ καλή γνώση της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας σε γραπτό και προφορικό λόγο.**

Απολαβές

• Θα προσφερθεί ανταγωνιστικό πακέτο απολαβών αναλόγως προσόντων και πείρας. **• Η διάρκεια της σύμβασης θα είναι για περίοδο τεσσάρων (4) ετών και δύναται να ανανεωθεί για ακόμα τέσσερα (4) έτη.** **• Η εργοδότηση τελεί υπό προϋπόθεση έγκρισης της ικανότητας και καταλληλότητας (fit and proper test) από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.**

Αιτήσεις

Οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι δύνανται να υποβάλουν αίτηση διαδικτυακά μέσω της ιστοσελίδας της Deloitte www.cydeloittecareers.com, επιλέγοντας τη θέση “ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΠΟΜΟΧΛΕΥΣΗΣ (Deleveraging)” το αργότερο μέχρι την **Τετάρτη, 27 Μαΐου 2020.**

Όλες οι αιτήσεις θα τύχουν αυστηρής εμπιστευτικότητας.

Σημειώνεται πως για την πιο πάνω θέση, θα ειδοποιηθούν μόνο οι επιτυχόντες υποψήφιοι.

Η δυνατότητα υποβολής αιτήσεων από τις επιχειρήσεις θα είναι εφικτή μετά την υπογραφή των συμβάσεων με τις τράπεζες, που αναμένεται έως τις 26 Μαΐου, με στόχο το Ταμείο να ενεργοποιηθεί από τις αρχές Ιουνίου.

Κεφάλαια κίνησης σε υγιείς και συνεπείς επιχειρήσεις

Υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν με την εγγύηση του Δημοσίου

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Υγιείς και συνεπείς επιχειρήσεις θα έχουν πρόσβαση σε κεφάλαια κίνησης με την εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου, που θα χρηματοδοτούνται μέσω των τραπεζών και του Ταμείου Εγγυοδοσίας. Το Ταμείο θα λειτουργεί υπό την ομπρέλα της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας και σύμφωνα με την ανακοίνωση της προέδρου και διευθύνουσας συμβούλου της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας κ. Αθηνάς Χατζηπέτρου, «τα κεφάλαια κίνησης θα χορηγούνται με ευνοϊκούς όρους και μειωμένες εξασφαλίσεις».

Όπως αναφέρεται στο σχέδιο σύμβασης με τις τράπεζες, «η εγγύηση του Ταμείου δεν αποσκοπεί στην ενίσχυση της ρευστότητας ή της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία οφείλουν να μετακυλούν το πλεονέκτημα της εγγύησης στις επιχειρήσεις, μέσω της μείωσης της απαίτησης εξασφαλίσεων ή/και της μείωσης του κόστους δανεισμού». Η δυνατότητα υποβολής αιτήσεων από τις επιχειρήσεις θα είναι δυνατή μετά την υπογραφή των συμβάσεων με τις τράπεζες, που αναμένεται έως τις 26 Μαΐου με στόχο το Ταμείο να ενεργοποιηθεί από τις αρχές Ιουνίου.

Ολες οι επιχειρήσεις

Πρόσβαση στη δανειοδότη-

ση θα έχουν όλες οι κατηγορίες επιχειρήσεων, δηλαδή πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες καθώς και μεγάλες επιχειρήσεις ανεξαρτήτως εάν ανήκουν στους πληττόμενους ΚΑΔ που έχει ανακοινώσει το υπουργείο Οικονομικών.

Στο πρόγραμμα δανειοδότησης με εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου θα μπορούν να ενταχθούν επιχειρήσεις από όλους τους κλάδους της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων και των επιχειρήσεων που δραστηριο-

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας θα λειτουργεί υπό την ομπρέλα της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας.

ποιούνται στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων, αλείει και στις υδατοκαλλιέργειες.

Τα χορηγούμενα κεφάλαια θα είναι νέα δάνεια, καθώς όπως προβλέπει η σύμβαση που δόθηκε στις τράπεζες, απαγορεύεται ρητά η αναχρηματοδότηση υφιστάμενων δανείων. Η διάρκεια των δανείων θα είναι 5ετής συμπεριλαμβανομένης και τυχόν περιόδου χάριτος. Όπως προβλέπουν και οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για να μπορεί μια επιχείρηση να δανειοδοτηθεί θα πρέπει:

1. Να είναι συνεπής προς τις υποχρεώσεις τους, δηλαδή να μην έχει δάνεια σε καθυστέρηση μεγαλύτερη του τριμήνου κατά την ημερομηνία της αίτησης ή την 31.12.2019.

2. Να είναι χρηματοοικονομικά υγιής. Με βάση τον κοινοτικό ορισμό μια εταιρεία θεωρείται προβληματική όταν έχει μειώσει την καθαρή της θέση πάνω από το μισό λόγω συσσωρευμένων ζημιών.

3. Να μην εκκρεμεί εις βάρος της εντολή ανάκτησης προηγούμενης παράνομης και ασύμβατης κρατικής ενίσχυσης βάσει αποφάσεως Ε.Ε. ή Δ.ΕΕ.

Το ύψος του χορηγούμενου δανείου δεν μπορεί να υπερβαίνει ένα από τα παρακάτω όρια: **α.** Το διπλάσιο του ετήσιου μισθολογικού κόστους της επιχείρησης για το 2019. Στην περίπτωση επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν μετά την 1η Ιανουαρίου 2019, το ανώτατο δάνειο δεν πρέπει να υπερβαίνει το κατ'εκτίμηση ετήσιο μισθολογικό κόστος για τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας του) ή **β.** το 25% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης κατά το έτος 2019.

γ. Επειτα από τεκμηρίωση και βάσει αιτιολόγησης και σχεδίου που καθορίζει τις ανάγκες ρευστότητας του δικαιούχου, το ποσό του δανείου μπορεί να αυξηθεί πέραν των ανωτέρω ορίων για να καλυφθούν οι ανάγκες ρευστότητας από την ημερομηνία

για χορήγησης του δανείου και για τους επόμενους 18 μήνες για τη μικρομεσαία επιχείρηση και τον αυτοαπασχολούμενο και για τους επόμενους 12 μήνες για μεγάλη επιχείρηση.

Δάνεια έως 7 δισ.

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας ξεκινά με πόρους ύψους 1 δισ. ευρώ κρατικής ενίσχυσης, τα οποία μαζί με τη συμμετοχή των τραπεζών θα μοιχεύσουν συνολικά κεφάλαια 3,5 δισ. ευρώ, ενώ σε δεύτερη φάση οι κρατικοί πόροι μπορούν να φτάσουν έως και τα 2 δισ. ευρώ, κινητοποιώντας αντίστοιχα δάνεια έως και 7 δισ. ευρώ.

Η κρατική εγγύηση καλύπτει το 80% του δανείου προς κάθε επιχείρηση, αλλά στο σύνολο των δανείων που θα δοθούν, η εγγύηση καλύπτει το 30% - 40% ανάλογα με το είδος της επιχείρησης.

Με βάση αυτό τον περιορισμό οι πόροι επιμερίζονται ως εξής:

- 500 εκατ. ευρώ για δάνεια κεφαλαίου κίνησης με ανώτατο όριο εγγύησης «Cap Amount» 40% για λογαριασμό πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και συνολικό ύψος δανείων 1,5 δισ. ευρώ.
- 500 εκατ. ευρώ για δάνεια κεφαλαίου κίνησης με ανώτατο όριο εγγύησης «Cap Amount» 30% για μεγάλες επιχειρήσεις και συνολικό ύψος δανείων 2 δισ. ευρώ.

Δόθηκαν τα πρώτα κρατικά δάνεια σε 8.652 επιχειρήσεις

Το ποσό των 55,5 εκατ. ευρώ πίστωσε το υπουργείο Οικονομικών στους τραπεζικούς λογαριασμούς 8.652 δικαιούχων της επιστρεπτέας προκαταβολής, ενώ η δεύτερη καταβολή θα γίνει την Παρασκευή 15 Μαΐου και οι επόμενες την προσεχή εβδομάδα.

Υπενθυμίζεται ότι το ελάχιστο ποσό ενίσχυσης που θα λάβουν οι δικαιούχοι, σε συνάρτηση με τον αριθμό των εργαζομένων που απασχολούν, ξεκινά από 2.000 ευρώ και φθάνει, κατ'ανώτατο όριο, σε 350.000 ευρώ για επιχειρήσεις που απασχολούν έως 250 άτομα και τις 500.000 ευρώ για επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 250 άτομα.

Οι δικαιούχοι μπορούν, μέσω της πλατφόρμας «myBusinessSupport» στην ιστοσελίδα της ΑΑΔΕ, να ενημερωθούν για το ύψος του ποσού που προεγκρίθηκε για την επιχείρησή τους και για τους ακριβείς όρους ένταξης στο κρατικό δάνειο. Προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία θα πρέπει, έως την Παρασκευή 15 Μαΐου, να συμπληρώσουν και να οριστικοποιήσουν την αίτηση χορήγησης και, σε περίπτωση που επιθυμούν να λάβουν μικρότερο ποσό από αυτό που προεγκρίθηκε, να επι-

λέξουν το τελικό ποσό της άμεσης χρηματοδοτικής ενίσχυσης.

Η ενίσχυση είναι, συνολικώς ή μερικώς, επιστρεπτέα προς το κράτος, ανάλογα και με την πορεία της επιχείρησης, από το 2022, σε 40 ισόποσες τοκοχρεωλυτικές μηνιαίες δόσεις με πολύ χαμηλό επιτόκιο. Επιστημαίνεται ότι οι επιχειρήσεις που θα αξιοποιήσουν το χρηματο-

Στους λογαριασμούς των δικαιούχων πιστώθηκαν 55,5 εκατ.

δοτικό σχήμα της επιστρεπτέας προκαταβολής υποχρεούνται να διατηρήσουν έως την 31η Οκτωβρίου 2020 τον αριθμό των εργαζομένων που απασχολούσαν κατά την 30ή Μαρτίου 2020, βάσει των στοιχείων του συστήματος «Εργάνη». Σημειώνεται ότι τις προερχείς ημέρες θα ακολουθήσει και δεύτερος γύρος επιστρεπτέας προκαταβολής, που θα λαμβάνει υπόψη τα ακαθάριστα έσοδα του Απριλίου και ενδεχομένως του Μαΐου.

ΠΡ. ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Το 33% των εργαζομένων θα μπορούσε να δουλεύει από το σπίτι, λέει το ΚΕΠΕ

Περίπου ένας στους τρεις εργαζομένους θα μπορούσε να εργάζεται από το σπίτι, υποστηρίζει ανάλυση που δημοσίευσε το ΚΕΠΕ, προσθέτοντας ότι αυτό αφορά περισσότερο δουλειές που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως «καλές εργασίες», δηλαδή επιστημονικά επαγγέλματα ή θέσεις στο Δημόσιο, με σχετικά υψηλές αμοιβές.

Χρησιμοποιώντας πρόσφατη μεθοδολογία και με βάση στοιχεία του 2019, το ΚΕΠΕ εκτίμησε συγκεκριμένα ότι η εργασία από το σπίτι αφορά το 32,8% των εργαζομένων στην Ελλάδα ή 1,263 εκατομμύριο εργαζομένους. Σημειώνει ότι το ποσοστό είναι λίγο χαμηλότερο από άλλων ανεπτυγμένων χωρών, αλλά δεν διαφέρει σημαντικά.

Μερικά βασικά συμπεράσματα της ανάλυσης:

- Σχεδόν οι τρεις στους τέσσερις που ανήκουν στις επαγγελματικές κατηγορίες των υπαλλήλων γραφείου, των ανωτέρων διοικητικών και διευθυντικών στελεχών και των επαγγελματιών θα μπορούσαν δυναμικά να εργαστούν από το σπίτι.
- Οι επαγγελματίες αποτελούν την πολυπληθέστερη ομάδα που μπορεί δυναμικά να εργαστεί από το σπίτι. Από 556.000 επαγγελματίες που

μπορούν να δουλέψουν από το σπίτι, το 46% είναι εκπαιδευτικοί, το 20% επαγγελματίες σε επιχειρήσεις και από 15% είναι οι μηχανικοί και οι νομικοί. Οι επαγγελματίες του τομέα υγείας είναι μόλις το 1%.

- Στον αντίποδα, τη χαμηλότερη δυνατότητα εργασίας από το σπίτι έχουν οι χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού (1,3%).
- Η δυνατότητα για εργασία από το σπίτι είναι μεγαλύτερη σε κλάδους με υψηλότερους μισθούς μισθούς.
- Με βάση τη θέση στο επάγγελμα, το υψηλότερο ποσοστό αυτών που θα μπορούσαν να εργαστούν από το σπίτι το εμφανίζουν οι μισθωτοί (38,3%), ακολουθούμενοι από τους αυτοαπασχολούμενους με προσωπικό (εργοδότες) με 32,4%. Στον αντίποδα, οι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό εμφανίζουν χαμηλό ποσοστό (18,9%), γεγονός που συνδέεται με το ότι στην Ελλάδα πολλοί αυτοαπασχολούμενοι είναι αγρότες, τεχνίτες, επιοικευστές, των οποίων η εκτέλεση της εργασίας απαιτεί απομάκρυνση από το σπίτι.
- Η δυνατότητα εργασίας από το σπίτι είναι υψηλότερη για τις γυναίκες (40,2%) έναντι των ανδρών (27,3%).

Εξαπλασιάστηκε ο τζίρος του ηλεκτρονικού εμπορίου το δίμηνο Μαρτίου - Απριλίου

Με ακόμη υψηλότερο ρυθμό σε σύγκριση με τον Μάρτιο κινήθηκε τον Απρίλιο το ηλεκτρονικό εμπόριο στην Ελλάδα, καθώς οι καταναλωτές συνέχισαν να ψωνίζουν από τα ηλεκτρονικά καταστήματα –και μάλιστα όχι μόνο τρόφιμα και φαρμακευτικά είδη–, αφού τα φυσικά λιανεμπορικά καταστήματα ήταν σχεδόν στο σύνολό τους κλειστά με κυβερνητική εντολή.

Σύμφωνα με έρευνα που διενήργησε ο Ελληνικός Σύνδεσμος Ηλεκτρονικού Εμπορίου (GRECA), η δαπάνη για ηλεκτρονικές αγορές αυξήθηκε τον Απρίλιο έως και 171% εβδομαδιαίως σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα του 2019. Υπενθυμίζεται ότι τον Μάρτιο είχε καταγραφεί αύξηση της δαπάνης για ηλεκτρονικές αγορές σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2019 έως και 134%. Το νέο ρεκόρ, η αύξηση δηλαδή κατά 171% των δαπανών για ηλεκτρονικές αγορές, σημειώθηκε την εβδομάδα 20-26 Απριλίου.

Συνολικά, πάντως, τον Απρίλιο

Η δαπάνη για ηλεκτρονικές αγορές αυξήθηκε τον Απρίλιο έως και 171% σε εβδομαδιαία βάση σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα πέρυσι.

καταγράφηκαν πολύ υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου με βάση τα στοιχεία τόσο για την αύξηση των δαπανών όσο και για την αύξηση της επισκεψιμότητας σε ηλεκτρονικά καταστήματα. Την πρώτη εβδομάδα του Απριλίου οι δαπάνες για ηλεκτρονικές αγορές αυξήθηκαν κατά 134%, τη δεύτερη κατά 163%, την τρίτη κατά 134% και την τέταρτη εβδομάδα κατά 171%. Την εβδομάδα που ξεκίνησε στις 27 Απριλίου και ολοκληρώθηκε στις 3 Μαΐου, μία ημέρα δηλαδή πριν από τη σταδιακή επαναλειτουργία των λιανεμπορικών επιχειρή-

Τον Μάιο αναμένεται, αποκλιμάκωση των δαπανών και της επισκεψιμότητας σε ηλεκτρονικά καταστήματα, όμως εκτιμάται ότι δεν θα είναι πολύ μεγάλη.

σεων, η εβδομαδιαία δαπάνη για ηλεκτρονικές αγορές αυξήθηκε κατά 170% σε σύγκριση με την αντίστοιχη εβδομάδα του 2019.

Την εβδομάδα 20-26 Απριλίου 2020 καταγράφηκε και ρεκόρ επισκεψιμότητας στα ηλεκτρονικά καταστήματα. Συγκεκριμένα, η επισκεψιμότητα αυξήθηκε κατά 124% την εβδομάδα αυτή σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Από τα στοιχεία της έρευνας που διενεργεί ο GRECA σε μηνιαία βάση προκύπτει, εξάλλου, ότι ο τζίρος του ηλεκτρονικού εμπορίου εξαπλασιάστηκε από τις αρχές Μαρτίου, λίγες ημέρες δηλαδή μετά την ανακοίνωση των πρώτων επιβεβαιωμένων κρουσμάτων στην Ελλάδα, έως και τη τέλη Απριλίου, σε σύγκριση με το πρώτο δίμηνο του 2020, το διάστημα δηλαδή πριν ο κορωνοϊός χτυπήσει την πόρτα μας και ληφθούν τα έκτακτα μέτρα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από την έρευνα έχουν εξαιρεθεί όλες οι κατηγορίες υπηρεσιών (όπως αε-

ροπορικά εισιτήρια, μουσική, ταινίες, συνδρομές σε παιχνίδια), η κατηγορία αγορών από ηλεκτρονικά σούπερ μάρκετ καθώς και οι ηλεκτρονικές αγορές ειδών κινητής τηλεφωνίας. Η έρευνα έγινε με τη συνεργασία των μηχανών σύγκρισης τιμών BestPrice και Skrutz και την ομάδα eMarket Intelligence της Convert Group. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από 4.451 ηλεκτρονικά καταστήματα με τα οποία συνεργάζεται η Skrutz και από 2.116 ηλεκτρονικά καταστήματα με τα οποία συνεργάζεται η BestPrice.

Τον Μάιο αναμένεται, βεβαίως, αποκλιμάκωση των δαπανών και της επισκεψιμότητας σε ηλεκτρονικά καταστήματα, όμως αυτή εκτιμάται ότι δεν θα είναι πολύ μεγάλη, καθώς ερευνητές και στελέχη της αγοράς συγκλίνουν στην άποψη ότι σημαντική μερίδα των καταναλωτών θα εξακολουθήσουν να κάνουν τις αγορές τους μέσω Διαδικτύου.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Δύσκολη αποστολή στη Ford για τον Χένρι Φορντ

Ο απόγονος του ιδρυτή της εταιρείας καλείται να καθουσιάζει τους επενδυτές

Όταν σε λένε Χένρι Φορντ και είσαι ο απόγονος του Χένρι Φορντ, ενός ανθρώπου που άλλαξε τον ρουτό της Ιστορίας, φέρεις βαρύ φορτίο στις πλάτες σου. Και ο τωρινός Χένρι Φορντ (ο Γ') εργάζεται σκληρά και παραμένει ταπεινός, ώστε να μπορέσει να αντεπεξέλθει σε αυτήν την κληρονομιά.

Η αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία περνάει ακόμη μία κρίση. Λόγω πανδημίας κατέβασε τα ρολά σε εργοστάσια και οι ζημιές διογκώνονται.

Στα 39 του χρόνια ανέλαβε τον καιρό ρόλο να είναι ο σύνδεσμος ανάμεσα στη χειμαζόμενη αυτοκινητοβιομηχανία Ford και στους θορυβημένους επενδυτές. Είναι δηλαδή διευθυντής του τμήματος επικοινωνίας της εταιρείας με τους επενδυτές. Ο Χένρι Φορντ ο Γ' είναι ένας εκ των εκπροσώπων της πέμπτης γενιάς της οικογένειας, μαζί με την εξαδέλφη του,

την 32χρονη Αλεξάνδρα Φορντ Ινγκλντ, που συμμετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας κατασκευής ηλεκτρικών φορτηγών Rivian Automotive, όπου η Ford διατηρεί σημαντικό μερίδιο.

Αξίζει να επισημανθεί ότι από τα 117 χρόνια της ύπαρξης της η Ford τα είκοσι διοικείται από έναν Φορντ. Και αν και αρκετοί αποδίδουν την κακή κατάσταση της αυτοκινητοβιομηχανίας στην ιδρυτική οικογένεια, η τελευταία εκτιμά πως ο Χένρι και η Αλεξάνδρα είναι ό,τι καλύτερο διαθέτει για να συνεχίσει να ασκεί τον έλεγχο. Αμφότεροι είχαν προετοιμαστεί να αναλάβουν διοικητικές θέσεις, απ' ns στιγμής εισήλθαν στην εταιρεία, όπως παρατηρεί ο Τζέφρι Σόνενφελντ, αναπληρωτής κοσμήτορας της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων του Γέιλ. «Αλλά και η γενιά των πατερράδων τους ακολούθησε την ίδια διαδρομή».

Και όλα αυτά συμβαίνουν, ενώ η αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία περνάει ακόμη μία υπαρκτική κρίση. Λόγω πανδημίας κατέβασε τα ρολά στα βιομηχανικά εργοστάσιά της και οι ζημιές διογκώνονται. Χθες διεξήχθη η ετήσια γενική συνέλευση των μετόχων της, στην οποία η

Ο Χένρι Φορντ ο Γ' σπούδασε μαθηματικά και ιστορία και ήταν διευθυντής του τμήματος εταιρικής στρατηγικής πριν αναλάβει προσφάτως το τμήμα επικοινωνίας με τους επενδυτές.

ιδρυτική οικογένεια Φορντ (Ford) εξακολουθεί να κατέχει το 40% σε δικαιώματα ψήφου χάρις σε ειδική κατηγορία μετοχών. Ωστόσο, οι μέτοχοι είχαν προτείνει αλλαγή του καθεστώτος και αφαίρεση των μετοχών με τα εν λόγω προνόμια και αντικατάστασή τους με απλές μετοχές, όπως αναφέρει σε δημοσίευσή του το Bloomberg.

Μία μετοχή θα ισοδυναμεί με μία ψήφο, πρόταση που είχε συζητηθεί και πέρσι και τη στήριξε το 34% των επενδυτών. Επί μακρόν, ορισμένοι επενδυτές ισχυρίζονται πως το εν λόγω προνομιακό καθεστώς στις εισηγμένες εταιρείες αφενός επηρεάζει δυ-

σμενώς την αξία τους, αφετέρου εξασφαλίζει στις ιδρυτικές οικογένειες αδικαιολόγητη εξουσία. «Γι' αυτό δεν έχουμε πλέον βασιλιάδες και βασιλίσσες», λέει ο Νελ Μάινο, αντιπρόεδρος της εταιρείας συμβούλων για την υποστήριξη μετόχων ValueEdge Advisors. «Έχουμε δει σε εταιρείες, όπως είναι η Motorola και η Anheuser Busch, ότι το να δίδεται η σκυτάλη από γενιά σε γενιά δεν είναι αποτελεσματικό».

Το 1999 είχε γίνει πρόεδρος της αυτοκινητοβιομηχανίας ο Μπιλ Φορντ και έκτοτε η τιμή της μετοχής της έχει απολέσει σχεδόν το 91% της αξίας της, ενώ αντι-

στοιχώς την εικοσαετία αυτή ο δείκτης S&P 500 έχει εκτιναχθεί σε ποσοστό 129%. Εντούτοις, παρά τις δυσχερείες της, η Ford δεν πτώχευσε λόγω της κρίσης του 2009, όπως συνέβη με τις άλλες ιστορικές αυτοκινητοβιομηχανίες των ΗΠΑ, την General Motors και την Chrysler. Πέραν τούτου, είναι γνωστό ότι οι Φορντ δεν αναμενγνύονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων μέσα στην εταιρεία, όπως αναφέρει ο Ρομπ ντι Μποφ αναλυτής θεμάτων εταιρικής διακυβέρνησης στην Bloomberg Intelligence. Ο Χένρι Φορντ ο Γ', βέβαια, όπως και η Αλεξάνδρα Φορντ Ινγκλντ απέχουν πολύ από

το να αναλάβουν την ανώτατη διοικητική θέση στον όμιλο, αν την αναλάβουν ποτέ κιόλας. Ο Χένρι, γιος του Εντσελ Φορντ του Β', σπούδασε μαθηματικά και ιστορία και ήταν διευθυντής του τμήματος εταιρικής στρατηγικής πριν αναλάβει προσφάτως το τμήμα επικοινωνίας με τους επενδυτές. Η (πρώτη) εξαδέλφη του Αλεξάνδρα, κόρη του Μπιλ Φορντ, ολοκλήρωσε τις σπουδές της στη βιολογία, στη νευροεπιστήμη, αλλά και στη διοίκηση επιχειρήσεων, εργάστηκε στο λιανεμπόριο και μετά η πρώτη της εργασία στη Ford ήταν στο τμήμα λύσεων για τη μετακίνηση σε πολυπληθείς πόλεις.

Επένδυση της Facebook για ταχύτερο Ίντερνετ στην αφρικανική ήπειρο

Υποβρύχιο καλώδιο 37.000 χιλιομέτρων πρόκειται να κατασκευάσει η Facebook γύρω από την αφρικανική ήπειρο, το οποίο θα αυξήσει την ταχύτητα του Ίντερνετ στην ευρύτερη περιοχή. Το κολλοσσίο έργο θα διαπερνά τις ακτές 23 αφρικανικών χωρών, τη Μέση Ανατολή και την Ευρώπη και θα ολοκληρωθεί με τη συμβολή των China Mobile, Orange, Vodafone, MTN και δύο ακόμα τοπικών δικτύων τηλεπικοινωνιών. Επίσης, η θυγατρική της Nokia, Alcatel, ανέλαβε την κατασκευή του καλωδίου. Σύμφωνα με πηγές που επικαλείται το Bloomberg, η κατασκευή και η πόνηση του καλωδίου θα κοστίσουν σχεδόν 1 δισεκατομμύριο δολάρια, ενώ το έργο πρόκειται να ολοκληρωθεί έως το 2024. Η Facebook προσπάθησε επί πολλά χρόνια να βελτιώσει τη συνδεσιμότητα στην Αφρική, ώστε να εκμεταλλευθεί την υψηλή ζήτηση του νεότερου πληθυσμού για ταχύτερο Ίντερνετ. Παράλληλα, η χρήση και η ζήτηση για έξυπνα κινητά τηλέφωνα αυξάνεται ραγδαία σε πολλές περιοχές της ηπείρου. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Facebook, η Αφρική έχει

Η αυξανόμενη ζήτηση για ταχύτερο Ίντερνετ αποτελεί το βασικό κίνητρο της Facebook.

τον μικρότερο αριθμό συνδεδεμένων χρηστών Ίντερνετ σε σχέση με τις υπόλοιπες ηπείρους. Μάλιστα, ο αμερικανικός τεχνολογικός κολοσσός είχε επιχειρήσει ξανά το 2016 να ενισχύσει το σήμα στην Αφρική μέσω δορυφόρου, ωστόσο ο πύραυλος της SpaceX, ο οποίος έφερε την απαραίτητη τεχνολογία, εξερράγη κατά την απογείωση. Στην ανακοίνωση σχετικά με το έργο, η Facebook υποστήριξε ότι το νέο καλώδιο θα φέρει υψηλότερες ταχύτητες σε σχέση με κάθε άλλο υποβρύχιο καλώδιο της περιοχής. Εξάλλου, τον Ιανουάριο

σημειώθηκαν βλάβες σε δύο υποβρύχια καλώδια και, ως αποτέλεσμα, η ταχύτητα του Ίντερνετ μειώθηκε αισθητά σε τουλάχιστον δώδεκα χώρες της υποσαχάριας Αφρικής. Το έργο είναι «συνέχεια των προσπάθειών μας να επεκτείνουμε τις υποδομές του παγκόσμιου δικτύου. Συνεργαζόμαστε με εταίρους μας σε ολόκληρο τον κόσμο, ώστε να κατασκευάσουμε αρκετά υποβρύχια καλώδια οπτικών ινών, τα οποία ηγούνται της βιομηχανίας όσον αφορά την εμπέλεια, την ταχύτητα και την ευελιξία», όπως τόνισε η Facebook. Η Αφρική έχει βρεθεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος από τους κολοσσούς της Σίλικον Βάλεϊ, καθώς διαβλέπουν τεράστιες ευκαιρίες ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή. Η Google έχει ξεκινήσει ήδη την κατασκευή υποβρύχιου καλωδίου, το οποίο θα συνδέει τις χώρες της Αφρικής με την Ευρώπη. Βέβαια, ο κορωνοϊός θα μπορούσε να καθυστερήσει τα εν λόγω έργα, αφού ο ΠΟΥ προειδοποίησε ότι η Αφρική ενδέχεται να δεχθεί ισχυρά πλήγματα από την πανδημία εάν οι εκάστοτε κυβερνήσεις δεν λάβουν εγκαίρως τα κατάλληλα μέτρα.

Η ανθεκτικότητα επενδύσεων private equity σε περιόδους οικονομικής ύφεσης

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ δεκαετία υπήρξε μια πρωτοφανής ανάπτυξη στον τομέα των ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων (private equity). Τα περισσότερα στοιχεία που διαχειρίζονται τα διάφορα ταμεία ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων έχουν υπερδιπλασιαστεί μετά από την περίοδο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, φθάνοντας σήμερα στο σημείο να διαχειρίζονται περισσότερα στοιχεία άνω των 3,8 τρις δολαρίων. Αναμφισβήτητα, η αγορά του private equity (συμπεριλαμβανομένων και των hedge funds) έχει αναδειχθεί ως ο προτιμότεος επενδυτικός τομέας της δεκαετίας νομισματικής χαλάρωσης που διανύουμε καθώς τα μηδενικά επιτόκια έχουν ωθήσει τους θεσμικούς επενδυτές στην αναζήτηση υψηλότερων αποδόσεων.

Όσο η αγορά ιδιωτικών κεφαλαίων αναπτύσσεται και εξελίσσεται ο θεσμικός τους ρόλος, τόσο περισσότερο προσελκύει κεφάλαια από όλους τους χρηματοοικονομικούς τομείς, όπως ταμεία συντάξεων, ασφαλιστικά ταμεία, τράπεζες κ.α. Τα private equity funds έχουν πλέον αποκτήσει τεράστιο κύρος και απαρτίζονται από διοικητικές ομάδες που έχουν βαθιά γνώση των αγορών στις οποίες δραστηριοποιούνται, εμπειρία και πρόσβαση σε διάφορους κλάδους της οικονομίας.

Ωστόσο, με την εξαπλωση του ιού COVID-19, την αναπόφευκτη επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας και την κατάρρευση των αγορών, έχουμε πλέον εισέλθει σε περίοδο οικονομικής αβεβαιότητας όπου οι προοπτικές ανάπτυξης έχουν καταστεί εξαιρετικά επισφαλείς. Σήμερα βιώνουμε μια επιβραδύνουσα αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ και τις αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με την πιθανότητα διολίσθησης σε μια νέα περίοδο παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης που οφείλεται κυρίως στην αβεβαιότητα που προκύπτει από ποια θα είναι τελικά η διάρκεια της τρέχουσας κρίσης ως αποτέλεσμα της πανδημίας.

Εν αντιθέσει όμως με προηγούμενες περιόδους οικονομικής κρίσης, τα ταμεία ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων είναι σαφώς καλύτερα προετοιμασμένα λόγω των παρακάτω παραμέτρων:

• **Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008-2011** έφερε μεγαλύτερη ευθυγράμμιση μεταξύ επενδυτών και διαχειριστών των ταμείων, επι-

μήκυνε τον επενδυτικό ορίζοντα, επέβαλε πιο αποτελεσματική διασπορά των τοποθετήσεων και προσαρμοστικότητα στις μεταβολές του οικονομικού περιβάλλοντος.

• **Τα ταμεία** κατέχουν διαθέσιμα κεφάλαια άνω των 1,4 τρις δολαρίων που μπορούν να επενδυθούν άμεσα, ενώ έχουν διευρύνει και την πρόσβαση τους σε περισσότερες πηγές χρηματοδότησης με σκοπό να είναι σε θέση να υποστηρίξουν υγιείς εταιρείες με προοπτικές, οι οποίες αντιμετωπίζουν δυσκολίες συνεπεία μακροοικονομικών προκλήσεων.

• **Ο κλάδος** έχει διευρυνθεί και διαφοροποιηθεί με τρόπους που έχουν μεγεθύνει τις αντοχές του, καθώς η αύξηση σε ιδιωτικές πιστώσεις (private debt) τις έχουν καταστήσει βιομηχανία 800 δις δολαρίων, με τη δυνατότητα να χορηγούν μακροπρόθεσμο και ευέλικτο δανεισμό προς ολόκληρο το φάσμα της κεφαλαιουχικής δομής ενός οργανισμού.

• **Τα ταμεία** έχουν επεκτείνει τις λειτουργικές τους δυνατότητες, ενισχύσει την εμπειρογνώμοσύνη τους και διαθέτουν καλύτερη τεχνολογία ανάλυσης δεδομένων για να βρίσκονται σε θέση, όχι μόνο να ανταποκριθούν στις αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, αλλά και να εκμεταλλευτούν τις επενδυτικές ευκαιρίες που θα προκύψουν.

• **Τα ταμεία** έχουν διευρύνει τη δυνατότητα τους στο να συνεπενδύουν και συγχρηματοδοτούν με άλλα ταμεία, κάτι που τους επιτρέπει να διασπείρουν τον κίνδυνο και να αναπροσαρμόζουν τον χαρτοφυλάκιο τους με σκοπό την καλύτερη προσαρμογή στις νέες συνθήκες της αγοράς.

Εν κατακλείδι, οι επενδύσεις σε private equity που κάποτε προσέλκυαν παρά μόνο μια μικρή και εξειδικευμένη κατηγορία επενδυτών, πλέον ένεκα των μακροχρόνιων, μη συσχετισμένων αποδόσεων, έχουν ευρέως αναδειχθεί ως εναλλακτική επιλογή, προσφέροντας ιστορικά ισχυρές ιδιότητες διασποράς σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Ανδρέας Γεωργαλλής
Εκτελεστικός Σύμβουλος
Elements Capital Management

ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΓΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΡΙΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ RESTART ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας ανακοινώνει ότι, γίνονται δεκτές αιτήσεις από Μηχανολόγους Μηχανικούς, για απασχόληση τριών (3) Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου για εκτέλεση καθηκόντων Λειτουργού Βιομηχανικών Εφαρμογών, στην Υπηρεσία Ενέργειας, για τις ανάγκες των τριών ερευνητικών Προγραμμάτων 'RESTART'. Οι προσλήψεις θα γίνουν σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου του 2016 (Ν.70(Ι)/2016). Η ημερομηνία λήξης υποβολής Αιτήσεων είναι η 4η Ιουνίου 2020.

Περισσότερες πληροφορίες και Έντυπα Αιτήσεων βρίσκονται στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Ενέργειας, www.energy.gov.cy, κάτω από τη θεματική «Ανακοινώσεις».

Υπεραμύνεται της πολιτικής των αρνητικών επιτοκίων η ΕΚΤ

Εκτιμά πως ενίσχυσαν τον δανεισμό και έδωσαν ώθηση στην ανάπτυξη

Στη διάρκεια των έξι ετών που έχουν παρέλθει από τον Ιούνιο του 2014, η πολιτική των αρνητικών επιτοκίων δεν έχει επηρεάσει ούτε αρνητικά ούτε θετικά την οικονομική κατάσταση των τραπεζών της Ευρωζώνης. Οι ευρωπαϊκές τράπεζες αποζημιώνονται με πολλούς και διάφορους τρόπους για τη μείωση της κερδοφορίας τους εξαιτίας των αρνητικών επιτοκίων, καθώς τα αρνητικά επιτόκια έχουν ταυτοχρόνως όχι μόνον επιζήμιες παρενέργειες αλλά και ευεργετικό αντίκτυπο. Αυτό υποστηρίζουν τουλάχιστον δύο οικονομολόγοι της ΕΚΤ, οι Μιγκέλ Μπουτσίνχα και Λορέντζο Μπουρλόν, οι οποίοι με σχετική μελέτη τους αναλαμβάνουν να υπερασπισθούν της πολιτικής της τράπεζας.

Ετσι, σε μια στιγμή που η ΕΚΤ βάλλεται από την επιθετική αμφισβήτηση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Καρλσρούης, οι δύο οικονομολόγοι αντικρούουν τις επικρίσεις των ευρωπαϊκών και ιδιαίτερως των γερμανικών τραπεζών πως τα έξι χρόνια των αρνητικών επιτοκίων έχουν πλήξει την κερδοφορία τους.

Όπως συμπεραίνουν σε σχετική μελέτη τους που διέρρευσε στη βρετανική εφημερίδα Financial Times, χάρη στην πολιτική των αρνητικών επιτοκίων, η ευρωπαϊκές τράπεζες καταβάλλουν χαμηλότερους ή και

καθόλου τόκους στις καταθέσεις των πελατών τους και στους ομολογιούχους τους, ενώ τα αρνητικά επιτόκια στις χορηγήσεις τους δίνουν τη δυνατότητα να προβλέπουν μικρότερα ποσά έναντι μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Επωφελούνται, άλλωστε, από την εκτίναξη της ζήτησης για πιστώσεις αφού τα αρνητικά επιτόκια έχουν καταστήσει εξαιρετικά φτηνό τον δανεισμό. Σύμφωνα με την ΕΚΤ, τα αρνητικά επιτόκια έχουν οδηγήσει σε αύξηση του δανεισμού κατά 0,7% ετησίως, έχουν δώσει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη και έχουν ενισχύσει τον πληθωρισμό. Και τέλος, τα αρνητικά επιτόκια αυξάνουν την αξία των ομολόγων που βρίσκονται στα χαρτοφυλάκια των ευρωπαϊκών τραπεζών.

Σύμφωνα με το σχετικό δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας Financial Times, οι οικονομολόγοι της ΕΚΤ υποστηρίζουν πως η αμφιλεγόμενη πολιτική των αρνητικών επιτοκίων δεν έχει ουσιαστικά κανέναν αντίκτυπο στην κερδοφορία των τραπεζών, καθώς τα όφελι εξουδετερώνουν τις επιπτώσεις και, επομένως, τα αρνητικά επιτόκια λειτουργούν ως «γενικά ουδέτερος» παράγων.

Η βρετανική εφημερίδα προειδοποιεί πως η εν λόγω μελέτη θα αιφνιδιάσει τους παράγοντες της

Σε μια περίοδο που βάλλεται από την επιθετική αμφισβήτηση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Καρλσρούης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επιχειρεί να αντικρούσει τις επικρίσεις των ευρωπαϊκών και ιδιαίτερως των γερμανικών τραπεζών για την πολιτική των αρνητικών επιτοκίων.

Σε μελέτη της ΕΚΤ σημειώνεται ότι δεν έχει πλήξει την κερδοφορία των τραπεζών.

τραπεζικής αγοράς και πιθανώς θα προκαλέσει αντιδράσεις. Σημειώτέον ότι δημοσιεύεται σε μια στιγμή που η ΕΚΤ καλείται από το Συνταγματικό Δικαστήριο της Καρλσρούης να δώσει εξηγήσεις για το πρόγραμμα ποσοτικών χαλάρωσης. Η τράπεζα έχει αντιδράσει έντονα στη νέα γερμανική αμφισβήτηση διά στόματος της προέδρου, Κριστίν Λαγκάρντ, ότι είναι «ανεξάρτητος θεσμός, υπόλογος μόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο».

Τα πορίσματα της μελέτης των δύο οικονομολόγων της ενδέχεται, πάντως, να αμφισβητηθούν από

ορισμένα τραπεζικά στελέχη, που παραπονοούνται ότι ο κλάδος τους έχει αναγκαστεί να καταβάλει ποσό ύψους 25 δισ. ευρώ αθροιστικά. Αναφέρονται στα αρνητικά επιτόκια που από τον Ιούνιο του 2014 και μετά αναγκάζονται να καταβάλλουν στην ΕΚΤ οι ευρωπαϊκές τράπεζες για να διατηρούν τα κεφάλαιά τους στα ταμεία της. Πάγιο επιχείρημα των ευρωπαϊκών και ιδιαίτερως των γερμανικών τραπεζών είναι πως η καταβολή αυτών των αρνητικών επιτοκίων διαβρώνει συστηματικά την κερδοφορία τους.

Είναι γεγονός ότι η πολιτική των αρνητικών επιτοκίων αντιστρέφει τη συλλογιστική στην οποία βασίζεται ο χρηματοπιστωτικός τομέας, αφού αναγκάζει τις τράπεζες να πληρώνουν τόκο στην κεντρική τράπεζα αντί να αντλούν κέρδη από τον τόκο που θα τους καταβάλλουν οι δανειολήπτες. Στοχεύει, πάντως,

να εξωθήσει τις τράπεζες να αυξήσουν τον δανεισμό στην πραγματική οικονομία και, παράλληλα, να προσφέρει φθηνό χρήμα σε επιχειρήσεις και καταναλωτές.

Σημειώτέον ότι η πολιτική των αρνητικών επιτοκίων έχει προκαλέσει ακραίες αντιδράσεις στο εσωτερικό της Γερμανίας, με ορισμένους πολιτικούς να επιμένουν πως η ΕΚΤ ζημιώνει τους Γερμανούς μειώνοντας την αξία των αποταμιεύσεών τους. Προ ετών, άλλωστε, ο πρώην υπουργός Οικονομικών, Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, είχε φτάσει στο σημείο να επιρρίψει στην ΕΚΤ και στην πολιτική των αρνητικών επιτοκίων την ευθύνη για την άνοδο του ακροδεξιού μορφώματος Εναλλακτική για τη Γερμανία.

Παράλληλα με τη μελέτη των οικονομολόγων της ΕΚΤ, η βρετανική εφημερίδα αναφέρεται και σε μιαν άλλη μελέτη που εκπόνη-

σαν δύο οικονομολόγοι του Πανεπιστημίου του Πρίνστον, οι Μάρκος Μπρουνμπίερ και Γαν Κόμπι, όπου επισημαίνουν πως πολλές από τις ευεργετικές παρενέργειες των αρνητικών επιτοκίων, όπως για παράδειγμα η ανατίμηση τίτλων στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών, γίνονται αντιληπτές άμεσα ενώ οι επιζήμιες επιπτώσεις έχουν πολύ μεγαλύτερη διάρκεια.

Από την πλευρά της, η ΕΚΤ έχει αναγνωρίσει πως όσο περισσότερο διαρκέσει η περίοδος των αρνητικών επιτοκίων τόσο αυξάνεται ο κίνδυνος ανεπιθύμητων παρενεργειών. Όπως χαρακτηριστικά έχει επισημάνει, «στο υφιστάμενο περιβάλλον της νομισματικής ένωσης, πρέπει να καταγράφουν διαρκώς και πολύ προσεκτικά τον αντίκτυπο των αρνητικών επιτοκίων καθώς εισερχόμεθα βαθύτερα σε αχαρτογράφητες περιοχές».

Αμφισβητούν ευθέως την ποσοτική χαλάρωση οι Γερμανοί δικαστές

Δεν φαίνονται διατεθειμένοι να χαμολώσουν τους τόνους οι δικαστές του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Καρλσρούης και εξακολουθούν να αμφισβητούν την ορθότητα της πολιτικής της ΕΚΤ αλλά και το αλάθητο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Γίνονται μάλιστα επιθετικοί όταν υπεραμύνονται της διαφιλονικούμενης απόφασης που εξέδωσαν την περασμένη εβδομάδα, όταν χαρακτήρισαν το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης (Q.E.) ασύμβατο με τις συνθήκες της Ε.Ε. και κάλεσαν την ΕΚΤ να δώσει εξηγήσεις και να αποδείξει ότι δεν έχει υπερβεί τις αρμοδιότητές της.

«Να μη νομίζει η ΕΚΤ πως είναι το κέντρο του κόσμου». Με την κάθε άλλο παρά μετριοπαθή αυτή δήλωση, ο Πίτερ Χούμπερ, ο οποίος συνέταξε την περασμένη εβδομάδα την επίμαχη απόφαση του δικαστηρίου της Καρλσρούης, έδωσε χθες συνέχεια στην ένταση με την ΕΚΤ. Σε συνέντευξη που παραχώρησε στη γερμανική εφημερίδα Sueddeutsche Zeitung, ο Γερμανός δικαστής φάνηκε πρόθυμος να ρίξει λάδι στη φωτιά

Με δηλώσεις τους, μέλη του Συνταγματικού Δικαστηρίου στρέφονται κατά της πολιτικής της ΕΚΤ.

όταν υπενθύμισε στην τράπεζα ότι «ένας θεσμός όπως η ΕΚΤ, που δεν έχει παρά οριακή δημοκρατική νομιμοποίηση, είναι αποδεκτός μόνον όταν παραμένει προσηλωμένος στις αρμοδιότητές που του έχουν ανατεθεί». Προσέθεσε μάλιστα πως το γερμανικό δικαστήριο δεν ζητάει από την ΕΚΤ τίποτε περισσότερο από το να αποδείξει πως το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης βρίσκεται μέσα στα όρια της αποστολής της. Όπως χαρακτηριστικά τόνισε, «η κεντρική τράπεζα πρέπει να αποδείξει ότι δεν υπερβεί τις αρμοδιότητές της, καθώς η κρίση που αντιμετωπίζει η Ευρώπη δεν της δίνει το δικαίωμα να το κάνει».

Τη σκυτάλη πήρε ο συνάδελφός

«Να μη νομίζει η ΕΚΤ πως είναι το κέντρο του κόσμου», δήλωσε ο Π. Χούμπερ, ο οποίος συνέταξε την απόφαση του δικαστηρίου της Καρλσρούης.

του στο δικαστήριο της Καρλσρούης Αντρέας Φόσκουλε, ο οποίος σε συνέντευξη του στην εφημερίδα Die Zeit τόνισε ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δεν έχει πάντα την τε-

λευταία λέξη. Εξέφρασε, μάλιστα, την άποψη ότι τα εθνικά δικαστήρια μπορούν και πρέπει να παρεμβαίνουν σε κάποιες, «σπάνιες» περιπτώσεις. Σχολιάζοντας μάλιστα

την απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Καρλσρούης, τόνισε πως «είναι για το καλό της Ευρώπης, επειδή ενισχύει το γράμμα του νόμου».

Με την απόφαση που έλαβε στις 5 Μαΐου, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Καρλσρούης στρέφεται όχι μόνον κατά της ΕΚΤ αλλά και κατά του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, που από το 2018 έχει αποφανθεί υπέρ του προγράμματος Q.E., χαρακτηρίζοντάς το συμβατό με τις ευρωπαϊκές συνθήκες. Το κατηγορησε μάλιστα πως υπερβεί τις αρμοδιότητές του όταν αποφάνθηκε υπέρ του προγράμματος της ΕΚΤ. Ανοίγει, όμως, τον ασκό του Αϊόλου, καθώς μπορεί να προκαλέσει αλληλουχία προσφυγών και αγωγών από άλλες χώρες-μέλη εφόσον αμφισβητεί την πρωτοκαθεδρία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, του οποίου οι αποφάσεις ισχύουν στα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Και βέβαια, η ένταση κυοφορεί μιαν άνευ προηγουμένου θεσμική κρίση στους κόλπους της Ε.Ε. αφού η Κομισιόν εξετάζει το ενδεχόμε-

νο να εναγάγει τη Γερμανία για τις παρεμβάσεις των δικαστηρίων της. Σε ό,τι αφορά τους Χούμπερ και Φόσκουλε, είναι οι αρχιτέκτονες της επίμαχης απόφασης της Καρλσρούης. Προέρχονται από διαφορετικό πολιτικό περιβάλλον, καθώς ο Φόσκουλε είναι προοδευτικός και ο Χούμπερ συντηρητικός.

Διαφωνούν μάλιστα ως προς το πώς πρέπει να κατανέμονται οι εξουσίες ανάμεσα στους εθνικούς και στους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Η συνδρομή τους υπήρξε, ωστόσο, καταλυτική, αφού επέτυχαν να συγκεντρώσουν την αναγκαία πλειοψηφία στην επιτροπή των οκτώ δικαστών που εξέδωσε την επίμαχη απόφαση. Ήταν, άλλωστε, οι ίδιοι που έχουν κατά καιρούς ενορκηστρώσει την επιφυλακτική τοποθέτηση του Συνταγματικού Δικαστηρίου σε πολλά ζητήματα σχετικά με την ευρωπαϊκή ενοποίηση. Ποτέ ως τώρα, όμως, δεν είχαν φτάσει να οδηγήσουν το γερμανικό δικαστήριο σε μια αρνητική απόφαση. Ποτέ, μέχρι την προηγούμενη εβδομάδα.

Βαθιά ύφεση έως και 14% φέτος στη Βρετανία

Σε δεινή θέση έχει περιέλθει η βρετανική οικονομία, με τον υπουργό Οικονομικών Ρίσι Σουνάκ να προειδοποιεί πως η χώρα διολισθαίνει σε μεγάλη ύφεση, μετά και τα τελευταία στοιχεία για την πορεία της οικονομίας. Πρόσφατη έκθεση κατέδειξε ότι η οικονομία συρρικνώθηκε 6% τον περασμένο Μάρτιο, ενώ μέσα στο πρώτο τρίμηνο το βρετανικό ΑΕΠ μειώθηκε κατά 2%. Σύμφωνα με δημοσίευμα του Bloomberg, η ύφεση που καταγράφηκε τον Μάρτιο δεν αντιπροσωπεύει παρά ένα μικρό μέρος της ζημίας που επέφεραν τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν λόγω της επέλασης του ιού.

Μάλιστα, η Τράπεζα της Αγγλίας προβλέπει μια άνευ προηγουμένου συρρίκνωση της βρετανικής οικονομίας κατά 25% το τρέχον τρίμηνο, που είναι και η βαθύτερη ύφεση των

Τον Μάρτιο ο κλάδος του τουρισμού σημείωσε πτώση 50% και των αερομεταφορών 44%.

τελευταίων αιώνων. Την ίδια στιγμή, οι απώλειες του ΑΕΠ για το σύνολο του έτους υπολογίζονται στο 14%. Ανησυχία επικρατεί και για τις επιπτώσεις μιας παρατεταμένης ύφεσης, καθώς αυτή θα αυξήσει τα ποσοστά φτώχειας και θα αποδειχθεί άκρως επιζήμια για τον βρετανικό λαό, που έχει θρηνήσει ήδη αρκετά θύματα. Το Ηνωμένο Βασίλειο είναι η δεύτερη κατά σειρά χώρα παγκοσμίως με τον μεγαλύτερο αριθμό νεκρών από τον κορωνοϊό.

Η αναστολή της οικονομικής

δραστηριότητας τον Μάρτιο επηρέασε αρνητικά όλους τους κλάδους της βρετανικής οικονομίας, με εκείνον των υπηρεσιών να έχει υποστεί σφοδρό πλήγμα. Ο κλάδος του τουρισμού και των ταξιδιών σημείωσε πτώση 50%, εκείνος της διαμονής συρρικνώθηκε έως και 46%, ενώ οι αερομεταφορές 44%. Πλήγμα, όμως, έχουν υποστεί τόσο ο κατασκευαστικός τομέας όσο και ο τομέας της μεταποίησης. Επίσης, η καταναλωτική δαπάνη μειώθηκε 1,7% το πρώτο τρίμηνο και είναι η μεγαλύτερη πτώση μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση. Όπως σχολιάζει το Bloomberg, η βρετανική οικονομία δεν κατόρθωσε το τελευταίο διάστημα, δηλαδή τα τρία από τα τέσσερα τελευταία τρίμηνα, να σημειώσει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, γεγονός που οφείλεται και στην πολιτική αβε-

βαιότητα λόγω Brexit. Με στόχο τη στήριξη όσων έχουν πληγεί από την πανδημική κρίση, ο υπουργός Οικονομικών επέκτεινε την περασμένη Πέμπτη το πρόγραμμα επιχορηγήσεων προς τους εργαζομένους που βρίσκονται σε αναστολή εργασίας έως τα τέλη Οκτωβρίου, ενώ η κεντρική τράπεζα ενδέχεται να λάβει εκ νέου μέτρα για τη στήριξη της εγχώριας οικονομίας. Εκπρόσωπος του υπουργείου Οικονομικών, ωστόσο, απέφυγε να σχολιάσει δημοσίευμα της Telegraph που αποκαλύπτει την εκτίμηση του υπουργείου για το δημοσιονομικό κόστος. Βάσει αυτών των εκτιμήσεων, το βασικό σενάριο προβλέπει ότι το έλλειμμα θα φθάσει στα 337 δισ. στερλίνες, από 55 δισ. πριν από την πανδημία, ενώ το χειρότερο σενάριο ανεβάζει το εν λόγω ποσό στα 516 δισ. στερλίνες.

Η Τράπεζα της Αγγλίας προβλέπει συρρίκνωση της οικονομίας κατά 25% το τρέχον τρίμηνο, που είναι και η βαθύτερη ύφεση των τελευταίων αιώνων.

Μετανάστες από Αν. Ευρώπη επιστρέφουν στις πατρίδες τους

*Επειδή έχασαν τη δουλειά τους
εξαιτίας του γενικευμένου lockdown*

Μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου εκατομμύρια άνθρωποι από τις χώρες του πρώην σοβιετικού μπλοκ κατέκλυσαν τις χώρες της δυτικής Ευρώπης, όπως και την Ελλάδα. Εκεί προσέφεραν τις υπηρεσίες τους οι πιο τυχεροί στον τομέα στον οποίο είχαν ειδικευθεί και οι πιο άτυχοι σε επαγγέλματα που αποφεύγουν πλέον οι Δυτικοευρωπαίοι, όπως η συγκομιδή προϊόντων και η φροντίδα των ηλικιωμένων. Πολλοί από αυτούς, όμως, έχασαν τη δουλειά τους όταν ανεστάλη η οικονομική δραστηριότητα λόγω της πανδημίας. Επαναπατρίζονται, έτσι μαζικά και αναζητούν ξανά την τύχη τους στις χώρες τους. Οι κυβερνήσεις Ρουμανίας, Ουκρανίας και Σερβίας είναι, πάντως, πρόθυμες να υποδεχθούν τους επαναπατρισθέντες. Γι' αυτό και τους προσφέρουν δάνεια με ευνοϊκούς όρους για να ανοίξουν τις δικές τους επιχειρήσεις.

Η πανδημία ήταν ηπιότερη στις χώρες τους, η επανένταξη δεν είναι εύκολη. Οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης, που πριν από 30 χρόνια γνώρισαν μιαν άνευ προηγουμένου αιμορραγία εργατικού δυναμικού, τώρα έχουν άφθονο εργατικό δυναμικό. Γνώρισαν, άλλωστε, δυναμική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, αλλά τώρα βυθίζονται στη βαθύ-

τερη ύφεση που έχουν γνωρίσει μετά την πτώση του Τείχους. Και η ανεργία έχει αυξηθεί σημαντικά χωρίς, ωστόσο, να βρίσκεται στα επίπεδα που γνωρίζουν χώρες όπως η Ιταλία και η Ισπανία.

Ενδεικτική περίπτωση είναι η Ρουμανία, αφού κατέγραψε τη μεγαλύτερη αποδημία ανάμεσα σε όλες τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Μετά την ένταξη της στην Ε.Ε., το 2007, έφυγαν από τη χώρα τουλάχιστον 4 εκατ. Ρουμάνοι που μετανάστευσαν στη δυτική Ευρώπη. Τουλάχιστον το 1/3 από αυτούς έχει επιστρέψει στη χώρα και αναζητεί εργασία. Πολλοί από αυτούς είναι ειδικευμένοι εργάτες και μπορούν να αξιοποιηθούν στον κατασκευαστικό κλάδο, στη γεωργία, αλλά και στις βιομηχανίες της χώρας.

Παράλληλα, όμως, μπορούν να αποκτήσουν δική τους επιχείρηση ή δικό τους αγρόκτημα, και το Βουκουρέστι σπεύδει να τους βοηθήσει. Τους δίνει την ευκαιρία να πάρουν δάνεια ύψους 40.000 ευρώ προκειμένου να αποκτήσουν δικό τους αγρόκτημα. Μιλώντας στο Bloomberg, ο υπουργός Οικονομικών, Φλορίν Σιτού, τόνισε πως «πριν από την κρίση πολλές επιχειρήσεις διαμρτύρονταν ότι δεν έβρισκαν τη είδος εργαζομένων

Στο Κίεβο, η κυβέρνηση καταβάλλει συστηματικά προσπάθειες για να προσελκύσει όσους εγκατέλειψαν τη χώρα το 2017, όταν η Ε.Ε. κατήργησε τη βίζα για τους Ουκρανούς. Εκτιμάται ότι μόνο από την Πολωνία περίπου 300.000 Ουκρανοί επέστρεψαν στη χώρα τους.

Οι κυβερνήσεις Ρουμανίας, Ουκρανίας προσφέρουν δάνεια με ευνοϊκούς όρους για να ανοίξουν δικές τους επιχειρήσεις.

που χρειάζονταν. Τώρα το εργατικό δυναμικό είναι εδώ και πρέπει να το βοηθήσουμε».

Κάτι ανάλογο συμβαίνει στην Ουκρανία, η κυβέρνηση της οποίας καταβάλλει συστηματικά προσπάθειες για να προσελκύσει όσους εγκατέλειψαν τη χώρα το 2017, όταν η Ε.Ε. κατήργησε τη βίζα για τους Ουκρανούς. Περίπου 1 εκατ. Ουκρανοί βρίσκονταν στην Πολωνία πριν από την κρίση της πανδημίας. Η Τράπεζα της Πολωνίας εκτιμά πως περίπου 300.000 Ουκρανοί επέστρεψαν στη χώρα τους όταν ανεστάλη η οικονομική δρα-

στηριότητα εξαιτίας της πανδημίας. Δεν αντιπροσωπεύουν, βέβαια, παρά μόνον το 10% του συνόλου των αποδήμων. Το Κίεβο σπεύδει, πάντως, να τους προσφέρει φθηνά δάνεια για να δημιουργήσουν δικές τους επιχειρήσεις. Υπόσχεται, άλλωστε, να προσφέρει 170.000 θέσεις εργασίας μέσω ενός φιλόδοξου προγράμματος που η κυβέρνηση αποκαλεί το «μεγάλο κατασκευαστικό» πρόγραμμα.

Στη Σερβία, άλλωστε, ο πρόεδρος, Αλεξάνταρ Βούτσιτς, υπολογίζει σε 400.000 τους αποδήμους που επαναπατρίστηκαν εν μέσω της πανδημίας και οι περισσότεροι έχουν χάσει τη δουλειά τους και την κοινωνική ασφάλιση. Ο αριθμός των επαναπατρισθέντων αντιπροσωπεύει το 6% του πληθυσμού της χώρας και το 1/5 του εργατικού δυναμικού της. Στην περίπτωση της Σερβίας, πάντως, οι Αρχές τους συνιστούν απλώς να απορροφηθούν στον αγροτικό τομέα της χώρας.

Νέα τάση στην Ιταλία

Επειδή κάθε νόμισμα έχει δύο πλευρές, ο επαναπατρισμός των μεταναστών από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης έχει παρεπόμενα στις ευρωπαϊκές οικονομίες που τους χρησιμοποίησαν επί χρόνια. Οι επιχειρήσεις της Βρετανίας, της Φινλανδίας και της Γερμανίας που μέχρι προσφάτως επιστράτευαν Ουκρανούς δυσκολεύονται να βρουν προσωπικό. Την ίδια στιγμή, όμως, νέοι σε χώρες της δυτικής Ευρώπης που έχασαν τη δουλειά τους εξαιτίας της πανδημίας στρέφονται στον πρωτογενή τομέα. Η τάση είναι εξαιρετικά ισχυρή στην Ιταλία. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ της ιταλικής οικονομικής εφημερίδας Il Sole 24 Ore, τουλάχιστον 20.000 νέοι έχουν κατακλύσει τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες ανεύρεσης εργασίας στον αγροτικό τομέα. Ορισμένοι από αυτούς εργαζόνταν απλώς σε

ένα μπαρ. Κάποιοι άλλοι σπουδάζαν, αλλά και κάποιοι εργάζονταν σε τράπεζα. Και κάποιοι ήταν ήδη άνεργοι πριν από την πανδημία. Πληροφορήθηκαν, όμως, πως αν θελήσουν να εργαστούν στον αγροτικό τομέα υπάρχει μεγάλη ζήτηση. Φέτος λείπουν 200.000 εργατικά χέρια, τα εργατικά χέρια των μεταναστών που πήγαν στις χώρες τους και δεν επέστρεψαν. Ετσι, πολλοί Ιταλοί, ακόμη κι αν δεν είναι τόσο στιβαροί όσο χρειάζεται για τη σκληρή δουλειά στους αγρούς, υποβάλλουν αιτήσεις. Μέσα σε ένα μήνα μόνο στην πλατφόρμα ανεύρεσης εργασίας στον αγροτικό τομέα, AgriJob, υποβλήθηκαν 17.000 αιτήσεις εκ των οποίων οι 12.000 ήταν από Ιταλούς. Στην πλατφόρμα Jobincountry υπέβαλαν αιτήσεις περίπου 10.000 νέοι, εκ των οποίων οι 9.000 ήταν Ιταλοί.

Πλούσιοι εγκλωβίστηκαν μακριά από φορολογικούς παραδείσους

Περισσότερα θα πληρώσουν, όπως φαίνεται, οι πάμπλουτοι, που συνήθως άλλαζαν τόπο διαμονής για να γλιτώσουν φόρους. Ο λόγος είναι η πανδημία και η σχεδόν παγκόσμια συνθήκη καραντίνας που επέβαλε, περιορίζοντας τις μετακινήσεις, όπως αναφέρει σε δημοσίευσμά του το Bloomberg. Αλλά αυτή η αδυναμία μετακίνησης και οι συνέπειές της αφορούν και λιγότερο εύπορους ανθρώπους, που απλώς εγκλωβίστηκαν σε μια ξένη χώρα.

Ο φοροτεχνικός πλουσίον Μαρκ Ντέιβις συνήθως πετούσε από τη μια μεριά του κόσμου στην άλλη, και κυρίως στη Γενεύη και στο Μονακό, κάθε μήνα για να παράσχει τις υπηρεσίες του. Τώρα, με τα δεδομένα της πανδημίας έχει εγκλωβιστεί στο σπίτι του στο νοτιοδυτικό Λονδίνο, όπως έχει συμβεί και με την πελατιά του. Και λέει, συγκεκριμένα, ότι «οι επιπτώσεις της πανδημίας είναι αμφίδρομες, δηλαδή, έχουμε όσους είναι ακινητοποιημένοι στη Βρετανία, αλλά και εκείνους που θα ήθε-

λαν να βρίσκονται εδώ αλλά αδυνατούν». Στο παρελθόν, είχε βοηθήσει πάμπλουτους ανθρώπους να επωφεληθούν από το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς της Βρετανίας, μετακινώντας τους εκεί από την Ισπανία, τη Γαλλία και τη Νότια Αμερική, αλλά τώρα όλα έχουν καθηλωθεί.

Με τα σύνορα κλειστά και τις πιτήσεις εξωτερικού απαγορευμένες, ορισμένοι από τους πελάτες του έχουν να αντιμετωπίσουν απροσδόκητες καταστάσεις με κριτήριο τη φορολογία τους. Μία από αυτές είναι η προοπτική να φορολογηθούν περισσότερο επειδή διέμειναν πολλές ημέρες σε ξένο μέρος ή επειδή ανέβαλαν τα σχέδιά τους να εξαφαιρούν φορολογικά προνόμια, μετακινούμενοι στο εξωτερικό. Επιπλέον, θα πρέπει να τονισθεί ότι ανάλογα προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίσουν και Αμερικανοί πολίτες, που εν μέσω καραντίνας δεν δίσχιαν τα σύνορα της χώρας τους, αλλά πήγαν σε άλλη πολιτεία, όπου διατηρούν εξοχικό, λόγω χάριν.

Υπάρχουν δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι «αποκλεισμένοι» στις ΗΠΑ, εκ των οποίων πολλοί θα ελεγχθούν από τις αρμόδιες οικονομικές υπηρεσίες της χώρας.

Στην Αυστραλία, στη Βρετανία και στη Σιγκαπούρη, οι αρμόδιες αρχές έχουν εκδώσει σχετικές οδηγίες για να μπορέσουν να αμβλύνουν

τις ανησυχίες εκείνων που εγκλωβίστηκαν και προβληματίζονται με τους φόρους του καθεστώτος παραμονής, αλλά οι οδηγίες αυτές δεν

μπορούν να τους εγγυηθούν πως είναι και ασφαλείς. Εν τω μεταξύ, ακόμη και αν οι ευρωπαϊκές χώρες και οι Ηνωμένες Πολιτείες ακολουθούν το μοντέλο της νοτιοανατολικής Ασίας και σταδιακά αίρουν τους περιορισμούς, απέχει πολύ χρονικά να επανέλθει ο κλάδος των διεθνών αερομεταφορών στα επίπεδα προ του κορωνοϊού. «Η όλη κατάσταση δεν πρόκειται να λήξει σύντομα. Θα εξακολουθήσουν κάποιοι να βρίσκονται σε περιοχές όπου ισχύει διαφορετικό καθεστώς για τη φορολόγησή τους, επειδή παρέμειναν περισσότερο καιρό εκεί από όσο συνήθιζαν», επισημαίνει ο Σάμιον Γκόλντρινγκ, συνεταίρος της νομικής εταιρείας McDermott Will & Emery.

Συνήθως, το να μείνει κάποιος περισσότερο από έξι μήνες σε μία χώρα τον καθιστά υποκείμενο σε φορολόγηση λόγω της παραμονής αυτής, αν και συνεκτιμώνται και οι μετακινήσεις του και οι πηγές εισοδήματός του. Είναι, ούτως ή άλλως, περίπλοκο να ορίσεις τον φόρο για

τους μόνιμους κατοίκους ενός τόπου, πόσο μάλλον όταν σε κάθε κράτος ακολουθούνται άλλα κριτήρια.

Κατά τον Πολ Σάζντλο, δικηγόρο στη νομική εταιρεία Withersworldwide, «υπάρχουν χιλιάδες ή ακόμη και δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι αποκλεισμένοι στις Ηνωμένες Πολιτείες, εκ των οποίων πολλοί θα ελεγχθούν από τις αρμόδιες οικονομικές υπηρεσίες της χώρας». Οι ξένοι υπήκοοι μπορούν να μένουν στις ΗΠΑ το ανώτερο 183 ημέρες, είτε εντός ενός έτους είτε επιμερισμένες σε τρία χρόνια, και να μην υπάγονται σε φορολογία. Από εκεί και μετά, θα τους ζητηθεί φόρος εισοδήματος. Τον Απρίλιο, οι οικονομικές υπηρεσίες επέζησαν την περίοδο αυτή κατά δύο μήνες, αλλά ακόμη κι έτσι δεν μπορούν να μη δηλώσουν την παρουσία τους όσοι αφίχθησαν στη χώρα το φθινόπωρο ή στις αρχές του χειμώνα από άλλες χώρες και εγκλωβίστηκαν λόγω κορωνοϊού.

BLOOMBERG

Δραστικά μέτρα από Ε.Ε. ζητούν οι Γερμανοί βιομήχανοι

Μεγαλύτερη αλληλεγγύη σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας ζητούν οι ομοσπονδίες των βιομηχάνων της Γερμανίας, της Γαλλίας αλλά και της Ιταλίας, προχωρώντας σε μια ασυνήθιστη επίδειξη ενότητας για κοινή δράση απέναντι στην πανδημική κρίση. Σε κοινό έγγραφό τους, οι πρόεδροι των μεγαλύτερων επιχειρηματικών οργανώσεων, δηλαδή της γερμανικής BDI, της γαλλικής Medef και της ιταλικής Confindustria, καλούν την Ε.Ε. να δώσει μια «φιλόδοξη και πρωτοφανή απάντηση» στην πανδημία.

Μέσω της κίνησης αυτής, η γερμανική BDI εκπέμπει ένα μήνυμα με αποδέκτη τη Γερμανία, από την οποία ζητεί μεγαλύτερη συνδρομή για την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Σύμφωνα με τους Financial Times, το έγγραφο ανα-

Κοινό έγγραφο των ενώσεων βιομηχάνων Γερμανίας, Γαλλίας και Ιταλίας.

φέρει ότι «θα πρέπει να υπάρξει μια αληθινή δράση σε δημοσιονομικό επίπεδο μέσα από την αξιοποίηση κοινών πόρων σε όσες χώρες έχουν επηρεαστεί περισσότερο από την πανδημική κρίση».

Όπως σχολιάζει η βρετανική εφημερίδα, η διατύπωση του κειμένου είναι ασυνήθιστη, δεδομένου ότι αρκείτο εκπρόσωποι του πολιτικού αλλά και του επιχειρηματικού κόσμου στη Γερμανία αντιτίθενται στην από κοινού ανάλυση του δημοσιονομικού κόστους μεταξύ των κρατών της Ευρωζώνης, φοβούμενοι ότι οι Γερμανοί φορο-

λογούμενοι θα κληθούν να εγγυηθούν και να στηρίξουν τις φτωχότερες χώρες της νότιας Ευρώπης.

Η Γερμανία έχει στηρίξει το πακέτο ύψους 540 δισ. ευρώ για την οικονομική ανάκαμψη των χωρών όπως συμφωνήθηκε πριν από ένα μήνα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ είναι θετικά διακείμενη και στην ιδέα του Ταμείου Ανάκαμψης για την ενίσχυση των οικονομιών τους μετά το τέλος της καραντίνας.

Ωστόσο, συνεχίζει να υπάρχει έντονη διαφωνία μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. σχετικά με τη μορφή που θα λάβει η βοήθεια που θα παράσχει το συγκεκριμένο ταμείο. Ετσι, ορισμένες χώρες, όπως η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία, υποστηρίζουν ότι αυτή θα πρέπει να έχει τη μορφή επιχορηγήσεων και όχι δανείων, δεδομένου ότι τα δάνεια θα έρθουν να αυξήσουν το ήδη διογκωμένο χρέος τους. Από

την άλλη, όμως, ιδιαίτερα σκεπτική στο ζήτημα των επιχορηγήσεων είναι η Αγκέλα Μέρκελ, η οποία τόνισε στην τηλεδιάσκεψη κορυφής των ηγετών της Ε.Ε. τον προηγούμενο μήνα ότι οποιαδήποτε χρηματοδότηση δίνει η Κομισιόν για την ανάκαμψη των χωρών θα πρέπει να επιστρέφεται.

Στο κοινό έγγραφο, οι τρεις ομοσπονδίες βιομηχάνων επισημαίνουν ότι το Ταμείο Ανάκαμψης θα πρέπει να διατηρήσει μια καλή ισορροπία όσον αφορά τη χορήγηση δανείων και επιχορηγήσεων στα κράτη-μέλη. Επίσης, τονίζουν ότι τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη θα πρέπει να δαπανούν το 5% του ΑΕΠ τους ετησίως τουλάχιστον έως το τέλος του 2023 ως απάντηση στις επιπτώσεις που έχει προκαλέσει η επέλαση του ιού τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στο έγγραφο προς την Ε.Ε. γίνεται λόγος για δράση σε δημοσιονομικό επίπεδο κυρίως για τις χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση.

Ξένοι ψάχνουν στην Ελλάδα για «καταφύγιο» από τον ιό

Τον Απρίλιο οι αναζητήσεις ακινήτων εμφανίζονται αυξημένες κατά 19,3%

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ετοιμη εμφανίζεται η Ελλάδα να κεφα-
λαιοποιήσει τα οφέλη που έχει εισπράξει
σε διεθνές επίπεδο από την έγκαιρη
και επιτυχημένη διαχείριση της κρίσης
της πανδημίας του κορωνοϊού. Το συμ-
πέρασμα αυτό προκύπτει αβίαστα και
σε ό,τι αφορά την πορεία της ζήτησης
από το εξωτερικό για την αγορά ακι-
νήτων, καθώς όχι μόνο δεν έχει υπο-
χωρήσει, όπως θα περίμενε κανείς, αλλά
αντιθέτως κινείται και έντονα ανοδικά
σε σχέση με το 2019.

Υπενθυμίζεται ότι πέρυσι εισέρρευ-
σαν στη χώρα 1,45 δισ. ευρώ για την
απόκτηση ακινήτων από ξένους επεν-
δυτές, μια αύξηση της τάξεως του 29,4%
σε σχέση με το 2018, και το 1,128 δισ.
ευρώ, ποσό που επίσης ήταν ρεκόρ. Σύμ-
φωνα με στοιχεία που επεξεργάστηκε
το δίκτυο ηλεκτρονικών αγγελιών ακι-
νήτων Spitogatos (www.spitogatos.gr),
για λογαριασμό της «Κ», προκύπτει ότι
κατά τον μήνα Απρίλιο, οι αναζητήσεις
ακινήτων από ξένους υποψηφίους αγο-
ραστής όχι μόνο δεν υποχώρησαν σε
σχέση με τον αντίστοιχο περυσινό
μήνα, αλλά αντιθέτως εμφανίζονται και
αυξημένες κατά 19,3%. Μάλιστα, προς
το τέλος του μήνα, η άνοδος αυτή είχε
αρχίσει να προσεγγίζει ακόμα και το
30%, δηλαδή έβαινε αυξανόμενη, τάση
η οποία διατηρείται και κατά τις πρώτες
ημέρες του Μαΐου. Όπως προκύπτει δι-
πλάδη, το αγοραστικό ενδιαφέρον από
το εξωτερικό για την αγορά ακινήτων
στην Ελλάδα εξακολουθεί να κινείται
ανοδικά, σε μια πρωτόγνωρη συγκυρία
όχι μόνο για την ελληνική αλλά και για
την παγκόσμια οικονομία.

Τον Φεβρουάριο, προτού διπλάδη αρ-
χίσουν να γίνονται ορατά τα σημάδια
της πανδημίας διεθνώς, οι αναζητήσεις
ακινήτων στην Ελλάδα κινούνταν με
ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξεως του
20% σε σχέση με το 2019. Σύμφωνα με
τα στοιχεία του Spitogatos.gr, τον Μάρ-
τιο καταγράφηκε πτώση κατά 20,5%,
σε σχέση με τον αντίστοιχο περυσινό
μήνα, η οποία όπως φαίνεται, διαγρά-
φθηκε τον αμέσως επόμενο μήνα. Στο
πλαίσιο αυτό, η θετική δημοσιότητα
που εισέπραξε διεθνώς η Ελλάδα για
την επιτυχή αντιμετώπιση του πρώτου
αυτού κύματος του κορωνοϊού, φαίνεται
πως διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο

Κομβικός παράγοντας η θε- τική δημοσιότητα της χώ- ρας μας για την επιτυχή αν- τιμετώπιση του κορωνοϊού.

και στη θετική διάθεση των ξένων αγο-
ραστών ακινήτων απέναντι στην ελ-
λνική αγορά.

Όσον αφορά την προέλευση της ζή-
τησης από το εξωτερικό, όπως προκύ-
πτει από τα στοιχεία της Spitogatos, η
Γερμανία αποτελεί τη χώρα με τη με-
γαλύτερη κινητικότητα, ενώ ακολου-
θούν, κατά σειράν, το Ηνωμένο Βασι-
λείο, οι ΗΠΑ, η Κύπρος και η Αυστραλία.
Σύμφωνα με τους αναλυτές, οι χώρες
που εμφανίζονται στην κορυφή είναι
κυρίως εκείνες που διαθέτουν ισχυρή
ελληνική ομογένεια, ή είναι εύκολα
προσβάσιμες (π.χ. ακόμα και οδικώς).

Εντύπωση προκαλεί και η απουσία
της Κίνας όχι μόνο από τις πρώτες θέσεις
των χωρών απ' όπου καταγράφεται η
μεγαλύτερη ζήτηση, αλλά και από την
πρώτη 20άδα, ενώ πέρυσι βρισκόταν
εντός των πρώτων 10 χωρών. Παρότι
τα προηγούμενα χρόνια το πρόγραμμα
Golden Visa είχε προσελκύσει μεγάλο

αριθμό αγοραστών, φαίνεται πως η παν-
δημία θα βάλει «φρένο» στη σχετική
κινητικότητα, τουλάχιστον για το 2020,
λόγω και της δυσκολίας των μετακινή-
σεων.

Οι προορισμοί

Η γερμανική «πρωτιά» αντανακλά
την κατακόρυφη βελτίωση της εικόνας
της Ελλάδας, αλλά και το γεγονός ότι
ανέκαθεν η Γερμανία ήταν από τους
βασικούς «αιμοδοτές» του ελληνικού
τουρισμού και συνεπώς και της αγοράς
εξοχικών κατοικιών. Παράλληλα, την
τελευταία διετία, έχει ενισχυθεί και η
προβολή των ελληνικών ακινήτων στη
Γερμανία, μέσω της σχετικής ηλεκτρο-
νικής πλατφόρμας προώθησης Ferimmo.
Στελέχη της τελευταίας αναφέρουν
στην «Κ» ότι από τη γερμανική αγορά
μεγαλύτερο ενδιαφέρον για αγορά ακι-
νήτων καταγράφουν τόσο οι παραδο-
σιακά αγαπημένοι προορισμοί των Γερ-
μανών, όπως η Κρήτη, η Πελοπόννησος,
το Πήλιο, τα Επτάνησα (Κέρκυρα), όσο
και νέες περιοχές όπως η Αθήνα, η Θεσ-
σαλονίκη, η Χαλκιδική, οι Κυκλάδες
(Πάρος, Μύκονος, Τήνος) και τα Δωδε-
κάνησα (Ρόδος). Είναι χαρακτηριστικό
ότι το τελευταίο οκτάμηνο η επισκε-
ψιμότητα στην εν λόγω πλατφόρμα αυ-
ξήθηκε κατά 100%. Στη Ferimmo φι-

λοξενούνται πλέον πάνω από 23.000
αγγελίες ακινήτων στην Ελλάδα, ενώ
τον τελευταίο χρόνο προστέθηκαν
12.000 νέες αγγελίες. Η εταιρεία συ-
νεργάζεται με το Ελληνογερμανικό Επι-
μελητήριο και με τον Σύλλογο Μεστών
Αθηνών/Αττικής.

Ασφαλώς, οι δυσκολίες που θα υπάρ-
ξουν φέτος στις μετακινήσεις τουριστών
ή επενδυτών από χώρα σε χώρα, θα
λειπορηγήσουν ως τροχοπέδη στην ολο-
κλήρωση πολλών συναλλαγών, ιδίως
από τη στιγμή που δεν είναι εφικτή η
ηλεκτρονική αγοραπωλησία ακινήτων.
Ωστόσο, όπως αναφέρουν πηγές της
αγοράς, σε πολλές περιπτώσεις θα γί-
νουν ενδεχομένως κάποια προσυμφωνα,
τα οποία θα επισημοποιηθούν σε με-
ταγενέστερο χρόνο.

Ήδη, άλλωστε, εκκρεμεί η ολοκλή-
ρωση αρκετών συναλλαγών που είχαν
δρομολογηθεί, μέσω προσυμφώνων
τους μήνες που προηγήθηκαν του ξε-
σπάσματος της πανδημίας σε παγκόσμιο
επίπεδο. Ένας ακόμα λόγος που έχει
ωθήσει τους ξένους επενδυτές προς
την Ελλάδα, ιδίως φέτος, είναι η δυ-
σμενής θέση στην οποία βρίσκονται
πλέον παραδοσιακές αγορές εξοχικής
κατοικίας στη Μεσόγειο και στον ευ-
ρωπαϊκό Νότο γενικότερα, όπως η Ισπα-
νία, η Ιταλία και η Γαλλία.

Στην τελική ευθεία η κατεδάφιση 450 κτιρίων στο Ελληνικό

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
η άδεια κατεδάφισης περίπου 450 κτιρίων στο
«οικόπεδο» του Ελληνικού και του Αγίου Κοσμά.
Πρόκειται για την κατάληξη μιας διαδικασίας
που ξεκίνησε τον Απρίλιο, μετά τη διά νομοθε-
τικής ρύθμισης «νομιμοποίηση» όλων των κτι-
ρίων, ώστε να μην ακολουθηθεί η συνήθης δια-
δικασία για τα αυθαίρετα.

Όπως αναφέρεται στην απόφαση του υπουρ-
γείου Ανάπτυξης (240Δ), προηγήθηκαν οι θετικές
γνωμοδοτήσεις του Κεντρικού Αρχαιολογικού
Συμβουλίου (ΚΑΣ), του Κεντρικού Συμβουλίου
Νεοτέρων Μνημείων (ΚΣΝΜ) και του Κεντρικού
Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής (ΚΕΣΑ), ύστερα
από αίτημα της Ελληνικό Α.Ε. Με βάση τις γνω-
μοδοτήσεις αυτές, αλλά
και τη ρύθμιση «νομι-
μοποίησης» του ν.
4663/20, το υπουργείο
διαπιστώνει και τυπικά
«τη νομιμότητα των εγ-
καταστάσεων που
έχουν ανεγερθεί είτε
με άδεια είτε χωρίς».

Η απόφαση αφορά
περίπου 450 κτίρια (958
κτιριακοί όγκοι), κυρίως
εγκαταστάσεις του πα-
λαιού αεροδρομίου.
Από την κατεδάφιση
εξαιρούνται προφανώς
τα διατηρητέα: τα τρία
υπόστεγα της αεροπορίας (κηρύχθηκαν διατη-
ρητέα το 2009), το κτίριο Σαάρινεν - πρώην ανα-
τολικού αεροδρομίου (2006) και το αγγλικό υπό-
στεγο, γνωστό ως «παγόδα» (2016).

Επιπλέον, συμπεριελήφθη ένα κτίριο στη
δυτική πλευρά του οικοπέδου (στη συμβολή
των οδών 27ης και Ελ. Βενιζέλου, περίπου απέν-
αντι από το κτίριο της ΕΜΥ) το οποίο δεν έχει
κηρυχθεί διατηρητέο και στέγαζε το Λογιστικό
Εφοδιαστικό Κέντρο (ΛΕΚ) της ΥΠΙΑ.

Επίσης, της κατεδάφισης εξαιρούνται οι εγ-
καταστάσεις της ΕΥΔΑΠ, της ΔΕΗ, του τραμ
και του μετρό, οι ναύσκοι Αγίου Κοσμά και Δα-
μιανού, Αγίας Παρασκευής και Αγίας Τριάδας,
τα ολυμπιακά γήπεδα μπιτζμπολ και κανόε-
καγιάκ σλάλομ, καθώς και συγκεκριμένα κτίρια
της ΥΠΙΑ.

Τα κτίρια αυτά επίσης «νομιμοποιήθηκαν»
συλλήβδην (αν είχαν, λ.χ., κάποια παράνομη
επέκταση ή τροποποίηση).

Όπως αναφέρεται στην απόφαση, η «διαπι-
στωτική πράξη» του υπουργείου Ανάπτυξης
επέχει θέση άδειας κατεδάφισης, επομένως
ανοίγει πλέον ο δρόμος για την υλοποίησή της,
καθώς δεν απαιτούνται περαιτέρω εγκρίσεις ή
ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Ο σημαντικός ρόλος του κατασκευαστικού τομέα

Λόγω των συνεπειών του lockdown
ο κατασκευαστικός τομέας έχει λά-
βει τη σκυτάλη για να οδηγήσει
την κούρσα στον οικονομικό στίβο
τους επόμενους μήνες. Ο τουρι-
σμός, που είναι ο δυνατός αθλητής
της οικονομίας λόγω τραυματισμού,
είναι προς το παρόν στην εφεδρεία.

Πώς εξασφαλίζουμε ότι η συ-
νεισφορά του κατασκευαστικού
τομέα στο ΑΕΠ διατηρείται και φέ-
τος κατά το βέλτιστο δυνατό;

Κατ' αρχήν να πούμε πως οι κα-
τασκευές αποτελούν σημαντικό
ποσοστό της όλης δραστηριότητας
του τομέα των ακινήτων. Ο τομέας
παρέχει συνθήκες απασχόλησης
σε χιλιάδες κόσμο, παράγει προϊόν,
δίνει οξυγόνο σε χιλιάδες επιχει-
ρήσεις οριζοντίως και καθέτως σε
πάρα πολλούς τομείς οικονομικής
δραστηριότητας που αποτελούν
μεγάλο τμήμα της πραγματικής οι-
κονομίας.

Ο τομέας των κατασκευών ήταν
λοιπόν σε καταναγκαστική αδρα-
νοποίηση λόγω των διαταγμάτων.
Με άλλα λόγια, έκανε αναγκαστικές
διακοπές. Φυσικά μια περίοδος
περίπου επτά με δέκα ημερών, ού-
τως ή άλλως, θα αποτελούσε πε-
ρίοδο διακοπών λόγω του Πάσχα,
αν δεν υπήρχε η πανδημία, οπότε

Προϋπόθεση μη αρνητι- κού επηρεασμού του κατασκευαστικού τομέα είναι να συνεχίσουν απρόσκοπτα οι εγκεκρι- μένες χρηματοδοτήσεις των έργων.

το πραγματικό χάσιμο σε χρόνο
είναι περίπου ένας μήνας.

Με το που ξεκαθάρισε πως τα
εργοτάξια θα άνοιγαν, όλοι οι επι-
πλεκόμενοι άρχισαν να γκαζώνουν
τις μηχανές. Είναι γεγονός πως η
συντριπτική πλειοψηφία των ερ-
γοταξίων επανεκκίνησαν τις ερ-
γασίες τους εντός 1-2 ημερών, ενώ
εντός 3-4 ημερών τα εργοτάξια που
ακόμη δεν είχαν δραστηριοποιηθεί
μετρούνταν στα δάχτυλα σε παγ-
κύπρια κλίμακα και κυρίως αφο-
ρούσαν σε εργοτάξια που είχαν θέ-
ματα από πριν το lockdown. Μπο-
ρεί κάποια να έκλεισαν μετά που
έλεγχοι κατέδειξαν πως τα μέτρα
ασφάλειας για την υγεία δεν τη-
ρούνταν βάσει των διαταγμάτων,
αλλά αυτό ήταν προσωρινό και δεν

Αν συντεταγμένα ο φετινός Αύγουστος δεν κηρυχθεί από έθιμο «μήνας νε-
κρός», μιας και ήδη είχαμε ένα νεκρό μήνα λόγω lockdown, τότε είμαι πεπει-
σμένος πως μέχρι το τέλος του χρόνου η συνεισφορά του κατασκευαστικού
τομέα στο ΑΕΠ θα είναι (αν όχι καλύτερη) πολύ παρόμοια με την περυσινή.

αφορούσε προβλήματα οικονομικής
φύσεως.

Στον κατασκευαστικό τομέα,
ιστορικά όλοι λέμε πως ο Αύγουστος
είναι «μήνας νεκρός». Είναι η πε-
ρίοδος που οι διακοπές βρίσκονται
στο απόγειο και πραγματικά η κα-
τασκευαστική δραστηριότητα κα-

τεβαίνει στο ναδίρ αφού όλες οι
επιχειρήσεις είναι κλειστές.

Ενόψει της φετινής ιδιόζουσας
κατάστασης πιστεύω πως αυτή την
πεπατημένη θα πρέπει να την ανα-
προσαρμόσουμε – τηρουμένων φυ-
σικά πάντα των περιορισμών που
μπορεί να μας επιβάλουν οι καιρικές

συνθήκες και δη του καύσωνα. Οι
πλείστοι ενδεχομένως φέτος να
μην κάνουμε διακοπές όπως συ-
νηθίζαμε μέχρι τώρα. Αν συντε-
ταγμένα ο φετινός Αύγουστος δεν
κηρυχθεί από έθιμο «μήνας νε-
κρός», μιας και ήδη είχαμε ένα νε-
κρό μήνα λόγω lockdown, τότε
είμαι πεπεισμένος πως μέχρι το
τέλος του χρόνου η συνεισφορά
του κατασκευαστικού τομέα στο
ΑΕΠ θα είναι (αν όχι καλύτερη)
πολύ παρόμοια με την περυσινή.
Αν πετύχουμε αυτό το πράγμα,
τότε θέτουμε γερές βάσεις για πλι-
ρη οικονομική ανάκαμψη εντός
του 2021.

Αυτό φυσικά θα ισχύσει αν επι-
πλέον με τα πιο πάνω δεν υπάρξει
ένα δεύτερο κύμα πανδημίας που
θα επιφέρει νέα περιοριστικά μέτρα
κατά το τέταρτο τρίμηνο του έτους,
ο κίνδυνος του οποίου ενισχύει
την ανάγκη ο Αύγουστος να λει-
τουργήσει με ανοικτά εργοτάξια.

Προϋπόθεση μη αρνητικού επι-
ρεασμού του κατασκευαστικού το-
μέα είναι να συνεχίσουν απρόσκο-
πτα οι εγκεκριμένες χρηματοδοτήσεις
των έργων. Αυτό θα επιτρέψει την
ομαλή ροή των πληρωμών και τρο-
φοδότηση όλων της κατασκευα-
στικής αλυσίδας με ρευστό που με

τη σειρά τα θα τροφοδοτεί την
υπόλοιπη οικονομία, όπως τομείς
κατανάλωσης, ενοικίων, εξυπηρέ-
τησης δανειακών υποχρεώσεων,
ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύ-
σεων κλπ.

Αν, αντίθετα, οι τράπεζες στα-
ματήσουν τις χρηματοδοτήσεις,
πρακτικά θα τραβήξουν το χαλί
κάτω από τα πόδια όλων, σπρώ-
χνοντας την οικονομία πιο βαθιά
στην ύφεση με όλες τις αρνητικές
συνέπειες που αυτό θα επιφέρει
όπως, αύξηση στην ανεργία, χρε-
οκοπία επιχειρήσεων, αύξηση μη
εξυπηρετούμενων δανείων, νέα
τραπέζικη κρίση, χειροτέρευση
των δημοσιονομικών με ενδεχό-
μενη χρεοκοπία του κράτους, νέα
μνημόνια και ένα μέλλον πραγμα-
τικά μαύρο και άρακνο.

Γι' αυτό απαιτείται από όλους
ψυχραιμία και σθένος να τραβή-
ξουμε κουπί βγαίνοντας από τις
συνθήκες πρακτικές και συνθήδες
μας. Είμαστε σε έναν ανηφορικό
δρόμο που δεν ξέρουμε πόση κλίση
έχει, αλλά θα πρέπει να τον δια-
βούμε για να επιβιώσουμε.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι
CEO της APS Andreou Property Strategy
- Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΜΑΪΟΥ 2020

Σε χώρους με ιδιαίτερότητα όπως η Ακρόπολη, όπου δημιουργείται συνωστισμός, έχουν οριστεί σημεία όπου θα γίνεται παύση στην ανάβαση και στην κατάβαση των επισκεπτών, ενώ επιπλέον προσωπικό θα ελέγχει τα σημεία των αποστάσεων.

Το δύσκολο καλοκαίρι της αιωνιότητας

Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία προχωρούν σταδιακά στην επαναλειτουργία τους, εφαρμόζοντας υγειονομικό πρωτόκολλο

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΓΚΑ**

Το «Προσοχή μην αγγίζετε» πάντα υπήρχε στα μουσεία και στους αρχαιολογικούς χώρους. Όμως, το φετινό καλοκαίρι θα πρέπει να έχουμε υπ' όψιν μας κάτι ακόμη: «Μην πλησιάζετε τον διπλανό σας». Να κάτι που πρέπει να συνηθίσουμε από αύριο το πρωί που ανοίγουν έπειτα από 66 ημέρες αναγκαστικής διακοπής οι αρχαιολογικοί χώροι της χώρας. Επανεκκίνηση με διευρυμένο ωράριο, θερινό εισιτήριο και ένα νέο πρωτόκολλο που καλούμαστε να συνηθίσουμε. Κυρίως να οπλιστούμε με υπομονή.

Η επαναλειτουργία των αρχαιολογικών χώρων συμπίπτει με τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων. Όμως τα μουσεία της χώρας θα παραμείνουν κλειστά για ακόμη 28 ημέρες. Προγραμματίζεται να ανοίξουν στις 15 Ιουνίου. Ετσι, σταδιακά θα είναι οι προσλήψεις των 1.650 φυλάκων και καθαριστών στο ΥΠΠΟΑ, ενώ προς το παρόν τη διευρυμένη λειτουργία των αρχαιολογικών χώρων θα υποστηρίξει το προσωπικό φύλαξης των μουσείων.

Από δω και πέρα, στα εκδοτήρια εισιτηρίων ένα προστατευτικό πλεξιγκλάς θα μεσολαβεί ανάμεσα στους υπαλλήλους και το κοινό. Τις πρώτες εβδομάδες, μάλιστα, η αγορά των εισιτηρίων συνιστάται να γίνεται ηλεκτρονικά, όπου υπάρχει το σύστημα. «Το e-ticketing μέχρι στιγμής λειτουργεί μόνο σε 12 χώρους και η διαδικασία επέκτασής του σε τουλάχιστον δέκα ακόμη θα καθυστερήσει εξαιτίας της πανδημίας, παρότι έχουν γίνει όλες οι διαδικασίες», λέει στην «Κ» η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη, προσθέτοντας ότι το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων (ΤΑΠ) βρίσκεται σε συνεννόηση με την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Επίσκεψη, λοιπόν, ναι στους αρχαιολογικούς χώρους, αλλά με κλειστά αναψυκτήρια, αφού θα επιτραπεί να ανοίξουν μαζί με τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος και τους χώρους εστίασης. «Τα επιπλέον 18 αναψυκτήρια που έχουμε αναγγείλει, θα ανοίξουν όταν ολοκληρωθούν οι διαδικασίες ανάθεσής τους, οι οποίες καθυστε-

ρησαν εξαιτίας του κορωνοϊού, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις έχουμε και απόσυρση των ενδιαφερομένων μισθωτών λόγω αλλαγής των συνθηκών: μειωμένη επισκεψιμότητα, πτώση τουριστικής σεζόν, κ.ά. Το ΤΑΠ θα επανακαθορίσει τα μισθώματα και θα γίνουν επαναξιολογήσεις. Όμως, ακόμη και όταν ανοίξουν –αρχικά αυτά που λειτουργήσαν πέρυσι–, θα προσαρμοστούν στα υγειονομικά μέτρα. Το ΤΑΠ είναι σε συνεννόηση με τους μισθωτές».

Μάσκα και απόσταση

Οι εργαζόμενοι στους αρχαιολογικούς χώρους κατά την είσοδό τους δεν θα θερμομετρούνται, σύμφωνα με τον ΕΟΔΥ. Θα φορούν πάντως προστατευτική μάσκα όπως και το κοινό, στο οποίο συστήνεται η χρήση της καθώς και η τήρηση της απόστασης του 1,5 μέτρου. Αν οι επισκέπτες έχουν μαζί τους σακίδια, θα τα αφήνουν στην ιματιοθήκη. «Σε χώρους με ιδιαιτερότητες όπως η Ακρόπολη, όπου δημιουργείται συνωστισμός τους θερινούς μήνες, ιδίως στα Προπύλαια, έχουν οριστεί σημεία όπου θα γίνεται παύ-

«Πρέπει να αναπτύξουμε τον μέγιστο βαθμό της ατομικής ευθύνης για να μην έχουμε αντιστροφή της επιδημιολογικής καμπύλης», τονίζει η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη.

ση στην ανάβαση και στην κατάβαση των επισκεπτών, ενώ επιπλέον προσωπικό θα ελέγχει τα σημεία των αποστάσεων και γενικότερα τη ροή του κοινού. Ένα επιπλέον μέτρο προστασίας είναι και το πλεξιγκλάς, στην κουपाστή που υπάρχει στα Προπύλαια». Η Ακρόπολη μπορεί να δεχθεί 2.000 επισκέπτες λέει η κ. Μενδώνη. Πάνω στον Βράχο υπάρχουν πλατώματα στα οποία μπορεί το προσωπικό να ρυθμίζει τη ροή των επισκεπτών, αν κάποια στιγμή

Τα μουσεία ανοίγουν στις 15 Ιουνίου, αλλά χωρίς κλιματισμό, εκτός από τις περιπτώσεις που έχουν κλιματισμό ανοικτού κυκλώματος. Οι επισκέπτες θα πρέπει να κρατούν αποστάσεις 2 μέτρων μεταξύ τους και το προσωπικό θα φέρει μάσκα, όπως και το κοινό (επάνω το Μουσείο της Ακρόπολης, κάτω ο στεγασμένος αρχαιολογικός χώρος Ακρωτηρίου στη Σαντορίνη).

διαπιστωθεί ότι κατεβαίνουν πολλοί μαζί από τον αρχαιολογικό χώρο. Οι ξεναγήσεις θα γίνονται, αλλά με προϋποθέσεις. Μικρά γκρουπ (8-10 ατόμων) που δεν θα είναι κολλημένα στον ξεναγό όπως βλέπαμε συχνά να συμβαίνει. Στους ξεναγούς συστήνεται να χρησιμοποιούν συσκευές για να ακούγονται δυνατά, ώστε να κρατηθούν οι αποστάσεις ασφαλείας. «Πρέπει να προσαρμοστούμε στα υγειονομικά δεδομένα και μάλιστα να αναπτύξουμε τον μέ-

γιστο βαθμό της ατομικής ευθύνης για να μην έχουμε αντιστροφή της επιδημιολογικής καμπύλης», τονίζει η κ. Μενδώνη.

Τα αναδιοργανωμένα παλαιότερα θα λειτουργήσουν με περισσότερα και καινούργια προϊόντα, με στόχο να αυξηθούν τα μειωμένα, φέτος, έσοδα. Οι χώροι υγιεινής θα απολυμαίνονται συχνά, ενώ στις τουαλέτες χρειάζεται επίσης προσοχή. Σύμφωνα με την επιτροπή, οι επισκέπτες πρέπει να θέτουν σε λει-

τουργία το καζανάκι αφού κλείσουν το καπάκι της λεκάνης, ενώ δεν ενδείκνυται η χρήση στεγνωτήρων με αέρα μετά την πλύση των χεριών, αλλά οι χειροπετες.

Η επαναλειτουργία των μουσείων είναι πιο σύνθετο θέμα, υποστηρίζει η υπουργός Πολιτισμού. «Ανοίγουν στις 15 Ιουνίου, αλλά χωρίς κλιματισμό, εκτός από τις περιπτώσεις που έχουν κλιματισμό ανοικτού κυκλώματος. Οι επισκέπτες θα πρέπει να κρατούν αποστάσεις 2 μέτρων μεταξύ τους (θα υπάρχει ειδική σήμανση), το προσωπικό θα φορά μάσκα όπως και το κοινό, ενώ για τη χρήση των διαδραστικών παραγωγών όπου υπάρχουν, οι επισκέπτες-χρήστες θα πρέπει να φορούν γάντια. Σε όποια μουσεία είναι εφικτό, θα διασφαλιστεί άλλη είσοδος ή έξοδος, όπως στο Εθνικό Αρχαιολογικό που θα αξιοποιήσει την είσοδο στη Βασιλέως Ηρακλείου. Σε άλλα μουσεία θα τοποθετηθεί διαχωριστικό. Επιπλέον για τους δύσκολους σε θερμοκρασία μήνες του Ιουλίου και του Αυγούστου ζητήσα να εξασφαλιστούν χώροι σκίασης για τις ουρές επισκεπτών». Τονίζει ακόμη ότι τα μνημεία της Επιδαύ-

ρής: αμοιβές του προσωπικού, συντήρηση του μουσείου, καθαρισμούς. Όμως, η Πανδώρα άφησε την Ελπίδα τελευταία και την πρόλαβε να μη φύγει όταν άνοιξε το κουτί. Μας έμεινε λοιπόν η ελπίδα». Πάντως, το Μουσείο Ακρόπολης στις 20 Ιουνίου συμπληρώνει 11 χρόνια λειτουργίας.

Ο πρόεδρος του Σωματίου Διπλωματούχων Ξεναγών, Κρίτων Παπέρης, υπογραμμίζει ότι «μια ξενάγηση στην Ακρόπολη δεν θα είναι απλό ζήτημα, όπως και οποιαδήποτε ξενάγηση που απαιτεί μετακίνηση σε διάφορους αρχαιολογικούς χώρους. Είναι μεγάλο πρόβλημα το θέμα της απολύμανσης των ποτών, του αριθμού ατόμων που θα συνυπάρχουν, η προστασία του οδηγού, η χρήση μάσκας, η τήρηση των αποστάσεων. Σε χώρους όπως η Αρχαία Ολυμπία είναι εφικτή, όμως στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο είναι μικρές οι αίθουσες και δεν είναι εύκολο να συνυπάρχουν ταυτόχρονα δύο γκρουπ». Υπογραμμίζει ακόμη ότι πρέπει να εξεταστεί το θέμα των προκαθορισμένων ραντεβού και της διάρκειας ίσως των επισκέψεων, για να μην προκαλούν συνωστισμό τα γκρουπ που περιμένουν απέξω, τονίζοντας ότι «πολλά πρακτικά ζητήματα θα τα δούμε με το άνοιγμα των χώρων».

Οι ταξιδιώτες

Προβληματισμός υπάρχει για τα πολυήμερα ταξίδια (π.χ. Μυκίνες, Ναύπλιο, Ολυμπία), όπου επισκέπτες και ξεναγός μετακινούνται σε διαφορετικά ξενοδοχεία για τα οποία θα υπάρχει ανασφάλεια αν τηρούν τα μέτρα προστασίας. «Ακόμη και τα τεστ στα οποία θα υποβάλλονται –έως και 72 ώρες προτού επιβιβαστούν– όσοι έρχονται στην Ελλάδα είναι θέμα συζήτησης. Αν στο διάστημα των τριών ημερών κολλήσει κάποιος και είναι ασυμπτωματικός φορέας, Προσπαθούμε όλοι να είμαστε αισιόδοξοι θεωρώντας όμως ότι η σεζόν έχει χαθεί. Ελπίζουμε να μπορέσουμε να εργαστούμε έστω κάποιες ημέρες φέτος, ωστόσο κρατήσεις δεν έχουμε μέχρι τώρα. Όσο για τον εσωτερικό τουρισμό, οι Έλληνες δεν συνηθίζουν να κλείνουν ξεναγούς».

«Η Πανδώρα άφησε την Ελπίδα τελευταία και την πρόλαβε να μη φύγει όταν άνοιξε το κουτί. Μας έμεινε λοιπόν η ελπίδα», λέει ο πρόεδρος του Μουσείου Ακρόπολης, Δημήτρης Παντερμαλής.

ρου πρέπει να είναι επισκέψιμα, να έχουμε πολιτιστικό καλοκαίρι και «να ενισχυθεί η τοπική οικονομία».

«Η απώλεια εσόδων αυτό το διάστημα ήταν μεγάλη» λέει στην «Κ» ο πρόεδρος του Μουσείου της Ακρόπολης, Δημήτρης Παντερμαλής. «Τα πράγματα είναι άσχημα. Πέρυσι καλύψαμε τα έξοδά μας, δώσαμε και στο ΤΑΠ 2,2 εκατ. ευρώ, αλλά φέτος είναι τελείως διαφορετικά. Συνολικά τρεις μήνες δεν έχουμε κανένα έσοδο και έχουμε όλα τα

ΕΞΙ ΒΙΒΛΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

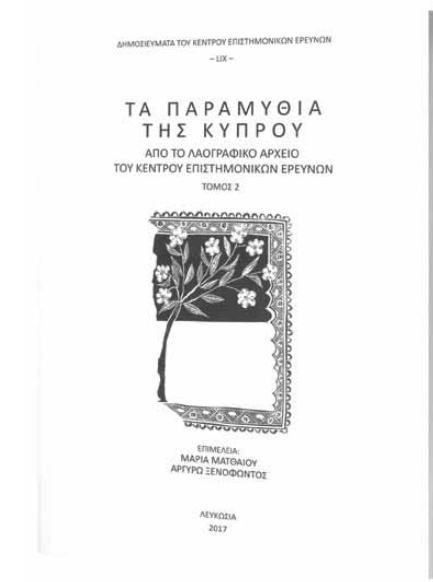
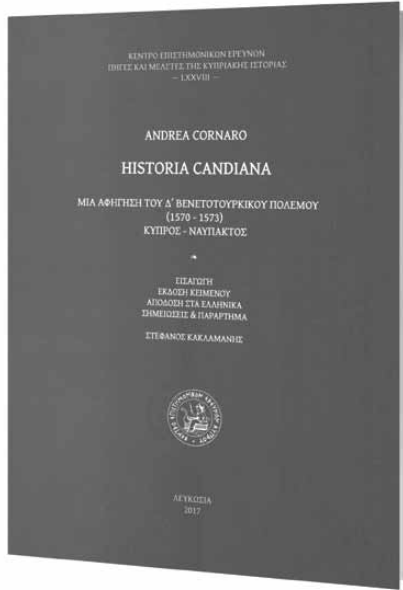
Το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών έχει μια εξαιρετική εκδοτική δραστηριότητα με την έκδοση μελετών που αφορούν την ιστορία, αλλά και τη λαογραφία του νησιού. Η μελέτη και η έκδοση σημαντικών πηγών της κυπριακής ιστορίας είναι εξαιρετικής σημασίας και σε αυτόν τον τομέα το Κέντρο διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο. Οι εκδόσεις του προσθέτουν στην εκδοτική της Κύπρου, αλλά συμπληρώνουν τις γνώσεις ερευνητών και επιστημόνων, επίσης οι εκδοτικές επιλογές του και οι συνεργασίες του με επιστήμονες του εξωτερικού στρέφουν την εγχώρια επιστημονική κοινότητα σε εξωστρεφή πορεία. Αυτή τη βδομάδα σας προτείνουμε έξι εκδόσεις του Κέντρου.

Nicolas E. Karapidakis
«LE DOCUMENT DE VENISE CHYPRE. DOCUMENTS INEDITS (1750-1751)»
 Nicosie, 2017

Οι δύο τόμοι που κυκλοφόρησαν το 2017 είναι συνέχεια του πρώτου και εντάσσονται στο ερευνητικό πρόγραμμα του οποίου επιστημονικός υπεύθυνος ήταν ο Νικόλας Καραπιδάκης. Στους έργο περιλαμβάνονται εκτενείς εισαγωγή, διπλωματική έκδοση και σχολιασμό πέραν των 400 βενετικών προξενικών, εμπορικών και διπλωματικών εγγράφων της υπό μελέτη περιόδου, καθώς και οκτώ παραρτήματα όπου δημοσιεύονται ποικίλες αρχειακές πηγές (καταστάσεις λογαριασμών και ημερολόγιο καταστρώματος κ.ά.), γλωσσάρι, ευρετήριο, βιβλιογραφία και αρχειακές χειρόγραφες πηγές. Η εν λόγω έκδοση είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τον μελετητή της ενετικής παρουσίας στην Κύπρο τον 18ο αιώνα, αλλά και τις σχέσεις της Βενετίας και των υπηκόων της με τις οθωμανικές αρχές, καθώς και ντόπιου πληθυσμού, ο οποίος συναλλάσσεται με τη Βενετία.

Benjamin Arbel
«STUDIES ON VENETIAN CYPRUS»
 Nicosia, 2017

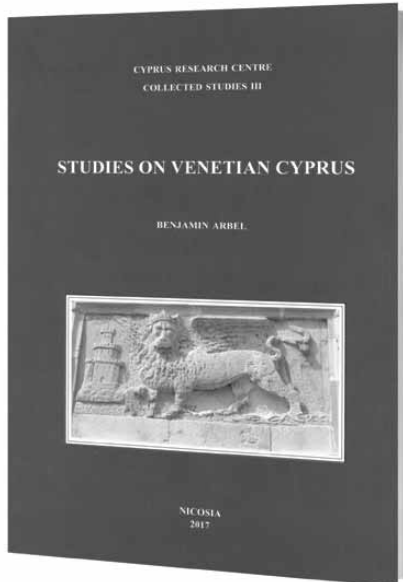
Στην έκδοση περιλαμβάνονται 19 μελέτες του καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Τελ Αβίβ Benjamin Arbel που αφορούν την περίοδο της Βενετοκρατίας

στην Κύπρο (1474-1571). Οι μελέτες που δημοσιεύονται είναι επιλογές από παλαιότερες μελέτες του καθηγητή, ο οποίος ασχολείται συστηματικά με την ιστορία της Κύπρου κατά τη βενετική περίοδο. Ο τόμος χωρίζεται σε πέντε θεματικές ενότητες, την περίοδο του προτεκτοράτου έως το έτος που η Κύπρος έγινε βενετική αποικία, η Βενετία και οι Κύπριοι υποτέλεις της, Εμπόριο, ναυτιλία και η Αμμόχωστος, Κύπρος και ζωικό κεφάλαιο και η περίοδος προς την οθωμανική κατάκτηση. Η συλλογή αυτή των άρθρων του Benjamin Arbel είναι εξέχουσας σημασίας για τη μελέτη και την κατανόηση της ενετικής παρουσίας στην Κύπρο.

Στέφανος Κακλαμάνης
«ANDREA CORNARO HISTORIA CANDIANA. ΜΙΑ ΑΦΗΓΗΣΗ ΤΟΥ Δ' ΒΕΝΕΤΟΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1570-1573). ΚΥΠΡΟΣ – ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ»
 Λευκωσία, 2017

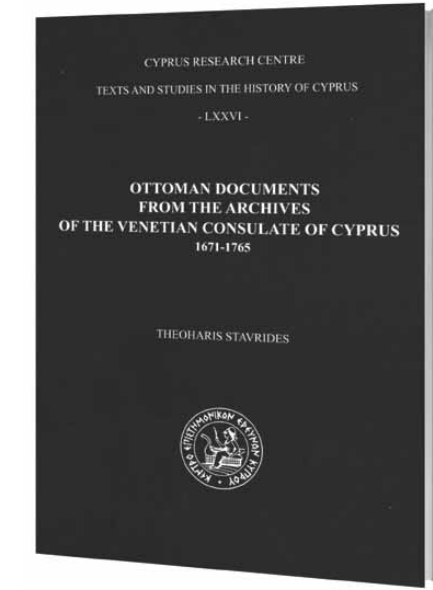
Όπως δηλώνεται στον «Πρόλογο», η έκδοση περιορίζεται σε μία μόνο πτυχή της συγγραφικής δραστηριότητας του Ανδρέα Κορνάρου, στην ιστορία του Δ' βενετοτουρκικού πολέμου, που περιέχεται στο 15ο βιβλίο της «Historia Candiana» και περιγράφει, μεταξύ άλλων, την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο (1570), την πολιορκία και την πτώση της Λευκωσίας, την πολυμην πολιορκία της Αμμοχώστου, την πτώση της Αμμοχώστου, καθώς και τη ναυμαχία της Ναυπάκτου, στην οποία είχε

λάβει και ο ίδιος μέρος. Η έκδοση αυτή αποτελεί ένα σημαντικό οδηγό και εργαλείο, τόσο φιλόλογικό όσο και εκδοτικό, μιας και η χειρόγραφη παράδοση, οι παλαιότερες εκδόσεις του έργου του συγγραφέα έπαιξαν σημαντικό ρόλο για την τελική διαμόρφωση του κειμένου.

Μαρία Ματθαίου,
Αργυρώ Ξενοφώντος (επιμ.)
«ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ»
ΑΠΟ ΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ»
 Λευκωσία, 2017

Ο β' τόμος αποτελεί συνέχεια του πρώτου τόμου των «Παραμυθιών της Κύπρου» από το Λαογραφικό Αρχείο του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών, που είχε εκδοθεί το 2015. Στον τόμο περιλαμβάνονται παραμύθια και παραλλαγές τους, όπως είναι κατατεθειμένα στο Αρχείο του Κέντρου. Έγινε μεταγραφή των παραμυθιών, αλλά και απόδοση των κειμένων στην κοινή νεοελληνική. Στο τέλος κάθε ενότητας υπάρχει κατάλογος των παραλλαγών. Το κάθε παραμύθι κατατάσσεται σε συγκεκριμένη ενότητα αναλόγως του περιεχομένου του και στο τέλος κάθε ενότητας ο αναγνώστης μπορεί να βρει χρήσιμα στοιχεία για την κατάταξή του. Η εικονογράφηση του τόμου έγινε από τον χαράκτη Χαμπή Τσαγγάρη. Μέσα από την καταγραφή των παραμυθιών μπορεί ο αναγνώστης να εξαγάγει διάφορες πληροφορίες για τα ήθη και τα έθιμα, για τις δοξασίες

του κυπριακού λαού, αλλά και για το κυπριακό ιδίωμα.

Michel Balard, Laura Balletto, Catherine Otten Froux
«GENES ET L'OUTRE-MER: ACTES NOTARIAIRES REDIGES A CHYPRE PAR LA NOTAIRE ANTONIUS FOLIETA (1445-1458)»
 Nicosie, 2016

Το νοταριακό (συμβολαιογραφικό) αρχείο του Γενουάτη Antonio Folieta που φυλάσσεται στο Κρατικό Αρχείο της Γένοβας είναι μία πλούσια πηγή πληροφοριών για τη μεσαιωνική Αμμόχωστο. Οι τρεις μελετητές, Michel Balard, Laura Balletto και Catherine Otten Froux, γνωστοί για την πολυετή ενασχόλησή τους με την κυπριακή μεσαιωνική ιστορία, δημοσίευσαν σε έναν πολύτιμο τόπο τις συμβολαιογραφικές πράξεις που αφορούν την Κύπρο και συντάχθηκαν το διάστημα 1445-1458 στην Αμμόχωστο. Στον τόμο δημοσιεύονται 219 πράξεις καθώς και οι περιλήψεις 60 ακόμα. Υπάρχει κατατοπιστική εισαγωγή που εξηγεί το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο συντάχθηκαν οι πράξεις, το έργο του Antonio Folieta, καθώς και συνοπτικούς πίνακες των πράξεων και χρήσιμο ευρετήριο.

Θεοκάρης Σταυρίδης
«OTTOMAN DOCUMENTS FROM THE ARCHIVES OF THE VENETIAN CONSULATE OF CYPRUS 1671-1765»
 Nicosia, 2016

Ο Θεοκάρης Σταυρίδης στην έκδοση αυτή του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών συγκεντρώνει οθωμανικά έγγραφα από το ενετικό προξενείο στην Κύπρο της περιόδου 1671-1765. Τα έγγραφα που εκδίδονται στον τόμο φυλάσσονται στο Κρατικό Αρχείο της Βενετίας και εκδίδονται στην πρωτότυπη γλώσσα, τα οθωμανικά της εποχής, αλλά παρατίθενται και αγγλική μετάφραση. Συνολικά εκδίδονται και δημοσιεύονται 138 έγγραφα που αφορούν διάφορες πτυχές της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής της Κύπρου και τις σχέσεις της με τη Βενετία. Πέραν της έκδοσης των πηγών στον τόμο περιέχεται εκτενής εισαγωγή στα έγγραφα, γλωσσάρι και ευρετήριο για ευχερέστερη χρήση του έργου.

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

(1923-2015)

«Αυτοί που έμειναν πίσω», 1950
Λάδι σε κόντρα πλακέ

Λεβέντειος Πινακοθήκη

Το έργο «Αυτοί που έμειναν πίσω» πραγματεύεται ένα από τα σοβαρότερα κοινωνικά προβλήματα της Κύπρου, αυτό της ανδρικής μετανάστευσης στο εξωτερικό. Μετά από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η Κύπρος βίωσε μια μεγάλη οικονομική κρίση, που είχε ως αποτέλεσμα πολλοί Κύπριοι να μεταναστεύουν στο εξωτερικό –ιδίως στη Μεγάλη Βρετανία– αναζητώντας εργασία. Το μεταναστευτικό κύμα που εκδηλώθηκε αφορούσε κατά βάση τον ανδρικό πληθυσμό, με άμεση συνέπεια την εμφάνιση πολλών κοινωνικών προβλημάτων.

Οι γυναίκες ήταν πλέον αναγκασμένες να αναλάβουν διπλό ρόλο, να παλέψουν σκληρά για την επιβίωση της οικογένειάς τους, αναμένοντας με υπομονή την οικονομική αποκατάσταση των δικών τους στο εξωτερικό, την αποστολή κάποιου χρηματικού ποσού ή, όταν το επέτρεπαν οι συνθήκες, και τη δική τους μετάβαση στο εξωτερικό.

Στο έργο της Λεβεντειού Πινακοθήκης κάποιες γυναίκες με τα παιδιά τους ατενίζουν το καράβι, που παίρνει μακριά τους τον σύζυγο, τον γιο ή τον πατέρα, να απομακρύνεται και να χάνεται στο βάθος του πελάγους. Από τον υπότιτλο του έργου στον κατάλογο της ατομικής έκθεσής του το 1955, αντλείται η πληροφορία ότι πρόκειται για το πλοίο «Πρωτέας» που ταξίδευε στην Αυστραλία. Ο Μιχάλης Μιχαηλίδης είναι ο πρώτος Κύπριος ζωγράφος ο οποίος ασχολήθηκε με κοινωνικά θέματα που αντιμετώπισε η Κύπρος ύστερα από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μετακινώντας το μέχρι τότε ενδιαφέρον για την αγροτική πθογραφία σε μια θεματογραφία ευρύτερου κοινωνικού προβληματισμού.

Το φως διαδραματίζει πρωταρχικό ρόλο, δημιουργώντας, όπως διαχέεται σε ολόκληρη την επιφάνεια του πίνακα, την καθαρή, διαυγή, ήσυχη ατμόσφαιρα του κυπριακού φυσικού παραθαλάσσιου χώρου. Τιποτε δεν μαρτυρά τα αισθήματα αυτών που έμειναν πίσω. Οι γυναίκες φαίνονται να δέχονται τη νέα τους κατάσταση ως ένα γεγονός υπέρνω της δικής τους θέλησης, με μια θλίψη που τις καθλώνει στην προκειμένη, σαν να φοβούνται να γυρίσουν πίσω και να αντικρίσουν την καινούργια πραγματικότητα τους. Όμως ταυτόχρονα, η θάλασσα γεννά και την ελπίδα. Ο ζωγράφος, μεταφέροντας στον θεατή την ευχάριστη αίσθηση του ρευστού γαλάζιου στοιχείου, μεταφέρει την υπόσχεση που δίνει η θάλασσα, μια υπόσχεση για εξερεύνηση άλλων τόπων και καλύτερων συνθηκών ζωής. Το γαλάζιο φως πλάθει ρυθμικά όγκους και φωτοσκιάσεις, προσφέροντας μια ποιητική διάσταση στην όλη διαπραγματευση του θέματος.

Βιογραφικό

Σπούδασε καλές τέχνες και αρχιτεκτονική στην Ιταλία και στην Αγγλία. Από το 1955 έζησε μόνιμα στο Λονδίνο, όπου εργαζόταν ως εικαστικός δημιουργός. Έχει σχεδιάσει και κατασκευάσει πολλά κτήρια σε όλο τον κόσμο. Τα πρώτα έργα του είναι εμπνευσμένα από το τοπίο και την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της Κύπρου. Γύρω στα 1954 εγκατέλειψε την αναπαραστατική τέχνη και προσανατολίστηκε σταδιακά στην πλήρη αφαίρεση. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 αφοσιώθηκε στη δημιουργία ανάγλυφων γεωμετρικών και ρυθμικών κατασκευών. Το έργο του πρωτοπαρουσιάσε σε ατομική έκθεση το 1955 στην Κύπρο. Ανέπτυξε έντονη καλλιτεχνική δραστηριότητα εκτός Κύπρου, οργανώνοντας περισσότερες από 40 ατομικές εκθέσεις σε Βρετανία, Ιταλία, Γαλλία, Ολλανδία, Ελβετία, Αυστρία, Γερμανία και Ελλάδα. Το 1976 εκπροσώπησε την Ελλάδα στον Μπιενάλε Βενετίας. Για το ζωγραφικό του έργο τιμήθηκε το 1971 με το βραβείο Europe Prize for Painting, Οστάνδη, Βέλγιο. Από το 1963 εκπροσωπείται από την γκαλερί Annelly Juda Fine Art του Λονδίνου.

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη εφαρμόζει τη νομοθεσία Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας και ευχαρίστη την οικογένειά του καλλιτέχνη για την συνεργασία και άδεια.

MISE EN PLACE | της **ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ***Ισόποση ευθύνη*

Σύμφωνα με τις τελευταίες ειδήσεις ένας super spreader κόλλησε 85 άτομα σε βόλτα του σε κλαμπ της Σεούλ και οι υγειονομικές αρχές της Νότιας Κορέας είναι ανάστατες. Ένας super spreader, ένας άνθρωπος δηλαδή με υπερδυνάμεις στο να μεταδίδει τον κορωνοϊό, βγήκε να ξεσκάσει, πήγε σε πέντε κλαμπ, έκανε όπως λέμε στα καθ' ημάς, μπαρότσαρκα και άθελά του μετατράπηκε σε υγειονομική βόμβα. Όταν οι ίδιοι οι γιατροί και οι ομάδες εμπειρογνώμωνων που έχουν αναλάβει να διαμορφώσουν το πλαίσιο λειτουργίας στον πολιτισμό, την εστίαση, τον τουρισμό, κάνουν λόγο για γρίφο σχετικά με περιπτώσεις όπως αυτή της Σεούλ, καταλαβαίνει κανείς πόσο εύκολα και πόσο γρήγορα, ό,τι κερδήθηκε με κόπο μπορεί να εξανεμιστεί, ένα βράδυ σ' ένα κλαμπ ή μια πλατεία. Υπάρχει απόλυτη προσασία; Η απάντηση είναι αυτονόητη. Ας δούμε συγκεκριμένα την εστίαση.

Στην Ελλάδα χιλιάδες ιδιοκτήτες και εργαζόμενοι περιμένουν με αγωνία την 1η Ιουνίου. Αυτή είναι πιθανότατα η

Κανείς δεν επιθυμεί να βγει για φαγητό και να αισθάνεται ότι βρίσκεται σε «ναρκοπέδιο». Βγαίνει για να χαλαρώσει. Το πρώτο διάστημα θα είναι κρίσιμο.

ημερομηνία που θα δοθεί το πράσινο φως για λειτουργία στις επιχειρήσεις της εστίασης. Πράσινο φως, όμως, με αυστηρές προϋποθέσεις και ασφυκτικό πλαίσιο λειτουργίας. Το προσχέδιο της

επιτροπής των ειδικών που συνεδριάζει τις τελευταίες μέρες προκειμένου να καταλήξει σε έναν «οδηγό», περιλαμβάνει πολλά και διάφορα, ρεαλιστικά και σουρεαλιστικά: Πόρτες τύπου σαλούν,

θερμομέτρηση των εργαζομένων προτού αναλάβουν το πόστο τους, υποχρεωτική χρήση μάσκας και προαιρετική χρήση ασπίδας προσώπου, κατάργηση κοινόχρηστων σκευών μουςτάρδας, ζάχαρης κ.ά. και αντικατάστασή τους με ατομικές συσκευασίες, ξεχωριστά ερμάρια για το προσωπικό.

Δεν υπάρχει, όμως, μόνο η πλευρά των εργαζομένων αλλά κι αυτή των πελατών. Η ψυχολογία τους είναι καθοριστικός παράγοντας για επιστροφή στην κανονικότητα. Η έξοδος προϋποθέτει κυρίως καλή διάθεση και ηρεμία. Κανείς δεν επιθυμεί να βγει για φαγητό και να αισθάνεται ότι βρίσκεται σε «ναρκοπέδιο». Βγαίνει για να χαλαρώσει και να περάσει καλά. Το πρώτο διάστημα θα είναι κρίσιμο για όλους και η ευθύνη θα μοιραστεί ισόποσα. Στους ιδιοκτήτες που πρέπει να κάνουν ό,τι καλύτερο μπορούν για την ασφάλεια των πελατών τους, στους εργαζομένους που πρέπει να δουλεύουν με μεγάλη υπευθυνότητα αλλά και τους πελάτες που αποτελούν κρικο σε μια ευαίσθητη αλυσίδα.

Ο επαναστάτης που άλλαξε πορεία στην τέχνη

Ο *Germano Celant*, πατέρας του κινήματος *Arte Povera*, της «φτωχής τέχνης», επηρέασε καταλυτικά τα εικαστικά πράγματα

Της **ΛΟΝΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Ο γνωστός Ιταλός ιστορικός τέχνης, κριτικός και επιμελητής (Μουσείο Guggenheim στη Νέα Υόρκη, Fondazione Prada στο Μιλάνο) Germano Celant ήταν ο άνθρωπος που επινόησε τον όρο *Arte Povera*, για να περιγράψει την «οικονομική τέχνη» των Γιάννη Κουνέλλη, Mario και Marisa Merz, Giuseppe Penone, Luciano Fabro και πολλών άλλων. Έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 80 ετών στο Μιλάνο λόγω επιπλοκών από τον κορωνοϊό, στις 29 Απριλίου 2020. Ο Germano Celant καθόρισε το *avant-garde*, το κίνημα της «φτωχής τέχνης», την *Arte Povera*, που σημαίνει κυριολεκτικά «φτωχή τέχνη», αλλά η λέξη «φτωχή» εδώ αναφέρεται στην εφαρμογή από τους υποστηρικτές του κινήματος, ενός ευρέως φάσματος υλικών πέρα από τα παραδοσιακά. Για παράδειγμα, τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν από τους καλλιτέχνες περιλάμβαναν χώμα, κουρέλια και κλαδιά. Στόχος, η αμφισβήτηση, η διατάραξη των αξιών του εμπορεύσιμου συστήματος των σύγχρονων χώρων τέχνης.

Η κύρια εποχή του κινήματος ήταν από το 1967 έως το 1972, αλλά η επιρροή του στη μετέπειτα τέχνη είναι αδιαμφισβήτητη. Σύμφωνα με το μουσείο σύγχρονων τέχνης Tate στο Λονδίνο, το κίνημα *Arte Povera* μπορεί να θεωρηθεί ως η ιταλική συμβολή στην εννοιολογική τέχνη (*conceptual art*). Στην Ιαπωνία, η ομάδα των μονοπατών (*mono-ha*) εξέτασε την ουσία των υλικών και απομακρύνθηκε από τον τεχνολογικό μοντερνισμό. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, οι όροι αντισχηματισμός (*anti-form*) και μετα-μινιμαλισμός (*post-minimalism*) χρησιμοποιήθηκαν για να περιγράψουν εργασίες που απέρριπταν τα σταθερά βιομηχανικά σχήματα και τις κομψές μορφές μινιμαλιστικού γλυπτού. Ο Germano Celant ήταν ο υπερασπιστής της τέχνης που υπήρχε «έξω», σε αντίθεση με τη βαθτή έννοια της αγοράς—«Η ύπαρξη εκτός του συστήματος ισοδυναμεί με επανάσταση», έγραψε σχετικά.

Ο **Germano Celant** ήταν ο υπερασπιστής της τέχνης που υπήρχε «έξω», σε αντίθεση με τη βαθτή έννοια της αγοράς—«Η ύπαρξη εκτός του συστήματος ισοδυναμεί με επανάσταση», έγραψε σχετικά.

λιτείες, οι όροι αντισχηματισμός (*anti-form*) και μετα-μινιμαλισμός (*post-minimalism*) χρησιμοποιήθηκαν για να περιγράψουν εργασίες που απέρριπταν τα σταθερά βιομηχανικά σχήματα και τις κομψές μορφές μινιμαλιστικού γλυπτού. Ο Germano Celant ήταν ο υπερασπιστής της τέχνης που υπήρχε «έξω», σε αντίθεση με τη βαθτή έννοια της αγοράς—«Η ύπαρξη εκτός του συστήματος ισοδυναμεί με επανάσταση», έγραψε σχετικά.

Έργα που δεν είναι τέχνη

Πολλές από τις παρεμβάσεις και τα έργα του κινήματος *Arte Povera*, τα οποία πραγματοποιήθηκαν κυρίως στο Τορίνο και στη Ρώμη, θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως έργα που δεν έμοιαζαν με τέχνη. Για παράδειγμα, ο πιο γνωστός Έλληνας καλλιτέχνης του κινήματος Γιάννης Κουνέλης, έκανε τέχνη που δεν είχε τη δυνατότητα να πωληθεί. Χρησιμοποιώντας ζωντανά ζώα στο πλαίσιο της δουλειάς του, όπως παπαγάλους, αλόγα και χρυσόψαρα. Δημιούργησε την εγκατάσταση «Χωρίς Τίτλο» (12 αλόγα), η χρήση των δώδεκα αλόγων ήταν ξεκάθαρα μία ισχυρή αμφισβήτηση της καταναλωτικής κοινωνίας. Επιπρόσθετα, ο Michelangelo Pistoletto, ο βασικός καλλιτέχνης του *Arte Povera*, δημιούργησε τα έργα, οι «Ζωγραφικοί Καθρέφτες»

Ο στόχος του κινήματος, η αμφισβήτηση, η διατάραξη των αξιών του εμπορεύσιμου συστήματος των σύγχρονων χώρων τέχνης.

νέλλης, έκανε τέχνη που δεν είχε τη δυνατότητα να πωληθεί. Χρησιμοποιώντας ζωντανά ζώα στο πλαίσιο της δουλειάς του, όπως παπαγάλους, αλόγα και χρυσόψαρα. Δημιούργησε την εγκατάσταση «Χωρίς Τίτλο» (12 αλόγα), η χρήση των δώδεκα αλόγων ήταν ξεκάθαρα μία ισχυρή αμφισβήτηση της καταναλωτικής κοινωνίας. Επιπρόσθετα, ο Michelangelo Pistoletto, ο βασικός καλλιτέχνης του *Arte Povera*, δημιούργησε τα έργα, οι «Ζωγραφικοί Καθρέφτες»

Γιάννη Κουνέλλη, Χωρίς Τίτλο (12 αλόγα), 1967.

(*Mirror Paintings*), καθώς και τη σειρά «Μείον Αντικείμενα» (*Minus Objects*). Οι «Ζωγραφικοί Καθρέφτες» αποτελούνται από εικόνες με ανθρώπινη κλίμακα που εφαρμόζονται σε αντανάκλαστικό ατσάλι.

Η χρήση του ατσαλιού και οι αντανάκλασεις από τους θεατές της δουλειάς, σήμαινε ότι οι πίνακες σπάνε από την παραδοσιακή εικονιστική ζωγραφική. Η συμμετοχή του θεατή μέσα στην τέχνη προκάλεσε μια σχέση μεταξύ τέχνης και ζωής. Ο Giovanni Anselmo, ακόμη ένας καλλιτέχνης από το κίνημα *Arte Povera*, εργάστηκε με τη φύση και τα φαινόμενά της. Ο άνθρωπος είναι αναπόσπαστο κομμάτι της δουλειάς του Anselmo, καθώς η γκαλερί μετατρέπεται σε συμμετέχον μέρος. Για παράδειγμα, το έργο του, *Invisible* 1971, περιελάμβανε ένα

προβαλλόμενο φως, αν κάποιος ερχόταν σε επαφή με το φως, τότε αυτό προβαλλόταν στο σώμα του, κάνοντας το φως ορατό.

Μαζί με τη συμμετοχή των σωματικών δυνάμεων, η *Arte Povera* ασχολήθηκε με πτυχές της ανθρώπινης φύσης. Τα αντικείμενα και τα υλικά που χρησιμοποιούσε ο καλλιτέχνης για να προκαλέσει πτυχές της ανθρώπινης φύσης διέγεραν τις αισθήσεις επιτρέποντας στον θεατή να βιώσει το έργο. Για παράδειγμα, ο Γιάννης Κουνέλης ήθελε ο θεατής να χρησιμοποιήσει την αίσθηση της όσφρησης του, πετυχαίνοντας αυτό χρησιμοποιώντας τον καφέ μέσα στην ίδια τη δουλειά του. Επίσης, η χρήση της αφής εφαρμόζεται μέσα στο *Arte Povera*, υποδηλώνοντας έτσι ότι ο ίδιος ο θεατής μπορεί να αγγίξει το έργο.

Η χρήση του κειμένου ήταν επίσης δημοφιλής στην *Arte*

Povera, οι λέξεις σε μεγάλο βαθμό χειρόγραφες και έτσι εμφανίζονταν πιο προσωπικές. Όσον αφορά την τοποθεσία, οι καλλιτέχνες έτειναν να εργάζονται σε εσωτερικούς χώρους, ωστόσο, έχουν εργαστεί εξίσου και σε ειδικά σχεδιασμένους εξωτερικούς χώρους.

Ο Celant ήταν επίσης συγγραφέας και συντάκτης περισσότερων από 200 βιβλίων και από το 1995 μέχρι τον θάνατό του, ηγήθηκε του προγράμματος στο Fondazione Prada. Το καλλιτεχνικό αυτό ίδρυμα δημιουργήθηκε από τη σχεδιάστρια μόδας Miuccia Prada και τον σύζυγό της και θεωρείται ως ένα από τα σημαντικότερα κέντρα σύγχρονης τέχνης της Ευρώπης. Στο πιο σημαντικό δοκίμιο για το *Flash Art* με τίτλο «*Arte Povera*: Σημειώσεις για τον Πόλεμο των Ανταρτών», το οποίο δημοσιεύτηκε το 1967, ο Germano Celant επικεντρώθηκε στους Ιταλούς καλλιτέχνες και στη νέα τάση για χρήση οργανικών, «χαμηλού επιπέδου» υλικών στο έργο τους. Αναφέρει ο Celant ότι μέσω των κατασκευών τους, οι καλλιτέχνες δημιούργησαν την τέχνη που πήγαινε ενάντια σε αστικά μέσα. Για τον τίτλο του κινήματος «Φτωχή τέχνη», ο Celant σημειώνει ότι ήταν μια ρίψη στην «πλούσια τέχνη» και συνεχίζει μιλώντας για τους καλλιτέχνες, «επέλεξαν να ζήσουν μια άμεση εμπειρία», «αισθάνονται την ανάγκη να αφήσουν άθικτη την αξία της ύπαρξης των πραγμάτων».

Αδιαμφισβήτητα, ο Germano Celant ήταν επαναστάτης, μιας και με το κίνημα του άλλαξε την πορεία της ιταλικής ιστορίας της τέχνης και όχι μόνο!

ΤΟ Νο1 ΠΡΩΙΝΟ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ

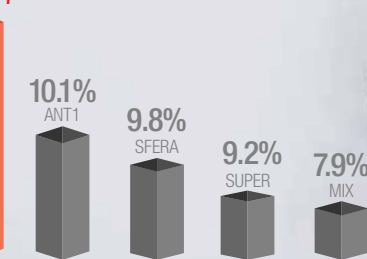
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
06:00 -10:00

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ

11.3%
LOVE FM
100.7

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΣΕ ΗΛΙΚΙΕΣ 13-80 ΕΤΩΝ ΣΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1/1/2020 - 31/3/2020
(ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ SYMMETRON MARKET RESEARCH & CONREAD RESEARCH BUREAU)

LOVE
100.7 FM
98.1 & 105.7

THE PROFESSOR

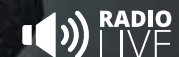
Όλα για το Netflix και το streaming.
ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΠΑΡΙΣΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13:00-15:00

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

LISTEN LIVE ALSO AT

Η ισχύς εν τη ενώσει στο σινεμά της Ευρώπης

Νέο σκηνικό διαμόρφωσε η πανδημία

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Αν πέρσι, τέτοιο καιρό, κάποιος πρότεινε στα ανταγωνιστικά κινηματογραφικά φεστιβάλ των Καννών και της Βενετίας να συνεργαστούν στενά πάνω σε έναν κοινό σχεδιασμό, μάλλον θα τον κοιτούσαν ειρωνικά. Έναν χρόνο μετά, η Κρουαζέτ, που κανονικά θα άνοιγε αυλαία την περασμένη Τρίτη, ακυρώθηκε οριστικά, πράγμα που έχουν καταφέρει στο παρελθόν μόνο δύο (πολύ διαφορετικοί) εισβολείς: ο Χίτλερ τρι δεκαετία του 1940 και ο Ζαν-Λικ Γκοντάρ τον Μάιο του 1968. Είναι προφανές πως η πανδημία που σάρωσε κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής, δεν θα άφηνε ανεπρόεστο και το σινεμά. Οι σκοτεινές αιθούσες άδειασαν, παραγωγές έμειναν στη μέση, έτοιμες ταινίες περιμένουν στο ράφι της διανομής και τα φεστιβάλ, ο χώρος δηλαδή όπου όλη η κινηματογραφική πυραμίδα συναντιέται για να ενώσει τις ιδέες της, παραμένουν, προς το παρόν, με τα φώτα σβηστά.

Παρ' όλα αυτά, οι άνθρωποι των φεστιβάλ, αυτοί που βρίσκονται στην καρδιά της βιομηχανίας, όλων αυτών τον καιρό εργάζονται προσηπατώντας να κρατήσουν ζωντανό τον δίαυλο μεταξύ καλλιτεχνικής παραγωγής και κοινού. Σήμερα ο λόγος περνά σε αυτούς: Τέσσερα σημαντικά στελέχη του ευρωπαϊκού σινεμά μας μιλούν για την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί, τις μελλοντικές προκλήσεις αλλά και μερικά ζητήματα που ήδη προϋπήρχαν και τώρα έχουν έλθει δυναμικά στην επιφάνεια.

«Η εξάπλωση του ιού άλλαξε τον κόσμο, την καθημερινή μας ζωή, προφανώς επηρέασε τρομερά και το σινεμά. Ανάμεσα στις υπόλοιπες απαιτήσεις μιας τέτοιας κατάστασης, βασική είναι η υπομονή, κάτι στο οποίο δεν είμαστε και πολύ συνηθισμένοι. Θέλουμε όλες τις απαντήσεις και τις θέλουμε τώρα. Αρκετά φεστιβάλ τηρούν υπεύθυνη στάση: αντί να κάνουν προβλέψεις, αποφάσισαν να προσαρμόσουν το πρόγραμμά τους ή να χρησιμοποιήσουν τους πόρους σε διαφορετικές δραστηριότητες, πράγμα το οποίο βέβαια εξαρτάται και από τις αντίστοιχες χώρες τους. Η ανάγκη να

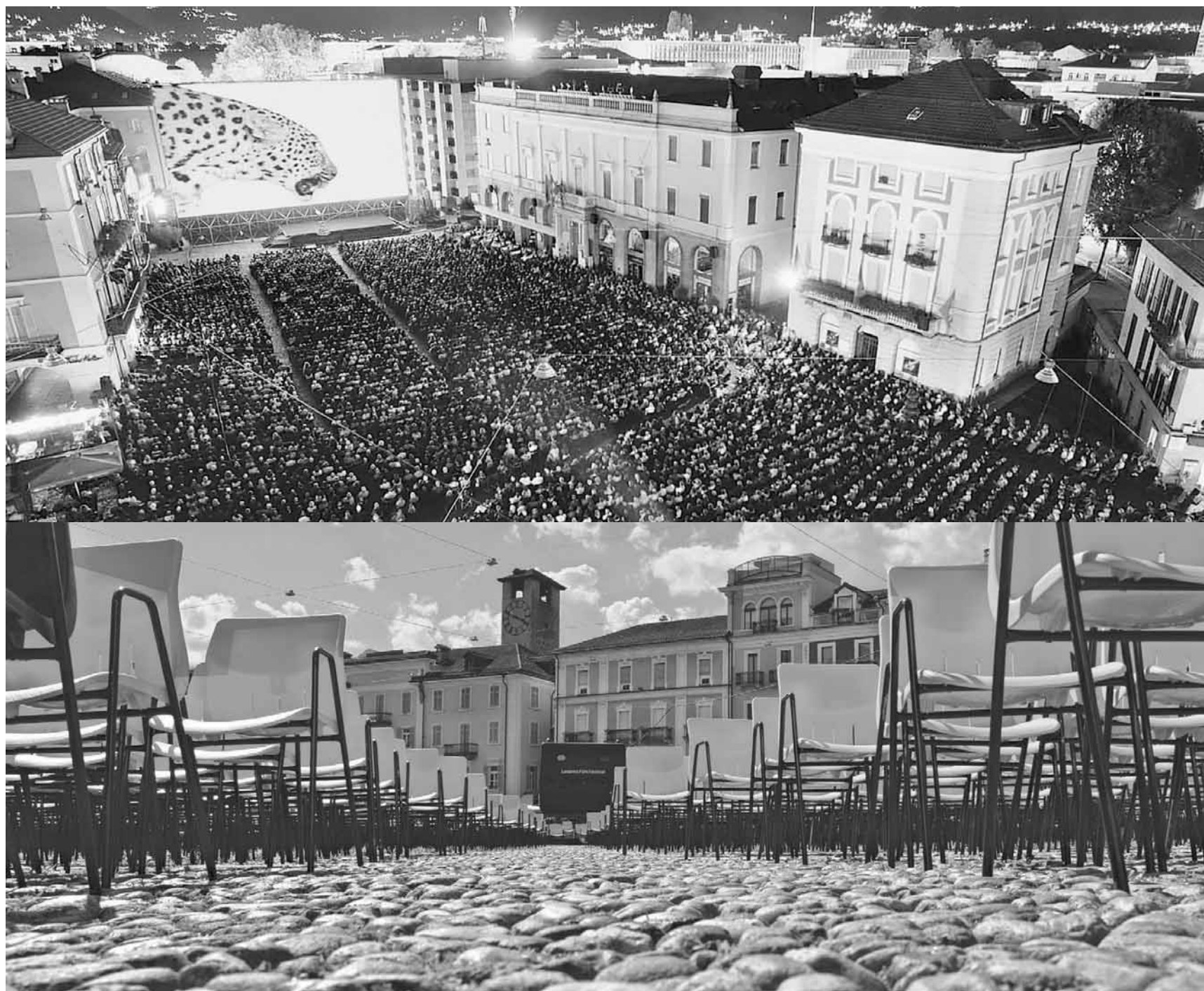
εκφραστούμε θα βρίσκεται πάντα εκεί. Αυτή η ανθρώπινη τάση δεν πρόκειται να αλλάξει. Εκείνο που κινδυνεύει περισσότερο τώρα είναι το σινεμά ως βιομηχανία, ειδικά όσον αφορά τις μικρές εταιρείες. Η υποστήριξη της διανομής των ανεξάρτητων φιλμ θα είναι κάτι πολύ σημαντικό, νομίζω, ίσως ακόμα σημαντικότερο κι από τη στήριξη της παραγωγής», μας λέει ο Κάρλο

Τέσσερα σημαντικά στελέχη μιλούν στην «Κ» για τα προβλήματα που έχουν ανακύψει και τις διορθωτικές κινήσεις στις οποίες προβαίνουν.

Σατριάν, καλλιτεχνικός διευθυντής της Μπερλινάλε. Ο ίδιος είχε την «τύχη» να ολοκληρώσει τη φετινή έκδοση του φεστιβάλ ακριβώς πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας, σε αντίθεση με άλλους συναδέλφους του.

Η Λίλι Χίνστιν, διευθύντρια του Φεστιβάλ του Λοκάρνο που θα ξεκινούσε στις 5 Αυγούστου, ακούγεται μελαγχολική στην άλλη άκρη της γραμμής: «Είχαμε μπροστά μας το δίλημμα να το ακυρώσουμε ή να το κάνουμε με κάποιον τρόπο online. Κατά τη γνώμη μου, το Λοκάρνο δεν είναι απλώς ένα κινηματογραφικό φεστιβάλ, αλλά μια εμπειρία αισθήσεων. Μίλαμε για την κορύφωση του καλοκαιριού, σε ένα υπέροχο μέρος δίπλα στις ελβετικές λίμνες. Οι άνθρωποι τρώνε και πίνουν όλοι μαζί και στην Πιάτσα Γκράντε στήνεται η πελώρια οθόνη των 26 μέτρων για τις μεγάλες προβολές. Όλα αυτά δεν αντικαθίστανται. Ούτε μπορώ να φανταστώ πώς στη μέση του καλοκαιριού, αμέσως μετά την καραντίνα, θα έχει πολύς κόσμος την όρεξη να κάτσει μπροστά από μια οθόνη υπολογιστή και να παρακολουθεί το φεστιβάλ.

«Τελικά αποφασίσαμε να προσαρμόσουμε να στερήσουμε όσο γίνεται τους καλλιτέχνες: επιλέξαμε μία σειρά από φιλμ που βρέθηκαν εν εξελίξει στο διάστημα της κρίσης, σε διάφορα στάδια της πα-

Το Φεστιβάλ του Λοκάρνο με κόσμο (επάνω) και χωρίς κόσμο (κάτω). «Είχαμε μπροστά μας το δίλημμα να το ακυρώσουμε ή να το κάνουμε με κάποιον τρόπο online. Το Λοκάρνο όμως δεν είναι απλώς ένα κινηματογραφικό φεστιβάλ, αλλά μια εμπειρία αισθήσεων», λέει στην «Κ» η διευθύντρια του Λίλι Χίνστιν.

Από αριστερά: Ματιέ Νταράς, ιδρυτής των επιτυχημένων κινηματογραφικών εργαστηρίων TorinoFilmLab και First Cut Lab, Κάρλο Σατριάν, καλλιτεχνικός διευθυντής της Μπερλινάλε, Πάολο Μορέτι, επικεφαλής του Δεκαπενθημέρου Σκηνοθετών της Κρουαζέτ, και Λίλι Χίνστιν, διευθύντρια του Φεστιβάλ του Λοκάρνο.

ραγωγής, ζητώντας από τους δημιουργούς να μοιραστούν μαζί μας κάτι από αυτά: ένα σενάριο, μερικές σκηνές, ό,τι εκείνοι θέλουν. Μια επιτροπή, αποτελούμενη αποκλειστικά από συναδέλφους τους κινηματογραφιστές, θα κρίνει και θα απονεμίσει μια ειδική Χρυσή Λεοπάρδαλη (ο.σ. αυτό είναι το έπαθλο στο Λοκάρνο) και χρηματικό βραβείο 70.000 ελβετικών φράγκων. Πρόκειται καθαρά για μια κίνηση αλληλεγγύης».

Στις Κάννες, που αναφέραμε και στην αρχή, οι υπεύθυνοι βρέθηκαν επίσης μπροστά σε παρόμοια διλήμματα, ακόμα πιο πιεστικά πι-

θανότατα, μιας και εκεί το... καράβι είναι μεγαλύτερο. «Προς το παρόν αυτό που μπορούμε να πούμε σε όσους έχουν έτοιμα φιλμ για φέτος είναι πως «είμαστε εδώ και στεκόμαστε δίπλα σας». Αναγκαστήκαμε να ακυρώσουμε την έκδοση του 2020, όμως συνεχίζουμε να βλέπουμε ταινίες, δίνουμε feedback και σε αρκετές περιπτώσεις βοηθάμε στον σχεδιασμό νέων στρατηγικών για την προώθησή τους. Δεν υπάρχει μια λύση που να ταιριάζει σε όλους, διότι οι καταστάσεις είναι διαφορετικές. Κάποιες ταινίες θα κυκλοφορήσουν μέσα στο 2020, στις αιθούσες ή διαδικτυακά, ενώ

άλλες πιθανόν να αναβληθούν τόσο φεστιβαλικά όσο και για το ευρύ κοινό. Και στις δύο περιπτώσεις εμείς, εφόσον τις έχουμε επιλέξει στο πρόγραμμά μας, θα τις υποστηρίξουμε με τον λογότυπο των Καννών και κάθε άλλο δυνατό τρόπο», μας επισημαίνει ο Πάολο Μορέτι, επικεφαλής του Δεκαπενθημέρου Σκηνοθετών της Κρουαζέτ.

Όσο για τη Βενετία, αυτή προς το παρόν ετοιμάζεται να φιλοξενήσει κανονικά τη διοργάνωση στις 2 Σεπτεμβρίου, κάτι το οποίο ωστόσο, όπως αφήνει να εννοηθεί το πρόσφατο κάλεσμα, θα εξαρτηθεί από την προθυμία των ανθρώπων

του παγκόσμιου σινεμά να βρεθούν στα διάσημα κανάλια της. Αν, πάντως, αυτό συμβεί, εκεί πιθανότατα θα έχουμε... αντιπροσωπεία και από τις Κάννες –το προανήγγειλε ο διευθυντής Τιερί Φρεμό– ενώ είναι γνωστή εδώ και κάποιο καιρό η συνεργασία όλων των μεγάλων φεστιβάλ (Κάννες, Βερολίνο, Βενετία, Σάντανς, Τορόντο κ.ά.) στη δεκαήμερη διαδικτυακή διοργάνωση «We Are One», η οποία θα ξεκινήσει να μεταδίδεται στις 29/5 μέσω του YouTube.

Αυτό το πνεύμα ομοψυχίας και αλληλεγγύης βέβαια καλό είναι να μεταφερθεί και προς τις λεγόμενες μεσαίου μεγέθους διοργανώσεις, όπως το δικό μας Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης για παράδειγμα. Με την αναβολή ή την ακύρωση των «μεγάλων», αυτά τα φεστιβάλ μένουν σε έναν βαθμό ξεκρέμαστα, δίχως τις αγορές από όπου αντλούν τις καινούργιες ταινίες τους: παράλληλα έχουν πρόβλημα (λόγω δικαιωμάτων) να παρουσιάσουν φιλμ που έχουν ήδη αγοράσει, όταν εκείνα δεν έχουν πραγματοποιήσει την προγραμματισμένη πρεμιέρα τους αλλού. Μια λύση είναι οι διαδικτυακές προβολές, συνοδευόμενες ωστόσο από αυστηρό γεωγραφικό περιορισμό, όπως μας εξηγεί ο διευθυντής του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, Ορέστης Ανδρεαδάκης.

Η διαμάχη των μεγάλων φεστιβάλ με τις ιντερνετικές πλατφόρμες

Μιλώντας για τις διαδικτυακές προβολές και τις διαφορετικές μορφές τους, αυτές αποτελούν ένα από τα δημοφιλέστερα θέματα συζήτησης και διαφωνίας στον σημερινό κινηματογραφικό μικρόκοσμο. Τα μεγάλα φεστιβάλ και οι ιντερνετικές πλατφόρμες είναι, ως γνωστόν, τα τελευταία χρόνια άσπονδοι φίλοι, ωστόσο οι εξελίξεις με την πανδημία φέρνουν ένα καινούργιο επεισόδιο στις σχέσεις τους.

«Ο ιός μας ζητάει να αλλάξουμε τις συνήθειές μας. Υπάρχει κάτι καλό σε αυτό – όπως το να σκεφτούμε ξανά προσεκτικά τι είναι ουσιαστικές στη ζωή και την τέχνη: από την άλλη υπάρχουν τα δυσάρεστα που βιώνουμε όλοι. Η “κοινωνική αποστασιοποίηση” είναι πολύ άσχημη φράση για εμένα. Το σινεμά, με τον τρόπο που το ξέρω, είναι ακριβώς το αντίθετο της κοινωνικής αποστασιοποίησης. Οι ταινίες ενώνουν τους ανθρώπους. Όταν ένα φιλμ σε αγγίζει βαθιά, θέλεις να το μοιραστείς. Θες να μιλήσεις για αυτό με τους άλλους, να τους αγκαλιάσεις, όχι μόνο

Ενα από τα δημοφιλέστερα ζητήματα συζήτησης και διαφωνίας στον σημερινό κινηματογραφικό μικρόκοσμο.

με μεταφορικό τρόπο. Αυτό κάνουν τα φεστιβάλ. Όχι το να δείχνουν ταινίες πριν από όλους τους υπόλοιπους, ούτε να παρουσιάζουν απλώς κινηματογραφικό υλικό. Ενώνουν τους ανθρώπους με ιστορίες φτιαγμένες από άλλους ανθρώπους. Δεν θέλω καν να σκεφτομαι ένα μέλλον, όπου η μόνη ευκαιρία να δεις ταινίες θα είναι σε ιδιωτικό δωμάτιο: θα είναι πολύ θλιβερό – όχι για το σινεμά, αλλά για εμάς ως ανθρώπινα όντα», σημειώνει ο Κάρλο Σατριάν, ο οποίος όπως και οι περισσότεροι συναδέλφοί του, θεωρεί τη μεγάλη οθόνη αναντικατάστατη.

Από την άλλη, ο Ματιέ Νταράς, ιδρυτής των επιτυχημένων κινηματογραφικών εργαστηρίων

Κλάους Κίνσκι, Κλαούντια Καρντινάλε και Βέρνερ Χέρτζογκ σε παλαιότερες μεγάλες στιγμές του Φεστιβάλ Καννών, το 1982.

TorinoFilmLab και First Cut Lab, έχει μια «λιγότερο πολιτικά ορθή άποψη», όπως μου λέει ο ίδιος γελώντας στο τηλέφωνο: «Οι άνθρωποι και οι ταινίες ταξιδεύουν πάρα πολύ στις μέρες μας, πότε για να διαγωνιστούν και πότε για να συνεργαστούν. Πολλές φορές ωστόσο αυτή η

διαδικασία καταντά απλή επανάληψη. Παντού στην Ευρώπη υπάρχουν άπειρα κινηματογραφικά φεστιβάλ, δίχως απαραίτητα να προσφέρουν όλα κάτι ουσιαστικό: αντιθέτως όλες αυτές οι μετακινήσεις συμβάλλουν με τον τρόπο τους στην οικονομική και περιβαλλοντική επιβάρυνση.

Προφανώς δεν μιλάω για θεσμούς όπως το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης ή άλλους τέτοιου βεληνικούς.

»Η τωρινή κρίση αποτελεί ίσως ευκαιρία να αναθεωρήσουμε κάποια πράγματα και να εισαγάγουμε αλλαγές, τις οποίες οι πιο συντηρητικές δυνάμεις αρνούνται εδώ και χρόνια. Για παράδειγμα, είναι μεγάλη αποτυχία του ευρωπαϊκού σινεμά να μην έχει δημιουργήσει ακόμα σοβαρές διαδικτυακές πλατφόρμες για να προωθεί τις ανεξάρτητες ταινίες του. Αναγκαζόμαστε να βλέπουμε χαμηλής ποιότητας υλικό στο Netflix, το Amazon κτλ., ενώ εκεί έξω υπάρχουν εξαιρετικές δουλειές, που όμως δεν φτάνουν ποτέ στο σπίτι του μέσου θεατή. Τα φεστιβάλ είναι φυσικά απαραίτητα. Δίχως αυτά μια ταινία όπως, λόγου χάριν, τα «Παράσιτα» δεν θα κατάφερνε ποτέ μια τέτοια επιτυχία. Όμως στην εποχή μας πια –και η τωρινή κρίση μας το υπέδειξε επιτακτικά– χρειάζεται να υπάρξει διάλογος ανάμεσα στα φεστιβάλ και τις πλατφόρμες, με βασικό στόχο όλο και περισσότερους κόσμος να

έχει πρόσβαση στο καλό σινεμά».

Τέλος, η Λίλι Χίνστιν του Λοκάρνο έχει τη δική της πιο... εναλλακτική προσέγγιση επί του θέματος: «Συχνά, όταν η κουβέντα πηγαίνει στις διαδικτυακές προβολές, μου αρέσει να σκεφτομαι τις απαρχές του Ιντερνετ. Τότε που μια παρέα χίπιδες έφτιαξαν ένα δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ πανεπιστημίων και οργανώσεων στο Σαν Φρανσίσκο της δεκαετίας του 1970, χρησιμοποιώντας ένα μείγμα πρωτόγονης πληροφορικής και LSD, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση του ανθρώπινου ετού. Ετσι πρωτότυπα πρέπει να σκεφθούμε και τώρα. Από την άλλη κάποιες ταινίες δεν είναι φτιαγμένες για τη μικρή οθόνη, είναι θέματα μοντάζ, κινηματογράφησης, απλά δεν λειτουργούν εκεί. Γι' αυτό μία από τις ουτοπικές ιδέες μου για το επόμενο φεστιβάλ είναι να συνεργαστούμε με εταιρείες που φτιάχνουν προτζέκτορες και να τους προσφέρουμε ομαδικά στο κοινό. Αν είναι να δουν κάτι online, τουλάχιστον ας μην είναι στο κινητό!».

Διαβάζοντας από την αρχή τον Τ. Σ. Ελιοτ

Από την «Ερημη χώρα» του Σεφέρη
στην «Αγονη γη» του Βλαβιανού

Τ. Σ. ΕΛΙΟΤ
Η άγονη γη
Εισαγωγή - μετάφραση - σημειώσεις:
Χάρης Βλαβιανός
εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2020, σελ. 171

Του **ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΓΑΡΑΝΤΟΥΔΗ**

Αν υπάρχει ένα ποιητικό έργο του 20ού αιώνα που κάθε συστηματικός αναγνώστης της ποίησης ή κάθε άνθρωπος που αποφασίζει να γράψει και να δημοσιεύσει έστω και ένα ποίημα οφείλει να το γνωρίζει καλά, αυτό είναι το «The waste land» (1922) του Τ. Σ. Ελιοτ. Αν και πρόκειται για σύντομο συνθετικό ποίημα, αρθρωμένο σε πέντε μέρη, με μόλις 433 στίχους, θεωρήθηκε και παραμένει ένα από τα καταστατικά και εμβληματικά ποιήματα του μοντερνισμού, της τεχνοτροπίας που άλλαξε ριζικά την αντίληψή μας για το πώς γράφεται και διαβάζεται η ποίηση.

Στη διάρκεια του αιώνα που πέρασε από την έκδοση του ποιήματος έως τις μέρες μας, η μεταφραστική δεξιοσύνη του στην Ελλάδα υπήρξε άμεση και σταθερή στη συνέχεια. Την πρώτη μετάφραση του Τάκη Παπατσώνη («Ο ερημότοπος», 1933) ακολούθησαν άλλες δεκαπέντε περίπου. Πιθανόν, λοιπόν, το

«The waste land» είναι το περισσότερο μεταφρασμένο στα ελληνικά ποίημα του 20ού αιώνα. Ανάμεσα στις μεταφράσεις ξεχώρισαν δύο, του Γιώργου Σεφέρη («Η έρημη χώρα», 1936, 1949, 1965, 1973, με επιμέλεια του Γ. Π. Σαββίδη) και του Κλείτου Κύρου («Η ρημαγμένη γη», 1990). Η μετάφραση του Σεφέρη, η

Αυτή η μετάφραση έρχεται να λειτουργήσει ως ορόσημο ή ως νέα αφετηρία για την ελληνική τύχη του ποιήματος.

πο σημαντική στιγμή και η βασική μαρτυρία της σχέσης του με το έργο του Ελιοτ, έχει εγγραφεί στη λογοτεχνική ιστορία μας ως ο κυριότερος σταθμός για τη γνωριμία του ελληνικού αναγνωστικού κοινού με το «The waste land». Όταν στην Ελλάδα μιλάμε για το «ιερό» αγγλόφωνο ποίημα, μέχρι σήμερα το ταυτίζουμε σχεδόν με τη σεφερική μετάφραση, προφανώς και λόγω του μεγάλου κύρους που προσέλαβε

Το πορτρέτο του Ελιοτ που ο Γουίνχαμ Λιούις φιλοτέχνησε το 1938.

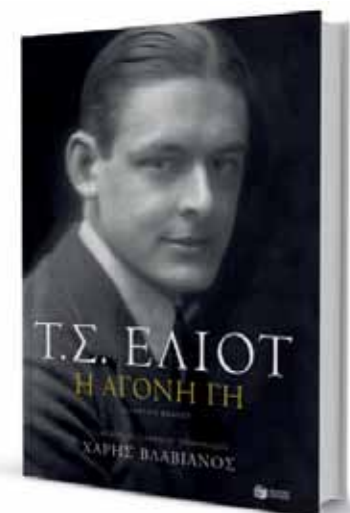
στον χρόνο η ποίηση του Σεφέρη. Ακόμα και ως προς τον τίτλο, σχεδόν αυτόματα λέμε «Η έρημη χώρα» του Ελιοτ.

Το αγγλόφωνο ποίημα, λοιπόν, επικράτησε (μέσω της μετάφρασής του) ως σεφερικό, παρά το γεγονός ότι, όπως έχουν επισημάνει αρκετοί φιλόλογοι (Νάσος Βαγενάς, Ξ. Α. Κοκόλης, Μιχαήλ Πασχάλης), η νεανική μετάφραση του Σεφέρη (ήταν 36 ετών το 1936) είχε αρκετά

λάθη και αδυναμίες που, παρά τις διορθώσεις που ο ίδιος έκανε στις δύο επανεκδόσεις, ως ένα βαθμό διατηρήθηκαν. Έτσι, και η οψιμότερη, θεωρημένη από τον Σεφέρη, έκδοσή της μετάφρασής του, εκείνη του 1965, έχει δύο εμφανή ελαττώματα. Το πρώτο είναι η παλαιότητα της γλώσσας, επιβαρυνμένης από στοιχεία που σήμερα χαρακτηρίζουμε παλαιοδημοτικά. Το δεύτερο είναι η μειωμένη ικανότητα του Σεφέρη

Η εισαγωγή

Η εισαγωγή του Βλαβιανού (σ. 7-48) κατατοπίζει τον μη ειδικό αναγνώστη για εκείνα τα βασικά στοιχεία που πρέπει να γνωρίζει πριν από την ανάγνωση του ποιήματος. Στο πρώτο μέρος της αναστρέφει στην ελληνική μεταφραστική παράδοση, εστιάζοντας στις αποδόσεις του Σεφέρη και του Κύρου, και εξηγεί, πολύ πειστικά, γιατί ο τίτλος «Αγονη γη» ανταποκρίνεται καλύτερα απ' ό,τι οι παλαιότεροι ελληνικοί τίτλοι στο περιεχόμενο και στο νόημα του ποιήματος (και ο Σεφέρης αρχικά σκεφτόταν τον τίτλο «Χέρσα γης», αλλά εντέλει επέλεξε τον πιο καθολικό αλλά και προβληματικό, ιδίως ως προς το δεύτερο μέρος του, τίτλο «Ερημη χώρα»). Στο δεύτερο μέρος της εισαγωγής ο Βλαβιανός αφηγείται πυκνά την ιστορία της δημιουργίας της «Αγονης γης», συντάσσοντας ένα χρονολόγιο της μακράς κυκλοφορίας της, από το 1906 μέχρι το 1922, όπου παρακολουθούνται παράλληλα η προσωπική ζωή, η πνευματική ωρίμανση και το νεανικό ποιητικό έργο του Ελιοτ.

Το «The waste land» αποδίδεται εξαιρετικά ως «Η άγονη γη» από τον Χάρη Βλαβιανό στο βιβλίο που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη.

ριβάλλον του ελεύθερου στίχου).

Ογδόντα τέσσερα χρόνια μετά από τη μετάφραση του Σεφέρη, η νέα απόδοση του ποιήματος από τον Χάρη Βλαβιανό πιστεύω ότι έρχεται να λειτουργήσει ως ορόσημο ή ως νέα αφετηρία για την ελληνική τύχη του ποιήματος του Ελιοτ. Η μακρά, αναγνωρισμένη και ποσοτικά πλούσια θητεία του Βλαβιανού στην ποίηση και στην ποιητική μετάφραση, ιδίως αγγλόφωνων κειμένων, λειτουργήσε ως η στέρεα βάση για να αναλάβει το δύσκολο εγχείρημα. Για όποιον γνωρίζει το ποιητικό και μεταφραστικό έργο του Βλαβιανού γίνεται φανερό ότι η μετάφραση της «Αγονης γης» είναι καρπός του ισόβιου δεσμού του γενικότερα με το έργο του Ελιοτ και ειδικότερα με το συγκεκριμένο ποίημα, όπως εξάλλου επαληθεύει και η, επίσης άρτια, μετάφρασή του των «Τεσσάρων κουαρτέτων» (Αθήνα, Πατάκης 2012), του άλλου μείζονος ποιητικού συνθέματος του Ελιοτ, το οποίο ο Σεφέρης επέλεξε να μην μεταφράσει, θεωρώντας το αμετάφραστο.

Ο κ. Ευριπίδης Γαραντούδης είναι καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας στο τμήμα Φιλολογίας του ΕΚΠΑ.

PIK1

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς, η ενημέρωση, με εγκυρότητα και αντικειμενικότητα. Με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στην Κύπρο και το εξωτερικό, σφαιρική πληροφόρηση από την Κύπρο και τον κόσμο.

Παρουσίαση:
Γωγώ Αλεξανδρινού

Υπεύθυνος Σκηνοθέτης Δελτίου Ειδήσεων:
Στέφανος Φαρμακάς

Καθημερινά
8.00 μ.μ.
PIK 1

#HellenicBankMASTERS

Μελέτη διάρκειας
ενός έτους έδειξε ότι
30 λεπτά μέτριας
άσκησης την ημέρα
μειώνουν τα
κρυολογήματα στο
μισό. Επίσης, οι
αθλούμενοι είχαν
τρεις φορές λιγότερες
πιθανότητες να
αρρωστήσουν.

**Επανάραξη
μαθημάτων 8 Μαΐου**

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 96400086

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΓΙΩΤΑΣ ΜΥΡΤΣΙΩΤΗ

Οι «Εποχές της Αγωνίας»

SHUTTERSTOCK

Κολοσσαίο, ίσως το χαρακτηριστικότερο σύμβολο της Ρώμης και της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ρόλο στην αρχή του τέλους της έπαιξε και η πανδημία (πιθανότατα ευλογιά) που την έπληξε κατά κύματα γνωστά ως «Λοιμός του Γαλννού» (από το 165-166 μ.Χ. έως το 180 μ.Χ.) και ως «Λοιμός του Κυπριανού» (από το 251 μ.Χ. έως το 270 μ.Χ.).

Ποιες αναλογίες μπορεί να διακρίνει κανείς με τον λοιμό της Αθήνας, 2.500 χρόνια πριν, και τις μεταγενέστερες ανά τους αιώνες φονικές επιδημίες με το σήμερα;

από την ίδια λοιμώδη ιογενή νόσο κατά τη διάρκεια μιας, άγνωστης στο ευρύ κοινό, πανδημίας που τάραξε τα θεμέλια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας», παρατηρεί ο κ. Παντελής Νίγδελς, καθηγητής αρχαίας ιστορίας στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Μια επιπλέον αναλογία εκείνους είναι «οι συνέπειες που προ-ιδεάζουν την επομένη μέρα. Πέρα από τη θνησιμότητα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν και οι επιπτώσεις: οικονομικές, κοινωνικές, ψυχολογικές. Αυτό μας δείχνει η

Ιστορία και αυτό απασχολεί ήδη την ανθρωπότητα», τονίζει ο κ. Νίγδελς φέρνοντας ως ενδεικτικό παράδειγμα την πανδημία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας που άφησε πίσω της εκατομμύρια θύματα. Επληξε την Ευρώπη σε δύο κύματα, γνωστά ως «Λοιμός του Γαλννού» (από το 165-166 μ.Χ. έως το 180 μ.Χ.) και «Λοιμός του Κυπριανού» (από το 251 μ.Χ. έως το 270 μ.Χ.).

Η επικρατέστερη αιτία ήταν η ευλογιά που μετέφεραν στρατεύματα της λεγεώνας του ρωμαϊκού στρατού από τη Μεσοποταμία, διασπείροντας τον ιό στη Μεσόγειο, τα Βαλκάνια, την ιταλική χερσό-νησο μέχρι τον Ρήνο και από τα παράλια της Αφρικής, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας, της Γαλλίας ως τη νότια Γερμανία και την Ελβετία. Κατά την έξαρσή της υπολογίζεται ότι η Ρώμη είχε 2.000 νεκρούς ημερησίως. Σύμφωνα με τον Δίωνα Κάσσιο, συγγραφέα του 3ου αιώνα μ.Χ. και μέλος της ρωμαϊκής συγκλήτου, η θνησιμότητα

των κρουσμάτων έφτανε το 25%.

Οι πρώτοι που επλήγησαν ήταν οι ρωμαϊκές λεγεώνες. Ο αποδεκατισμός της στρατιωτικής δύναμης και οι ήττες κλόνισαν την εμπιστοσύνη και την ασφάλεια στην εμπεδωμένη συλλογική συνείδηση του πληθυσμού για μια ανίκητη και αιώνια αυτοκρατορία.

Η ανασφάλεια ενέτεινε τον φόβο για ένα αβέβαιο μέλλον με αποτέλεσμα τη μεταφυσική προσέγγιση του φαινομένου (μάγοι διέθεταν αντίδοτα για την προστασία).

«Εποχή της Αγωνίας» την ονομάζουν οι ιστορικοί, επισημαίνει ο κ. Νίγδελς, και εκτιμούν ότι οι συνέπειες εκείνης της πανδημίας σηματοδότησαν, εν μέρει, το τέλος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και το πέραςμά της στον βυζαντινό κόσμο. Ενισχυμένος από αυτήν την δοκιμασία βγήκε ο χριστιανισμός. Η καθημερινή πρακτική του μέριμνα για τους φτωχούς και η πνευματική διάσταση για το επέκεινα της ζωής τροφοδότησαν εξίσου την ελπίδα.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

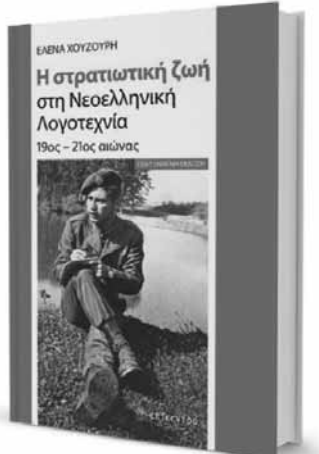
Χακί... πεζά και ποιήματα

ΕΛΕΝΑ ΧΟΥΖΟΥΡΗ
Η στρατιωτική ζωή στη νεοελληνική λογοτεχνία. 19ος-21ος αιώνες
εκδ. Επίκεντρο, σελ. 254

Υπάρχει μια πλούσια παραγωγή ελληνικής λογοτεχνίας με θέμα τη στρατιωτική ζωή σε καιρό ειρήνης και εν καιρώ πολέμου. Αναμενόμενο για μια χώρα που έζησε ποικίλες περιπέτειες εντός και εκτός της επικράτειάς της – σε αμφίρρα, χαρακώματα, εξωτερικά και εσωτερικά μέτωπα, θερμούς και ψυχρούς πολέμους. Η ενδιαφέρουσα γραμματολογική μελέτη της πεζογράφου και κριτικού Ελένας Χουζούρη (δευτέρα επαυξημένη έκδοση, η πρώτη κυκλοφόρησε το 2001) ξεκινά με τα λιγοστά κείμενα του 19ου αιώνα για να περάσει στην πυκνή παραγωγή του 20ού και του 21ου αιώνα.

Η μελέτη παρακολουθεί τα πεζά και τα λιγοστά ποιήματα ανάλογα με τη χρονολογία της συγγραφής και τη χρονολογία των ιστοριών τους: «Τα πρώτα... παραγγέλματα», «Η στρατιωτική ζωή στο χαρακώμα, από τους Βαλκανικούς στον Εμφύλιο», «Από τον απόηχο του Εμφυλίου στη μεταπολίτευση του 1974» και «Από τη Μεταπολίτευση στον 21ο αιώνα, παρωδία-απομυθοποίηση». Ποια υπήρξαν,

κατά τη μελετήτρια, τα κεντρικά χαρακτηριστικά των δύο κατηγοριών; Αναπλάθοντας τη στρατιωτική ζωή σε καιρούς ειρήνης, η ελληνική πεζογραφία κατ' αρχάς περιδιαβαίνει στους εσωτερικούς χώρους του στρατοπέδου (θαλάμους, ΚΨΜ, πεδία ασκήσεων, φυλάκια, γραφεία), και δευτερευόντως στους εξωτερικούς χώρους. Οι κοινές θεματικές των έργων αφορούν την κατάσταση των νεοσυλλέκτων, τις σχέσεις εξουσίας, την άκαμπτη πειθαρχία, τα καφόνια, την έλλειψη σεξουαλικής ζωής. Από τα τρία όπλα κυριαρχούν οι ιστορίες που αφορούν τον Στρατό Ξηράς. Σε όλα τα κείμενα γίνεται χρήση της «γλώσσας του στρατού». Τα περισσότερα κείμενα είναι τέλος βιωματικά, αναπλάθουν περιστατικά και συναισθήματα που έζησαν οι συγγραφείς τους – γι' αυτό και είναι πολύ λίγα τα έργα για τον στρατό που γράφτηκαν από γυναίκες πεζογράφους.

Συνιστώντας τη γνωστή κατηγορία της «πολεμικής λογοτεχνίας», η στρατιωτική ζωή σε καιρό πολέμου έχει ως κοινά θεματικά μοτίβα στους τόπους των συγκρούσεων: τον άθλιο καιρό, τις απαίσιες συνθήκες διαβίωσης, τη σχέση με τα ζώα, την ανάδειξη του ομαδικού πνεύματος και ταυτόχρονα την άμεση ή έμμεση καταγωγή. Χώροι των ιστοριών είναι τα απόκρημνα βουνά της Αλβανίας, της Ηπείρου, της Μακεδονίας, κι ακόμα περιόχες τοποθεσίες όπως ο Δομοκός, το Ρούπελ, η Μουργκάνα. Και πάλι πρωταγωνιστεί ο Στρατός Ξηράς και πάλι συναντάμε τους στρατιωτικούς γλωσσικούς κώδικες και πάλι τα περισσότερα κείμενα αναπλάθουν τις βιωματικές εμπειρίες των δημιουργών τους. Εκείνο που διίσταται είναι η οπτική τους αποτελώντας συνάρτηση της εποχής και της ιδεολογίας τους. Αλλιώς ήταν οργανωμένος ο στρατός στον 19ο αιώνα

και αλλιώς στον 20ό· διαφορετικά μιλούν τα κείμενα για τον Α' Παγκόσμιο και διαφορετικά για τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο· διαφορετικά γράφουν οι πεζογράφοι της κάθε παράταξης για τον Εμφύλιο· κι ακόμα, δραματικότερα αναπλάθουν τη στρατιωτική ζωή οι παλαιότεροι πεζογράφοι, σατιρικά και παρωδιακά οι περισσότεροι από όσους δημοσιεύουν ύστερα από το 1974.

Μετά την καταστατική «Στρατιωτική ζωή εν Ελλάδι» (1870) του Ανωγνύμου, βασικοί, μεταξύ άλλων, συγγραφείς που ασχολήθηκαν με τη στρατιωτική ζωή είναι οι Γιάννης Μπεράτης, Στράτης Μυριβήλης, Ηλίας Βενέζης, Δημήτρης Χατζής, Ρένος Αποστολίδης, Στρατής Τσίρκας, Νίκος Κάσδαγλης, Μένης Κουμανταρέας, Η. Χ. Παπαδημητράκοπουλος, Θανάσης Βαλτινός, Περικλής Σφυριδής, Βασίλης Γκουρογιάννης, Απόστολος Δοξιάδης, Ηλίας Μαγκλίνης, Χ. Α. Χωμενίδης. Σε μια τόσο εκτενή θεματική μελέτη λογικό είναι να υπάρχουν παραλείψεις. Επισημαίνω το ωραίοτατο σατιρικό διήγημα του Γιώργου Σκαμπαρδώνη «Οι μύγες υψώνουν σημαία» (1989) και τις σπαρακτικές στρατιωτικές σελίδες του Αλέξη Πανσέλλνου στο μυθιστόρημα «Η μεγάλη πομπή» (1985).

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Η Κωνσταντία Σωτηρίου γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1975, είναι τουρκολόγος και εργάζεται στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η νουβέλα της «Η Αϊσέ πάει διακοπές» (Πατάκης 2015) βραβεύθηκε με το Athens Prize for Literature στην Ελλάδα και ήταν επίσης στη βραχεία λίστα των κρατικών βραβείων Ελλάδας και Κύπρου. Η δεύτερη της νουβέλα, «Φωνές από Χώμα» (Πατάκης 2017), ήταν επίσης στη βραχεία λίστα των κρατικών βραβείων Ελλάδας και Κύπρου. Το νέο της βιβλίο, «Πικρία χώρα» (Πατάκης 2019), περιλαμβάνεται στη βραχεία λίστα του Βραβείου Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακηρύχθηκε παγκόσμια νικήτρια του διαγωνισμού Λογοτεχνίας Κοινοπολιτείας 2019 με το διήγημα «Εθίμα θανάτου».

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Το «Ταξιδεύοντας σε ξένη γη» του Ντέιβιντ Παρκ και τον «Γαλατά» της Αν Μπερνς. Τελευταία έπαθα μια ψύχωση με τους Βορειοίρλανδούς συγγραφείς και τους διαβάζω ξανά και ξανά. Αυτό οφείλεται πιστεύω στο γεγονός ότι κουβαλάμε κοινά βιώματα και παρόμοιες πληγές με όλα όσα σημάδεψαν τις χώρες μας. Ζηλεύω τον τρόπο που γράφουν.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Δεν θα ήθελα να ήμουν λογοτεχνική ηρωίδα. Είμαι πολύ δειλή για μια τέτοια ζωή.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;

Τη Βιρτζίνια Γουλφ, τη Χέρτα Μίλερ, την Αν Μπερνς, την Κλαρίσε Λισπέκτορ και την αγαπημένη μου Κύπρια ποιήτρια Ελενα Τουμαζή. Νομίζω θα έκαναν καλή παρέα και θα ήθελα να ήμασταν μόνο γυναίκες στη συντροφιά για να μιλήσουμε για τα δύσκολα της γραφής και για όσα γράφουν οι γυναίκες.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Πολλά στοιχεία για τους ανθρώπους και την ψυχοσύνθεση της βαθιάς Αμερικής που ψηφίζει Ντόναλντ Τραμπ από το εξαιρετικό «Τραγούδι του Χίλμπαρντ» του Τζέιμς Ντέιβιντ Βανς.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Το «Μαγικό βουνό» του Τόμας Μαν. Είναι το βιβλίο που άρχισα και παράτησα στο παρελθόν πολλές φορές.

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

Το «Διπλό βιβλίο» του Δημήτρη Χατζή. Είναι ένα βιβλίο στο οποίο ανατρέχω συχνά και από το οποίο αντλώ παρηγοριά και θα έχω μαζί μου για πάντα.

Ποια είναι τα συστατικά ενός καλού μυθιστορήματος;

Να έχει δουλεμένη τη γλώσσα, να έχει καλή δομή και να σε κάνει να θέλεις να το διαβάσεις ξανά και ξανά. Αλλά γενικά δεν πιστεύω πως για τα καλά βιβλία υπάρχουν συνταγές. Αυτό που πρέπει να νιώθεις να υπάρχει είναι η τιμιότητα στις προθέσεις του συγγραφέα.

Ολοκληρώνοντας την τριλογία σας, κλείσατε και τους... λογαριασμούς σας με την ιστορία του τόπου σας;

Δεν ξέρω αν κλείνουν εύκολα τέτοιοι λογαριασμοί. Αυτό που ξέρω είναι πως ο κύκλος ολοκληρώθηκε όπως τον σχεδίασα και πως νιώθω σε πολλά επίπεδα λυτρωμένη. Ενδέχεται οι λογαριασμοί να ανοίξουν ξανά με διαφορετικό όμως τρόπο. Αργότερα.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Αν το προσφυγικό ήταν πρόβλημα, θα είχε λύση»
του Δημήτρη Χριστόπουλου (Πόλις)

2 «Τα βιβλία των άλλων 1 - Ελληνες συγγραφείς»
του Κωστή Παπαγιώργη (Καστανιώτη)

3 «Ο θάνατος του Θεού - Από τον Διαφωτισμό μέχρι την εποχή μας»
Συλλογικό έργο (Αλεξάνδρεια)

4 «Περί μετάδοσης - Επιστήμη, άνθρωπος και κοινωνία στην εποχή της πανδημίας»
του Πάολο Τζορντάνο (Πατάκης)

5 «Ανταποκρίσεις από τον 21ο αιώνα»
του Ρωμανού Γεροδήμου (Παπαδόπουλος)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 «Οι κόρες της Σελήνης»
της Τζόχα Αλχάρθι (Gutenberg)

2 «Η χορτοφάγος»
της Χαν Γκάνγκ (Καστανιώτη)

3 «Αννα, σορόρ...»
της Μαργκερίτ Γιουρσενάρ (Αγρρα)

4 «Βαλκανική τριλογία»
της Ολίβια Μάνινγκ (Μεταίχμιο)

5 «Θηριόμορφοι»
της Ελένας Μαρούτσου (Πόλις)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Πλειάδες» (Σπύρου Μερκούρη 62, Παγκράτι)

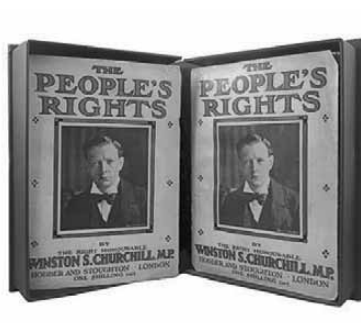

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

ΛΟΝΔΙΝΟ

Νικόλα Μπενεντέτι

Από τη λίστα με τις νέες κυκλοφορίες στη σειρά Decca Classics, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η προσέγγιση της Ιταλοσκωτσέζας βιολονίστριας Νικόλα Μπενεντέτι στο κοντσέρτο για βιολί του Εντουαρντ Ελγκαρ με τη Φιλαρμονική του Λονδίνου και διευθυντή ορχήστρας τον Βλαντιμίρ Γιουρόσκι. Είναι ένα από τα δημοφιλή έργα του Ελγκαρ, που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 1910. Είχε γραφτεί για τον βιολονίστα Φριτς Κράισλερ.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Ουίνστον Τσώρτσιλ

Εως τις 20 του μηνός, ο οίκος δημοπρασιών Sotheby's διατηρεί ανοικτή την πλατφόρμα μιας νέας δημοπρασίας με υλικό αποκλειστικά ιστορικά τεκμήρια, χειρόγραφα και κυρίως εκδόσεις βιβλίων του Ουίνστον Τσώρτσιλ ή βιβλίων με θέμα τον Ουίνστον Τσώρτσιλ. Όλες οι εκδόσεις είναι σπάνιες ή δερματόδετες, από ιδιωτικές βιβλιοθήκες, σε συνεργασία με τους Chartwell Booksellers. Αφορμή, η επέτειος των 80 ετών από την ανάληψη της πρωθυπουργίας.

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

Ρομπέρ Σουμάν

Η 70ή επέτειος της Διακήρυξης Schuman (9 Μαΐου 1950), το εναρκτήριο λάκτισμα για την οικοδόμηση της κοινοτικής Ευρώπης, τιμάται φέτος. Στην europeana.eu φιλοξενείται ψηφιακή ιστορική έκθεση με 17 κεφάλαια που διοργάνωσαν από κοινού η Μονάδα Αρχείων, η Διεύθυνση Βιβλιοθηκών και Εργαλείων Γνώσης και το Γραφείο Συνδέσμου στο Στρασβούργο. Ο Ρομπέρ Σουμάν ήταν ο οραματιστής Γάλλος υπουργός Εξωτερικών, πατέρας της Ενωμένης Ευρώπης.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Εντουαρντ Χόπερ

Επιστροφή στους πρότερους ρυθμούς στην Ελβετία με σταδιακή και προσεκτική επαναφορά της λειτουργίας των μουσείων. Το Fondation Beyeler ανακοίνωσε το άνοιγμα της έκθεσης στον Εντουαρντ Χόπερ, που είχε εγκαινιαστεί πριν από την πανδημία. Η έκθεση, σε συνεργασία με το Μουσείο Whitney, θα παραταθεί έως τις 26 Ιουνίου και θα λειτουργεί σύμφωνα με το νέο υγειονομικό πρωτόκολλο, το οποίο προβλέπει είσοδο λίγων επισκεπτών, μάσκες και απολύμανση χεριών.

ΧΟΛΙΓΟΥΝΤ

Όλα για την Εύα, 70 χρόνια

Το ημερολόγιο του Χόλιγουντ μας δείχνει την επέτειο των 70 χρόνων από το γύρισμα της κλασικής ταινίας «Όλα για την Εύα» (1950) του Τζόζεφ Μάνκνιελς, που είχε αποσπάσει έξι Όσκαρ. Έχουν μείνει στη μνήμη οι ερμηνείες της Μπέτι Ντέιβις, της Αν Μπάξτερ, του Τζορτζ Σάντερς, της Σελέστ Χολμ και της Μέριλιν Μονρό σε έναν από τους πρώτους της ρόλους.

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Το Βερολίνο, 75 χρόνια μετά, τότε και τώρα

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Εως τις αρχές της δεκαετίας του '60 υπήρχαν σημεία σε γερμανικές πόλεις, βομβαρδισμένα στον πόλεμο, τα οποία δεν είχαν ακόμη πλήρως αποκατασταθεί. Πολλοί Γερμανοί πολίτες έχουν αποτυπώσει μνήμες από τα χρόνια του '50 όταν μπορούσε να δει κανείς ακόμη σκόρπια ερείπια και ισοπεδωμένα οικοπέδα όσο διαρκούσε ακόμη το πρόγραμμα ανοικοδόμησης. Εξαιρετικές περιγραφές δίνει και ο ιστορικός Ιαν Κέρσο στο βιβλίο του «Το Τέλος Γερμανία, 1944-1945» (μτφρ. Κώ-

στας Καρανικολός, εκδ. Κλειδάριθμος), όπως και ο Β. Γκ. Ζέμπαντ, ως τομογράφος της γερμανικής συνειδήσης. Τα 75 χρόνια από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου είναι επέτειος που δικαιολογημένα διοχετεύει στο ευρύ, διεθνές κοινό ιστορικό υλικό, μαρτυρίες και πολλές φωτογραφίες, ιδιαίτερα πολύτιμο ιδίως για τις νεότερες γενιές. Η αναγέννηση των γερμανικών πόλεων ήταν έργο κομβικής σημασίας για την ανασυγκρότηση της μεταπολεμικής Γερμανίας και του δυτικού κόσμου στη διάρ-

κεια του Ψυχρού Πολέμου, γι' αυτό προχώρησε γρήγορα και αποτελεσματικά. Το Μουσείο της Πόλης του Βερολίνου δημιούργησε μια εφαρμογή βασισμένη στη γοητεία που εξασκούν οι φωτογραφίες στη λογική του τότε και τώρα. Με το κινητό, μπορεί ο καθένας να δημιουργήσει τις δικές του «τότε και τώρα» φωτογραφίες, φωτογραφίζοντας ένα σημείο της σύγχρονης πόλης. Μέσα από ιστορικά αρχεία, η εφαρμογή για κινητά και τάμπλετ είναι εμπλουτισμένη με χιλιάδες φωτογραφίες του κατεστραμμέ-

νου Βερολίνου. Σε μια διεύθυνση της πόλης στην οποία βρίσκεται ο χρήστης, μπορεί να ανακαλέσει την αντίστοιχη ιστορική φωτογραφία από το υλικό της εφαρμογής, μετά να τραβήξει τη δική του φωτογραφία από το ίδιο σημείο όπως είναι σήμερα και μετά να συνθέσει τις φωτογραφίες, δημιουργώντας το δικό του «τότε» και «τώρα». Το berlinHistory app διαρκώς εμπλουτίζεται και είναι δικτυωμένο με μουσεία, αρχεία και ερευνητικούς φορείς ούτως ώστε να αποτελεί μια διαρκή πα-

ρακαταθήκη ιστορικού υλικού. Ο σκοπός είναι να καλλιεργήσει ιστορική συνείδηση και μια βαθύτερη σχέση με την πόλη πέρα από τη σύγχρονη εικόνα. Την επαύριον του πολέμου, με την πόλη κατεστραμμένη, κανείς δεν πίστευε ότι το Βερολίνο θα μπορούσε και πάλι να γίνει η πόλη που ήταν στα χρόνια της Βαϊμάρης και της Αυτοκρατορίας. Μετά την ενοποίηση της Γερμανίας, το Βερολίνο, και πάλι πρωτεύουσα, έγινε μια από τις κοσμοπόλεις-προορισμούς και μητέρα ιδεών.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Γαλάζια Ραψωδία

Οι εικόνες ήταν πολλές: η θέα του νησιού και της θάλασσας έτσι όπως απογειώνονταν για να ξεχυθούν πάνω απ' τον απέραντο ωκεανό.

Ενα πράγμα ήταν η θάλασσα και αυτά τα δέντρα. Έτσι όπως έγενναν πάνω απ' την αμμουδιά, σκέφτηκε πως θα μπορούσε να ήταν εικόνα από πίνακα του Γκογκέν. Ελειπαν μονάχα τα ημίγυμνα ξαπλωμένα κορίτσια.

Επειτα ήταν η υγρασία κάτω από τον καυτό ήλιο, μετά την απότομη μπόρα. Τη νύχτα ήταν η υγρή παγωνιά, η συσκότιση, οι ήχοι της ζουγκλάς.

Πολλές φορές όλα τα σκέπαζε ο βόμβος των αεροπλάνων. Οι εικόνες ήταν πολλές: η θέα του νησιού και της θάλασσας έτσι όπως απογειώνονταν για να ξεχυθούν πάνω απ' τον απέραντο ωκεανό. Ήξερε ότι και οι άλλοι πάνω στο αεροπλάνο έκαναν την ίδια σκέψη: αν θα ξαναγυρίσουν.

Αυτό, λοιπόν, ήταν το άλλο: ο σιγανός ψιθυρός, η υπόκωφη εμβοή του θανάτου. Μέσα απ' το θολωμένο, ραγισμένο πλεξιγκλάς, με

*Μα τι του συνέβη;
Ακουγε, λέει,
τη μουσική
του Γκέρσουντ
και σκέφτηκε ότι
δεν ήθελε να πεθάνει.*

το άνοιγμα για την κάννη του πολυβόλου στο κέντρο του, μπορούσε να διακρίνει τα ιαπωνικά μαχητικά, αυτά που προσπαθούσε να πετύχει προτού τους πετύχουν αυτά. Κι έπειτα, οι βόμβες που έριχναν πάνω από την ηπειρωτική Ιαπωνία. Ένα ακόμα σκόρπισμα θανάτου. Στο τέλος, η επιστροφή, σαν ευλογία: ο ωκεανός, για μία ακόμη φορά, για ώρες, όπως φαινόταν ξανά το νησί τους. Η εξάντληση έβγαине αμέσως μετά: κάποιοι έκαναν εμετό κάτω ακριβώς

απ' το αεροπλάνο. Άνοιγε ξανά το ημερολόγιό του –αυτό που θα έβρισκαν τα παιδιά του δύο χρόνια μετά τον θάνατό του, πολλές δεκαετίες αργότερα– κι έγραφε ποιήματα. «Υπάρχει κάτι σχετικά με την ιδέα της αιωνιότητας που δεν μπορώ να καταπιώ με τίποτα», γράφει εκεί.

Αυτός ο απόφοιτος της λογοτεχνίας, του Ταφτς και του Μίσιγκαν, που κατατάχθηκε στην αεροπορία για να γλιτώσει το πεζικό και τον έκαναν πολυβολητή στα βομβαρδιστικά B-29 στη νήσο Σαϊπάν του κεντρικού Ειρηνικού, αποζητούσε μιαν άλλη ρωγή από αυτές που αντικριζε πάνω στο πλεξιγκλάς του αεροπλάνου. Μία ρωγή μυστικής πνοής. Αυτό θα τον κρατούσε ζωντανό – και η τύχη.

Θυμόταν πως λίγες νύχτες αφοτό πάνω από τη Ναγκόγια κάθκε ένα ολόκληρο πλήρωμα, πήγαν να δούνε μια ταινία στον αυτοσχέδιο

κινηματογράφο της βάσης. Επαιζε τη «Γαλάζια Ραψωδία», που ήταν βέβαια η ζωή του Τζορτζ Γκέρσουντ. Ήταν ό,τι καλύτερο είχε δει ποτέ στη ζωή του, χάρη στη μουσική. Εκείνη τη νύχτα ήρθε σ' επαφή με κάτι που τον κλόνισε. «Με σαγίνευσε και την ίδια στιγμή με τρόμαξε. Δεν θέλω να την ξαναδώ», γράφει στο ημερολόγιό του. Μα τι του συνέβη; Ακουγε, λέει, τη «Γαλάζια Ραψωδία» και σκέφτηκε ότι δεν ήθελε να πεθάνει. Όταν γύρισε στη σκηνή, είδε έναν νεοφερμένο να κοιμάται σε αυτό που μέχρι πριν από λίγες ημέρες ήταν το κρεβάτι του Χότζες, ο οποίος κάθκε πάνω από τη Ναγκόγια.

Κάθε φορά που του συνέβαινε αυτό, έβγαине έξω, στο αεροδρόμιο. «Οποτε η φαντασία μου παγώνει και μουδιάζει βγαίνω εκεί έξω και χαζεύω τα B-29 για πέντε λεπτά. Και όλα περνάνε». Το όνομα αυτού: Τζον Κιάρντι, Αμερικανός ποιητής.

Ειρωνεία η υποχρεωτική επιβράδυνση στη Νέα Υόρκη

Ο Μίνως Παπάς μιλάει στην «Κ»
για το βραβείο «New York Emmy»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Μίνως Παπάς είναι από εκείνους τους ανθρώπους που η καλλιτεχνική και επαγγελματική τους πορεία είναι μια συνεχής αναζήτηση του πιο αισιόδοξου σεναρίου. Από το οικογενειακό σινεμά «Ακροπόλ» στη Λευκωσία, στη Νέα Υόρκη, μετά τις σπουδές του έμεινε στη μεγάλη πόλη, όχι για να γίνει κατ' ανάγκη μεγάλος κι ο ίδιος, αλλά για να κάνει μεγάλα πράγματα. Ο Μίνως Παπάς, που έλαβε το βραβείο New York Emmy στην κατηγορία Arts Program/Special, για την ταινία το «Slow Down: River to River», σε σκηνοθεσία της συζύγου του Λιζ Σάρτζεντ και τον ίδιο ως παραγωγό και διευθυντή φωτογραφίας, μιλάει στην «Κ» για την πορεία του στη Νέα Υόρκη: «Οι δυσκολίες στη Νέα Υόρκη ήταν πολλές [...] Μου βγήκε σε καλό αυτή η πορεία. Δεν θεωρώ ότι έγινα σκηνοθέτης απλώς διότι πήρα ένα πτυχίο».

–Μίλησέ μου για το «Slow Down: River to River»;

–Το «Slow Down: River to River» είναι η δεύτερη σκηνοθετική δουλειά της Λιζ, και ως διευθυντής φωτογραφίας και παραγωγός εξυπηρετούσα το σκηνοθετικό της βλέμμα. Η Λιζ είναι και χορογράφος και σκηνοθέτρια, με πολύ ξεχωριστό όραμα. Το κινηματογραφικό της ένστικτο πηγάζει από την κίνηση, τη σύνθεση της εικόνας και το χρώμα, πάντα με λιτότητα. Ακολουθώντας επακριβώς την αισθητική αυτή συνέβαλα και εγώ στα εικαστικά της ταινίας με το φακό μου. Η καλή συνεργασία πάντα πηγάζει από την ταύτιση οραμάτων – κάτι που σε πολλές παρελθοντικές συνεργασίες δυστυχώς μου έχει διαφύγει ξεφύγει. Σε αυτή την ταινία το πετύχαμε με τη Λιζ και ιδού τα αποτελέσματα! Η ταινία είναι γυρισμένη στο «downtown» της Νέας Υόρκης, όπου κυριαρχεί το χρηματιστήριο, το γραφείο και οι ψυχρές συναλλαγές και γενικά το περιβάλλον του γραφείου. Το Lower Manhattan Cultural Council (LMCC), οι διοργανωτές του φεστιβάλ παραστατικών τεχνών «River to River», μας κάλεσαν να απαθανατίσουμε το φεστιβάλ τους με στόχο την προβολή του στο κανάλι ALLARTS/PBS. Εισηγηθήκαμε να γίνει μια

ταινία πειραματική, τηλεοπτικής διάρκειας, που να μπορεί να σταθεί από μόνη της, κάτι το οποίο το LMCC αποδέχθηκε με ενθουσιασμό. Το φεστιβάλ είχε σαν θέμα την επιβράδυνση, κι εμείς εμπνευστήκαμε από αυτό. Στήσαμε σκηνές με χορευτές και ηθοποιούς σε δημόσιους χώρους στην περιοχή του χρηματιστηρίου. Συνεργαστήκαμε με σπουδαίους καλλιτέχνες, όπως την Jennifer Monson, Pam Tanowitz και Yoko Ono μεταξύ άλλων. Σκοπός μας ήταν να απεικονίσουμε την περιοχή της Wall Street σαν τοπίο της τέχνης, με μοντέρνα χοροκίνηση και με τη μεταφορική, εσωτερική επιβράδυνση του συλλογισμού.

–Τι σημαίνει για έναν Κύπριο το βραβείο New York Emmy στην κατηγορία Arts Program/Special;

–Είναι φυσικά μεγάλη τιμή και διάκριση, και σταθμός για την εταιρία μας Cyprian Films, New York, αφού είναι το πρώτο βραβείο που κερδίσαμε στον χώρο της τηλεόρασης. Η εταιρία μπαίνει σε μια καινούργια φάση, σε παραγωγές που προορίζονται για τηλεόραση και streaming, πάντα με κινηματογραφική προσέγγιση και ποιότητα. Η επόμενη μας παραγωγή αφορά μια σειρά ντοκιμαντέρ οκτώ επεισοδίων και πάλι για το κανάλι ALLARTS.org. Η σειρά θα ασχοληθεί με τους ντόπιους εικαστικούς καλλιτέχνες, οι οποίοι διαμένουν και εργάζονται στο Brooklyn – τα πιστεύω τους, πώς καταφέρνουν να κερδίζουν τα προς το ζην, τι τους ανησυχεί και τι αισιοδοξούν. Η παραγωγή ανεστάλη εξαιτίας πανδημίας όμως, και περιμένουμε να χαλαρώσουν τα περιοριστικά μέτρα πριν ξεκινήσουμε τα γυρίσματα.

–Η εντοπιότητα (nativeness) τι ρόλο παίζει στην καλλιτεχνική σου ματιά, το «Slow Down: River to River» είναι νεοϋορκέζικη υπόθεση, όπως και το «Shutterbug»...

–Πρόκειται για δύο πολύ διαφορετικές περιπτώσεις. Το «Shutterbug» είναι η πρώτη μου ταινία μεγάλου μήκους – μια ανεξάρτητη παραγωγή, η οποία υλοποιήθηκε υπό πολύ δύσκολες συνθήκες με μικροσκοπικό προϋπολογισμό, το 2006. Από τότε έχω υπογράψει σκηνοθεσία και παρα-

Μεγάλωση σε ένα σπίτι όπου το σινεμά και γενικότερα η τέχνη ήταν τρόπος ζωής. Η ταινιοθήκη του πατέρα μου αποτελείται από χιλιάδες ταινίες, και σχημάτισε τη μόρφωσή μου από πολύ νωρίς, λέει ο Μίνως Παπάς στην «Κ».

γωγή σε ακόμη μία μεγάλου μήκους και αμέτρητες μικρού μήκους, όπως και το «Tango on the Balcony», το οποίο απέσπασε και το βραβείο σκηνοθεσίας στο Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Κύπρου. Εξακολουθώ να εργάζομαι ως σκηνοθέτης/παραγωγός μέσα από την στην εταιρεία μου Cyprian Films, εξυπηρετώντας πελάτες ανάμεσα στους οποίους το Rockefeller Foundation, Warner Music, Oxfam, Tumt k.ά. Η εταιρεία αποτελείται από μένα και τη γυναίκα μου τη Liz Sargent και μια ομάδα ταλαντούχων freelancers τους οποίους καλούμε ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε παραγωγής. Οι παραγωγές μας έχουν ευρύ φάσμα, κυμαίνονται από εξειδικευμένα διαφημιστικά φιλμάρια, ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους ταινίες. Αυτό που μας ξεχωρίζει είναι η αφηγηματική δομή ως κύριο χαρακτηριστικό –ακόμα και στα διαφημιστικά– και η ανθρώπινη προσέγγιση στο θέμα μας.

–Ακολουθήσες τα κινηματογραφικά βήματα της οικογένειας, προδιαγεγραμμένη πορεία;

–Μεγάλωση σε ένα σπίτι όπου το σινεμά και γενικότερα η τέχνη ήταν τρόπος ζωής. Η ταινιοθήκη του πατέρα μου αποτελείται από

χιλιάδες ταινίες, και σχημάτισε τη μόρφωσή μου από πολύ νωρίς. Κλασικές ταινίες που συμφοιτητές μου τις έβλεπαν για πρώτη φορά στο μάθημα ιστορίας κινηματογράφου ενώ τις είχα ήδη εμπεδώμενες. Ήμουν πολύ τυχερός από αυτή την άποψη. Μεγαλώνοντας έμαθα πως οι ταινίες είναι και τέχνη, και παράλληλα ένα εμπορικό προϊόν και ότι ο πρωτογενής μιας ταινίας φέρει ευθύνη και για την εμπορική εκμετάλλευσή της. Είναι πολύ σημαντικό θέμα για τον σκηνοθέτη και το μαθαίνει κανείς μόνο όταν ασχολείται επαγγελματικά με τον κινηματογράφο. Όλοι έχουμε κάτι να πούμε με μια ταινία. Αλλά χρειάζεται μια δόση αυτογνωσίας και απόστασης από το θέμα μας για να καταλάβουμε αν πράγματι πρόκειται για μια ιστορία που έχει σχέση με τους ανθρώπους γύρω μας, και στην τελική ανάλυση αν θα ενδιαφερθεί κανείς να τη δει. Δουλεύοντας στο σινεμά της οικογένειάς μας, το «Ακροπόλ», νεαρός έμαθα για αυτή την εμπορική εκμετάλλευση ταινιών όλων των ειδών. Το «Ακροπόλ» καλλιέργησε ένα ποτό κοινό, προβάλλοντας και διασκεδαστικές ταινίες του Χόλυγουντ και ευρωπαϊκές «ποιοτικές» ταινίες. Ήταν το πρώτο σινεμά που έκανε μεγάλες πρεμιέρες ελληνι-

κών ταινιών με προσκεκλημένους τους συντελεστές τους, παράδειγμα τον Στέλιο Μάινα («Βαλκανιάτρερ») και την Καρυοφιλιά Καραμπέτη («Ελευθέρη Κατάδυσση»), για την προώθηση ταινιών. Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια των φοιτητικών μου χρόνων, εργάστηκα ως διευθυντής στο παλαιότερο ανεξάρτητο «art-house» σινεμά της Νέας Υόρκης, το Cinema Village. Εκεί είδα πολλές ταινίες να βρίσκουν ή την εμπορική επιτυχία ή την... τραγωδία!

–Ο άνθρωπος και οι ιστορίες του, όπως και η έννοια του χρόνου είναι βασικό ζητούμενο στις δουλειές σου;

–Θεωρώ πως ο χρόνος παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη «γλώσσα» του σινεμά. Όπως και οι μουσικοί συνθέτες, εμείς οι σκηνοθέτες επεξεργαζόμαστε τον ρυθμό και τη διάρκεια. Μπορεί μια σκηνή να απεικονίζει κάτι στο παρελθόν μιας ιστορίας, αλλά η στιγμή που το συλλαμβάνει το μάτι είναι πάντα το παρόν. Στον κινηματογράφο είναι όλα στον ενεστώτα. Αλλά στον κινηματογραφικό ενεστώτα υπάρχει και η σύντηξη του χρόνου και η επιβράδυνσή του. Γι' αυτό και το θέμα της επιβράδυνσης στο «Slow Down» μάς προκάλεσε αρ-

“

Τώρα, αφού έχει περάσει σχεδόν ένας χρόνος από το γύρισμα, και εγώ και η Λιζ το βρίσκουμε ιδιαίτερα ειρωνικό ότι τους τελευταίους δύο μήνες στη Νέα Υόρκη επικρατεί μια υποχρεωτική «επιβράδυνση» λόγω των περιορισμών της πανδημίας.

κετό ενδιαφέρον στο γύρισμα και στο μοντάζ. Ταυτίζεται και με τα στα έργα της Yoko Ono, τα οποία απεικονίζονται στην ταινία και εμφανίζονται στους δρόμους και σε βιτρίνες του Μανχάταν στο πλαίσιο του φεστιβάλ. Στόχος μας ήταν να φέρουμε μια ανάσα από το έντονο καθημερινό τρέξιμο του κάθε «Νεοϋορκέζου». Τώρα, αφού έχει περάσει σχεδόν ένας χρόνος από το γύρισμα, και εγώ και η Λιζ το βρίσκουμε ιδιαίτερα ειρωνικό ότι τους τελευταίους δύο μήνες στη Νέα Υόρκη επικρατεί μια υποχρεωτική «επιβράδυνση» λόγω των περιορισμών της πανδημίας.

–Πώς πήρες την απόφαση να παραμείνεις στην Αμερική; Ποιες δυσκολίες συνάντησες;

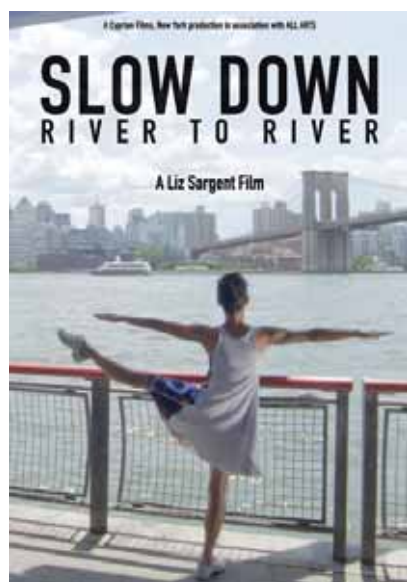
–Ήρθα στη Νέα Υόρκη για σπουδές και κακά τα ψέματα για να ξεφύγω λίγο από την Κύπρο. Τη λατρεύω την πατρίδα μου, αλλά η Κύπρος πάσχει από πολλά γνωστά κακά. Σε πολλούς τομείς βρίσκεται σε στασιμότητα και αδράνεια. Όταν αποφοίτησα το 2004 από το School of Visual Arts της Νέας Υόρκης θεώρησα πως η μόνη μου επιλογή στην Κύπρο θα ήταν να ασχοληθώ με τα τηλεοπτικά διαφημιστικά. Δεν κρίνω όσους ασχολούνται με αυτά, αλλά ήθελα να προσπαθώ για κάτι διαφορετικό. Οι δυσκολίες στην Νέα Υόρκη ήταν πολλές. Πρώτο εμπόδιο η άδεια εργασίας, μετά το κόστος ζωής, μετά ο ανταγωνισμός, με τον οποίο σου υποβάλλεται η ταπεινοφροσύνη (καθόλου κακό στοιχείο για έναν άνθρωπο). Μέχρι να «παστεί» η εταιρία μου, έκανα ό,τι δουλειά έβρισκα. Ήμουν βοηθός βοηθού, μαζεύοντας καλώδια και ασυρμάτους. Μετά έγινα βοηθός οπερατέρ και στη συνέχεια διευθυντής φωτογραφίας, παράλληλα πάντα σκηνοθετώντας τις δικές μου ιστορίες μέχρι να καθιερωθώ ως σκηνοθέτης. Ήμουν τυχερός διότι είχα καλούς καθηγητές, καλούς συνεργάτες, μου παρουσιάστηκαν ευκαιρίες. Εργάστηκα ως οπερατέρ του Martin Scorsese. Παρακολούθησα τον Woody Allen στο πλατό του. Έμαθα πολλά για τη δουλειά του σκηνοθέτη, τα οποία δεν θα τα μάθαινα στην Κύπρο. Μου βγήκε σε καλό αυτή η πορεία. Δεν θεωρώ ότι έγινα σκηνοθέτης απλώς διότι πήρα ένα πτυχίο.

Ξεχωριστά οικονομικά κίνητρα στους Κύπριους παραγωγούς

–Παρακολουθείς τα κινηματογραφικά πράγματα στην Κύπρο, τι εικόνα έχεις, τι νομίζεις ότι λείπει;

–Δεν μπορώ να πω ότι γνωρίζω όλη την πραγματικότητα, όπως οι συνάδελφοι στην Κύπρο, οι οποίοι κυριολεκτικά το παλεύουν το θέμα καθημερινώς. Πρόσφατα όπως κάνω συχνά γυρίσματα στην Κύπρο, σε συνεργασία με τον παραγωγό Κωνσταντίνο Νικηφόρο (Caretta Films). Παράδειγμα η ταινία περιβαλλοντικής / επιστημονικής φαντασίας, «The Harvester Generation» την οποία μπορεί να την παρακολουθήσει κανείς στην ιστοσελίδα της εταιρίας μου cyprianfilmsny.com/the-harvester-generation. Έχω επιχορηγηθεί για συγγραφή σεναρίου μεγάλου μήκους από τη Συμβουλευτική Επιτροπή Κινηματογράφου (ΣΕΚΙν) κι εύχομαι να φτάσουμε και στο στάδιο της παραγωγής. Επίσης,

στηρίζω ως συμπαραγωγός σε ανερχόμενα κυπριακά ταλέντα όπως την Αργυρώ Νικολάου («I, Tony» προσεχώς), την Άννα Φωτιάδου («Αφαιμάξη» προσεχώς), και τον Μιχάλη Χαράλαμους (intern μου εδώ στη Νέα Υόρκη). Μέσα από αυτές τις εμπειρίες βλέπω ότι υπάρχει μια τάση από πολλούς ταλαντούχους νεαρούς να στρέφονται προς όλες τις σύγχρονες μορφές της κινηματογραφικής δημιουργίας. Αυτό με ενθαρρύνει για το μέλλον του χώρου. Δυστυχώς, όμως, ο κυπριακός κινηματογράφος θεωρείται άσχετος και ανόητος από το ευρύτερο κοινό. Επικρατεί μια αντιπαραγωγική ξενομανία. Κι όμως, βλέπουμε κυπριακές ταινίες όπως το «Smuggling Hendrix», του Μάριου Πιπερίδη και την «Παύση» της Τώνιας Μισαλή, να προβάλλονται και να βραβεύονται στο εξωτερικό (κάτι που δείχνει τη δυναμική του χώρου).

Ο Μίνως Παπάς έλαβε το βραβείο New York Emmy στην κατηγορία Arts Program/Special, για το «Slow Down: River to River», σε σκηνοθεσία της συζύγου του Λιζ Σάρτζεντ.

–Για την παραγωγή ταινιών στο νησί, τι γνώμη έχεις;

–Πρέπει να καταλάβουμε την εμπορική αξία μιας ταινίας σε παραγωγή και διανομή και πώς να προσελκύσουμε ξένες παραγωγές. Ένας ξένος παραγωγός, ο οποίος δεν βρίσκει την κατάλληλη υποδομή στην Κύπρο, αναγκάζεται να στήσει εκ του μηδενός όλες τις άμεσες ανάγκες της παραγωγής του, και να φέρει προσωπικό κι εξοπλισμό από το εξωτερικό. Αυτό σημαίνει πως ένα μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού της ταινίας, και χάνεται εισόδημα το οποίο ενδεχομένως να έφτανε σε Κύπριο επαγγελματία – δύο μεγάλα αρνητικά, αν θέλουμε να γίνει η Κύπρος ένας προορισμός παραγωγής. Πρέ-

πει να δίνεται κίνητρο στον ξένο παραγωγό για την πρόσληψη κυπριακών συνεργειών σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι έχουμε δει πρόσφατα. Θα πρέπει να φτάσουμε σε ένα σημείο όπου να προσφέρονται στο νησί μας όλα όσα χρειάζονται για να γίνουν πολλαπλές σύγχρονες παραγωγές ταυτόχρονα, και να μπορέσει ο Κύπριος παραγωγός να επωφεληθεί από ξένες παραγωγές, ενδυναμώνοντας έτσι και την οικονομία. Για να φτάσουμε μέχρι εκεί πρέπει να δοθεί υποδομή τύπου ξεχωριστών οικονομικών κινήτρων στους ντόπιους παραγωγούς για να γίνει επένδυση σε εξοπλισμό και μόρφωση – προς το παρόν ένα μεγάλο ρίσκο για τον Κύπριο παραγωγό, μιας και δεν γίνονται αρκετές ταινίες που δικαιολογούν τέτοια έξοδα. Ενδυναμώνοντας τον ντόπιο παραγωγό και τις υπηρεσίες

που μπορεί να προσφέρει, θα δούμε αύξηση στην προσέλευση ξένων παραγωγών. Θέλω να φαντάζομαι στούντιο κυπριακά, τα οποία να εξυπηρετούν τακτικά Αμερικανούς και άλλους μεγαλοπαραγωγούς με εξ ολοκλήρου κυπριακά συνεργεία και εξοπλισμό σε παραγωγή και μεταπαραγωγή. Επίσης, πρέπει να αυξηθεί το μικροσκοπικό κυβερνητικό κονδύλι των Πολιτιστικών Υπηρεσιών για χρηματοδότηση και προώθηση κυπριακών παραγωγών, ώστε να φτάσει τα επίπεδα άλλων ευρωπαϊκών χωρών, απελευθερώνοντας τους Κύπριους δημιουργούς από αποπνικτικά μικρούς προϋπολογισμούς. Χωρίς να δοθεί υποστήριξη στους Κύπριους παραγωγούς, θα εξακολουθεί να μας διαφεύγει η ευρύτερη παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών στην Κύπρο, και μαζί και τα οικονομικά κέρδη.

Δεν ξέρω αν έχω γράψει πιο συμπαθητικό ήρωα

Ο Χρήστος Χωμενίδης μιλάει για τον δικό του «Μενέλαο»

Συνέντευξη στη ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Είναι όλα τους εκεί: ο οίκος των Ατρείδων, οι λέοντες των Μυκηνών, οι δολοφονίες για τον βασιλικό θρόνο, το σπάνιο και μοιραίο κάλλος μιας γυναίκας, η τρωική εκστρατεία, η οδυνηρή επιστροφή στην πατρίδα. Και ταυτόχρονα, δεν είναι εκεί: η Ωραία Ελένη γίνεται ταβερνιάρισσα, ο κοκκινομάλλης Μενέλαος απεχθάνεται την εξουσία, ο γέρος Πρίαμος έχει στο παλάτι τον έναν παραδείσιο κήπο με ζώα.

Το νέο μυθιστόρημα του Χρήστου Χωμενίδη, το ενδέκατό του, ξαναγράφει με ρεαλιστικό ύφος μία από τις πιο διάσημες αρχαίες ιστορίες, μεταφέροντας το κέντρο βάρους της αφήγησης σε ένα πρόσωπο ως τώρα παραγνωρισμένο. «Ο βασιλιάς της» (εκδ. Πατάκης), ο Μενέλαος δηλαδή, γεννιέται στο μυκηνιακό ανάκτορο, κυβερνά στη Σπάρτη, ξέρει την «Ιλιάδα» και την «Οδύσσεια» απέξω, αλλά επιλέγει να μας τα διηγηθεί διαφορετικά.

Διαφορετικός από τα οικεία ήταν και ο τρόπος που «συνάντησα» αυτό το μυθιστόρημα: και τον συγγραφέα του. Λόγω των έκτακτων συνθηκών, όλα συνέβησαν μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή. Σε έναν απολύτως ψηφιακό κόσμο, χωρίς το κάρτινο βιβλίο στα χέρια και έχοντας απέναντί μου για τη συνέντευξη ένα πρόσωπο χωρίς σώμα –είναι κάπως παράξενες αυτές οι ασώματες κεφαλές του Skype όταν συνομιλούν–, ο Μενέλαος κλήθηκε να πάρει τον λόγο. Αλλά γιατί ο Μενέ-

Το ενδέκατο μυθιστόρημα του Χρήστου Χωμενίδη κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη.

λαος πρωταγωνιστής της ιστορίας, κύριε Χωμενίδη;

Το ερώτημα

«Μερικές φορές οι ιδέες σε επισκέπτονται χωρίς να τις καλέσεις», απαντά. «Σε ένα τραπέζι το βράδυ των γενεθλίων μου –Αύγουστος του 2018– αναρρώτηθηκα: “Και πού το ξέρουμε ότι ο Μενέλαος στενοχωρήθηκε όταν έφυγε η Ελένη;”. Από αυτό το ερώτημα έπιασα τον μίτο για να φτιάξω το μυθιστόρημα. Βεβαίως στην πορεία μελέτησα πάλι τα ομηρικά έπη και τη σχετική βιβλιογραφία, διαπιστώνοντας ότι κανείς όλους αυτούς τους αιώνες δεν έχει μιλήσει με το στόμα του Μενέλαου. Η δική μου εντύπωση μετά τα διαβάσματα ήταν πως ο Μενέλαος

παρουσιαζόταν είτε ως θύμα είτε ως ανόητος. Κανείς δεν μπήκε στη διαδικασία να δει τον κόσμο με τα δικά του μάτια. Φυσικά υπάρχουν παρά πολλές εκδοχές της ζωής του. Επιλέξα αυτή στην οποία τα δύο αδέρφια γίνονται έκπτωτοι πρίγκιπες, και αναγκάζονται να κατακτήσουν τους θρόνους τους. Με ενέπνευσε η αντίθεση μεταξύ πρωτότοκου Αγαμέμνονα και δευτερότοκου Μενέλαου: Ο πρώτος υπάρχει μόνον εφόσον καταφέρει να πάρει πίσω τον θρόνο. Ο δεύτερος είναι απελευθερωμένος από όλα αυτά».

– Συμπεπώς θελήσατε να αποκαταστήσετε τη φήμη του;

– Υπάρχει μια άποψη που έχει διατυπώσει και ο Γιουβάλ Χαράρι στο βιβλίο του «Sapiens. Μία σύντομη ιστορία του ανθρώπου». Υποστηρίζει ότι η πιο ευτυχισμένη περίοδος στην εξέλιξη της ανθρωπότητας ήταν οι χιλιετίες που ζούσαμε ως τροφουσυλλέκτες. Μηδενός εκόμενοι και μηδέν έχοντες. Αυτός ο χαρακτήρας στις μέρες μας είναι ο μπόεμ. Και στο βιβλίο έχω φτιάξει μια νέα λέξη: «περιπετειάς». Ετούτο νοσταλγεί ο Μενέλαος διαρκώς, τον ανοικτό δρόμο που δεν χρειάζεται να σταματήσει πουθενά. Ίσως να είναι βαθιά μέσα του, μέσα μας, ριζωμένη η ανάμνηση της τροφουσυλλεκτικής περιόδου, μια ανάμνηση που νοσταλγούμε πάντα.

– Υπάρχουν στοιχεία ότι ήταν «περιπετειάς»;

– Οχι, αυτό ήταν δικό μου.

«Και πού το ξέρουμε ότι ο Μενέλαος στενοχωρήθηκε όταν έφυγε η Ελένη; Από αυτό το ερώτημα έπιασα τον μίτο για να φτιάξω το μυθιστόρημα», λέει ο Χρήστος Χωμενίδης.

– Αρα, «ξαναγεννήσατε» τον Μενέλαο;

– Ναι, εγώ του έδωσα ψυχή και ομιλία. Όπως και στην Ελένη, που στο βιβλίο απέχει αρκετά από τις διηγήσεις: είναι πιο γήινη από την αρχαία, αν και το ίδιο εκθαμβωτική. Αλλά σε εμένα η ομορφιά της προξενεί άχθος, γι' αυτό και σε μία από τις πρώτες σκηνές όπου εμφανίζεται προσπαθεί να απαλλαγεί από το κάλλος της, όπως και από την ιδιότητα της βασίλισσας. Βεβαίως, υπάρχουν εσωτερικές συγκρούσεις. Προσπαθώ, όσο εξελισσόμενος ως συγγραφέας, να δίνω στους ήρωές μου τις γόνιμες, ανθρώπινες αντιφάσεις.

– Υπάρχει κι εδώ, όπως και σε προηγούμενα βιβλία σας, μια διάθεση απομυθοποίησης μιας κυρίαρχης αφήγησης;

– Δεν είναι ακριβώς αυτό, δεν είναι μια κάπως εφηβική επιθυμία να βγάλω τη γλώσσα στα πάντα. Απλώς, έτσι όπως διάβαζα την ιστορία, δεν μπορούσε να γίνει δική μου. Ο τρό-

πος μου για να αντιληφθώ και να συμπάσχω με τον Οίκο των Ατρείδων είναι να κάνω αυτές τις «πέτρινες», αρχετυπικές μορφές, ανθρώπους. Ο Μενέλαος μιλά για τον εαυτό του και για τους άλλους σαν είναι υπαρκτά πρόσωπα που συναναστράφηκε. Δέχομαι κατ' αρχάς ότι ο ήρωάς μου είναι απομυθοποιητικός, αλλά δεν κατεδαφίζει τα πάντα. Δεν είναι μηδενιστής. Απλώς ρίχνει φως σε διαφορετικές πτυχές της ιστορίας του. Αλλωστε, αισθάνομαι απολύτως συγχρόνους μου όλους τους χαρακτήρες. Την Κλυταιμνήστρα την ξέρω, την Ελένη, τον Αγαμέμνονα, που είναι ένα κοινό, επαναλαμβανόμενο πρόσωπο της αν-δονικής εξουσίας. Η οποία για να μπορέσει να επιβληθεί, πρέπει να απαλλαγεί ή να απονεκρωθεί από τη χαρά της ζωής. Ακόμη κι αν μου λέγατε λοιπόν ότι οι ήρωές μου είναι του 20ού αιώνα μέσα σε πλαίσιο ομηρικό, δεν θα το θεωρούσα αποτυχία. Παρ' όλα αυτά, πιστεύω ότι ειδικά στην Ελλάδα, η απόστασή μας από αυτούς

τους μύθους και τους τόπους που τους γέννησαν είναι πολύ μικρότερη από όσο νομίζουμε.

– «Φέρνεται» λοιπόν τον Μενέλαο στο παρόν, του στερείτε κάποια από τα χαρακτηριστικά του όπως τη βασιλική μεγαλοπρέπεια, αλλά του δίνετε τα εφόδια για να ζήσει μαζί μας ως σύγχρονος.

– Ο Μενέλαος του βιβλίου, μετά την Ελένη και την κόρη του Ερμιόνη, αγαπά την ιατρική. Είναι γιατρός και αυτή η ιδιότητα τον φωτίζει. Ο άνθρωπος που είναι παθιασμένος με την ιατρική και προσπαθεί να αντιμετωπίσει τον θάνατο, αντιλαμβάνεται ότι η εξουσία είναι πεπερασμένη και άνευ πραγματικής σημασίας. Όταν ήμουν νέος συγγραφέας, με ενδιέφεραν οι εντυπωσιακοί χαρακτήρες. Τώρα τοποθέτησα στο κέντρο του κάδρου έναν άνθρωπο χωρίς τέτοια χαρακτηριστικά αλλά με τρυφερότητα και καλοσύνη. Έναν συμπαθητικό ήρωα. Δεν ξέρω αν έχω γράψει ποτέ πιο συμπαθητικό ήρωα.

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy

www.facebook.com/kanali6

twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

"ΤΟ ΣΙΝΕΜΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ"

Αφιέρωμα Μαΐου | ΤΖΕΝΗ ΡΟΥΣΣΕΑ

ΠΥΡΕΤΟΣ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΤΟ (1967) 04/05	ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ (1965) 11/05	Ο ΜΠΟΥΦΟΣ (1968) 18/05	ΕΓΩΙΣΜΟΣ (1964) 25/05
---	--------------------------------------	--------------------------------------	-------------------------------------

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΤΖΕΝΗ ΡΟΥΣΣΕΑ | Έχοντας διαγράψει μια πορεία 65 χρόνων αποτελεί μια από τις μεγάλες Κυρίες της υποκριτικής τέχνης. Τον Μάιο το Greek Cinema παρουσιάζει ένα αφιέρωμα προς τιμήν της.

Κάθε **Δευτέρα βράδυ** στις **22:00** στο Greek Cinema, το κανάλι του Ελληνικού κινηματογράφου.

Το κανάλι διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες CABLENET και CYTAVISION

MESIMVRIA®

www.mesimvria.com

«Μαγικά» μανιτάρια και το πρώτο τριπλό άξελ

Προτάσεις από πλατφόρμες streaming

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Στο ίδιο τριπάκι:
Ψυχεδελικές περιπέτειες
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2020)

Σκηνοθεσία: Ντόνικ Κάρι

Εμφανίζονται: Στινγκ, Μπεν Στίλερ,
Κάρι Φίσερ, Νικ Οφερμαν

Στον κόσμο των παραισθησιογόνων μάς βάζει ένα καινούργιο ντοκιμαντέρ του Netflix μέσα από δεκάδες ιστορίες διασήμων, οι οποίοι μοιράζονται τις εμπειρίες τους. LSD, «μαγικά» μανιτάρια, πειγίτι και ένα σωρό παραλλαγές τους: η χρήση και η κουβέντα γύρω τους άρχισαν να φουντώνουν από τη δεκαετία του 1960 και κρατούν μέχρι σήμερα, με τα παραισθησιογόνα να μην είναι πα τόσο μοδάτα, όμως να παραμένουν ένας συναρπαστικός (απαγορευμένος) καρπός. Οι όποιοι νόμοι προφανώς και δεν εμπόδισαν ποτέ καλλιτέχνες όπως ο Στινγκ, η Κάρι Φίσερ, ο Μπεν Στίλερ, ο Asar Rocky και δεκάδες άλλοι που παραλεύουν από το ντοκιμαντέρ να δοκιμάσουν –και με το παραπάνω– τέτοιες ουσίες, αποκομίζοντας και τις ανάλογες ιστορίες.

Άλλες αληθινά ξεκαρδιστικές και άλλες κάπως τρομακτικές, τις αφηγούνται εδώ, με εικονογράφηση ψυχεδελικών κινουμένων σχεδίων. Στο μεσοδιάστημα παρακολουθούμε αστεία βίντεο περασμένων δεκαετιών, με καμπάνιες κατά των παραισθησιογόνων που ξεπερνούν τα όρια της γραφικότητας, αλλά και τον Νικ Οφερμαν σε ρόλο... επιστήμονα του LSD.

Εγώ, η Τόνια

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2017)

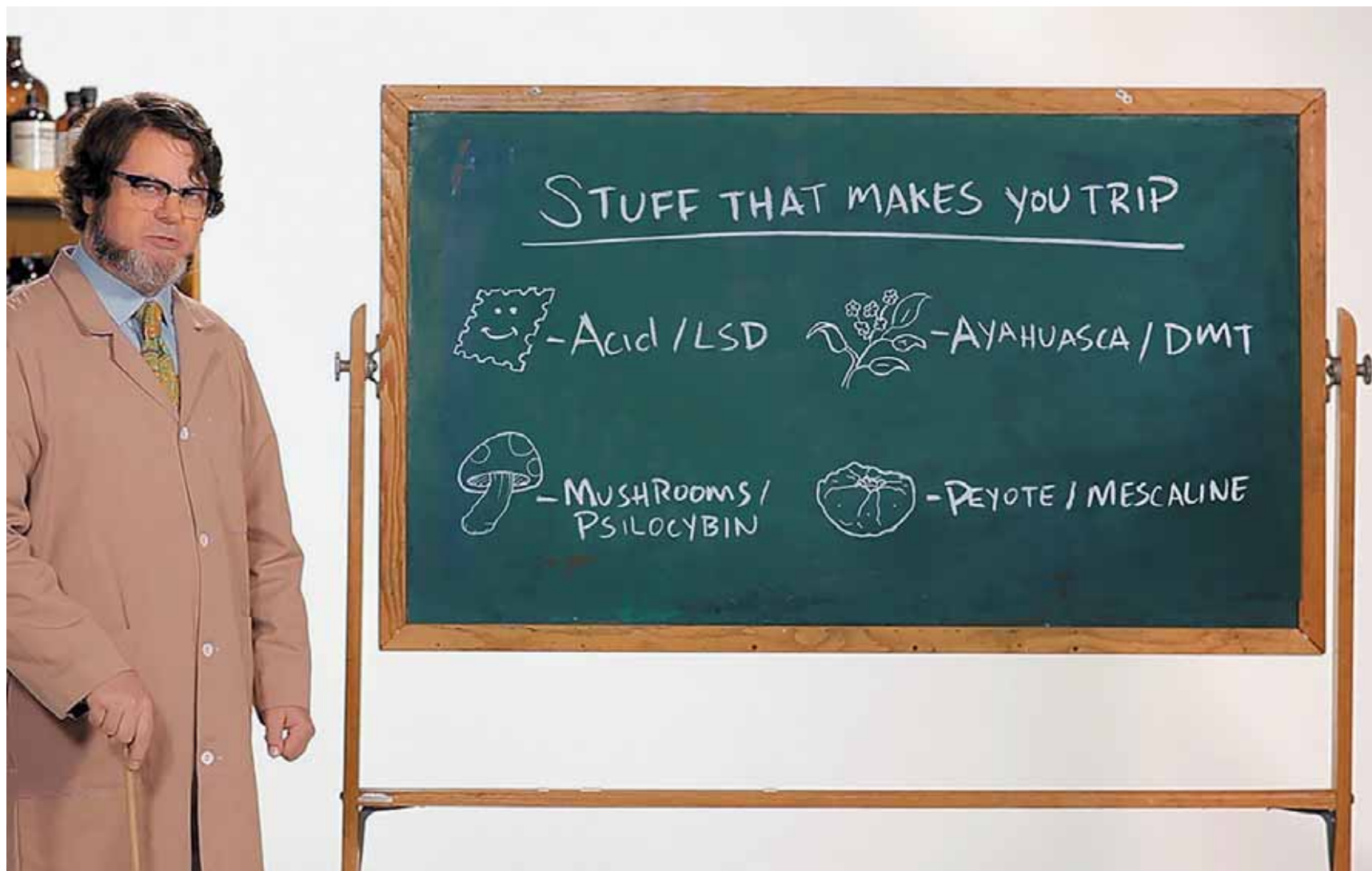
Σκηνοθεσία: Κρεγκ Γκίλεσπι

Ερμηνείες: Μάργκο Ρόμπι,

Σεμπάστιαν Σταν, Άλισον Τζάνεϊ

Από την πλατφόρμα του Cinobo αυτή την εβδομάδα επιλέγουμε μια ταινία η οποία έφτασε μέχρι τα Όσκαρ του 2018. Εκεί, η Μάργκο Ρόμπι αποκτά λουκ δεκαετίας '80 προκειμένου να υποδυθεί την Αμερικανίδα πρωταθλήτρια του καλλιτεχνικού πατινάζ Τόνια Χάρντινγκ. Η Χάρντινγκ ήταν η πρώτη γυναίκα στην ιστορία του αθλήματος που ολοκλήρωσε το τριπλό άξελ, μπήκε ωστόσο στα πρωτοσέλιδα για διαφορετικό λόγο: για μια εξωφρενική υπόθεση επίθεσης εις βάρος της συναθλήτριάς της Νάνσι Κέριγκαν.

Το βιογραφικό φιλμ παρουσιάζεται αρκετά συμβατικά από τον Κρεγκ Γκίλεσπι και τον σεναριογράφο του Στίβεν Ρότζερς, ωστόσο περιλαμβάνει και πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία. Παιδί προερχόμενο από τη λεγόμενη «white trash» Αμερική και με μια απάνθρωπα αυστηρή μητέρα (βραβευμένη με το σχετικό Όσκαρ η Άλισον Τζάνεϊ), η Τόνια βρίσκει διέξοδο στο πατινάζ. Παρ' όλα αυτά ο ασυμβίβαστος χαρακτήρας της και κυρίως το προβληματικό κοινωνικό υπόβαθρο επικρατούν, σε μια υπόθεση τόσο παράλογη που καταλήγει κωμική. Το αμφιλεγόμενο του χαρακτήρα, πάντως, δεν είναι τυχαίο: «Οι άνθρωποι είτε λατρεύουν την Τόνια είτε δεν είναι και μεγάλοι φαν, ακριβώς όπως με την Αμερική», ακούγεται σε στιγμιότυπο της ταινίας.

Ανάμεσα στις αφηγήσεις διασήμων καλλιτεχνών που «ταξίδεψαν» με παραισθησιογόνες ουσίες εμφανίζεται και ο Νικ Οφερμαν σε ρόλο... επιστήμονα του LSD.

HOME CINEMA

Όταν έμπαιναν τα θεμέλια του Χόλιγουντ

Οι χαρακτήρες της σειράς είναι νέοι άνθρωποι που φτάνουν στο Λος Άντζελες του 1950, με όνειρο να γίνουν αστέρια του σινεμά.

Hollywood

ΔΡΑΜΑ (2020)

Δημιουργοί: Ράιαν Μέρφι, Ιαν Μπρέναν

Ερμηνείες: Ντέιβιντ Κόρενσουετ, Σαμάρ Γουίβινγκ, Τζιμ Πάρσονς

Στον μαγικό κόσμο του Χόλιγουντ μιας άλλης εποχής μάς ταξιδεύει η καινούργια, καλοφτιαγμένη σειρά του Netflix, η οποία παρακολουθεί παραδοσιακές δυνάμεις και πιονέρος της βιομηχανίας, καθώς αυτοί πασχίζουν να τα καταφέρουν. Πρωταγωνιστές είναι μια σειρά από νέους ανθρώπους, οι οποίοι φτάνουν στο Λος Άντζελες της δεκαετίας του 1950, με όνειρο να γίνουν αστέρια του σινεμά. Εκεί, ωστόσο, θα καταλάβουν πως ο δρόμος για τη δόξα δεν είναι ακριβώς ορθάνοιχτος: άλλοι θα αντιμετωπίσουν τα οικονομικά προβλήματα δουλεύοντας

ως... ζιγκολό, άλλοι καλούνται να τα βγάλουν πέρα με τον φυλετικό ρατσισμό και κάποιοι με παλαβούς μάντζερ. Μια καινούργια ταινία, η οποία υπόσχεται να φέρει την επανάσταση στην παραγωγή, θα τους ενώσει τελικά όλους στον παράτολμο σχεδιασμό της.

Οι συναρπαστικές απαρχές του σύγχρονου Χόλιγουντ παρουσιάζονται εδώ μέσα από μια πικάντικη μυθοπλασία, με μπόλικους πρωταγωνιστές. Ανάμεσά τους εμφανίζονται και αληθινά πρόσωπα, όπως ο νεαρός Ροκ Χάντσον, ωστόσο το πιο αξιοσημείωτο στοιχείο της σειράς είναι η κοινωνική-πολιτική της διάσταση, που αντανακλά και το σήμερα. Παιχνίδια εξουσίας, σεξ ως μέσο ανόδου, φυλετικός ρατσισμός κ.ο.κ. είναι στην ημερήσια διάταξη μιας πραγματικότητας που στροβιλιζεται

ανάμεσα στην απόλυτη λάμψη και στις απογοητεύσεις. Οι αναφορές –και οι προθέσεις– είναι ξεκάθαρα σύγχρονες, όμως στις περισσότερες περιπτώσεις δένουν αρμονικά και με τη γνωστή ιστορία της εποχής.

Παράλληλα, παρακολουθούμε τη διαδικασία παραγωγής μιας ταινίας. Το σενάριο, το καστινγκ, οι παραγωγοί και πάνω από όλα τα πανίσχυρα στούντιο που τότε, ακόμη περισσότερο και από σήμερα, είχαν τον απόλυτο έλεγχο πάνω στη δουλειά των καλλιτεχνών. Ειδική μνεία, τέλος, αξίζει στον Τζιμ Πάρσονς. Ο ηθοποιός που λατρεύτηκε μέσα από το κωμικό «The Big Bang Theory» ερμηνεύει εδώ έναν αυταρχικό αλλά και ιδιοφυή χολιγουντιανό ατζέντη, του οποίου τα πλοκάμια φτάνουν μέχρι την ιταλική μαφία.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

22.00 X-Men: Apocalypse

07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρμάματα
Κωμική σειρά εποχής.

11.00 ΕΥ4U, II - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή.

12.00 Χάλκινα χρόνια, III - (Ε)
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Ενημερωτική εκπομπή

14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

14.30 Μαζί / Birlikte - (Ε)
Δικονομική εκπομπή.

15.30 Σπίτι στη φύση, III - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.

16.00 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.

16.30 Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
Κωμική σειρά.

16.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
Talk show.

«Ανδρέας Γεωργίου».

18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**

18.20 Η κυρά του μεταξίου - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.

18.50 Ο δρόμος έχει
τη δική του ιστορία - (Ε)

Σειρά ντοκιμαντέρ,
που αναφέρεται στις
επωνυμίες των οδών.

19.25 Κάποτε το '80
Κωμική σειρά.

20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

21.15 Expedition with
Steve Backshall - (Ε)

Ταξιδιωτικό ντοκιμαντέρ.

22.00 X-Men: Apocalypse
Περιπέτεια επιστημονικής φαντασίας, με τους Τζέιμς ΜακΑβόι, Μάικλ Φασσμπέντερ, κ.ά.

23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

23.15 Συνέχεια της ταινίας
Graham Norton Show,
Chat show.

01.45 Επανάληψεις

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

21.10 Graham Norton Show

07.15 Προσωπογραφίες - (Ε)
Πολιτιστικό πρόγραμμα.

08.05 Το κόκκινο λεωφορείο
ταξιδεύει, II - (Ε)

Παιδικό πρόγραμμα.

08.50 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός
δ. Γουίστερ
ε. Μπόμπι και Μπιλ

11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.

11.30 Eurovision - Europe
Shine a Light - (Ε)

16.00 Euromaxx Design
Σειρά ντοκιμαντέρ.

18.30 Μονόλογοι - (Ε)
Πολιτιστικές εκπομπές,
με τους Κωστή Κολώτα
και Κώστα Χαλαμπίδη.

19.15 Ο δρόμος έχει
τη δική του ιστορία
Σειρά ντοκιμαντέρ,
που αναφέρεται στις
επωνυμίες των οδών.

19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**

19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (ουρκική)**

20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**

21.10 Graham Norton Show
Chat show.

22.00 Ευθές - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή.
Οι πρωταγωνιστές της
επικαιρότητας συζητούν
φλέγοντα θέματα και
απαντούν ευθέως σε
καίρια ερωτήματα.

23.00 Άρτος και θεάματα - (Ε)
Κυριακή σειρά.

00.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**

01.00 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

21.10 Τροχός της τύχης

05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή
με τη Φαίη Μαυραγάνη.

09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τους Σίσσυ Χρηστίδου,
Παύλο Σταματοπούλο,
Κωνσταντίνο Βασάλο,
Ελένη Βουλγαράκη.

13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.

15.00 Εικόνες
Ταξιδιωτική εκπομπή
με τον Τάσο Δούση.

16.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

17.20 Χαρούμενος ταξιδιώτης
Ταξιδιωτική εκπομπή.

18.00 **OMEGA NEWS**

18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης
(Συνέχεια)

18.30 MasterChef - MasterClass
Διαγωνισμός μαγειρικής,
με τους Πάνο Ιωαννίδη,
Σωτήρη Κοντιζά,
Λεωνίδα Κουτσόπουλο.

20.10 **OMEGA NEWS**

21.10 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με τους Πέ-
τρο Πολυχρονίδη και την
Βάλια Χατζηθεοδωρού.

22.00 Το κόκκινο ποτάμι - (Ε)
Δραματική σειρά εποχής,
με τους Ιωάννη Παπαζή-
ση, Αναστασία Παντούση.

23.00 MasterChef 4 - (Ε)
Διαγωνισμός μαγειρικής.
Ντοκιμαντέρ.

01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Κωμική εκπομπή.

03.30 Ζωή μου - (Ε)
Δραματική σειρά.

04.20 UNA Fatsa - (Ε)

05.20 Dansing Junior - (Ε)
Παιδικό talent show.

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

21.20 Tomorrowland

06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Κυριακή κωμική σειρά.
Κωμική σειρά.

07.30 Santa Γιολάντα - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

08.10 Para A Toda Madre
Κωμική μεξικανική σειρά.
Κωμική σειρά.

09.50 Κάτι χωρισμένα
παλάκια - (Ε)

11.10 Μην ψαρώνεις - (Ε)
Κωμική σειρά.

12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
12.50 Ονειροπαγίδα - (Ε)
Κωμική σειρά.

13.45 Την πάτσα - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

15.00 Casa De Mikel - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.

16.30 Para A Toda Madre
Κωμική μεξικανική σει-
ρά, με τους Σεμπάστιαν
Ρούλι, Μαϊτέ Περόνι, κ.ά.

18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**

18.10 Συνέχεια της σειράς
18.40 La Pasta Pomilwri I - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

20.20 **Τα νέα του ANT1**

21.20 Tomorrowland:
World Beyond
Περιπέτεια μυστηρίου με
τους Μπριτ Ρόμπερτσον,
Τζορτζ Κλουίνεϊ, κ.ά.

23.15 Δεν θα με τρελλάνεις
εσύ μένα
Θεατρικό.

01.00 **Τίτλοι ειδήσεων**

01.10 Football stories
Ντοκιμαντέρ.

02.00 Εκδρομή - (Ε)
02.50 Μαύρος ωκεανός - (Ε)

03.40 **Τα νέα του ANT1 - (Ε)**

04.30 Και Sera... Sera - (Ε)

05.20 Super μπρεμπάς - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά

05.20 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

05.50 Οι Τάκοι - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

06.40 Περί ορέξεως - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

10.50 Αλλού ξημερωμένοι - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

11.30 Βουράτε γεπόντοι - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

13.30 Θα γίνει της
πολυκατοικίας - (Ε)

14.15 Μένουμε σπίτι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

16.30 Happy Traveller - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.

18.00 **Γεγονότα σε συντομία**

18.10 Guess my age - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με
τον Γιώργο Λιάγκα.

19.10 Βουράτε γεπόντοι - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.

20.10 **Τομές στα γεγονότα**

21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τον Σπύρο Παπαδόπουλο.

00.20 **Γεγονότα σε τίτλους**

00.30 AirCrash Investigation
Ιστορίες απίστευτης επι-
βίωσης και καταστροφών
από τα πιο τραγικά δι-
υστηχήματα στην ιστορία
της αεροπορίας.

01.30 Μεσημέρι - (Ε)
Κυριακή εκπομπή.

03.00 Μόνο μια φορά - (Ε)
Δραματική σειρά.

04.20 Σε φόντο κόκκινο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

21.20 Παρόδοσ κατ' οίκον

06.00 Άλλαξε το - (Ε)
Εκπομπή διακόσμησης.
24 ώρες - (Ε)

06.50 Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.00 Πόμε πακέτο - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

09.30 Εύκολα και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αθηνά Λοιζίδου.

10.00 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.

13.00 Μην αρχίζεις τη
μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.

13.40 Οικογενειακές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.

14.30 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.

15.50 Η φοιμία - (Ε)
Κωμική σειρά.

17.10 Σπίτι είναι... - (Ε)
Κωμική σειρά.

18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**

18.10 Μην αρχίζεις
τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.

19.00 Λούις Night Show
Home Edition - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.

20.20 **ALPHA NEWS**

21.20 Παρόδοσ κατ' οίκον
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τη Βασιλική Χατζησοδού.

22.30 Κάριμα, II - (Ε)
Στραματοποιημένη σειρά,
της Χριστίνας Αρτεμίου.

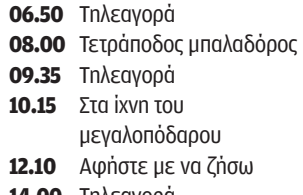
23.30 Μεσάνυχτα
Talk show με την
Ελεονώρα Μελέτη.

01.00 World party - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.

02.00 10η εντολή - (Ε)

03.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577

06.50 Τηλεαγόρα

08.00 Τετράποδος μπαλαδόρος

Εδολοφονήθησαν
την πρωΐαν οι δύο
Κύπριοι πατριῶται

Ο επαρχιακός Τύπος της Ελλάδας συγκλονισμένος κάλυψε εκτενώς την εκτέλεση Καραολή και Δημητρίου

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Στις 10 Μαΐου 1956, στις 3:00 τα ξημερώματα οι Μιχαλάκης Καραολής και Ανδρέας Δημητρίου οδηγήθηκαν στην αγχόννη, από τους Βρετανούς, καταδικασμένοι σε θάνατο, έχοντας βρεθεί ένοχοι ο Καραολής για τη δολοφονία του αστυνομικού Ηρόδοτου Πουλλάη σε συγκέντρωση στο ΑΚΕΛ στις 28 Αυγούστου 1955 και ο Δημητρίου για τη δολοφονία του πράκτορα της Intelligence Service, Σίντνεϊ Τέιλορ, στις 28 Νοεμβρίου 1955 στην Αμμόχωστο. Οι δύο άνδρες είναι οι πρώτοι Κύπριοι αγωνιστές της ΕΟΚΑ που καταδικάσθηκαν σε θάνατο και εκτελέστηκαν, προκαλώντας πανελλήνια συγκίνηση και απογοήτισμό για τη συμπεριφορά των «πολιτισμένων» Άγγλων. Ο Ελληνισμός, ο απλός πολίτης, απ' άκρου εις άκρον της υπηλίκου συγκινησίστηκε από τη θυσία των δύο νέων, οι οποίοι ως ιδανικοί είχαν την ελευθερία. Μέσα στο κλίμα των ημερών, λοιπόν, ο Τύπος της εποχής, τόσο του αθηναϊκού κέντρου, όσο και των επαρχιακών πόλεων, δημοσίευουν όλες τις πληροφορίες που

του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Κρήτη, στην Αίγυπτο και άλλου επιστρέφουν τα διηλωμάτά τους και τα μετάλλια που τους έχουν απονεμηθεί σε ένδειξη διαμαρτυρίας.

Οι πρώτοι σελίδι τιτλοι είναι ενδεικτικοι της ατμόσφαιρας που επικρατούσε εκείνες τις ημέρες:

- **«Αγανάκτησις** και μίσος συνεχίζει το Πανελλήνιον διά την δολοφονίαν των δύο νεαρών Κυπρίων πατριωτών», γραφει η εφημερίδα «Πατρίς», στο πρωτοσέλιδό της. Την επομένη, στις 11 Μαΐου 1956, το κύριο άρθρο της εφημερίδας τίτλοφύρεται «Το απαισιον έγκλημα».
- **«Ελαιοφρονήθιον»** σήμεραν την πρωίαν οι δύο Κύπριοι πατριώται εις τας κεντρικάς φυλάκας Λευκωσίας δι' απαχονισμού», γραφει στις 10 Μαΐου 1956 το «Κρητικόν Βήμα» στην πρώτη του σελίδα, μαζί με δύο κύρια άρθρα που τίτλοφоруούνται «Οι εγκληματίαι», και το «Χίλιοι Καραολήδες». Στις 11 Μαΐου 1956 το «Κρητικόν Βήμα» αφιερώνει το κύριο άρθρο στο στο κυριακάκι ζήτημα με τίτλο: «Λιατί

στασις, οι οποίοι πολέμησαν στο πλάι των Άγγλων κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Κρήτη, στην Αίγυπτο και αλλού επιστρέφουν τα διπλωμάτια τους και τα μετάλλια που τους έχουν απονεμηθεί σε ένδειξη διαμαρτυρίας.

Οι πρωτοσέλιδοι τίτλοι είναι ενδεικτικοί της ατμόσφαιρας που επικρατούσε εκείνες τις ημέρες:

- **«Αγανάκτησις και μίσος** συνέχει το Πανελλήνιον διά την δολοφονίαν των δύο νεαρών Κυπρίων πατριωτών», γράφει η εφημερίδα «Πατρίς», στο πρωτοσέλιδό της. Την επομένη, στις 11 Μαΐου 1956, το κύριο άρθρο της εφημερίδας τιτλοφορείται «Το απαίσιον έγκλημα».

- **«Εξολοφρονήσαν** σήμερα την πρωίαν οι δύο Κύπριοι πατριώταις τας κεντρικάς φυλάκας Λευκωσίας δι' απαγχονισμού», γράφει στις 10 Μαΐου 1956 το «Κρητικόν Βήμα» στην πρώτη του σελίδα, μαζί με δύο κύρια άρθρα που τιτλοφορούνται: «Οι εγκληματίαι», και το «Χίλιοι Καρασλήδες». Στις 11 Μαΐου 1956 το «Κρητικόν Βήμα» αφιερώνει το κύριο άρθρο στο στο κυπριακό ζήτημα με τίτλο: «Διατί

Μέσα στο κλίμα των ημερών και ο επαρχιακός Τύπος της εποχής δημοσιεύει όλες τις πληροφορίες που φτάνουν κοντά του, μέσω τηλεγραφημάτων από την Αθήνα και τη Λευκωσία, αλλά πέραν αυτών οι εφημερίδες, διά των διευθυντών τους και των αρχισυντακτών τους παίρνουν θέση, με άρθρα και άλλα σύντομα κείμενα/παρεμβάσεις.

δεν τους στέλνομεν στο Διάβολο».

Το κύριο άρθρο της εφημερίδας «Μεσόγειος» στις 10 Μαΐου 1956 έχει τον τίτλο «Καραολής και Δημητρίου» και στην επόμενη έκδοση της εφημερίδας (11 Μαΐου 1956), και πάλι το κύριο άρθρο της αφορά το Κυριακό, τίτλος του άρθρου: «Όποιον πάρη ο Χάροντας».

- Η εφημερίδα «Η Ήδη», στις 11 Μαΐου 1956 κυκλοφορεί με τον πανευαίο πρωτοσέλιδο τίτλο: «Την 3ην πρωινήν xέας έγινεν η εκτέλεσις δι' απαγχονισμού των δύο Κυρίων των πατριωτών Μιχαήλ Καραολή

- Εφημερίδα η «Η Δράσις», στις 11 Μαΐου 1956 αφιερώνει το κύριο άρθρο της στην εκτέλεση Καραολή και Δημητρίου με τίτλο «Το έγκλημα».

Λαϊκή ποίηση

Στο δράμα του κυπριακού λαού εν σώματι συμμετείχε και ο κρητικός λαός. Ο συγκλονισμός των αναγνώστων, αλλά και η περιρρέουσα ατμόσφαιρα οδήγησαν τους αναγνώστες στη συνταξη ποιημάτων αφιερωμένα στη θυσία των Καραολή και Δημιτρίου.

Διαβάζουμε στην εφημερίδα
«Μεσόγειος» στις 15 Απριλίου 1956
το ποίημα «Στον Καραολή» του Μ.
Αρναουτάκη:

«Δείξε πως είσαι αλύγιστος / του
Δίκου αγωνιστής / με περηφάνεια
αντίκρουσε / του Πραιτωρίου
τα πλήθη, / δείξε, στων Φιλισταιών
τους γραμματείς / γυμνά της Λευ-
τεριάς τα στήθη.

[illegible]

Ο σπαρτιακός Τύπος της Ελλάδας κάλυψε δευτερογενώς, μέσω τηλεγραφημάτων από Λευκωσία και Αθήνα, αλλά και πρωτογενώς διά παρεμβάσεων, άρθρων και πληροφοριών από Ελλαδίτες που είχαν επιστρέψει στην Ελλάδα, ή Κύπριους που ζούσαν στις πόλεις που εκδίδονταν οι εφημερίδες.

[illegible][illegible][illegible]

Στη συγκέντρωση της Αθήνας 4 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους από τις συγκρούσεις αστυνομικών και διαδηλωτών.

[illegible]

Κι' αν σε δικάση αδέκαστος / Πλάτος βλοσυρός / και για ταῦτο το
αἷμα σου / πλυθῇ εἰ καὶ λεκάνη / θα
γίνῃ φωτεινότερος / στον ὦμο σου
ο Στρυγὼς / καὶ φωτιστέφανος / το
ακάνθινο στεφάνι!».

Και στις 24 Μαΐου 1956 το ποίημα της Μαρίας Αμυράκη-Πλάκα με τίτλο «Καραούλς και Δημητρίου» στην εφημερίδα «Μεσόγειος»:

«Μ' ένα σκοπό λουλούδι στ' στόμα
/ μ' ένα άστρο ελλιάς στ' αυτί, / μ'
ένα σκονί στο σταρένιο σας τράχηλο
/ και στην άκρη φυλακιάς στο πάθος,
/ χαρετίσαστε!... / Σταυρώσατε
τι χέρια ήσυχα, / στωρώσατε
την ψυχή, / είπατε' ένα τέλεισσαι! /
και φύγατε' ακίνητοι / με το κεφάλι
ζερβά στον ώμο. / Χριστοί. Δώδεκα
χρόνια νεότεροι... / Στείλαιτε
γράμματα / πολλά φιλιά κι' ένα μάτω
στον ελλίπτε... / Μα, πότες; αλήθεια
/ πού θάρρα η απάντησι; / Δε γράφεται
σύστασι / αναπάντησι αδελφία μου...

Στην εφημερίδα «Πατρίς» στις 13 Μαΐου 1956 διαβάζουμε το ποίημα του Νίκου Α. Τζεργιαδιανού «Το πνεύμα των ηρώων Μιχ. Καραολή και Ανδρ. Δημητρίου»:

«Δεν είμαι θύμα, ούτε νεκρός!! Στα-
λαμύει» εἶπα / που αργοποτίζει
αστειρεμένα τη Λεντεριά, σαν βρῦση
/ να σύρη πῆχyu το βλαστό και το
θολό της βλέμμα, / να γίνῃ λάμψη
αστραφτερή, λάμψη γι να φωτισθῇ,
/ τα σκόπῃ της σκακιᾶς.
Κι' ἄλλοι, πόσοι θα πέσουν στον
τόπο αὐτό! Ποιος ἔξερῃ / Σε τόσον
πλῆθος τι εἶμ' ἐγὼ μα ταπεινὴ ζωή;
/ **κἄ' ὅμως σ' αὐτὴ** τη σκοτεινιά, ἑπ-
μέρωμα θα φέρῃ, / η κατωῖφι όλων
μας, θα διώξῃ σαν πνοή / τη μαύ-
ρη καταιχία.

/ Ξεχωριστά καθ' ένας μας, είμαστε
ταπεινοί, / Ασήμαντοι αλογάριαστοι,
μικροί, μα όλοι μαζί / Είμαστε φως
και δύναμις, Ακίνητοι! Τρανοί!! /
Στο πεθασμένο πτώμα μας, η Κύπρος
ξαναζει. Παιδι της Λευτεριάς.»

Ο απόφοιτος του Γυμνασίου
Αρένων Ηρακλείου Εμμανουήλ
Χ. Φανουράκης στέλνει το ποίη-
μα «Καραολής-Δημητρίου», στην
εφημερίδα «Πατρίς» (18 Μαΐου), το
οποίο αφιερώνει «στα ηρωικά παι-
διά της ενδόξου μας Κύπρου των

οποίων τα ονόματα θα γραφούν με ολόχρυσα γράμματα στην Ελληνική ιστορία».

Όλα πενθούνε σήμερα τον άδικο
παθό σας, / κτυπούν οι καμπάνες
χρόνος στενάζει όλη η γη / Ήρω-
ες έγγραφτίκατε μ' αυτόν τον θάνα-
το σας / και η Ελλάδα σας πρόσφερε
την δόξα, την τιμή. / Σ' εσάς πο-
τεστέφαναν τη δόξα το κεφάλι, / σ'
εσάς που ή Ελλάδα μας τόσο πολύ
τιμή / αυτούς τους στίχους έγγραψα
μ' ευλάβεια μεγάλη / σ' εσάς που
μάς τιμήσατε τόσο ηρωικά. / Για-
τί την Ελλάδα την γλυκιά το αίμα σας
εκχύθη, / για τις παρίδους την τιμή
για την ελευθερία, / το κράτος τους
σφαγματούσαν απ' τον Θεόν εκριθ-
θη / ενό εσάς σας τιμήσε ηρωικά πα-
τρίδα. // Θα λήψουν στα μετέωρα μ'
ολόχρυσια αστέρια, / τα δυο σας τα
ονόματα σαν φάροι φωτεινοί, / θα
σας ραντίσουν πάντοτε μ' αρώματα
αθέρια Ελληνοπούλες όμορφες μ'
αγγελική φωνή. // Δόξα σ' εσάς που
σβύσατε ηρωικά παιδιά μας, / δόξα
σ' εσάς που οι τύραννοι σας πήραν
την ζωή, / αιώνια θα μένετε βαθεία
μες στην καρδιά μας / για σας τα
κείλη θα μιλούν το βράδι, το πρωί.
// Παράδειγμα μάς δόσατε πώς να
περιφρονούμε / τον θάνατο όταν
πρόκειται για την ελευθερία, πε-
ρήφανα και ένδοξα σαν Έλληνες να-
ζούμε, και την ζωή να δίνουμε στην
μάχη την γλυκιά».

Ο Μιχαήλ Γ. Σταυρακάκης από τα Ανώγεια Μυλοποτάμου στέλνει το ποίημα «Καραολής – Δημητρίου» στην εφημερίδα «Η Δράσις» (7 Ιουνίου 1956):

Για την αλήθεια δώσατε την / ζωή
 σας / γεμάτη έρωτες ελπίδες όνειρα
 / Νευκιά / κάστρο της λευτεριάς
 ήσαν η / ψυχή σας / με ιδέες για
 μεγάλα Ιδανικά. / Ανεβήκατε στον
 γολγοθά της / αγχόνης και ερθά-
 σετε φιλά στις λην-τεριάς / του
 βομούς / αντιπήσατε στα πέριαι
 της οικουμένης όλης / γενήκατε οι
 φάροι στους σκλάβους / λαούς.
 / Τον τυράννον δώσατε να / καλα-
 βουν / που σας χαλάσαν τόσο πο-
 τιά / πώς την οργή του σκλάβου
 / σφοδρά καμιά δεν την / σταματά.

Ο Τύπος της Πάτρας

Ο Τύπος της πρωτεύουσας της δυτικής Ελλάδας και μεγαλύτερης πόλης της Πελοποννήσου δημοσι-

εὐςτα στα πρωτοσέλιδα του την εἰδη-
ση της ἐκτέλεσης τῶν δύο πατρι-
ωτῶν, καὶ φυσικὰ τὰ κύρια ἄρθρα
τοὺς εἶναι αφιερωμένα στὴ θυσία
τῆς Καραοῆ καὶ Δημητρίου. Ἐκεῖ
ἐνδιαφέρων να παρατηρήσουμε ὅτι
γίνεται παραλληλισμὸς μετὰ τὰ μέτρα
ποὺ οἱ Βρετανοὶ εἶχαν πάρει στὰ
Ἑπτάνησα, τὴν περίοδον ποὺ αὐτὰ
ἦταν ὑπὸ βρετανικὴ κυριαρχία, χα-
ρακτηριστικὸς οἱ τίτλοι στο πρωτο-
σέλιδο τῆς εφημερίδας «Νεολόγοι
Πατρῶν» στὴν 11 Μαΐου 1956: «Συ-
νεπεῖς πρὸς τὰς παραδόσεις τῶν: Οἱ
Ἄγγλοι ἐπαναλαμβάνουν ἐν Κύπρῳ
τὰς ἐν Ἑπτάνησιν ὡμὰς κακουρίας
τῶν», στὸ ἄρθρο οἱ συντάκτες πα-
ραλληλίζει ὅσα συμβαίνουν στὴν
Κύπρον μετὰ τὴ γενομένη τῆς Ζακύν-
θου τοῦ μετὰ τὴ στάση τοῦ Υἱοῦθίου
στὴν 30 Σεπτεμβρίου 1821, μετὰ τὴν
ἐξέγερση τῶν χωρικῶν στὴν Κε-
φαλονιά, το 1849, καὶ καταλήγει
στὸ ἐρώτημα: «Κατὰ τί διαφέρουν
τὸ σήμερον τελομενεῖα ἐς τὴν Κύ-
προν ὅργια αὐτὰ τότε; Καὶ ἀν δὲν
διαφέρουν, πῶς θὰ ἡμπορέσουν οἱ
Ἄγγλοι νὰ μείνουν εἰς τὴν Κύπρον;
Τάχα ἡμπορέσαν νὰ μείνουν ἐς τὴν
Ἑπτάνησον, με ὅλα τὰ ἐγκλήματα
καὶ κακουργημάτων τῶν;».

Η εφημερίδα «Γελοπόννυπος» στις 10 Μαΐου 1956 δημοσιεύει κύριο άρθρο με τίτλο, «Δεν θα πεθάνουν ποτέ», ενώ την επόμενη ημέρα στις 11 Μαΐου, η εφημερίδα κυκλοφορεί με πρωτοσέλιδο τίτλο: «Με την κραυγήν «Ζήτω η Ένωσις της Κύπρου» οι δύο νεαροί Κύπριοι αγωνιστάς της Ελευθερίας έφροναν χτες τον θάνατον εις την αγχόνην» και με κύριο άρθρο: «Η αγχόνη».

Η εφημερίδα «Η Ημέρα» κυκλοφορεί στις 10 Μαΐου με δεύτερο θέμα, αφού καθώς φαίνεται δεν πρόλαβε να αλλάξει το πρωτοεξελίδας της, με δεύτερο θέμα που είχε τίτλο: «Οι μελλοθάνατοι εξωμολογήθησαν και μετάβητον των Αχράντων Μυστηρίων». Στο φύλλο της 11ης Μαΐου ο κύριος τίτλος είναι, «Ο Καραολής και ο Δημητρίου εβράσαν διά της αγχόνης προς το εθνικόν» πάνθεον. Απέθανον σαν αληθινοί Έλληνες». Στις 13 Μαΐου η εφημερίδα έχει κύριο άθροον: «Ο θεατής του δήμιου» και κύριο τίτλο: «Γενική απεργία εις όλην την Κύπρον», συνεχίζοντας τα εκτενή ρεπορτάζ της. Ομοίως και ο «Νεολόγος Πατρών», ο οποίος στις 11 Μαΐου 1956, κυκλοφορεί με πρωτοεξελίδο τίτλο: «Η Κύπρος πνέει τον θάνατον των δύο ηρωϊκών της τέκνων», με υπό-τίτλο: «Απεργιακόν κύμα εις όλην την νήσον, η Λευκωσία έχει όψιν νεκρουπόλεως».

Οι αγωνιστές

Ο Μιχαλάκης Καραολής γεννήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου 1933 στο Παλαιοχώρι Πιπιολάκι και ήταν το τέταρτο παιδί του Σάββα και της Παναγιώτης Καραολή. Αποφοίτησε από την Αγγλική Σχολή Λευκωσίας και διορίστηκε δημόσιος υπάλληλος. Παράλληλα, ασχολήθηκε με τον στίβο ως αθλητής του ΑΠΟΕΛ. Εντάχθηκε από τους πρώτους στην ΕΟΚΑ και πήρε μέρος στον απελευθερωτικό αγώνα με την ομάδα του Πολυκάρπου Γεωργιάδη.

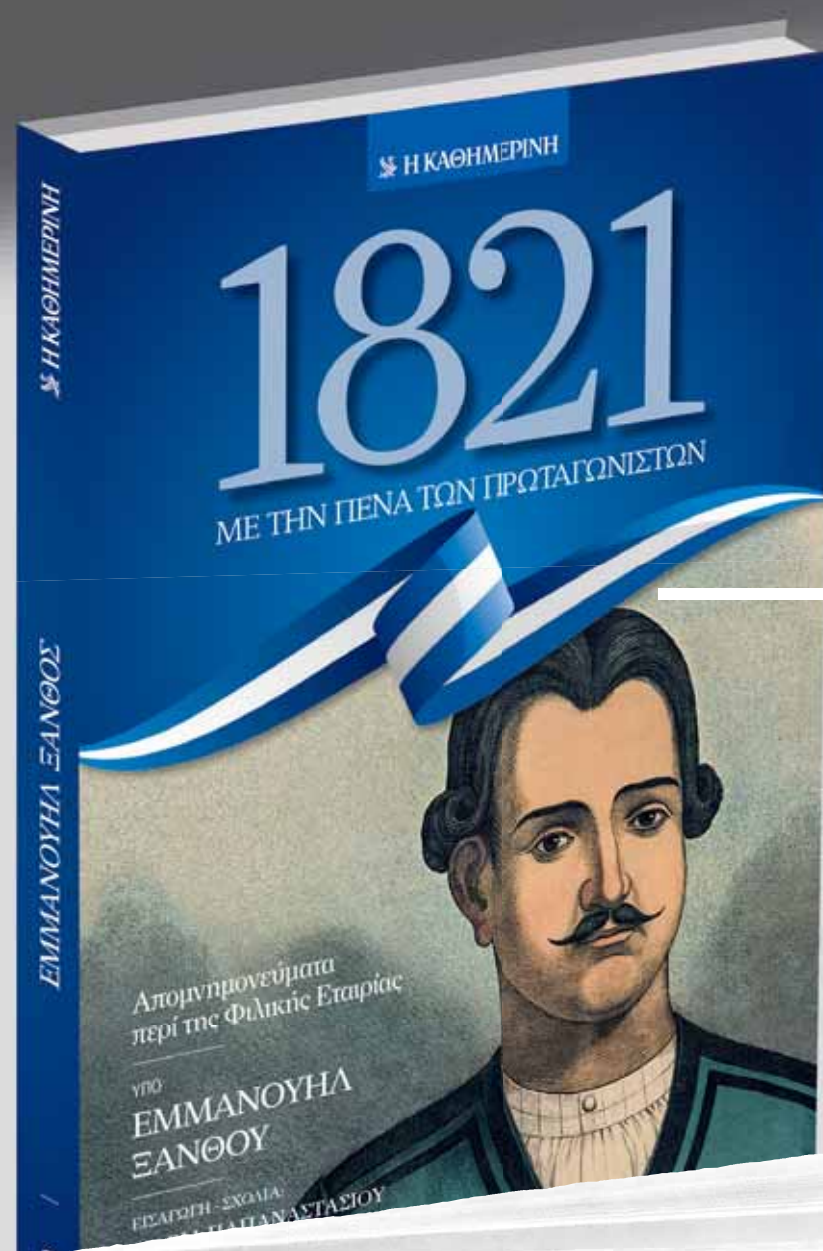
Ο Ανδρέας Δημητρίου γεννήθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 1934 στο Άγιο Μάμα Λεμεσού. Φοίτησε για τρία χρόνια στο Νυχτερινό Γυμνάσιο Αρμολωχόδωτο και στη συνέχεια εργάστηκε σε κατάστημα εκρηκτικών και κυνηγετικών ειδών. Από μικρός αναμειχθηκε στον συνδικαλισμό και διατέλεσε γραμματέας της Συνέλευσης Αθροφόρων. Στις 22 Νοεμβρίου 1955 κατηγορήθηκε ότι πυροβόλησε και τραυμάτισε στην Αμμόκωστο τον πρόκτορα της Intelligence Service, Σιντνέι Τέλορ.

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ

1821

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΝΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ

Η «Καθημερινή» σάς προσφέρει κάθε μήνα ένα βιβλίο με κείμενα γραμμένα από καπεταναίους, Φαναριώτες, κληρικούς, προκρίτους, στρατιωτικούς και φιλέλληνες. Προλογίζουν και σχολιάζουν έγκριτοι πανεπιστημιακοί.

2ος ΤΟΜΟΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΞΑΝΘΟΣ

Απομνημονεύματα
περί της Φιλικής Εταιρείας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνική, Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΪΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ